

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 6/2006 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Joulukuun 13. päivänä 2006

**Sotilasvamma-asiat
muutoksessa** sivut 12-13

**Kunniamerkkejä yli
400 henkilölle** sivut 8-9

**Arvot arvioitavina
Tammenlehvän
Perinneliiton
seminaarissa** sivu 15

**Juhlava
itsenäisyyspäivän
paraati Jyväskylässä**

Ohimarssin vastaanotti kenraalimajuri Ilkka Aspara seurassaan Keski-Suomen sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Kalevi Pulkkinen ja kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Henna Virkkunen. (sivu 3).

Valtuusto hyväksyi toimintasuunnitelman sivut 5, 10-11

Helsingissä 13. joulukuuta 2006

Kaksinkertainen juhluvuosi

Ensi vuonna Suomen itsenäisyys täyttää 90 ja Suomen Sotaveteraaniliitto 50 vuotta. On siis kaksinkertainen juhluvuosi.

Itsenäisyysjuhlaa sävyttäneen jo suuren satavuotisjuhlan odotus. Toisaalta on kulunut tasan sata vuotta ensimmäisistä eduskuntavaaleista. Vaikka punaisen viivan vetäminen tuotti myös pettymyksiä, kansanvaltaan siirtyminen vahvisti itsenäistymisen edellytyksiä. Ja auttoi sen varmistamista sodissamme.

Veteraanit varmaan kokevat, että oman liiton puolivuosisataisuuden muisteleminen on heidän joukkonsa ehkä viimeinen suuri juhla. Moni pystyy tosin osallistumaan vielä talvisodan 75- ja itsenäisyyden satavuotisjuhlaankin. Ensi vuonna on joka tapauksessa syytä ja tilaisuus näyttää, että veteraaneja on edelleen paljon. Liiton historiategos kertoo yhteistoiminnan saavutuksista.

Historiasta keskustellaan

Sodistamme on keskusteltu viime aikoina paljon. Eräät teesit ovat saattaneet hämmäntää veteraaneja, jotka ovat kuvitelleet rienauksen jääneen jo taakse. Kuvaa menneisyydestä päivitetään kuitenkin jatkuvasti ja jokainen sukupolvi kirjoittaa historian uudelleen.

Väitteistä ei kannata provosoitua. Sen sijaan on kysyttävä, mihin ne perustuvat. Löyhät teesit kaatuvat avoimessa keskustelussa, uudet tosiasiat on tunnustettava.

Hyvä esimerkki lähdekritiikin tarpeellisuudesta oli Ilta-Sanomien paljastus siitä, että Viipurin taistelussa

20.6.1944 ei kadonnut suinkaan yli 400, vaan alle sata suomalaista. Virhe oli kulkeutunut läpi vuosikymmenien teoksista toiseen kenenkään tarkistamatta sitä.

Huhtiniemi-keskustelussa on hämmästyttänyt se, että tieto kuolemanran- gaistuksesta on ollut monille uutinen. Kuitenkin esimerkiksi Tuntemattomas- sa sotilaassa kuvataan täysin laillinen te- loitus jo loppuvuodesta 1941. Tuomioiden vaikutuksesta keskusteltiin jo soti- en aikana ja tätä voi edelleen pohtia. On kuitenkin ymmärrettävä tilanne, jossa päättäjät olivat.

”Salattujen” TK-kuvien julkistami- nen tuskin kertoi veteraaneille uutta. He tietävät sodan kauhut. Niistä on syy- tä muistuttaa nousevia sukupolvia. Oli- si kuitenkin suojattava niin omien kuin vieraiden intimiteettiä. Näin ei nyt kai- kin osin tehty.

Ruotsissa puolestaan muuan histori- an harrastelija toisti arvostetuilla aree- noilla neuvostopropagandaa haluamat- ta ymmärtää pienen kansan asemaa suursodan puristuksessa. Sota-ajan vai- heistamme on siis jatkuvasti kerrotta- va objektiivisesti niin ulkomailla kuin Suomessa. Tässä auttaa uusi elokuva Ta- lin-Ihantalan taistelusta.

Veteraanit tietävät, minkä puolesta he taistelivat. Tätä tietoisuutta on levitettävä väsymättä.

Jyrki Vesikansa

Sotaveteraani-lehden toimitusneuvoston jäsen

Veteraanien tukitoimintaa laajennettava

Valtion rintamaveteraaneille osoitta- ma tuki on kanavoitu lähinnä rinta- malisän, ylimääräisen rintamalisän ja kuntoutuksen kautta. Rintamalisällä on saajalleen melko pieni taloudelli- nen merkitys. Ylimääräinen rinta- malisä kohdistuu työeläkettä vailla ole- ville tai vähäisen työeläkkeen omaa- ville. Heille ylimääräinen rintamalisä on merkittävä tulonlisä. Rintamali- sen maksaminen perustuu lakiin.

Vuonna 1977 alkanut rintamave- teraanien kuntoutus on vuosien var- rella laajentunut niin, että nykyisillä varoilla voidaan vuosittain kuntout- ta kaikki halukkaat, mikäli kunta on järjestänyt kuntoutuksen monipuoli- sesti.

Veteraanien ikääntyessä aikaisem- min hyviksi havaitut menettelytavat tarvitsevat pikaisesti muutoksia. Ve- teraanin tulee edelleen hakea kuntou- tukseen ja monin paikoin vaihtoehto- na on vain laituskuntoutus.

Lokakuun lopussa valtiokontto- ri järjesti seminaarin, jossa pohdit- tiin veteraaniaikakauden haasteita. Seminaarissa esiteltiin myös viimei- simpää geriatrian tutkimustuloksia. Valtiokonttorin, kuntaliiton ja sosi- aali- ja terveysministeriön edustajien puheenvuoroista välittyi huoli nyky- tilanteesta. Nykyisellä rintama- veteraanien kuntoutuksella ei riittä- västi vastata veteraanien kotona sel- viytymiseen liittyviin haasteisiin. Keski-ikänsä 85-vuotiaiden veteraa-

nien kuntoutusta tulee muuttaa niin, että toimilla tuetaan juuri niitä koto- na selviytymisen osa-alueita, joihin veteraani tarvitsee tukea.

Suomen veteraaniliittojen valtuus- kunta on jo kahtena vuonna esittänyt rintamaveteraanien kuntoutukseen muutoksia. Veteraani tulee kutsua vuosittaiseen terveydentilan tarkas- tukseen ja kuntoutustarpeen arvi- ointiin. Samalla veteraanille tehdään kuntoutussuunnitelma, jossa määri- tellään kuntoutusmuoto ja ajankoh- ta sekä suunnitelma jatkoseurannal- le. Avokuntoutuksen jaksottaminen sekä toimintaterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammat- tihenkilöiden palveluiden laajentami- nen parantaa kuntoutuksen vaikutta- vuutta.

Ehdotettu menettely ei poista lai- toskuntoutukseen haluavilta vete- raaneilta mahdollisuutta valita sitä, mutta antaa eniten tukea tarvitsevil- le kevyempää avokuntoutusta sekä mahdollisuuden saada tarvitsemiaan palveluita.

Markku Seppä

Rintamaveteraaniasian neuvottelukunta asetettiin

Valtioneuvosto asetti sosi- aali- ja terveysministeri- ön esittelystä rintamave- teraaniasian neuvottelukunnan kolmivuotiskaudeksi (1.10.2006–30.9.2009).

Neuvottelukunta tekee mm. esi- tyksiä ja aloitteita rintamaveteraa- nien elinolojen, toimeentuloturvan, sosiaaliturvan, terveydenhoidon, sairaanhoidon ja kuntoutuksen ke- hittämisessä. Samalla se toimii yh- dyssiteenä ja neuvottelevana eli- menä rintamaveteraanien, viran- omaisten ja järjestöjen välillä.

Neuvottelukunnan puheen- johtajaksi valittiin kehitysjohtaja **Klaus Halla** sosiaali- ja terveysmi- nisteriöstä (henkilökohtainen va- rajäsen Juha Rossi) ja varapuheen-

johtajaksi linjajohtaja **Marja-Liisa Taipale** valtiokonttorista (Veikko Havo). Neuvottelukunnan sihteeri on ylitarkastaja Hanna Hyfors.

Neuvottelukunnan jäseniksi va- littiin seuraavat henkilöt: Budjet- tineuvos **Helena Tarkka**, valtiovai- rainministeriö (Tuomas Sukselai- nen), kehityspäällikkö **Sirkka-Liisa Karhunen**, Suomen Kuntaliitto (Eevaliisa Virnes), kansanedusta- ja **Jukka Vihriälä**, Suomen Kes- kusta (Riikka Moilanen-Savo- lainen), toiminnanjohtaja **Pertti Paakkinen**, Suomen Sosialidemo- kraattinen puolue (Kaija Haaja- nen), kansanedustaja **Paula Risik- ko**, Kansallinen Kokoomus (Eero Akaan-Penttilä), kansanedustaja **Erkki Virtanen**, Vasemmistoliit-

to (Kaija Kallinen), suunnittelija **Raimo Tuomainen**, Vihreä Liit- to Tiina Kivinen), puoluesihteeri **Annika Kokko**, Suomen Kristillis- demokraatit (Jouko Jääskeläinen), kansanedustaja **Pehr Löf**, Ruot- salainen Kansanpuolue (Bob Bi- audet), puheenjohtaja **Onni Tolja- mo** Rintamaveteraaniliitto (Reino Toivio), puheenjohtaja **Veli Matti Huittinen**, Sotainvalidien Veljes- liitto (Juhani Saari), puheenjohta- ja **Kaarina Peltola**, Rintamanaisten Liitto (Helvi Hyryn Kangas), puheenjohtaja **Aarno Strömmer**, Suomen Sotaveteraaniliitto (Mark- ku Seppä). Asiantuntijajäsen on toiminnanjohtaja **Leena Mankki- nen**, Kaatuneitten Omaisten Liitto (Mauri Niskakoski).

Veteraanivastuu aloittaa toimintansa

Sotiemme veteraa- nit 2007 keräykses- sä mukana olevat järjestöt Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen So- taveteraaniliitto, Rinta- maveteraaniliitto, Rinta- manaisten Liitto ja Kaa- tuneitten Omaisten Liitto ovat perustaneet Veteraa- nivastuu -nimisen yhdis- tyksen hallinnoimaan yh- teistä varainhankintaa. Alueelliset keräyspiirit jat- kavat toimintaansa vuo- den 2006 tapaan.

Yhdistys aloittaa var- sinaisen toimintansa 1.1.2007. Rahankeräyksel- lä ja muulla varainhankin-

nalla hankittujen varojen kirjanpito ja rahaliikenne hoidetaan Veteraanivas- tuun toimesta eikä Suomen Sotaveteraaniliiton kautta kuten vuonna 2006.

Yhdistyksen puheen- johtajana on loppuvuoden 2006 ollut Sotaveteraaniliit- ton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**. Kaikilla va- rainhankinnassa mukana olevilla liitoilla on edustaja hallituksessa. Yhdistyksen varainhankkijana jatkaa **Silja Lehti**. Yhdistys pitää joulukuussa ylimääräisen vuosikokouksen.

Kunniamerkkejä itsenäisyyspäivänä

Tasavallan presidentti myönsi itsenäisyyspäivänä ansioituneille suomalaisille kunniamerkkejä. Julkaisemme Vapaudenristin Ritarikunnan kunniamerkin saaneiden nimet sekä muista ritarikunnista Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta kunniamerkin saaneiden nimet.

Vapaudenristin Ritarikunnan 1. luokan kunniamerki rintatähtineen myönnettiin valtioshteeri Pertti Torstilalle ja maanviljelysneuvos Taisto Tähkämaalle. Pertti Torstila toimi aikaisemmin suurlähettiläänä Tukholmassa ja oli merkittävästi mukana Ruotsissa asuvien sotiemme veteraanien tukitoiminnassa. Taisto Tähkämaa on keskeinen vaikuttaja monissa hankkeissa mm. Tali-Ihantala muistomerkin ja muistojuhlan aikaansaamisessa sekä JR 35 killan toiminnassa.

Antti Jänkälä on Rintamaveteraaniliiton Lapin piirin puheenjohtaja ja Sulo Leivo Rintamaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja.

Armas Ilvo on pitkäaikainen Simon Sotaveteraanien puheenjohtaja, Lapin Sotaveteraanipiirin hallituksen, liiton valtuuston jäsen ja monikertainen veteraaniihdon maailmanmestari.

Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan 1. luokan rita-

rimerkki myönnettiin Rintamaveteraaniliiton toimitusjohtajalle Reino Toivoille.

Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan Ritarikunnan kunniamerkki myönnettiin Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta 418 sotiemme veteraanille tai veteraanijärjestöissä toimineelle henkilölle.

1. luokan Vapaudenristi rintatähtineen

Torstila Pertti Juhani, valtioshteeri, Helsinki
Tähkämaa Taisto Toivo Johannes, maanviljelysneuvos, Piikkiö

2. luokan Vapaudenristi

Tukiainen Turo Kaarlo Jalmaari, varatuomari, Kauniainen

3. luokan Vapaudenristi

Havia Väinö Tapani, professori, Muurla
Hurri Heikki Johannes, metsäteknikko, Huittinen
Jänkälä Antti Vilho, maanviljelijä, Rovaniemi
Leivo Sulo Ensio, toimitusjohtaja, Lahti
Ylitalo Arvo, opettaja, Sodankylä

4. luokan Vapaudenristi

Ilvo Armas Eemil, ylikonstaapeli, Simo
Nieminen Veli Olavi, rehtori, Punkalaidun

Armas Ilvo

Itsenäisyyspäivän valtakunnallinen paraati Jyväskylässä

Ryhdykkäät lumipukuiset reserviläiset kantoivat veteraanijärjestöjen 44 lippua.

Itsenäisyyspäivän valtakunnallinen paraati kalustona näyttelyineen järjestettiin 6.12. Jyväskylässä. Perinteisen ohjelman mukaan kaupungin keskustassa pidettyyn juhlatapahtumaan osallistui noin 1400 henkilöä ja 100 ajoneuvoa. Yleisöä tilaisuudet kokosivat yli 10 000. Sateisessa aamuhämärässä klo 09.00 oli lipunnosto ja seppeleenlasku talvisodan muistomerkin Taipaleen patsaalle kirkkopuistossa. Samalla lähetettiin seppelepartiot Sankaripatsaalle, Karjalaan jääneiden muistomerkillä ja vakau-

muksensa puolesta kaatuneiden muistomerkillä.

Katselmuksen jälkeen pitämässään puheessa Läntisen Maanpuolustusalueen komentaja, kenraalimajuri **Ilkka Aspara** kiitti lämpimästi paraatissa kunniavieraina olleita sotaveteraaneja maamme itsenäisyydestä sekä hyvinvoinnin perustan luomisesta. Veteraaneja oli koontunut paikan päälle lähes 100 henkilöä.

Ensiesiintymisen paraatissa teki muun muassa Porin Prikaatin lipun takana marssinut EU:n nopean toiminnan joukkoihin

kuuluva Suomen komppania. Myös uusista maakuntajoukoista keskisuomalaisia oli paraatissa yhden komppanian vahvuus. Samoin vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen edustajia oli neljä osastoa mukana. Eri puolustushaarojen jalan marssivat osat oli ryhmitetty omiksi lippukomppanioiksi maavoimista, merivoimista ja ilmavoimista. Näyttävintä joukkoa oli kuitenkin valkoisiin lumipukuihin sonnustautunut veteraanijärjestöjen lippulinna, joka tuli edessä heti valtiolipun ja jääkärilipun perässä. Siinä marssi lipunkantajina 44 ryhdikästä reserviläistä. Toinen väriäiskä olivat erikoisjoukkoihin kuuluvat Utin Jääkäriyrykmentin punabarettiset laskuvarjojääkärit. Ilmavoimien neljän Hornetin ja neljän Vinkan sekä maavoimien Hughes-helikopterien ylilento osui sekunninlehen vastaanottajan kohdalle samalla kun vastaavan joukon jalan marssiva osasto oli paikalla.

Sadasta ajoneuvosta valtaosa oli pyöriillä liikkuvia. Katujen säästämiseksi telavetoisista taisteluajoneuvoista mukana oli vain mallikappaleet.

Teksti ja kuvat: Kalevi Reiman

Suomen itsenäisyyspäivän juhla Tallinnassa

Suomen-pojat järjestivät Suomen itsenäisyyspäivän juhlan Tallinnassa 2. joulukuuta. Sadan hengen ystävien ja "kyläisten" joukko kokoon-tui Virosta ja Suomesta viettämään juhlaa yhdessä. Liiton puheenjohtaja **Aarno Ström-**

mer korosti juhlapuheessaan jo vuosia kestänyttä merkityksellistä yhteistyötä Suomen-poikien kanssa. Sotilasasiamies **Risto Haimila** välitti puolustusvoimain komentajan, amiraali **Juhani Kaskealan** tervehdyksen. Suomen-poikien Pe-

rinneyhdistyksen toteuttaman rahankeräyksen tuoton, 25 000 euroa muistomerkkien ja hautausmaan hoitoon luovutti **Uno Järvelle** varapuheenjohtaja **Nyyrikki Kurkivuori**. Suomen Viro-yhdistysten liiton tervehdyksen toi varapuheenjohtaja **Liisa Löyttyniemi**. Tampereen mieskuoron kvartetti esiintyi juhlassa ja moneen kertaan illan aikana. Aarno Strömmer kutsuttiin Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kunniajäseneksi ja toiminnanjohtaja **Markku Sepälle** myönnettiin Viron Puolustusvoimien 3. luokan ansioristi.

Metsäkalmistolla paloivat kynttilät kaikilla Suomen-poikien haudoilla. Seppeleen muistomerkillä laskivat mm. suurlähettiläs **Jaakko Kalela** ja Viron puolustusvoimien edustajat. Pimenevässä illassa mielet herkesi Tampereen mieslaulajien esittämänä "Oi, kallis Suomenmaa". Tilaisuus päättyi juhlaillalliseen hotellin ravintolassa.

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen puheenjohtaja Uno Järvelä ja Sven Ise luovuttivat Markku Sepälle myönnetyn ansioristin.

Joulutervehdykset Sotaveteraani-Krigsveteranen-lehden

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Esitän kaikille SOTAVETERAANI
- KRIGSVETERANEN -lehden lukijoille
parhaan tervehdykseni sekä toivotan
heille perheineen hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta 2007.

Tarja Halonen

Tarja Halonen
Tasavallan presidentti

Itsenäinen Suomi täyttää ensi vuonna yhdeksän vuosikymmentä. Myös Suomen Sotaveteraaniliitolla on edessään merkkivuosi, kun takana on kohta viisi toiminnan vuosikymmentä.

Olemme kulkenet pitkän tien; nyt olemme yksi maailman vauraista kansakunnista. Sotien veteraanien ja teitä tukevien kotirintaman ansiota on,

että nykyisen kaltainen hyvinvointi on voitu rakentaa. Suomi on kansainvälisesti arvostettu. Euroopan unionin puheenjohtajuusvastuunamme on jälleen korostanut eurooppalaisia rooliamme. Tunsin suurta kiitollisuutta, kun sain vieraila lokakuun lopulla Kaunialan sotavammassairaalaan kesken EU-puheenjohtajakauden kiireitä. Ilman veteraanien työtä asemamme Euroopassa olisi tänään aivan toinen.

Valtiovalta arvostaa veteraanien työn korkealle. Osana sitä ovat sotainvalidien ja sotaveteraanien sosiaaliturvaan varatut erityismäärärahat valtion budjetissa, tänä vuonna kaikkiaan noin 430 miljoonaa euroa. Itsenäisyyden juhluvuonna painotamme erityisesti veteraaniväestön itsenäistä selviytymistä omassa kodissaan mahdollisimman pitkään.

Vuosikymmenet ovat osoittaneet Suomen valinnat oikeiksi. Olkoon veteraani-ikäpolvien peräänantamattomuus ja kauaskatseisuus pohjana työlle ja päätöksille, joilla turvataan suomalaisen yhteiskunnan vahvuudet yhä kovenesssa kansainvälisessä kilpailussa. Jouluna muistamme lämmöllä itsenäisyytemme puolesta suurimman taakan kantaneiden veteraanipolvien ja jo poisneukkuneiden uhrauksia.

Toivotan sotaveteraaneille, omaisillenne ja kaikille tämän lehden lukijoille rauhaisaa joulua, terveyttä ja voimia alkavalle Suomen itsenäisyyden juhluvuodelle. Toivotan myös liitolenne hyvää alkavaa juhluvuotta.

Matti Vanhanen
Pääministeri

Demokratian periaatteet ovat juurtuneet syväälle kansaluonteeseemme. Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat luo- neet edellytykset kansamme korkealle koulutus- ja sivistystasolle ja sen myötä aineelliselle

vauraudelle ja hyvinvoinnille. Nykypäivän Suomi ei kuitenkaan olisi mahdollinen ilman teidän sukupolvenne panosta isänmaan puolustuksessa ja jälleenrakennuksessa.

Historiallinen näkökulma luo perustan vahvan demokraattisen perinteemme ymmärtämiselle. Meillä on ollut ja on luja tahto puolustaa perusoikeuksiamme. Perustuslakimme mukaan jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustamiseen. Siihen nojaa yleinen asevelvollisuus. Suomen puolustus on uskottavasti järjestettävissä vain yleisen asevelvollisuuden pohjalta riippumatta maamme turvallisuuspoliittisista ratkaisuista.

Onneksi tänään pystym-

me avoimesti osoittamaan teille kiitollisuutemme. Nykyaikajan nuoriso on ehkä kriittistä, mutta se antaa varauksettoman tunnustuksen raskaat vaiheet kokeneelle sukupolvelle. Nuoret ovat erittäin kiinnostuneita yli 60 vuoden takaisista tapahtumista. Kyse ei ole vain historiasta vaan kokonaisen arvomaailman ja yhteisten kokemusten siirtämisestä eteenpäin.

Monet teistä ovat nähneet maamme vaikeimmat vuodet, mutta myös tiemme nykyiseen menestykseen. Kun huumaanumme nopeista ja syvistä muutoksista, emme saisi unohtaa yhteishengen ja yhteisvastuun merkitystä. Kaveria ei jätetä. Emme ole ketään vastaan, mutta ehdottomasti yhteiskun-

tamme perusarvojen puolesta. Näitä arvoja olemme edelleen valmiit puolustamaan.

Valmistaudumme taas joulun viettoon. Vuosi on jälleen vierähtänyt, ja ehkä moni aseveljenne on taas poistunut joukostamme. Kun rauhoitumme juhlan viettoon, ajatuksemme viivähtävät jälleen itsenäisyytemme puolesta kalleimman uhrin antaneiden ja heidän omaistensa luona.

Puolustusvoimien puolesta tervehdin sotaveteraaneja ja heidän läheisiään. Toivotan kaikille lukijoille rauhallista joulua ja terveyttä uudelle vuodelle.

Juhani Kaskeala
Puolustusvoimain komentaja

Taistelu Suomen itsenäisyydestä oli raskas koettelemus kansallemme ja sodassa kaatuneet sekä heidän perheensä maksoivat siitä kovimman hinnan. Päätäväiset suomalaiset taistelivat, jotta seuraavat sukupolvet saisivat elää vapaasti itsenäisessä ja hyvinvoivassa Suomessa. On erittäin tärkeää, että vaalimme sodan ajan henkistä perintöä ja siirrämme sen tulevien sukupolvien voimavaraksi. Sikas yhtenäinen kansakunta selviytyy kyllä globaalin kilpailun asettamista haasteista.

Viime sodissa syntyneessä konsensushengessä on rakennettu moderni hyvinvointivaltio, jossa ketään ei jätetä heitteille. Turvaamalla riittävät sosiaalietuudet ja huolehtimalla kuntoutuspalveluista nuoremmat sukupolvet osoittavat kiitollisuuttaan ja kunnioitustaan sotiemme veteraaneja kohtaan. Kansakunnalla onkin oltava valmius

Joulun juhla ja jo sen lähestyminenkin tuovat mieleemme muistojen helminauhan. Merkittävästi mieli herkistyy juhlan edellä. Jonkun päällimmäiset muistot liittyvät lapsuuteen,

jolloin joulua vietettiin yhdessä omien vanhempien ja sisarussten kanssa. Toinen muistelee niitä herkkiä jouluja jolloin jouduttiin olemaan erossa omaisista. Sellaisiahan olivat sodan joulut. Moni meistä muistelee poismenneitä rakkaita ja niitä jouluja, jolloin viimeistä kertaa oltiin yhdessä.

Muistot, hautausmaan kynttilät ja tutut joululaulut herkistävät mielen tajuamaan ajan kulun. Kiitavi aika, vierähtävät vuodet. Olen pannut merkille, että jouluvirtemme Maa on niin kaunis on tullut useille sotaveteraaneille rakkaaksi. He ja heidän omaisensa usein toivovat sitä laulettavaksi myös

hautajaisissa. Sehän on oikeastaan vanha pyhiinvaeltajien laulu, josta on tullut jouluun kuuluva virsi.

Jouluvirren sanat siitä, että miespolvet vaipuvat unholaan, tuntuu eriyisen läheiseltä jouluna. Vaikka jonkun mielestä elämän rajallisuuden, miespolvien vaihtumisen muistelemine on kaukana joulun ilosta, olen sitä mieltä, että juuri joulun sanoma tekee vuosien vierähtämisestäkin lohdullisen asian.

Joulun lapsen syntymästä ja Jumalan lähettämästä rauhan viestistä kertova joulun ilosanoma, merkitsee juuri sitä, että matkamme täällä ei ole kulkua kohti kolkkoa loppupistet-

tä. Maan matkalaisina olemme pyhiinvaeltajia, toiviotiellä. Joulun lapsen, Vapahtajan ihmeellinen syntymä, on tarkoitettu meille ilouutiseksi. Hänen vuokseen voimme laulaa: Taivasta kohden matka vie.

Kiitavi aika, vierähtävät vuodet, miespolvet vaipuvat unholaan. Kirkasna aina sielujen laulun taivainen sointu säilyy vaan.

Toivotan kunnioitetuille sotaveteraaneille ja kaikille Sotaveteraani-Krigsveteranen -lehden lukijoille Jumalan, Kaikkivaltiaan siunaamaa joulua 2006.

Jukka Paarma
Turun ja Suomen arkkipiispa

Lukijoille

Veteraanisukupolvi on ollut kivijalka, johon Suomen itsenäisyyden varmistaminen ja jälleerakentaminen on nojannut. Tänä päivänä sodat läpi eläneet ikäluokat ovat saavuttaneet elämänvaiheen, jolloin tarvitaan hoivaa ja apua yhä enemmän. Oikeilla toimilla voidaan tukea kotona selviytymistä niin pitkään kuin mahdollista.

Viime vuosien terveyden-

huollon ja vanhustenhuollon uudistukset ovat auttaneet myös veteraaniväestön palvelujen saantia. Veteraanien erityisuuksia on kohennettu valtioneuvoston vuoden 2004 veteraanipoliittisten linjausten pohjalta. Niiden myötä osoitettiin lisävoimavaroja sotainvalidien ja veteraanien sosiaaliturvaan. Veteraanikuntoutus voi tukea itsenäistä selviytymistä, kun sitä samalla uudistetaan vastaamaan vanhenevan veteraaniväestön ikää.

Itsenäisyyden juhluvuosi tuo mukanaan kohennuksia sekä veteraanien erityisuuksiin että vanhusväestön sosiaali- ja terveyspalveluihin. Sosiaali- ja terveysministeriön taholta toivomme, että voimme siten helpottaa veteraaniväestön selviytymistä arjessa.

Jouluna meidän on hyvä pyhäytyä muistamaan itsenäisyy-

temme puolesta suurimman taakan kantaneiden sotaveteraanipolvien ja jo poisnukkuneiden uhrauksia. Toivotan sotaveteraaneille, omaisille ja kaikille tämän lehden lukijoille hyvää joulua, terveyttä ja voimia alkavalle vuodelle, joka on myös Suomen Sotaveteraaniliitolle juhluvuosi.

Tuula Haatainen
Sosiaali- ja terveysministeri

hoitaa kunniavelka loppuun saakka.

Vuonna 2007 sotainvalidien jaksottaisen laitoshoidon haitta-asteraja alenee 25 prosentista 20 prosenttiin, joten entistä useammat pääsevät hoidon piiriin. Myös sotainvalidien puolisoitten ja leskien kuntoutusta lisätään. Viime vuosina tehdyt terveydenhuollon uudistukset sekä monet vanhustenhuoltoa koskeneet uudistukset ja määrärahojen lisäykset ovat hyödyttäneet myös veteraaniväestöä.

Kun muistelemme maamme vaikeita aikoja, on myös syytä kiinnittää huomiota ihmisiin, jotka elävät huonommissa olosuhteissa kuin me. Emme voi kääntää selkäämme maailman kärsimyksille, vaan meidän on kannettava vastuumme ja toimittava aktiivisesti oikeudenmukaisemman ja rauhanomaisemman maailman puolesta.

Toivotan kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2007!

Paavo Lipponen
Eduskunnan puhemies

Ihminen kaipaa rauhaa. Sotaveteraanit sen erityisesti tietävät. Haluamme elää rauhassa niin omassa kodissamme kuin maailmallakin. Ajattelemme, että rauhassa eläen voimme ja edistymme paremmin kuin taistellen joittenkin asioiden puolesta tai niitä vastaan. Rauha on meistä vastoin käymisten, ristiriitojen, epäoikeudenmukaisuuden, sodan, huonon omantunnon vastakohta. Rauhassa lepäämme, keräämme voimia arjen koitoksiin ja kuten usein sanotaan rauhassa "ajattelemme muita asioita". Rauha tuntuu meistä levolta.

On tulossa joulu, Kristuksen syntymäjuhla, Rauhan Juhla. Sen tulisi merkitä mahdollisuutta ajatella rauhassa "muita asioita", vastaanottaa Rauhan Jumala, ihmisluonnon päälle ottanut Kristus. Nykyajan monien projektien maailmassa tämä ei ole helppoa, mutta ei kuitenkaan mahdotonta.

Kirkkomme jumalanpalveluksissa pappi tai piispa toivot-

taa kirkkokansalle "Rauha olkoon teille kaikille" usein eri tilanteissa. Sanat merkitsevät, että kirkkokansa eläisi jumalanpalveluksessa juuri tuossa hetkessä ja tilanteessa vapaana vääristä asioista ja ajatuksista, rauhassa rukoillen, osallistuen ja ymmärtäen, mitä palveluksessa tapahtuu. Toivotuksen mukaan jokaisen ihmisen tulisi elää tuolloin rauhassa omana itsenään, omalla paikallaan Jumalan puoleen kääntyneenä.

Athos-vuorella elävä arkimandriitta Vasileios kertoo kirjasessaan seuraavasta tapauksesta. Luostarissa vieraili mies, joka sanoi harmistuneena tapaamalleen munkille: "Te ette tee täällä mitään." Munkki vastasi tälle: "Totta, emme tee mitään. Pidämme vain yllä tätä paikkaa." Mies lähti pois ihmetellen munkin suorasuukaista vastausta. Hän ei tajunnut vastauksessa piilevää viisautta.

Ihmiset, jotka pitävät yllä vain omaa paikkaansa, elävät rauhassa. He eivät kulje ympäriinsä etsimässä "omaa paikkaansa" tässä maailmassa, he eivät etsi rauhaa ulkopuolisista lähteistä. Jospa mekin tulevana juhlan pitäisimme paikkamme, kristityt kristittyinä, joulun jouluna, Kristuksen syntymäjuhlan Kristuksen syntymäjuhlan.

Kristus syntyy - kiittäkää!
Toivotan siunausta Joulunne, Kristuksen Syntymäjuhlaan.

Arkkipiiisa Leo

Valtuustolla syyskokous

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuusto, joka käyttää ylintä päätösvaltaa liittokokousten välisenä aikana, piti syyskokouksensa 10. marraskuuta. Kokouksessa vahvistettiin liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2007 sekä valittiin hallituksen jäsenet ja varajäsenet erovuoroisten tilalle. Hallituksen I varapuheenjohtajaksi valittiin **Antti J. Näsi** Turusta ja II varapuheenjohtajaksi **Holger Strandberg** Vaasasta

Valtuuston puheenjohtajana toimii **Aarno Lampi**. Liiton pu-

heenjohtaja **Aarno Strömmer** palautti mieleen merkittäviä tapahtumia kuluneelta vuodelta. Mainiten niistä Kansallisen veteraanipäivän Hämeenlinnassa, kunniapuheenjohtaja Simo Kärävän menehtymisen 6. toukokuuta ja Mikkelissä pidetyn liittokokouksen. Valtuuston jäsenten puheenvuoroissa korostui etuustavoitteiden osalta kuntoutuksen monipuolistaminen ja käytäntöjen yhtenäistämisen. Kunniapuheenjohtaja Gunnar Laatio esitti valtuustolle tervehdyksensä.

Valtuusto kokousoydyden ääressä Helsingissä.

Liiton hallitus

Valtuuston puheenjohtaja Lampi Aarno
Hallituksen puheenjohtaja Strömmer Aarno

Hallituksen jäsenet

Ahtila Tauno	Ruotsi
Annala Mikko	Keski-Pohjanmaa
Eronen Olavi	Kymenlaakso
Heikkilä Pekka J	Lappi
Hurme Vuokko	Naisjärjestö
Karttunen Olavi	Pohjois-Savo
Laamanen Pentti	Helsinki
Liinamaa Jalo E	Etelä-Pohjanmaa
Sinervo Oiva	Varsinais-Suomi
Uusitalo Mauno	Lahti
Wennström Finn-Göran	Södra
Viitanen Matti	Pirkanmaa

Varajäsenet

Isännäinen Risto	Keski-Suomi
Kallio Veikko	Kanada
Lohjama Irja	Naisjärjestö
Lösönen Olavi	Pohjois-Karjala
Miesmaa Simo	Pohjois-Pohjanmaa
Penttilä Juhani	Kanta-Häme
Pulli Erkki	Etelä-Karjala
Raatikainen Kalevi	Suur-Savo
Talvela Heikki	Uusimaa
Tähkäpää Seppo	Kainuu
Vilponiemi Väinö	Satakunta
Wolff Carl Custaf	Södra

RAUHAN ASIALLA

Lokakuun lopussa kuoli Tampereella hyvä Naapurini ja ystäväni, tuomiorovasti Pertti Ranta vietettyään pari kuukautta aikaisemmin 90-vuotispäiväänsä. Loppuun asti hän sai elää sekä fyysisesti että henkisesti varsin vireänä. Hän oli innokkaasti mukana veteraanijärjestöjen toiminnassa. Pertti Ranta oli sodassa sekä joukkueenjohtajana että sotilaspastorina. Hän oli sen osaston pappi, joka tuotiin kesäkuun 19. päivänä 1940 puolustamaan Viipuria täysin toivotonmassa tilanteessa ja jota on komentajaa myöten syytetty liian helposta vetäytymisestä. Tätä kohtelua prikaatin pappi piti kohtuuttomana. Viime hetkillä hän johdatteli prikaatin komentajaa Punaisenlähteen varrella olleesta esikunnasta kohti Linnansiltaa samanaikaisesti, kun torin toiselle laidalla oli jo ilmestynyt vihollisen panssarivaunuja. Viipurin linnan tornista laskettiin samoilla hetkillä 20.6. Suomen lippu. Se uskottiin sotilaspastori Pertti Rannan haltuun kuljettavaksi hänen polkupyörällään vapaana säilyneeseen Suomeen. Se oli elämän loppuun asti Pertti Rannalle symbolisesti tärkeä tehtävä.

Kuluneen syksyn aikana olen kokenut kaksi muutakin sellaista elämystä, jotka ovat jääneet syvästi mieleen ja jotka liittyvät veteraanien kokemuksiin. Toinen niistä oli käynti Puolassa Auschwitzin keskitysleirissä. Kaikista surmatuista juutalaisista lähes puolet eli noin 1,5 miljoonaa, surmattiin siellä ja sen läheisyydessä olevassa Birkenauissa. Ei voi muuta kuin ihmetellä: Miten on mahdollista, että keskellä Eurooppaa, vanhan sivistysvaltion toimesta voidaan tehdä tällaista? Täysin mieletön viha ja pelosta johtunut kaikkien alistuva käskyjen toteuttaminen ovat olleet kaiken pohjana. Jos missä, niin siellä tajuaa sodan mielettömyyden. Siihen mielettömyyteen meidätkin pakotettiin toisen diktaattorin vallanhimon tähden. Taistelimme, jotta meitä ei tuhottaisi, jotta demokraattinen

yhteiskuntajärjestys säilyisi ja jotta meillä olisi vapaus ajatella, uskoa ja puhua. Kiitos teille, veteraanit, että taistelitte. Paljon menetimme, mutta tärkein saavutettiin. Isänmaa säilyi vapaana Viipurin menettämistä huolimatta. Talin-Ihantalan linja kesti, mutta vain suurin uhrauksin.

Minut oli kutsuttu Kaatuneitten omaisten vuotuisen juhlaan. Aprikoin etukäteen, vieläkö tällaiseen tilaisuuteen tullaan. Vastaus oli aivan täysi Tampereen yliopiston juhlasali. Jonkin verran näkyi sotaeskiä kantamia sururistejä. Enimmät heistä ovat kuitenkin jo ajan rajan takana. Valtaosa yleisöstä oli sotaorpoja. Näiden asia on ollut pitkän ajan ikään kuin piilossa. Tajusin siinä ja sen jälkeen näiden kohtalosta kertovien kirjojen lukemisesta, että se on ryhmä, joka on joutunut antamaan suuren uhrin. Isättöminä ja usein varsin köyhissä olosuhteissa kasvaneina he ovat kuitenkin ponnistelleet eteenpäin tämän isänmaan hyväksi. On oikein, että heidät edes nyt, kuuden vuosikymmenen jälkeen korotetaan veteraanien tavoin kunniakansalaisiksi.

Tämä kirjoitus tulee joulunumeroon. Olenko puhunut joulun asian vierestä?

En ole. Kun muistellemme sotaa, samalla emyös kiitämme Jumalaa siitä, että olemme saaneet elää valtiona rauhassa jo pitkään. "Maassa rauha!" Se on elämän sisällöistä kaikkein tärkeimpiä. "Ihmisillä hyvä tahto". Siinä on olennainen osa elämän onnellisuudesta. "Kunnia Jumalalle". Sen tunnustaminen ja toteuttaminen on kaiken muunkin pohjana. Siunattua Vapahtajan syntymäjuhlaa jokaiselle.

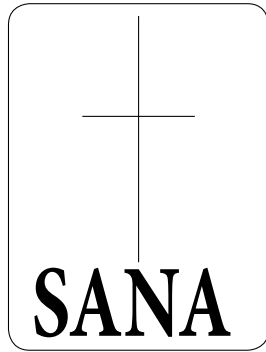
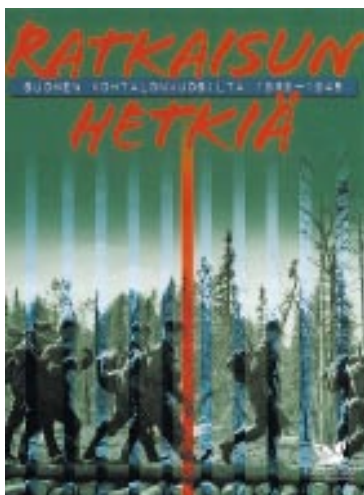
Paavo Kortekangas

Anssi Vuorenmaan "Ratkaisun hetkiä" ilmestyi

Valitut Palat Oy:ltä ilmestyi marraskuussa Anssi Vuorenmaan teos *Ratkaisun hetkiä*. Kirjan satakunta artikkelia on koottu Sotaveteraani -lehdessä 1991–2006 julkaistuista Vuorenmaan kirjoituksista. Kirjoittaja korostaa teoksen nimen osoittavan, ettei kyseessä ole yksityiskohtainen sotahistoriallinen tutkimus vaan sarja tapahtumia 1939–1945 käymiemme sotien ajalta. Kirjoitukset ovat ajanmukaisessa järjestyksessä.

381-sivuisen *Ratkaisun hetkiä* -teoksen kuvitus elävöittää kussakin artikkelissa tapahtumien kerrontaa ja taitto on lukijan kannalta mutkaton.

Kirjan ensimmäinen painos hupeni jo ennakkotilaaajille. Teon alla olevaa toista painosta on saatavissa tammikuun alusta. Sitä voi tilata ennakkoon Valitut Palat Oy:n asiakaspalvelusta puh. 01066778 hintaan 45,90 €.

Onnittelemme

Väinö Lindén 100 vuotta

Sotaveteraani Väinö Lindén täyttää 100 vuotta synnyinpaikkakunnallaan Kuusankoskella 29. tammikuuta. Hän valmistui rakennusmestariksi Helsingissä 1932 aloittaen työuransa Kymi Oy:n Voikkaan tehtaalla ja päättäen uransa 47 vuotta myöhemmin ylläpidonmestarina.

Väinö elää Pilkanmaan Ahvenkadulla yksin omakotitalossa, laittaa itse ruokansa, siivoaa ja tekee vähäisemmät lumityötkin. Kotiavustaja käy kaksi kertaa viikossa toimittaen kauppaasiat.

Kuulolaitteet, televisio sekä sanoma- ja viikkolehdet pitävät teräsmiehen "päivässä kiinni".

Satavuotias veteraani toivoo yksinäisyyteensä vierailuja. Merkkipäiväänsä Väinö viettää läheistensä parissa.

Erkki Vitikainen

Olavi Eronen 85 vuotta

Viipurissa syntynyt Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Olavi Eronen täyttää 85 vuotta 14. helmikuuta Haminassa. Talvisodassa hän toimi JR 11:ssä komppaniapäällikön taistelulähteenä osallistuen Länsi-Kannaksen ja Viipurinlahden taisteluihin. Väinö Eronen jäi puolustusvoimien palvelukseen. Vuodesta 1943 Eronen toimi krh-joukkueen johtajana I/JR 4:ssä taistellen kolmella kannaksella.

Viisi vuotta Vapo:ssa toimittuaan hän palasi puolustusvoimien palvelukseen, josta jäi eläkkeelle 1982 everstiluutnanttina Karjalan prikaatin esikuntapäällikön tehtävästä.

Erosen ampumaharrastukseen liittyvistä saavutuksista mainittavimpia ovat joukkuekulta ja henkilökohtainen pronssimitali Kansainvälisen Sotilasurheiluliiton mestaruuskilpailuissa. Helsingin olym-

pialaisissa 1952 hän oli soihdun kantajana ja kilpailutoimitsijana. Suomen Olympiakomitean jäsen hän oli 1981–1988 ja neljä vuotta valmennusvaliokunnan puheenjohtaja.

Sotaveteraanityöhön Olavi Eronen on osallistunut 1979 lähtien. Hamina-Vehkalahden Sotaveteraanien puheenjohtajaksi hänet valittiin 1993 ja Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi 1997, joita tehtäviä hän hoitaa edelleen. Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsenenä Eronen oli 1995–1998. Siitä lähtien hän on ollut kaksivuotiskausittain vuoroin liiton hallituksen jäsen ja varajäsen, 2003–2004 varapuheenjohtajana. Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin hän sai 2004.

Eroselle on myönnetty mm. seuraavat kunniamerkit: VR 2 (ra), VR 3, VR 4 tlk, VR 4 (kaksi kertaa), VM 2, SL R I lk., Suomen Urheilun kultainen ansioristi ja Suomen Olympiakomitean ansiomitali.

Merkkipäivänään Olavi Erosella on vastaanotto Haminan Varuskuntakerholla klo 14–18.

Mahdolliset muistamiset hän toivoo Haminan-Vehkalahden Sotaveteraanit ry:n tilille EKSP 410870–24527.

Erkki Vitikainen

Kuolleita

Olavi Kujansuu 1924—2006

Parkanon Sotaveteraanit ry:n kunniapuheenjohtaja Olavi Kujansuu menehtyi äkilliseen sairauteen 18. lokakuuta Tampereen yliopistollisessa sairaalassa.

Hän oli syntynyt Parkanossa 1. syyskuuta 1924 ja otti osaa jatkosotaan ilmavoimissa.

Sotaveteraanien asiat olivat lähellä hänen sydäntään. Hän oli perustamassa Karvian sotaveteraanijyhdistystä 1965, toimien varapuheenjohtajana vuoteen 1974. Parkanon

Sotaveteraaneissa hän toimi 1984—2004. Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin hallituksen jäsenenä hän toimi 1989—2003, josta ajasta varapuheenjohtajana 1994 lähtien. Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsen hän oli 1990—1998.

Kujansuu piti tärkeänä, että sotakokemukset välittyvät nuorisolle. ”Veteraanit ovat parhaita rauhantekijöitä, sillä he tietävät mitä sota on”, hän totesi 75-vuotishaastattelussaan.

Erityisen ansiokkaasti hän

toimi veteraanien kuntoutuksen parantamiseksi. Henkilökohtaisesti hän pyrki parantamaan heikompiensa veteraanien elinoloja.

Olavi Kujansuulle myönnettiin ansioistaan mm. SL R, MLL:n kultainen ansiomerkki, Osuuspankkijärjestön kultainen ansiomerkki ja Suomen Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi.

Matti Niemi

Toivo Saarilahti 1918—2006

Teologian tohtori, rovasti Toivo Saarilahti kuoli sairauden uuvuttamana Terhokodissa 7. marraskuuta. Hän oli lähetysperheen poika ja oli syntynyt Kiinassa Chantehissa 2.3.1918. Ylioppilaaksi hän tuli Helsingin suomalaisesta normaalilyseosta 1938. Sotien aikana hän toimi II/KTR 7:n pappina Syväriellä sekä JR 7:n ja JR 49:n pappina Kannaksen suurten torjuntataisteluiden aikana. Sotilasarvoltaan hän oli luutnantti.

Rintamapappeuden ohella Toivo Saarilahti harjoitti teologisia opintoja valmistuen 1944 papiksi. Kiinassa hän oli lähetystyössä 1949—51 ja jatkoi opiskelua USA:ssa Yalen yliopistossa 1952—53. Teologian tohtoriksi hän väitteli 1960. Väitöskirja käsitteli Suomen Lähetysseuran Kiinan työn historiaa vuosina 1901—26. Muista julkaisuista mainittakoon Suomen Lähetysseuran kotimaan työn historia vuosina 1895—1913.

Toivo Saarilahti toimi sodan jälkeen useissa seurakuntaveroissa ja vuosina 1953—1965 Suomen Lähetysseuran palveluksessa Suomessa ja ulkomaila. Lempäälän kirkkoherrana hän oli 1967—70 ja Helsingin Johanneksen kirkkoherrana 1972—83.

Toivo Saarilahti oli laajalti maailmaa nähnyt ja syvälisen akateemisen sivistyksen hankkinut teologi ja historian tutkija. Perimmältään hän oli ikäpolvensa yksi Suomen puolesta elämänsä uhriksi asettanut isänmaan mies, veteraani ja aseveljiensä pappi. Hän oli usein kutsuttu puhuja sotave-

teraanien hengellisissä tilaisuuksissa ja hänelle oli mieluisa saada olla yhdessä veteraanien kanssa. Hän oli mukana Suomen Sotaveteraaniliiton hengellisessä toimikunnassa ja sen puheenjohtajana vuosina 1993—95 sekä Veteraanijärjestöjen hengellisen työn neuvottelukunnan jäsen vuosina 1991—2000.

Toivo Saarilahti antoi liittomme hengelliseen toimintaan merkittävän panoksen. Hänet tunnettiin toiminnassa ”alusta alkaen” mukana olleena Otso Kiannon työparina. Hän muokkasi ja säilytti voimakkaasti perinnettä, joka kiinnitettiin veteraanien kirkkopyhiin ja kirkkopäivien järjestämiseen ja viettämiseen. Se oli rintamalta saakka periytyvää, yhdessä joukkojen kanssa yhteisessä

kuoleman kohtaamisessa saatua ja koeteltua rintamakristillisyyttä, jota ilmaisua hän oli valmis rohkeasti ja varauksetta käyttämään. Kaikessa palveluksessaan Toivo Saarilahti oli tiedemiehen tapaan perusteellinen ja luotettava. Hänen kokousvalmistelunsa olivat läpi mietittyjä ja kokouksen osanottajia palvelevia. Olemukseltaan hän oli nöyrä ja vaatimaton. Jos työn tekijältä sitä vaaditaan, kuten Raamattu sanoo, ”että hänet havaitaan uskolliseksi”, Toivo Saarilahti oli aseveljiensä hengelliseen palvelemiseen pantuna yksi uskollisimmista.

Muistamme kiitollisin ja siunaavin ajatuksin tohtori Toivo Saarilahden palvelusvirkaa liittomme hengellisessä työssä.

Timo Kökkö

**Liiton toimisto on suljettu
27.12.2006 – 1.1.2007 välisen ajan
henkilökunnan vuosilomien vuoksi.
Liiton myyntitoimisto on suljettu
2.1 – 5.1 välisen ajan
inventaariotoimien vuoksi.**

Tarvittaessa voitte olla yhteydessä:
toiminnanjohtaja Markku Seppä,
puhelin 0400 921 332
sosiaalisihteerit Anni Grundström,
puhelin 040 8223998

Henkilökunta toivottaa kaikille rauhaa joulua, voimia ja terveyttä vuodelle 2007.

Uusia toiminnanjohtajia

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajaksi on 1. joulukuuta 2006 alkaen valittu merkonomi Osmo Suominen (46).

Suur-Savon Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana on 1.11.2006 lukien aloittanut Pertti Pulkkinen. Pulkkinen on 48-vuotias opistoupseeri, joka tällä hetkellä työskentelee Mikkelin Sotilasläänin Esikunnassa toimialapäällikkönä.

Oikaisu

Lehtemme viime numeron (5/06) sivulla 32 olleessa Uudenmaan rakuunarykmentin (URR) muistoreliefiä koskevassa uutisessa painovirhe oli sekoittanut rykmentin vuosiluvut.

URR oli sijoitettu Helsinkiin 1918–1921. Rykmentti siirrettiin Lappeenrantaan osaksi perustettua Ratsuväkiprikaattia tammikuussa 1921. Pahoittelemme tapahtunutta.

Sotainvalidien Veljesliitto ry:n SÄVELLYSKILPAILU

Vuonna 1944 ensimmäisen Sotainvalidien viikon avausjuhlaan Yrjö Jylhä teki runon nimeltä ”Marttyyrien päivä”.

Sotainvalidien Veljesliitto on järjestänyt sävellyskilpailun, jossa tehtävänä oli tämän runon säveltäminen mieskuorolle. Kilpailuun tuli 73 nimimerkillä varustettua sävellystä. Tuomaristo, jonka puheenjohtajana oli Matti Hyökki ja jäsenenä Seppo Murto, Matti Hara ja sihteerinä Uolevi Lassander luonnehti kilpailun tasoa kiitettävän korkeaksi. Kilpailun palkinnot jaettiin Sotainvalidien Veljesliiton keskustoimistossa tiistaina 21.11.2006.

palkinto 3 000 euroa nimimerkki

”Uuno Joutsen” - Juha Holma

Lunastettavat sävellykset á 1 000 euroa:

nimimerkki **säveltäjä**

”Fötsi Föö” - Markku Viitasaari

”Mies kuoro” - Vitaly Chapkovich

”Valkoinen lilja” - Lauri Kilpiö

Tunnustusmaininta ilman palkintoa:

nimimerkki **”Jakire”** sekä

”Johannes” - Leri Leskinen/Jussi Chydenius

Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta myönnettyt kunniamerkit 6.12.2006

SVR R1

Isännäinen, Risto Antero maanviljelijä, Jämsä,

Oka, Martti Juhani professori, Jyväskylä.

SVR Ar

Aaltonen, Kaino Johannes apteekkari, Jalasjärvi,

Kalkela, Paavo talousneuvos, Elimäki,

Soikkeli, Svante Kalevi tiemestari, Asikkala, Sointula, Terttu Kaisa sairaanhoitaja, Nurmo.

SL Ar

Hannula, Elmer Antero maanviljelijä, Turku, Hutka, Erkki Ilmari maanviljelijä, Jokioinen,

Lehtonen, Aino Helmi herastuomari, Järvenpää,

Rimpinen, Yrjö Antero sähköasentaja, Harjavalta.

SVR M1 kr

Aaltonen, Kaarlo Verner traktorinkuljettaja, Jokioinen, Ahvenainen, Aake kirvesmies, Pelkosenniemi,

Duldin, Nikolai maanviljelijä, Luvia,

Herranen, Pentti Antero sata-mavalvoja, Kotka, Hynninen, Senja Sanelma emäntä, Sysmä, Järvinen, Veikko Kalervo puhe-
linmestari, Kuhmoinen,

Murto, Vilho Armas tavaravastaanottaja, Pori,

Palola, Paavo Olavi maanviljelijä, Lohtaja,

Sauramäki, Martti Olavi työnjohtaja, Soini, Seppälä, Eino Oskari maanviljelijä, Kärkölä

SVR M1

Aaltio, Erkki Johannes maanviljelijä, Keuruu, Aaltosalu, Veikko korjaamopäällikkö, Nivala, Ahlholm, Per-Ole Herman tekniker, Helsingfors, Aho, Heikki Anton työpäällikkö, Kouvola, Aho, Ville Johannes maanviljelijä, Nivala, Ahokki, Ida Vieno liikeapulainen, Hanko, Ahola Niilo Oskari palokersantti, Kii-
minki, Ahola, Yrjö Armas ratyöntekijä, Nivala, Ahomäki, Aino Hellen emäntä, Nivala, Ahonen, Heikki Kalervo yrittäjä, Korpilahti, Ahonen, Pentti Päiviö rakennusmies, Korpilahi, Ahonen, Voitto Matias sorvari, Keuruu, Ainasoja, Aili Tuulikki vaatevaraston hoitaja, Nivala, Aksila, Kaarlo Johannes maanviljelijä, Nivala, Ali-Penttilä, Kerttu emäntä, Renko, Al-
pua, Kauko Kalervo maanviljeli-

jä, Nivala, Anttila, Aino Annikki emäntä, Hamina, Arola, Ester myyjä, Kitee, Arvio Alli Johanna rouva, Oulainen, Avikainen, Reino Kalevi maanviljelijä, Joroinen,

Blomberg, Per-Erik Haraldsson lektor, Esbo, Borgström, Sven Helmer byggmästare, Sibbo,

Dahlqvist, Jarl Gunnar jordbrukare, Mustasaari,

Eerikäinen, Aito Antti kirvesmies, Jokioinen, Eklund, Björn Bernhard handelstekniker, Borgå, Ekonen, Pentti Reino Johan rautatieläinen, Jyväskylä, Ekström, Erik Edvard spårvagnsförare, Helsingfors, Eskanen, Asseri Ernest kirvesmies, Kiukainen, Eskola, Nanny Marjaana emäntä, Nivala, Eskola, Vieno Valtter maanviljelijä, Kiukainen, Finström, Ernst Wilhelm vaktmästare, Helsingfors,

Flinkman, Tauno Alfred autonkuljettaja, Korpilahti, Florström, Kaija Kerttu lääkintälotta, Vantaa, Fonselius, Ulf Henrik, Åbo, Forsman, Ragnar Harald byggnadsarbetare, Mustasaari,

Grundström, Marta Helena privatföretagare, Borgå,

Haapala, Signe Anna-Liisa kättilö, Nivala, Haapio, Heikki Kalevi maanviljelijä, Kiukainen, Haapsaari, Armas maanviljelijä, Nousiainen, Haataja, Veikko Johannes sotaveteraani, Pirkkala, Haavasoja, Armas Heikki Sakari konepuuseppä, Kiukainen, Haavisto, Eino Richard pienviljelijä, Ilmajoki, Hakala, Matias Eino työnjohtaja, Ylivieska, Hakala, Pauli maanviljelijä, Kiukainen, Hakula, Yrjö varastomies, Nivala, Hanhinen, Karin Helena osastosihteeri, Imatra, Hannula, Toivo maanviljelijä, Nivala, Hantula, Yrjö Eino maanviljelijä, Nivala, Harjula, Alli Inkeri emäntä, Hamina, Haro, Reino Olavi työkalutarkastaja, Jyväskylä, Hautalahti, Reino Johannes maanviljelijä, Nivala, Heikkilä Vieno Maria maatilan emäntä, Oulainen, Heikkilä, Ilmo Harras autoilija, Nousiainen, Heikkilä, Väinö maanviljelijä, Miehikkälä, Heikkinen, Viljo Verner maanviljelijä, Korpilahti, Heimonen, Jalo Toivo raitiotievaununkuljettaja, Viitasaari, Heimonen, Mauri Johannes kirvesmies, Viitasaari, Heino, Kalle Kalervo linja-autonkuljettaja, Lammi, Heino, Viljo Vihtori maanviljelijä, Elimäki, Heiskanen, Aulis Veli maanviljelijä, Joroinen, Helavirta, Jaakko August

tehdastyöläinen, Nivala, Hemilä, Erkki Johannes autonkuljettaja, Pirkkala, Herberts, Arne Helmer församlingspastor, Mustasaari, Hiironen, Rauni Olavi talonmies, Korpilahti, Hilli, Matti Aukusti autoilija, Köyliö, Hirvonen, Aarne Einari liikkeenharjoittaja, Kitee, Hjortell, John Ingvald jordbrukare, Mustasaari, Hoffrén, Osvald jordbrukare, Liljendal, Honkala, Antti Emanuel kirvesmies, Nivala, Honkala, Joonas puutarhuri, Nivala, Honkanen, Jalmari rakennusmestari, Jyväskylä, Honkanen, Oiva Kalervo kirvesmies, Korpilahti, Hovi, Valto Olavi työmies, Ylämaa, Hurnasti Lau-
no Ilmari autoilija, Oulainen, Husman, Karl Martin affärsföreståndare, Liljendal, Hylkilä, Veikko Matias maanviljelijä, Reisjärvi, Hynninen, Eino metsuri, Joroinen, Hytönen, Väinö maanviljelijä, Konnevesi, Hyvönen Asta Inkeri emäntä, Haapavesi, Häkkinen, Kauko Hjalmar kirjaltaja, Tuusula, Hämäläinen, Fiira emäntä, Joroinen, Hämäläinen, Veikko Albin Johannes maanviljelijä, Joroinen, Härkönen Arvo Oskari kauppias, Kajaani, Hölttä, Yrjö Kalevi huoltopäällikkö, Lahti, Ihalainen, Aili emäntä, Joroinen,

Iiponen, Lauri Malakias maanviljelijä, Oulainen, Ilkko, Reino maanviljelijä, Kajaani, Ilonen, Tauno Johannes konduktööri, Kouvola, Immonen, Valtter Juhana maatyömies, Joroinen,

Jaakola, Jouko Aatami maanviljelijä, Ylivieska, Jansson, Bror Harry jordbrukare, Sibbo, Jokinen, Sulo Paavali metsuri, Korpilahti, Jokinen, Taimi Anna-Liisa maanviljelijä, Renko, Juhanen, Aune Anna osastonhoitaja, Porvoo, Junntila, Aili Maria emäntä, Nivala, Juvonen, Helvi Kyllikki puhelinvälittäjä, Joroinen, Järnbäck, Kalervo Matias maanviljelijä, Toholampi, Järvelä, Erkki Mikael maanviljelijä, Ylivieska, Järvinen, Eino Iisak rakennustyömies, Kiukainen,

Kaarela, Vilho Aleksanteri asentaja, Raahe, Kaarlela, Katri Mirjam opettaja, Nivala, Kaarlenkaski, Frans Mikael, maanviljelijä, Nivala, Kaarto, Soini Johannes maanviljelijä, Nivala, Kaasinen, Riitta Elisabeth rouva, Lieksa, Kaivola, Pauli Adiel maanviljelijä, Lammi, Kakkuri, Viljo puuseppä, Jurva, Kalavainen, Onni Olavi maanviljelijä, Kivijärvi, Kangas Toivo Ei-

nari kauppias, Rantsila, Kangas Veli Aimo pienviljelijä, Rantsila, Kangas, Aune Eliisa emäntä, Ylivieska, Kangasvieri, Aimo Johan Henrik maanviljelijä, Toholampi, Kankuri, Arvo Matias työnjohtaja, Forssa, Kanninen, Olavi Fridolf rakennuspuuseppä, Sumiainen, Karhunen, Lilli Synnöve toimistopäällikkö, Jyväskylä, Karjalainen, Anna Siviä emäntä, Anjalankoski, Karlsson, Birger Johannes byggnadsarbetare, Borgå, Karlsson, Jan-Erik sjökaptän, Helsingfors, Karttunen, Elias Lauri Heimo kauppias, Joroinen, Kauhanen, Kaarlo dipl.insinööri, Joroinen, Kauranen, Erkki Esko metsätyömies, Renko, Kemppainen, Kalle Oskari maanviljelijä, Hyrynsalmi, Kemppainen, Tauno Matias autoilija, Kajaani, Keränen, Ruurikki metsätyönjohtaja, Suomussalmi, Keskinen, Aarre Olavi LVI asentaja, Laukaa, Keskisaari, Eino Ilmari maanviljelijä, Lappeenranta, Kesseli, Väinö maanviljelijä, Nivala, Keto, Martti Johannes maanviljelijä, Toholampi, Ketvel, Urho Johannes hum.kand. Tuusula, Kiiistala, Aino Eufemia postivirkailija, Espoo, Kilo, Viljo Olavi maanviljelijä, Lappeenranta, Kinnunen, Eino Jalmari maanviljelijä, Korpilahti, Kinnunen, Helge Olavi maanviljelijä, Joroinen, Kinnunen, Helvi Esteri emäntä, Kivijärvi, Kinnunen, Kalle Iisakki maanviljelijä, Suomussalmi, Kinnunen, Toivo Olavi maanviljelijä, Viitasaari, Kivikko, Matti maanviljelijä, Miehikkälä, Kivirinta, Jalo maanviljelijä, Nivala, Kivistö, Onni Jaakoppi liikkeenharjoittaja, Kurikka, Knuuti, Kaino Impi emäntä, Nivala, Knuuti, Kustaa Eliel maanviljelijä, Nivala, Koikkalainen, Pauli Olavi maanviljelijä, Joroinen, Kontio, Tyyne Maria parturi, Ylivieska, Koponen, Eemil Juhana maanviljelijä, Viitasaari, Koponen, Keijo Matti toimitusjohtaja, Lapinlahti, Koponen, Tauno Kustaa merkkaaja, Joroinen, Korhola, Antti Veikko johtaja, Savitaipale, Korhonen, Heikki August, työnjohtaja, Viitasaari, Korpi, Tapio maanviljelijä, Viitasaari, Kortman, Naugarth Bernhard servicechef, Helsingfors, Kosk Nils Albert diplomekonom, Helsingfors, Koskela, Keijo Aito Uolevi maanviljelijä, Toholampi, Koskela, Toivo Iisakki maanviljelijä Ilmajoki, Koski, Saima Inkeri rouva, Yli-

vieska, Kotiniemi, Kirsti Helinä emäntä, Kiukainen, Kotka, Veikko Vilhelm metsätyönjohtaja, Oulainen, Kotkanen, Eino Matti maanviljelijä, Laihia, Kuitunen, Hilma Esteri apuhoitaja, Ylivieska, Kuivas, Martti Vilhelm liikkeenharjoittaja, Kemi, Kujala, Kalevi maanviljelijä, Pelkosenniemi, Kukkaro, Erkki Jalmari maanviljelijä, Lappeenranta, Kukko, Pauli Kristian peruskoulunopettaja, Kajaani, Kukkonen, Veikko Johannes metsuri, Viitasaari, Kulju, Maire Anna kahvilanhoitaja, Jyväskylä, Kumpumäki, Niilo Matti maanviljelijä, Nivala, Kuronen, Veikko August kirvesmies, Joroinen, Kuukkanen, Toivo Ilmari ruutimassankeittäjä, Laukaa, Kuulas, Esko Eelis sotaveteraani, Pirkkala, Kuurala, Johannes maanviljelijä, Kitee, Kuusinen, Leo Viljam maanviljelijä, Korpilahti, Kuutti, Pentti Ensio työnjohtaja, Laukaa, Köykkä, Toivo Eerik maanviljelijä, Laihia,

Laine, Antti Johannes autoilija, Kiukainen, Laine, Niilo Einari kirvesmies, Kiukainen, Laitinen, Aino Tuulikki kotiäiti, Keuruu, Lamminen, Risto Frans Johannes kirvesmies, Kiukainen, Lampinen, Heikki Pellervo maanviljelijä, Sumiainen, Lanu, Iris Edith osastonhoitaja, Espoo, Laukka, Yrjö Olavi maanviljelijä, Nivala, Laurila, Inkeri emäntä, Tarvasjoki, Lehikoinen, Kaarin Annikki emäntä, Juuka, Lehtimäki, Vuokko Helinä postivirkailija, Mouhijärvi, Lehtinen, Kaino Olavi maanviljelijä, Tarvasjoki, Lehtola, Tauno Johannes maanviljelijä, Jurva, Lehtonen, Lauri, Aatos eläkeläinen, Suolahti, Lehtonen, Paavo Herman konepuuseppä, Jokioinen, Lehtonen, Veikko Olavi sähköasentaja, Jokioinen, Leinonen, Veikko Eljas autoilija, Kajaani, Leppänen, Elmi Maria ompelija, Jyväskylä, Leppänen, Ilmi Annikki siivoaja, Kivijärvi, Liimainen Olga emäntä, Piippola, Lindberg, Heimo Armas työnjohtaja, Nakkila, Linjamäki, Paavo Johannes työnjohtaja, Lapua, Linna Kaarlo Iisak maanviljelijä, Rantsila, Liukku, Martti Armas maanviljelijä, Laihia, Loukasmäki, Saima Sofia emäntä, Nivala, Luhtasela, Eino Evald työmies, Renko, Luomala, Paavo Armas maanviljelijä, Reisjärvi, Lytz, Nils Bruno myyntipäällikkö, Seinäjoki, Lyytikä, Tenho maanviljelijä, Korpilahti, Lyy-

tikäinen, Eino Martti maanviljelijä, Siilinjärvi, Lyytinen, Kalevi Kauko varastonhoitaja, Siilinjärvi, Lönnroth, Erik Reguel spårvagnsförare, Helsingfors, Löytynoja, Anna-Liisa emäntä, Ylivieska,

Mahalakoivu, Helmi Kaarina emäntä, Miehikkälä, Malkamo, Urho liikemies, Ylivieska, Malkamäki, Aune Inkeri perhepäivähoitaja, Ylivieska, Manninen, Vilho Aukusti asetarkastaja, Jyväskylä, Marttila, Veikko maanviljelijä, Jurva, Mattila Pentti Allan asemamies, Kiukainen, Mattila, Ellen Maria emäntä, Laitila, Mattila, Hilikka Hannelle terveydenhoitaja, Toholampi, Mattila, Yrjö Johannes autonkuljettaja, Kiukainen, Maunula, Väinö Ilmari maanviljelijä, Toholampi, Mehtälä, Armas Leonard pienviljelijä, Nivala, Mehtälä, Unto Ilmari kirvesmies, Nivala, Mehtälä, Veikko Mikael kauppias, Nivala, Meskanen, Eino Johannes työnjohtaja, Jyväskylä, Meskanen, Lempi laitospulainen, Joroinen, Mikkela, Toivo trukinkuljettaja, Anjalankoski, Murtomaa, Rauha Amanda opettaja, Kiukainen, Myllylä, Eino Johannes työmies, Nivala, Mäkelä, Asser Efraim seurakuntamestari, Viitasaari, Mäkinen, Aimo Alvar metsätyönjohtaja, Nivala, Mäkinen, Toivo Albert kirvesmies, Pirkkala, Mälsör, Robert Johannes jordbrukare, Mustasaari, Mäntylä, Esko Erik kirvesmies, Kiukainen, Mäntylä, Rauha Orvokki emäntä, Nivala,

Naumanen, Erkki Kaino maanviljelijä, Joroinen, Nevalainen, Helga Cesilia meijeriapulainen, Juuka, Niemi Olavi Mikael kelloseppä, Oulainen, Niemi, Eino Iisak rakennusmies, Kiukainen, Niemi, Esko Vihtor maanviljelijä, Kiukainen, Niemi, Paavo Heikki osastonjohtaja, Espoo, Niemimäki, Erkki Ilmari maanviljelijä, Nivala, Nieminen, Olga Oili osastonhoitaja, Lieksa, Nietula, Arvo Johannes autoilija, Nivala, Nikkinen, Erkki Olavi maanviljelijä, Taipalsaari, Nikkola, Antti maanviljelijä, Lapua, Nikku, Uuno Kalevi maanviljelijä, Lappeenranta, Niskakangas Kauno Matias kirvesmies, Merijärvi, Niskanen, Valte maanviljelijä, Reisjärvi, Nivamäki, Martti Olavi kuljetuspäällikkö, Laitila, Nygård, Leino Ilmari kivityömies, Ylivieska, Nyholm, Ea Erika farmaseut, Borgå,

Ohtamaa, Arvo Johannes muurari, Nivala, Ohtamaa, Saara Inkeri emäntä, Nivala, Ohtamaa, Tauno Uolevi kirvesmies, Nivala, Ojanen, Erkki Olavi rakennustyömies, Kuru, Ojanperä,

Tauno Mikael kirvesmies, Ylivieska, Ollikainen, Onni Matias maanviljelijä, Keuruu, Ollikka, Urpo Olavi kelloseppä, Hämeenlinna,

Paananen, Natanael rautatieläinen, Raahe, Paatelainen, Kalle Ilmari kirvesmies, Laukaa, Paavilainen, Mikko maanviljelijä, Kiukainen, Paavola Mikko Ilmari maanviljelijä, Haapavesi, Paavola, Alpo Viljami maanviljelysteknikko, Vantaa, Pakarinen, Mauri tehdastyömies, Eno, Palismaa, Antti poromies, Enontekiö, Palomäki, Veikko Aukusti maanviljelijä, Lapua, Pehkonen, Feeliks Antero maanviljelijä, Nivala, Pehkonen, Reino Johannes maanviljelijä, Nivala, Pekkala, Alpo Antero uittoesimies, Kaajaani, Pelo, Laina Maria osastonhoitaja, Nivala, Peltola, Vilho Einari maanviljelijä Toholampi, Penttilä, Eino Vilhelm, rakennusmestari, Tarvasjoki, Peräaho, Kerttu emäntä, Nivala, Pietikäinen, Sirkka Riikka sairaanhoitaja, Vantaa, Pietilä, Martti Fredrik, maanviljelijä, Ylivieska, Pihlajaniemi, Vilho Jaakob maanviljelijä, Nivala, Pikka, Heino Johannes sekatyömies, Nivala, Pinola, Antti Johannes maanviljelijä, Ylivieska, Pohtola, Katri liikkeenharjoittaja, Laitila, Pokela, Erkki Johannes tukkumyyjä, Kerava, Pollari, Matti maanviljelijä, Alajärvi, Puhakka, Terttu Anna-Liisa emäntä, Anjalankoski, Pulkkanen, Leo Kullervo muurari, Sumiainen, Pulkkinen, Eino Pekka maanviljelijä, Kiihtelysvaara, Pulkkinen, Esko satamatyönjohtaja, Hamina, Pulkkinen, Ludvig kirvesmies, Korpilahti, Puonti, Elli rouva, Hamina, Puuruola, Aimo kirvesmies, Reisjärvi, Pylväs, Onni Mikael maanviljelijä, Ylivieska, Pynnönen, Heikki maanviljelijä, Laukaa, Pysäys, August maanviljelijä, Nivala, Pysäys, Toivo Ilmari maanviljelijä, Nivala, Päivärinta, Paavo Ilmari sähköasentaja, Nivala, Pöyhönen, Aili Mirjam maatalousyrittäjä, Joroinen,

Raitanen, Hilja Kaarina liikkeenharjoittaja, Järvenpää, Rajaniemi, Amanda Sofia emäntä, Nivala, Rantala, Ernst Valter jordbrukare, Liljendal, Rantanen, Kauko Alvar työmies, Korpilahti, Rantanen, Pauli Emil kauppias, Korpilahti, Rapo, Laimi Marjatta emäntä, Nivala, Rauhamäki, Veikko Tapio liikkeenharjoittaja, Elimäki, Rautio, Airi Terttu kotiaivustaja, Joroinen, Rautio, Suoma Helena ravintolanhoitaja, Kemi, Rehnström, Raoul Bengt Arvid jordbrukare, Liljendal, Repo, Yrjö mylläri, Nivala, Riikonen, Mart-

ta emäntä, Lieksa, Rinne, Helmi Amanda yrittäjä, Laitila, Rissanen, Toivo Andreas kirvesmies, Kaavi, Romppainen, Onni Sulo maanviljelijä, Suomussalmi, Roos, Kaino Samuel urakoitsija, Laitila, Rosenberg Nils August övermejerist, Pargas, Rosendahl, Jaakko Ilmari muurari, Kiukainen, Ruha, Eino Aatos maanviljelijä, Ähtäri, Ruohonen, Kauko Elias maanviljelijä, Kiukainen, Ruotsalainen, Leo Pietari puhelinmestari, Muonio, Rutanen, Yrjö Adam maanviljelijä, Ylivieska, Ryytänen, Toivo Armas maanviljelijä, Juuka, Räsänen, Kauko Leonard talonmies, Juankoski, Rätty, Vieno Uljas kauppias, Eno,

Saarikoski, Yrjö Juhani maanviljelijä, Lapua, Saarimäki, Pentti Veikko maanviljelijä, Savitai-pale, Saarinen, Eino diplomi-insinööri, Jyväskylä, Saarinen, Eino Evert autonkuljettaja, Korpilahti, Sairo, Pentti Olavi opettaja, Korpilahti, Saksa Alli Elisabet merkonomi, Hamina, Salminen Helvi Mirjami konttoristi, Raahe, Salminen, Taisto Kustaa satamavalvoja, Kotka, Salo, Toivo Joeli piiriedustaja, Lapua, Salo, Tyyne siivoaja, Nousiainen, Santaharju, Hulda Katariina, rintamalotta, Vantaa, Santonen, Anto Osmo liikkeenharjoittaja, Kiukainen, Saravesi Tauno Johannes maanviljelijä, Siilinjärvi, Sarilampi Terttu Irene tuote-esittelijä, Kouvola, Sarja, Vilho Armas maanviljelijä, Nivala, Sarjas, Matti Olavi, vakuutus-tarkastaja, Viitasaari, Sartolah-ti Unto Armas Olavi opettaja, Jyväskylä, Sarvilahti, Laila rouva, Hamina, Savolainen, Mikko maanviljelijä, Konnevesi, Schröder, Runar snickare, Liljendal, Selin, Karl Olof myyntipäällikkö, Jyväskylä, Seppä, Tauno Benjamin eläkeläinen, Suolahti, Seppälä, Vieno Valdemar meijerityöntekijä, Anjalankoski, Setälä, Reino Johannes konemestari, Pirkkala, Sihvola, Reino puuseppä, Anjalankoski, Siirilä, Heikki Juhani kemisti, Nurmijärvi, Sikala, Onni maanviljelijä, Nivala, Sikamaa, Niilo Henrik työmies, Nivala, Siltala Väinö Jaakko maanviljelijä, Vihanti, Simola, Viljo Alvar maanviljelijä, Korpilahti, Sinkko, Johannes Jussi maanviljelijä, Harjavalta, Sipilä, Aimo Jaakko Armas konttorinjohtaja, Somero, Sipilä, Anna emäntä, Nivala, Siponen, Onni Ilmari maanviljelijä, Kitee, Sippola Sylvi Elina kukkakauppias, Kouvola, Sorsa, Onni Johannes maanviljelijä, Korpilahti, Sotala, Jenny Helena emäntä, Nivala, Starck, Helge Emil kyrkovaktmästare, Pernå, Stenroth, Oiva

Matias autoilija, Nivala, Suhonen, Pauli Olavi maatalousyrittäjä, Joroinen, Suhonen, Toini Kyllikki emäntä, Ylivieska, Sukari, Hilikka Maria emäntä, Laitila, Summanen, Arvo Olavi maanviljelijä, Taipalsaari, Suokas, Pauli Toivo maanviljelijä, Korpilahti, Suominen, Jaakko Ilmari maanviljelijä, Kiukainen, Suurnäkki Sakari Vilho maanviljelijä, Hamina, Säteri, Anna Henrikka radistilotta, Vantaa, **T**ahvanainen, Kaija Kainomieli liikkeenharjoittaja, Korpilahti, Takala, Rauha Katariina kirjanpitäjä, Ylivieska, Takalo, Kauko Rafael yksityisyrittäjä, Muonio, Takalo, Toivo Mikael maanviljelijä, Nivala, Talonpoika, Tauno Viljo maanviljelijä, Lappeenranta, Talvensaari, Väinö myymälänhoitaja Pelkosenniemi, Tanhola, Martti Olavi konemestari, Hamina, Tarkkonen, Vilho Veikko maanviljelijä, Viitasaari, Terho, Matti Mikael maanviljelijä, Tammela, Tervo Johannes Aapraham maanviljelijä, Rantsila, Timonen, Mauri Hannes maanviljelijä, Nurmes, Timperi, Väinö autoilija, Hamina, Toikka Kauko Johannes autoilija, Hamina, Toiva, Pekka sotaveteraani, Pirkkala, Toivanen Veli Matti kirvesmies, Siilinjärvi, Toivanen, Linda Lahja emäntä, Kitee, Toivonen Heimo Tapio huoltomestari, Kuusankoski, Toivonen Rauni Kyllikki sihteeri, Suomussalmi, Tolonen Johannes, maanviljelijä, Rantsila, Tolvanen, Eino Ossian insinööri Kerava, Tolvanen, Sanni Mirjami tehdastyöläinen, Anjalankoski, Tommila, Ilkka Evert maanviljelijä, Kiukainen, Topelius, Eino Vihtori kauppias, Laukaa, Torkkeli, Kauko Kalervo maanviljelijä, Kiukainen, Tuomainen, Eeva meijeriapulainen, Hamina, Tuomi, Sulo Matti puutarhuri, Kaajaani, Tuominen, Veikko Kasperin huonekaluhioja Kiukainen, Tuovinen, Pauli Emil maatalousyrittäjä, Joroinen, Turkia, Toivo Ilmari suntio, Lappeenranta, Turpeinen, Heikki Matias maanviljelijä, Viitasaari, Turpeinen, Pekka Elias, maanviljelijä, Kivijärvi, Turunen, Pentti Olavi maanviljelijä, Joroinen, Tyrväinen, Armas Vilhelm maanviljelijä, Joroinen, Törönen, Yrjö Kaarlo maanviljelijä, Miehikkälä,

Uola, Ester Hellikki emäntä, Laitila, Urjo, Karl Johan maanviljelijä, Joroinen, Uusitalo, Heikki Benjam maanviljelijä, Nivala, Uusitalo, Otto August maanviljelijä, Nivala,

Vainio, Arvo Mikael liikkeenharjoittaja, Hämeenlinna, Vainiomäki, Olavi teknikko, Jy-

väskylä, Vakkila, Onni Anton maanviljelijä, Lappeenranta, Valtokivi, Heikki Asser maanviljelijä, Kiukainen, Valtonen, Leo Kalervo rakennusmies, Jämsänkoski, Vaskelainen, Martta maatalousyrittäjä, Joroinen, Vaske-lainen, Viljo Mikael maatalousyrittäjä, Joroinen, Vauhkala, Reino Aukusti tiilenpolttaja, Ylivieska, Vedenpää, Matti Esa maanviljelijä, Reisjärvi, Venno, Eino Jalmari maanviljelijä, Kiukainen, Ventovuori Helvi Toini pukuompelija, Kouvola, Venäläinen, Tauno Anton työmies, Anjalankoski, Vesterinen, Paavo Kalervo rakennusmestari, Korpilahti, Vihko, Holger esimies, Helsinki, Viinikka, Pekka Tapio maanviljelijä, Keuruu, Viitala, Einari maanviljelijä, Nivala, Viitanen, Teuvo Ensio sähköasentaja, Jyväskylä, Wikström Margaretha konttorist, Borgå, Vilén, Heikki Ernest maanviljelijä, Nakkila, Vilhunen, Vilho Matias maanviljelijä, Nivala, Virta, Aune Aleksandra opettaja, Kiukainen, Vuokila Kerttu Johanna kättilö, Pudasjärvi, Vuolle-Apiala, Sirkka Mailis Kaarina käsityönopettaja, Juuka, Vuorela, Heikki Evert maanviljelijä, Nivala, Vuorenmaa Siiri Kaarina emäntä, Haapavesi, Vähäaho, Tyyne emäntä, Nivala, Vähäkangas, Matti maanviljelijä Ylivieska, Vähäsöyrinki, Väinö Ilmari maanviljelijä, Nivala, Välikauppi, Reino Kalevi kunnossapitotyöntekijä, Lappeenranta, Välimäki, Eeli Johannes työmies, Nivala, Välimäki, Vilho Abel maanviljelijä, Jalasjärvi, Wörgren, Erik Ruben jordbrukare, Mustasaari,

Ylennysmäki, Eino Olavi maanviljelijä, Petäjävesi, Ylinen, Sakari Iisakki maanviljelijä, Seinäjoki, Ylitalo Veikko Olavi, pienviljelijä, Merijärvi, Yläsuo, Esko Väinö Johannes, talonmies, Kiukainen.

Suomen Sotaveteraaniliiton toimintasuunnitelma 2007

1. LÄHTÖKOHTIA JA YLEISNÄKYMIÄ

Rintamaveteraanien lukumäärä on vuoden 2007 alussa 84 000. Heistä on sotainvalideja 14 000. Veteraanien keski-ikä on 85 vuotta. Veteraanien lukumäärän pienentyessä myös liiton jäsenyhdistyksiin kuuluvien varsinaisten jäsenten määrä vähenee. Vuoden alussa yhdistysten varsinaisten jäsenten lukumäärä on 46 000 ja kannattajajäsenten yli 25 000.

Veteraanien ikääntyminen ja siitä johtuva vaikeus selviytyä itsenäisesti vaativat tehokkaita toimia rintamaveteraanien sekä heidän omaishoitajiensa elinolojen sekä kunnon, terveyden ja vireyden turvaamiseksi. Sotaveteraaniliiton vuonna 2004 käynnistämä, sotaveteraanipiirien sosiaalineuvohanke laajennetaan koskemaan kaikkia sotiemme veteraaneja. Hankkeelle on anottu avustusta raha-automaattiyhdistykseltä vuosille 2007–2009. Toimintaa on tarkoitettu laajentaa yhdistystasolle. Tällöin veteraaneilla olisi yhteyshenkilö, jonka puoleen he voisivat pulmissaan kääntyä.

Kotimaassa ja maan rajojen ulkopuolella ylläpidetään selkeää järjestötoimintaa, joka tarjoaa veteraaneille ja heidän omaisilleen sekä veteraanityön tukijoille mielekästä sisältöä sekä arkeen että juhlaan.

Veteraanijärjestöjen yhteistyötä jatketaan Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa VEVA:ssa sovittujen päämäärien saavuttamiseksi. Liitolle on edustajansa Tammenlehvän Perinneliiton hallinnossa. Liitto osallistuu Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen työhön sen hallinnossa.

Järjestötoiminnan tueksi perustettujen tukiyhteisöjen ja tuki- ja kannattajajäsenten toimintaa edistetään ja vahvistetaan.

Liiton toiminnan ja rakenteen kehittämistyötä jatketaan. Mikkelissä 2006 pidetyssä liittokokouksessa hyväksyttiin liiton tarkennettu tulevaisuussuunnitelma ja liitolle uudet säännöt. Vuoden 2007 aikana toteutetaan sääntömuutoksia yhdistyksissä ja piireissä mallisääntöjen pohjalta. Toimintapöytäkirjat muutetaan jäsenyhdistysten säännöt vastaamaan liiton sääntöjä.

2. VETERAANIERITYISETUUKSET

2.1. Yleistä

Veteraanien erityisetuudet perustuvat valtion talousarviossa oleviin määrärahoihin. Niillä tähdätään veteraanien ja heidän omaishoitajiensa elinolojen monipuoliseen turvaamiseen ja kehittämiseen.

Liitto pyrkii etuustavoitteissa veteraaniliittojen kanssa yhteisiin kannanottoihin, jotka esitetään rintamaveteraaniasian neuvottelukunnalle (RINE) otettaviksi huomioon valmisteltaessa sosiaali- ja terveystieteiden (STM) sekä ympäristöministeriön (YM) ehdotuksia valtion talousarvion veteraanimäärärahoiksi ja laeiksi. Niiden perusteita selvitetään myös eduskuntaryhmille ja eduskunnan valiokunnissa.

Liiton yleistavoitteena etuusasioissa on saada aikaan ratkaisut, jotka antavat rintamaveteraaneille ja muille viime sotiimme osallistuneille hyvät elinolot vanhuusvuosiksi. Liitto pitää tärkeänä, että kehittä-

mistoimissa otetaan huomioon näkemyksiä ja ehdotuksia, joita sisältyy ikääntyneiden veteraanien itsenäistä selviytymistä koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeiden loppuraportteihin ja niihin liittyviin STM:n ohjeistuksiin sekä liiton omaan sosiaalipoliittiseen ohjelmaan. Liitto seuraa geriatrisen kuntoutuksen kehittämishanketta ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että sen suositukset ja kehittämisehdotukset otetaan huomioon veteraanikuntoutuksessa. Näiden pohjalta tulee kuntoutustoimintaa kehittää kokonaisvaltaisesti, jatkuvana ja yksilöllisesti suunniteltuna fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia näkökohtia silmällä pitäen. Samalla tulee kiinnittää huomiota myös kotipalveluiden ja -hoidon tuen kehittämiseen sekä omaishoitajatyön tukemiseen.

Valtioneuvoston linjauksen mukaan rintamaveteraanien kuntoutukseen osoitettiin vuonna 2005 47,8 milj. euroa, talousarviesityksen mukaan vuonna 2006 42,3 milj. euroa sekä vuonna 2007 38,3 milj. euroa. Määrärahan lasku ja yleinen kustannusten nousu uhkaavat rintamaveteraanien vuosittaisen kuntoutusmahdollisuuden toteutumista. Monissa kunnissa on jo loppusyksyyn 2006 mennessä käytetty kaikki kuntoutukseen varatut rahat eikä jonossa olevien veteraanien kuntoutus toteudu vuosittain.

Jotta ikääntyvä veteraani voisi halutessaan asua ja elää mahdollisimman pitkään omassa kodissaan, hän tarvitsee säännöllistä, määrävällein tapahtuvaa kuntoutusta, kotiin saatavia palveluita sekä muita kotona selviytymistä edistäviä toimia.

2.2. Etuustavoitteet vuodelle 2008

Ensi vuoden aikana käsiteltävää valtion vuoden 2008 talousarviota laadittaessa Suomen Sotaveteraaniliitto asettaa seuraavat keskeiset tavoitteet:

* Vuosittaisen kuntoutuksen järjestäminen monipuolisena laitos- ja avokuntoutuksena kaikille sotiemme veteraaneille ja sen tarvitseman rahoituksen turvaaminen valtion talousarviossa. Veteraani kutsutaan vuosittaiseen terveydentilan tarkastukseen ja kuntoutustarpeen arviointiin. Tässä yhteydessä tehdään kuntoutussuunnitelma, jossa määritellään kuntoutusmuoto ja ajankohdat sekä avokuntoutuksessa sen sisältö ja kuntoutuksen jaksottaminen sekä suunnitelma jatkoseurannalle. Samalla tarkastetaan muut hänen kotona selviytymiseen liittyvät asiat. Avokuntoutuksen käyntikertoja jaksottamalla sekä lisäämällä toimintaterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden palveluja parannetaan kuntoutuksen vaikuttavuutta. Vuotuistarkastuksen kustannukset sisällytetään kuntoutusmäärärahaan.

* Kotona asumista edistävien palveluiden lisääminen ja tarvittavan tuen hankkiminen siihen. Kotikuntoutuksen sisällön laajentaminen siten, että sen eri keinoin voidaan tukea veteraanien arkipäivässä selviytymistä.

* Veteraanien asuntojen korjausneuvontaan ja peruskorjauksiin tarvittavien varojen säilyttäminen valtion talousarviossa

* Rintamaveteraanien omaishoitajina toimivien puolisoitten tukipalveluiden turvaaminen

* Heimoveteraanien rintama-avustuksiin sekä laitos- ja avokuntoutuksen tarvittavien määrärahojen jatkuvuuden turvaaminen

Liitto pitää tärkeänä, että ilman rintamatunnuksia olevien, sotaan liittyvissä tehtävissä palveluiden kuntoutusta ja muitakin etuusia kehitetään tarvetta vastaavasti pitäen lähtökohdana sitä, että etuuden myöntäminen perustuu viranomaisen antamaan palvelutodistukseen.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

Liitto jatkaa järjestötoimintaa vakiintunein toimintamuodoin. Monien tehtävien hoitaminen siirtyy kannattajajäsenille, jotka aikanaan tulevat huolehtimaan veteraaniaikakauden loppuvaiheen tehtävistä sekä vaalivat sotaveteraaniperinnettä. Järjestötoiminnassa painotetaan toimintaan mukaan tulevien kannattajajäsenten perehdyttämistä tehtäviinsä koulutuksella.

Vuoden 2007 toimintaa ja tapahtumia:

41. sotaveteraaniviikko

- avausjuhla on 10. maaliskuuta Hyvinkäällä.
- päätösjuhla on 18. maaliskuuta Tampereella.

Järjestöviikollaan liitto ja sen jäsenyhdistykset korostavat talvisodan merkitystä sekä kertovat päämäärästään ja toiminnastaan. Tilaisuuksiin kutsutaan veteraanien lisäksi myös tukijoita.

Kansallisarkisto tutkii inkeriläisten luovutukset

Inkeriläisten palauttaminen jatkosodan jälkeen Neuvostoliittoon on yksi niistä kysymyksistä, joihin Suomen sota-ajan historian tutkimuksessa on kiinnitetty vain vähän huomiota. Asia on tiedetty tärkeäksi, mutta se oli pitkään arka kysymys. Suomen Akatemian tuella inkeriläisluovutuksia käsittelevä perustutkimus on käynnistymässä Kansallisarkistossa vuoden 2007 alussa.

Suomeen siirtyi jatkosodan aikana Saksan valtaamilta alu-

eilta yli 60 000 inkeriläistä. Heistä palautettiin sodan jälkeen rauhansopimuksen perusteella Neuvostoliittoon noin 55 000. Osa onnistui jäämään maahan tai pakenemaan Ruotsiin. Palautetut sijoitettiin eri puolille Neuvostoliittoa. Inkerinmaalle he pääsivät palaamaan vasta 1970-luvulla.

Inkeriläisten luovutukset rajattiin valtioneuvoston kansliarahoituksella kesällä 2004 Kansallisarkistossa käynnistyneen sota-ajan ihmisluovutuk-

sia ja sotavankikuolemia tutkivan hankkeen ulkopuolelle. Tämä johtui siitä, että professori Heikki Ylikangas oli valtioneuvoston kanslialle 16.1.2004 jättämässään selvityksessä esittänyt erillisen hankkeen perustamista inkeriläisten luovutusten ja heidän myöhempien vaiheittensa tutkimiseksi. Synä hankkeiden eriyttämiseen oli ennen muuta inkeriläisten suuri määrä.

Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan toimikunta

myönsi syyskuussa 2006 Kansallisarkiston tutkimusjohtajana toimivalle dosentti Lars Westerlundille 230 000 euron määrärahan inkeriläiskysymyksen tutkimiseksi. Hanke käynnistyy vuoden 2007 alussa ja kestää vuoden 2009 loppuun. Hankkeen tutkijaksi on palkattu filosofian tohtori **Toivo Flink**, joka on inkeriläinen taustaltaan.

Tutkimuksessa pyritään ennen muuta selvittämään yksityiskohtaisesti Suomen ja Sak-

san väliset järjestelyt, jotka johtivat inkeriläisten siirtämiseen Suomeen, inkeriläisten aseman järjestäminen Suomessa sekä Neuvostoliittoon palauttaminen syksyllä 1944. Tärkeän osan muodostaa myös tutkimus, joka kohdistuu inkeriläisten vaiheiden selvittämiseen Neuvostoliitossa palauttamisen jälkeen.

Kansallisarkisto käyttää tutkimuksessa Suomen, Saksan, Baltian ja Venäjän arkistoissa olevia asiakirjoja. Tarkoituksena on saada tietoa myös inkeriläisiltä itseltään. Monilla Suomeen palanneilla on hallus-

21. Kansallinen veteraanipäivä

- valtakunnallinen päätilaisuus on 27. huhtikuuta Helsingissä.

Liitto on mukana kansallisen veteraanipäivän suunnittelussa ja seuraamisessa osallistamalla päätoimikunnan toimintaan sekä osallistamalla järjestelytoimikunnan työskentelyyn.

Alueelliset kirkkopäivät

- 23.5. Espoossa
- 30.5. Oulussa
- 13.9. Kuopiossa

Liitto osallistuu veteraaniliittojen yhteisten alueellisten kirkkopäivien järjestämiseen.

Liiton hengellinen toimikunta jatkaa hengellisen työn suunnittelua ja ohjausta. Hengellisen työn virikepäivät järjestetään Kouvolassa 14.-15.4.2007.

Neuvottelupäivät

- sotaveteraanipiirien puheenjohtajille ja toiminnanjohtajille järjestetään perinteiset neuvottelupäivät syyskuussa.
- piirien toiminnanjohtajille järjestetään neuvottelutilaisuus tammikuussa.

Kisatoiminta

- hiihtokisat 1.3. Alavudella (Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri)
- keilakisa 12.4 Helsingissä (Helsingin seudun Sotaveteraanipiiri)
- pilkkikisat 3.4 Kiteellä (Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri)
- lentopallokisat 22.5. Lahdessa (Lahden Sotaveteraanipiiri)
- golfturnaus elokuu Mikkelissä (Suur-Savon Sotaveteraanipiiri)
- shakkiturnaus syyskuussa

(paikka avoin)

- ilma-aseammuntakisa kotirataotteluna (Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri)

Kisojen järjestelyvastuu on sotaveteraanipiireillä. Kisatoimintaa ohjaa liitossa liikunta- ja kisatoimikunta.

Liiton liikunta- ja kisatoimikunta järjestää tapaamisen, jossa käsitellään eri kisalajien tulevaisuudensuunnitelmia.

Järjestötyön tavoitteita:

Sotaveteraanipiirien yhteydessä toimivien sosiaalineuvojen valmiuksia ja muita sotaveteraanien itsenäistä selviytymistä tukevia hankkeita edistetään. Veteraanijärjestöjen raha-automaattiyhdistykseltä anoman avustuksen turvin toimintaa laajennetaan koskemaan koko maata ja kaikkia sotiemme veteraaneja.

Liiton jäsenyhdistyksissä sekä liitossa on vuoden 2007 loppuun mennessä 27 000 kannattajajäsentä. Liiton kannattajajäsenet muodostavat tukirenkään liitolle.

Strömmerin työryhmän mukaiset suositukset ja muut yhteistyöasiat käsitellään sotaveteraanipiirien ja naistoi-
mikuntien sekä sotaveteraanijärjestöjen ja naisjaostojen edustajien välisin, vähintään vuosittain käytävissä keskusteluissa.

Liitto edistää yhdessä sotaveteraanipiirien kanssa sotaveteraanijärjestöjen hallintoon mukaan tulevien kannattajajäsenten perehdyttämistä koulutuksella.

4. LIITON TOIMINNAN JA RAKENTEEN KEHITTÄMINEN

Mikkelissä 2006 pidetyssä liitokokouksessa hyväksytyn tarkennetun tulevaisuussuunni-

telman mukaisesti piirit laativat raportin alueensa jäsenyhdistysten lähivuosien suunnitelmista sekä sääntömuutosten edistymisestä.

5. SOTAVETERAANILIITON 50-VUOTISJUHLAVUOSI 2007

Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhlavuoden tapahtumia sekä liiton 50-vuotishistoriakirjaa suunnittelevat toimikunnat jatkavat työtään. Juhlavuoden toimien tavoitteena on laajan ja myönteisen julkisuuden saaminen sotiemme veteraanien, Sotaveteraaniliiton, sen jäsenyhdistysten ja Naisjärjestön työlle, varojen hankkiminen, sotaveteraanien huomioiminen ja palkitseminen, kannattajajäsentöiminnan ja liiton tulevaisuussuunnitelman esittely.

6. TIEDOTUSTOIMINTA

Sotaveteraani—Krigsveteranen-lehteä julkaistaan toimintavuonna kuusi numeroa. Lehden avustajakuntaa vahvistetaan niin, että jokaisessa sotaveteraanipiirissä on ammattitaitoisesti toimiva yhteyshenkilö. Avustajille järjestetään tarvittaessa koulutusta, jossa perehdytään lehden tekstien kirjoittamiseen ja muihin toimittamiseen liittyviin asioihin.

Ulkoisessa tiedottamisessa painopistealueena ovat sotaveteraanien elinolosuhteita, järjestötoimintaa, veteraanien perinneyötä, järjestöjen varainhankintaa ja kannattajajäsenten toimintaa käsittelevät aihealueet.

Sotaveteraanipiireille ja -yhdistyksille suunnattua sisäistä tiedotustoimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti mm. toimittamalla ToimintaVINKKI-tiedote sekä piiritiedotteita.

Liiton internet-sivujen uudistamista jatketaan tavoitteen

na saada niistä mahdollisimman hyödylliset. Internet-tiedotuksen sisältöä suunnataan veteraanien läheisille, työssään veteraaniasiota hoitaville sekä veteraanityötä tekeville.

Liitto julkaisee syksyllä Sotaveteraanikalenterin 2008.

7. YHTEYDET SIIRTOLAIS-VETERAANEIHIN JA ULKOMAALAIISIIN VAPAAEHTOISIIN

Liitto jatkaa yhteistyötä suomalaisten sotaveteraanien muissa maissa perustamien yhteisöjen kanssa sekä pitää yhteyttä viime sodissa puolustusvoimissamme palvelleisiin, erityisesti Viron, Inkerin ja rajantakaisen Karjalan sekä Ruotsin vapaaehtoiseihin ja heidän yhteisöihinsä. Tarvittaessa liitto välittää ja hankkii tukea ja opastaa etuusasioissa sekä toimii heidän hyväkseen Suomen viranomaisissa.

8. KOTIMAINEN YHTEISTYÖ

Liitto toimii kiinteässä yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön ja Sotaveteraanien tuki- ja perinnesätiön kanssa.

Liitto jatkaa rakentavaa yhteistyötä muiden veteraanijärjestöjen ja liiton tavoitteita tukevien mm. maanpuolustusyhteisöjen sekä säätiöiden kanssa.

Veteraaniliittojen yhteistoiminta keskittyy Suomen veteraaniliittojen valtuuskuntaan VEVA:an, jonka puheenjohtajana liiton puheenjohtaja on vuorollaan. Liitto toimii aktiivisesti Tammenlehvän perineliiton—Traditionsförbundet Eklövet ry:n toiminnan ohjaamisessa.

Liitolla on toiminta- ja toteutusvastuu yhteistyössä muiden veteraanijärjestöjen kanssa Suomen äideille 1942 annetun

päiväkäsken toimittamisesta sotien jälkeen rakennettuihin kirkkoihin. Liitto osallistuu Syväriltä Kannakselle elokuvien Tuki ry:n toimintaan ja elokuvien tarvitsemien varojen keruun edistämiseen sekä veteraanikaikakautta koskevan yhteisen historiateoksen aikaansaamiseen.

9. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Liitto jatkaa kansainvälistä yhteistyötä Maailman Veteraanijärjestön (MVJ, WVF) jäsenenä sekä osallistuu myös kahdenkeskiseen yhteistyöhön lähinnä naapurimaiden veteraanijärjestöjen kanssa.

10. TALOUS

Liitto pitää taloutensa edelleen vakaana ja suunnittelee sitä pitkälle tähtäävästi siten, että se voi lähivuosina tukea kenttää. Liitto pitää toimintakulunsa kurissa, lehden tilausmaksun pienenä, tukee jäsenpiirejä ja niiden kautta yhdistyksiä toiminta- ja hankeavustuksin sekä turvaa suunnitelmien mukaisen toiminnan talousperustan lahjoituksin, avustuksin sekä myynti- ja ilmoitustuloilla. Liitto on mukana Sotiemme veteraanit 2007 varainhankintahankkeessa. Vuoden 2007 alusta siirretään sotiemme veteraanien varainhankinta veteraanijärjestöjen perustamalle Veteraanivastuu ry:lle.

Liitto ei peri jäsenmaksua. Lehtimaksu on 3,7 euroa.

Kirjanpitoa ja laskentatointa hoidetaan ajanmukaisin menetelmin pitäen silmällä tehokkuutta ja taloudellisuutta.

Helsingissä 22.9.2006

Hallitus

saan asiakirjoja, valokuvia ja muistelmia, jotka tukevat tärkeällä tavalla kokonaiskuvan muodostumista. Tietoa toivotaan saatavan myös niiltä suomalaisilta, jotka sodan aikana olivat tekemisissä inkeriläisten tai inkeriläiskysymyksen järjestelyjen kanssa. Tietoja voi toimittaa Kansallisarkistoon kirjeitse, sähköpostilla tai puhelimitse (Kansallisarkisto, PL 258, 00171 Helsinki. Puh. (09) 228 521, sähköposti: kansallisarkisto@narc.fi).

Jussi Nuorteva

**SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA
DUODECIM**

Helsinki

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

Raumaster Oy
Kuljetinalan mestarit
Raumalta

Nortamonkatu 34, 26100 Rauma
Puh. 837 741 Fax 822 3801
material.handling@raumaster.fi
www.raumaster.fi

Sotilasvamma-asiat muutoksessa

Valtiokonttori järjesti seminaarin Helsingissä 31. lokakuuta. Tilaisuuteen oli kutsuttu sosiaali- ja terveysministeriön, kuntaliiton, kuntoutuslaitosten ja valtakunnallisten veteraanijärjestöjen edustajat.

Seminaarissa käsiteltiin monipuolisesti sotainvalidien ja rintamaveteraanien kuntoutukseen liittyviä asioita sekä lähivuosien tulevaisuus suunnittelua.

Kuntoutuksen haasteet

Professori **Kaisu Pitkälä** vastasi kysymykseen miten ikääntyneiden kuntoutusta tulisi kehittää. Veteraanikuntoutuksella on pitkät perinteet. Nykyään yli 85 prosenttia ikääntyneiden kuntoutuksesta tapahtuu sotainvalidi- ja veteraanikuntoutuksen kautta.

Kuntoutuskäsite pitäisi laajentaa käsittämään muutakin kuin fysioterapiaa. Kuntoutustarvetta tulisi tarkastella fyysisen sairauden tai toimintakyvyn, mutta myös yksinäisyyden, alakulon ja dementian näkökulmista. Hänen mielestään ”säilövä” lyhytaikainenkin hoitajakso on tuhoisa ikääntyvälle ihmiselle ja ns. kuntouttava työote vanhusten hoidossa jää usein pelkäksi teoriaksi.

Moniammatillisuus kuntoutuksessa on haasteellista. Veteraanikuntoutuksen kautta saavutettua asiantuntemusta ei kannata hukata. Kuntoutus on tärkeimpiä interventioita myös tulevaisuudessa puhuttaessa

ikäntyvien toimintakykyisyyden ylläpitämisestä.

VEVA:lla selkeät tavoitteet

Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri **Juhani Saari** käytti veteraaniliittojen valtuuskunnan (VeVa:n) puheenvuoron. Veteraaniliittojen lähivuosien lainsäädäntö- ja budjettitavoitteissa on ensimmäisenä se, että rintamaveteraanien kuntoutuksen on oltava Valtioneuvoston 2004 linjauksen mukaisesti vuosittaista ja sen tulee perustua terveydentilan tarkastukseen. Kuntoutuksessa tulee säilyttää yksilöllisyys ja kuntoutussuunnitelmaan perustuen siihen tulisi voida sisällyttää kotisairaanhoidajan, lähihoitajan ja kodinhoitajan antamia palveluja. Hän korosti myös RAY:n toiminta-avustuksen jatkumisen merkitystä, koska se on veteraaniliitoille veteraanihuollon turvaamisen edellytys. Sotainvalidien puolella prosenttikynnysten poistaminen tai ainakin vaiheittainen lieventäminen erityisesti laitoshoidon ja avopalvelujen osalta on kirjattu tavoitteisiin. Tämä vähentäisi painetta nykyisiin prosenttien oikaisuhakemuksiin. Tärkeää olisi, että kaikille pitäisi taata samanarvoiset etuudet asuinpaikasta riippumatta.

Kuntoutuksen toteuttajien puheenvuorot

Hoito- ja kuntoutuslaitosten liiton puheenvuoron käytti pu-

heenjohtaja **Ahti Karttunen**. Sairas- ja veljeskodit ovat osamiskeskuksia, joissa yhdyntyy laitoshoido, kuntoutus, neuvontapalvelut, avustajatoiminta ja järjestöyhteistyö. Hän totesi kuntien ostavan sotainvalidi- ja veteraanipalveluja jopa kalliimmalla hinnalla muualta kuin sairaskodeista. Valtiokonttori valvoo sairaus- ja veljeskotien toimintaa ja laatua. Niinpä hän esittikin kysymyksen siitä, kuka valvoo yksityiset ja muut kuntoutuspalveluja tarjoavat yksiköt. Hänen mielestään yhteistyön yksi suurimmista tavoitteista on taata hyvä ja monipuolinen hoito kaikille sotainvalideille ja veteraaneille niin kauan kun he sitä tarvitsevat.

Suomen Kuntoutuslaitokset ry:n puheenjohtaja **Marjatta Teliranta** esitti huolestumisen avokuntoutuksen kokonaisuuden vastuusta. Kuntoutuslaitoksissa toimintamallit on todettu hyväksi ja niitä kehitetään koko ajan ottaen huomioon yksilöllisyys. Myös kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty. Erilaisten kuntoutuslinjojen aikaansaamista ja kehittämistä hän piti laitosten toiminnan kannalta merkittävänä lähitulevaisuudessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön linjaukset

Kehitysjohtaja **Klaus Halla** esitteli STM:n strategiset linjaukset vuoteen 2015. Vanhuspoliittiset linjaukset korostavat ikään-

tyneiden ihmisten toimintakyvyn edistämistä, elinympäristön kehittämistä tukemaan itsenäistä selviytymistä, asianmukaisen hoidon ja hoivan järjestämistä ja oikeudenmukaisen toimeentulon takaamista. Tavoitteena on eri toimijatahoja yhdistävä katto-ohjelma, jossa järjestöjen osuus on merkittävä omaehtoista kuntoa ylläpitävän toiminnan järjestämisessä ja sosiaalisten vuorovaikutus-suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä. Ikääntyvien ihmisten henkistä hyvinvointia tulee edistää valtakunnallisten mielenterveysohjelmien kautta ja esteetön elinympäristö ja teknologian mahdollisuudet on huomioitava vanhustyön kokonaisvaltaisessa suunnittelussa.

Sotainvalidihuollon uudistamisessa painotus tulee olemaan lievävammaisten kuntapalveluissa sekä avopalveluiden haitta-asterajoissa. Veteraanihuollon puolelta hän korosti kuntoutuksen monipuolistamista ja ohjeistuksen saamista joustavammaksi. Yhteystyö kunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon/vanhustenhuoltoon on kehitettävä. Kuntoutusmuodon valinnassa ratkaisevaa on veteraanin terveydentila, toimintayksikön toiminnan laatu ja maantieteelliset olosuhteet. Kuntoutuksen tulee perustua vuosittaisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Puheenvuoronsa lopuksi hän totesi kiireisimpien jo jakavan veteraanikuntoutusmäärärahoja vaikka veteraanikuntoutus jatkuu varmasti 10-15 vuotta eteenpäin.

Kunnat yhteistyöhön

Kehityspäällikkö **Sirkka-Liisa Karhunen** Kuntaliitosta kertoi kunta- ja palvelurakenteen muutoksesta. Tavoitteena on elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne. Kuntarakennetta vahvistetaan yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiinsa. Yhteistoiminnan vahvistamiseksi kunnat voivat perustaa yhteistoiminta-alueita.

Ikärahakenteen muutos vaikuttaa koko yhteiskuntaan laajasti. Palvelujen saanti ja laatu on turvattava ja henkilöstön riittävyys ja osaaminen taattava. Tämä kaikki edellyttää myös vanhustyössä asenteellista muokkausta, että alan veto-voima työntekijöihin pystytään säilyttämään. Kotiin annettavia palveluja on edelleen kehitettävä ja veteraanikuntoutuk-

sen määrärahoja on jatkossa voitava joustavasti käyttää kotona asumisen tukemiseen.

Kuntien on annettava valtioneuvostolle viimeistään 30.6.2007 selvitys ja toimeenpanosuunnitelma siitä, miten kunta käytännössä toteuttaa ja huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimintehtävistä vuosina 2007–2012.

Valtiokonttori veteraanien tukena

Valtiokonttorin toimialajohtaja **Timo Laitinen** esittikin päätöspuheenvuorossaan kysymyksen siitä, että Valtiokonttori yhdessä seminaarissa läsnä olleiden tahojen kanssa tekisi muistion kunnille, jossa painotettaisiin sotainvalidi- ja veteraaniasioden mukaan ottamista kyseiseen suunnitelmaan.

Hän totesi myös, että Valtiokonttori ei pysty, ei osaa eikä saa yksin ratkaista sotainvalidi- ja veteraaniasioden hoitamiseen liittyviä tulevaisuuden kysymyksiä. Täydellinen yhteen sovittamien lienee kuitenkin mahdotonta mutta kaikkien on muistettava, että kompromissien kohteena on aina yksi ihminen, sotainvalidi tai -veteraani.

Seminaarissa läsnä olleelle jäi sellainen vaikutelma, että sotainvalidi- ja veteraaniasiat ovat myös päättäjätasolla vahvoissa ja ymmärättävissä käsissä. Työhön liittyvät tulevaisuuden suunnitelmat antoivat haasteita mutta myös vahvaa tukea järjestöille ja niiden tekemälle työlle. Meidän on kuultava herkillä korvalla veteraanien muuttuvia tarpeita ja muutokset on saatava yhteistyöllä integroiduksi veteraanien lähiympäristöön. Kuntoutuksen on rakennuttava yksilölliseen suunnitelmaan, joka lähtee veteraanin omista tarpeista eikä virkamiehen päätöksestä. Kuten keskusteluissa todettiin, sitten kun vanhenevan veteraanin toimintakyky ei riitä enää kuntoutukselta ja tuesta huolimatta kotona asumiseen, on hänelle varmistettava inhimillinen ja luotettava laitoshoitopaikka.

Anni Grundström

Seminaarin osanottajat jakoivat näkemyksiä ja kokemuksia rintamaveteraanien kuntoutuksesta.

Vapaaehtoistyötä parhaimmillaan

Sosiaalineuvojat kautta koko Suomen kokoontuivat Helsinkiin yhteiseen työkokoukseen marraskuun alussa.

He toimivat piiriensä alueilla sängen monipuolisesti. Neuvonnan ja ohjauksen tarve on lisääntynyt niin veteraanien, heidän omaistensa kuin myös muiden lähiyhteisöjen keskuudessa.

Vapaaehtoistyö ei voi kuitenkaan olla kokopäivätyötä. Niinpä heillä useimmilla onkin ns. puhelinaika tai heidät tavoittaa tietynä päivänä piirin toimistossa. He liikkuvat myös yhdistysten tapaamisissa kertomassa ajankohtaisista asioista.

Päivän aikana keskusteltiin paljon siitä, miten erilaisia kuntakäytännöt ovat. Kunnan nimeämiä veteraaniasiamiehiä on jossakin vaikea tavoittaa eikä kaikissa kunnissa ole edes tietoa veteraanien määrästä. On tietysti kuntia, joissa asiat on hoidettu erittäin hyvin. Ehkä tässä on yksi iso ja tärkeä tehtävä, edistää veteraanien tasa-arvoisuutta etuuksien ja asioiden hoitamisen suhteen.

Riittääkö heidän aikansa ja voimansa kaikkeen tähän? Me tarvitsemme yhdistyksiin heidän avukseen lisää henkilöitä, jotka ovat valmiit työtä teettävään mutta antoisaan yhteistyöhön.

Vapaaehtoisessa työssä korostuu yhteisten tapaamisten merkitys. On oltava tunne siitä, että kuuluu yhteisöön ja saa apua ja tukea itsekkin silloin, kun sitä tuntee tarvitsevänsä. Kaikkiin kysymyksiin ei voi tietää vastausta eikä varmasti kaikkiin sitä edes ole olemassa. Joskus tarvitaan vain kuulijaa yksinäisyyden lisääntyessä ikääntyneiden veteraanien keskuudessa.

Neuvonta- ja ohjaus on varmoissa käsissä. Sitä hoitaa 15 veteraanityöhön sitoutunutta vapaaehtoista ammattilaista. He ovat valmiit jakamaan näkemyksiään ja kokemuksiään. Ja jos jollakin kannattajajäsenellä, joka tätä lukee, herää mielenkiinto oman alueen veteraaniasioiden hoitamiseen, ota yhteyttä. Tarvitsemme joukkoomme juuri sinua!

Lotta Svärd Säätiö avustaa ja tukee lottia

Päivässä oli mukana **Vanamo Määttä** Lotta Svärd Säätiöstä. Hän vastasi meille usein esitettyyn kysymykseen lottien kuntoutustoiminnasta ja muusta avustamisesta. Lottapalveluksessa toimineilla naisilla on mahdollisuus saada Lotta Svärd Säätiön kautta ilmaista kuntoutusta. Kuntoutus on avo- tai laitostuntoutusta. Kuntoutuk-

sen saamiseksi tulee säätiölle toimittaa seuraavat asiapaperit: (1) vapaamuotoinen hakemus jossa tulee ilmetä minkälaisissa tehtävissä, missä ja kuinka kauan on toiminut lottana, (2) jäljennös mahdollisesta rintamapalvelustunnuksesta ja (3) lääkärintodistus (B-lausunto). Kuntoutukset myöntää säätiön kuntoutustoimikunta. Lottat voivat hakea säätiöltä myös raha-avustusta henkilökohtai-

seen terveydenhoitoon ja sairaskuluihin. Hakemus toimittetaan säätiölle kuten edellä, mutta hakemuksessa tulee ilmetä avustuksen käyttötarkoitus ja kustannusarvio sekä jäljennös verotodistuksesta.

Säätiön osoite on Lotta Svärd Säätiö, Mannerheimintie 93 A, 00270 Helsinki.

Anni Grundström

Saman pöydän äärelle kokoonnutaan kaksi kertaa vuodessa ja yhteistä asiaa riittää.

Apua ja tukea elämän vastoinkäymisiin

Sotavahinkosäätiö (89 000 euroa vuonna 2006) ja Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiö (80 000 euroa vuonna 2006) ovat merkittävämmät säätiöt, jotka myöntävät tukea liitolle edelleen jaettavaksi hakemusten perusteella. Myöntämisperusteet on hyväksytty molempien säätiöiden edustajien kanssa. Kumpikaan säätiöistä ei myönnä avustuksia suoraan hakijoille, vaan hakemukset käsitellään vain liiton kautta.

Täsmätukena myönnettävät avustukset on tarkoitettu pienituloisille, ensisijaisesti ylimääräistä rintamalisää saaville, tunnuksen omaaville miehille ja naisille. Myös veteraanien lesket ja puoliset voivat saada avustusta. Hakijan täytyy olla liiton jäsenyhdistyksen jäsen. Puolisoille ja leskille, mikäli he eivät ole jäseniä, tehdään päätökset tarveharkinnan perusteella.

Hakulomakkeita on saatavissa oman alueen sotaveteraanilyhdistyksestä.

Hakemuksen liitteenä on oltava tulosestitys. Kelan todistus maksettavasta ylimääräisestä rintamalisästä tai verotodistus edelliseltä vuodelta. Hakemuksessa on esitettävä selvitys avustuksen käytöstä ja kuitit maksetuista kustannuksista.

Lomakkeen asianmukai-

nen täyttäminen liitteineen nopeuttaa käsittelyä sekä ehkäisee epäselvyyksiä tietojen käsittelyssä. Lomakkeen voi täyttää hakija itse tai sotaveteraanilyhdistyksen edustaja. Sotaveteraanipiiri käsittelee hakemukset, jonka jälkeen ne lähetetään Sotaveteraaniliittoon. Tulorajat on noin 1 000 euroa kuukaudessa bruttona. Hakemusten käsittely kestää 2-3 kuukautta siitä, kun ne on jätetty yhdistykselle.

Avustuskohteet

Lääke- ja sairauskulujen omavastuuosuuksiin hakija hakee korvaukset ensin Kelan kautta. Avustusta myönnetään osuuteen, joka on jäänyt itse maksettavaksi. Hakemuksessa on toivottavaa mainita sairaudesta josta hoidon tarve ja lääkekulut ovat aiheutuneet. Avus-

tusta myönnetään perustelluin syin myös yksityisesti suoritettuihin toimenpiteisiin, kuten esim. sydämen ohitusleikkaukseen ja kaihileikkauksiin.

Hammashoidon omavastuuosuuksiin myönnetään tukea samoin perustein kuin edellisiin.

Silmälasiensa korvauskysymyksissä otetaan ensisijaisesti huomioon lasien erityistarve.

Kotona selviytymistä tukeviin apuvälineisiin myönnetään avustusta silloin, kun niitä ei ole saatavissa esim. terveyskeskuksen kautta.

Asunoremonttien osalta keskeinen tavoite on tukea sellaisia välttämättömiä pienimuotoisia hankkeita, jotka tukevat itsenäistä ja omatoimista kotona selviämistä. Näitä ovat asunnossa tehtävät turvakaiteet, pesutilojen muutokset, portaikot ja muut vastaavat remontit. Avustuksen myöntämisessä edellytetään, että remontti on tehty tai työn käynnistys on varmistettu, jolloin korvataan vain toteutuneita kustannuksia. Remonttihakemuksessa on tultava esille myös muut rahoitusmuodot, jos niitä on myönnetty.

Asunnonkorjausneuvojan lausunto tarvitaan kaikissa asuntoprojektit koskeissa hakemuksissa. Lausunto on maksuton. Yli 7 000 euroa olevista korjauskustannuksista on oltava rahoitussuunnitelma.

- Avustusta ei myönnetä
- Sotainvalideille, joilla vamma-aste on 10 % tai yli
- kuntoutukseen eikä jalkahoitoihin
- asunto-osakeyhtiössä tehtäviin peruskorjauksiin, jotka rahoitetaan taloyhtiön lainalla ja maksetaan rahoitusvastikkeessa. Vakuutuspiiriin kuuluvia vahinkojen omavastuita ei korvata
- vanhainkodin tai terveyskeskusten vuodeosastojen hoitomaksuihin eikä kotipalvelumaksuihin
- öljy- eikä sähkölämmityksestä aiheutuviin lämmityskuluihin
- elektronisiin kodinturvallaitteisiin.

Myönnettävät avustukset vaihtelevat 200 – 700 euroon riippuen kustannuksista.

Kaikki hakemukset käsitellään luottamuksellisesti. Päätöksestä lähetetään hakijal-

le kirje ja myönnettyt avustukset maksetaan hakemuksessa ilmoitetulle tilille. Tarkempia tietoja saa sotaveteraanilyhdistyksestä tai sosiaalineuvojilta.

Sotaveteraanit keräyksen tuotosta haettavista avustuksista sotaveteraanipiirit ja -yhdistykset tiedottavat tarkemmin jäsenille lähetettävissä jäsentiedotteissa.

Sotavahinkosäätiö on esitelty lehdessemme aikaisemmin. Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiö on myöntänyt vuonna 2006 ensimmäisen kerran tukea liiton kautta jaettavina avustuksina.

Säätiön puheenjohtaja Kirsti von Fieandt kirjoittaa artikkelissaan säätiön perustajista sen vaiheista ja avustuskohteista.

Suomen Sotaveteraaniliitto kiittää kaikkien avustuksen saajien puolesta molempia säätiöitä.

Anni Grundström

Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiö

Tunnettua viipurilais-ta rautakauppiassukua edustavat sisarukset Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun perustivat kumpikin 1990-luvulla oman säätiönsä avustamaan sodista kärsimään joutuneita. Nämä tarkoitukseltaan lähes samansisältöiset säätiöt yhdistyivät Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiöksi vuonna 2001. Samalla avustustoimintaa ryhdyttiin laajentamaan.

Tämän yleishyödyllisen säätiön toiminnan lähtökohtana ovat perustajasisarusten isänmaalliset elämänarvot. Avustustoiminnan pääkohteena ovat alusta asti olleet sotien veteraanit ja muut sodista kärsimään joutuneet.

Veteraanijärjestöjä ja -yhdistyksiä on huomioitu tukemalla erityisesti niiden harjoittamaa kuntoutus- ja virkistystoimintaa. Espoolainen sotaveteraanien asuttama Kuusikoti on pitkään ollut säätiön nimikkoavustuskohde. Samoin on sotalaskien virkistystoimintaa tuettu useita vuosia. Virossa asuvat sotaveteraanit ”Suomen-pojat” ja heidän leskensä ovat saaneet säätiön tukea pitkään. Myös Karjalassa asuvien veteraanien talonkorjaushankkeita on rahoitettu.

Veteraanityön lisäksi säätiö on tukenut opiskelevia nuoria jakamalla stipendejä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Näkövammaisia on autettu kustantamalla helsinkiläiseen Iris-toimintakeskukseen ääni-

tysstudio laitteistoinen.

Säätiö antaa kaiken tuensa yhteistyökumppaneina toimivien järjestöjen ja yhteisöjen kautta. Suoria avustuksia yksityishenkilöille ei myönnetä. Valitut avustuskohdeet säilyvät samoina vuodesta toiseen. Tällä pyritään helpottamaan säätiöltä tukea saavien yhteistyökumppanien vuosittaista toiminnan suunnittelua. Samalla säätiön on helpompi varmistaa avustusvarojen huolellinen ja sopimuksen mukainen käyttö.

Suomen Sotaveteraaniliitto tuli Starckjohann-säätiön avustuskohdeeksi vuonna 2006 ja sai 80.000 € avustuksen. Sotaveteraaniliitosta muodostui heti säätiön suurin yksittäinen avustuskohde. Veteraanityöhön sen eri muodoissa jaettiin tänä vuonna avustuksia hieman yli 190.000 €.

Starckjohannin rautakauppahuoneen historiaa:

Saksalainen Peter Starckjohann vanhempi perusti rautakaupan Viipuriin vuonna 1868. Menestyneen yrityksen otti vuorollaan johdettavakseen 1920-luvun lopulla Peter Starckjohann nuorempi. Hän oli Eileenin ja Thelman isä, ”Pekko-herraksi” kutsuttu. Hän luotsasi kaupahuoneen läpi vaikeiden sotavuosien, muutti pääkonttorin Viipurista Lahteen ja piti ohjia käsissään aina 1970-luvulle saakka. Pekko Starckjohannin aikana Starckjohannin rautakauppoja oli yhdeksässä kaupungissa ja toiminta oli laajentunut alkuperäisen rauta- ja

teräskaupan piiristä autokaupan ja teknisen tukkukaupan aloille.

Starckjohann-yhtiöt ovat sittemmin siirtyneet suvulta ulkomaiseen omistukseen.

Säätiön perustajasisaret:

Eileen Starckjohann, kielten maisteri, työskenteli Akateemisessa Kirjakaupassa, jatkosodan aikana Päämajassa Mikkelissä marsalkka Mannerheimin adjutanttien yksityissihteerinä ja sodan jälkeen ulkoasianministeriön palveluksessa. Hän kuoli Helsingissä vuonna 1989.

Thelma Starckjohann-Bruun puolestaan koulutettiin sihteeriksi. Sotien aikana hän toimi sekä rintamalottana että Tukholmassa Suomen sotilasiamiehen sihteerinä. 1950-luvulla hän työskenteli isänsä Peterin monipuolisesti kielitaitoisena sihteerinä Starckjohannin Helsingin konttorissa. Hän oli myös pitkäaikainen Oy Starckjohann & Co. Ab:n hallituksen jäsen. Thelma Bruun asuu Helsingissä ja on säätiön kunniapuheenjohtaja.

Säätiön hallitus:

kunniapuheenjohtaja rouva Thelma Bruun puh.joht. maat.metsät.maist. Kirsti von Fieandt varapuh.joht. sisustusarkkitehti Hannele Helkama-Rågård hovioikeudenlaamanni Kristiina Martimo lääket. ja kir. tri Kalevi Somer

Säätiön asiamies:

oik. kand. Henrik von Fieandt

Kirsti von Fieandt

Palautetta Sotaveteraanilehden toimitusneuvostolta

Sotaveteraani-lehden toimitusneuvostoa koolla.

Sotaveteraani-lehden toimitusneuvosto antoi Helsingissä 1. marraskuuta palautetta viimeisimmistä lehdistä ja esitti toimituksellisia ideoita ja mielipiteitään.

Toimitusteknisten ja taittoon liittyvien seikkojen ohella aihepiireistä nousi esille sotaveteraaniperinne, jonka häviämisen ehkäisemistä palvelevaa informaatiota haluttiin jatkettavan entistä näkyvämmiin. Tuhoutumisvaarassa olevista äänitallenteista veteraanihaastatteluihin kannettiin erityistä huolta. Veteraani- sekä maanpuolustusjärjestöjen ja Tammenlehvän Perinneliiton yhteistyöideoita tahdottiin nostettavaksi esiin.

Erytystä huolta kannettiin sotiemme veteraanien kunniamerkkien sekä sodanaikaisten joukko-osastojen, aselajien ja muiden arvokkaiden merkkien hukkaantumisen tietymättömiin kirpputorien ja muiden käsien kautta sitä mukaa kun kutsu iltahuutoon vuorollaan saavuttaa veteraanit. Herätteen

tähän oli antanut lehti 3/2006, jossa tuotiin esiin Suomen tykistömuseon ottavan vastaan sotiemme veteraanien kunniamerkkejä. Tätä pidettiin esimerkkinä siitä miten veteraaneille voidaan tarjota mahdollisuus sopivaksi katsomallaan hetkellä luovuttaa kunniamerkkinsä henkilö- ym. tietoineen arvonmukaisesti säilytettäväksi. Tämän ja muiden vastaavien eteen tulevien tietojen saattamista laajempaan tietosuuteen pidettiin tähdellisänä.

Tykistömuseon yhteystiedot: Suomen Tykistömuseo, Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna, puh. (03) 682 4600, sähköposti: tykistomuseo@virpi.net

Markku Rämö

Sotaveteraani-lehden avustajia koulutuksessa

Sotaveteraani-lehden avustajille Helsingissä 15. marraskuuta järjestetyssä koulutustilaisuudessa luennoivat **Jyrki Vesikansa** ja **Antti Henttonen**. Vesikansa kertoi miten jutusta voi saada elävän ja luettavan. Hän havainnollisti aihettaan esimerkkitapauksin vertaamalla toimitukseen sellaisinaan tulleita juttuja ja niistä lyhentämiään versioita. Antti Henttonen toi esiin näkökohtia ja ehdotuksia sotaveteraanilukijan silmin, lähtien liikkeelle lehden syntyhistoriasta.

Markku Seppä evästi kuuli-joita todeten alueellisten juttujen julkaisukynnyksen olevan matalampi, jos niihin on liitettävissä valtakunnallisesti kiinnostavia aiheita. Hän valotti myös liiton 50-vuotistapahtumia ja siihen liittyviä teemoja lehden ensi vuoden numeroissa.

Lehden avustajan tehtävien kehittämisestä virinneessä keskustelussa kouluttajien ja avustajien välillä käytiin läpi lukuisia käytännöllisiä kysymyksiä niin sopivista aiheista kuin touttamistavoista.

Jyrki Vesikansa opastaa Sotaveteraani-lehden avustajia luettavan jutunteon keinoista.

Arvot arvioitavina Tammenlehvän seminaarissa

Seminaarin puheenjohtaja, opetusneuvos Raili Malmberg, alustajat professori Esko Salminen ja tutkimuspäällikkö Sari Roth sekä asiamies Pertti Suominen vastasivat yleisön kysymyksiin. Kuva: Pentti Koskivuori.

**Tammenlehvän Perin-
neliiton Helsingissä 16.
marraskuuta järjestämässä
seminaarissa punnittiin
arvoja neljän luennoitsijan
esitelmien pohjalta.**

Eduskunnan puhemies ja Tammenlehvän perin-
neliiton neuvottelukun-
nan puheenjohtaja **Paavo Lip-
ponen** avasi kokouksen muis-
tellen liiton perustamista 2003
kolmen presidentin läsnä olles-
sa. Veteraanijärjestöjen edus-
tajaa **Aarno Lampea** hän kiit-
teli uraauurtavasta työstä lii-
ton tehtävien viitoittamisessa.
Monen osa-alueen perinnetyön
keräämiseen ja säilyttämiseen
tarvitaan nuorten vapaaehtoisten
rekrytointia, hän muistutti.

Eduskunnan 100-vuotisjuh-
laa Lipponen sanoi voitavan
viettä hyvällä itsetunnolla.

– Suomessa miehet ja naiset
saivat alusta lähtien yhtäläisen
äänioikeuden ja oikeuden aset-
tua ehdokkaaksi parlamentti-
in. Naisille tämä oikeus suo-
tiin ensimmäisenä maana maa-
ilmassa. Tsaarille näin pitkälle
menevä kansanvalta sai riittää,
eikä hän enää hyväksynyt sen
ulottamista kunnalliseen de-
mokratiaan.

– Jos kunnallinen demokra-
tia olisi hyväksytty, uskon ettei
kansalaissotaa olisi syttynyt –
siinä olisimme oppineet yhteis-
työhön. Kansakunnan ehey-
tyminen tapahtui demokrati-
an puitteissa, jota ilman emme
olisi selvinneet, vaan olisimme
tulleet satelliitiksi muiden sa-
telliittien joukkoon, Lipponen
totesi.

**Valistus, tiedottaminen,
propaganda**

Aiheessaan *Armeijan valistus-
työ talvi- ja jatkosodassa – ar-
vot kentällä* professori **Esko
Salminen** muistutti ensimmäi-
sen maailmansodan 1914–1918
tuoneen psykologisen sodan-
käynnin nykyaikaisessa mie-
lessä taistelukentille. Suomessa
henkisen sodankäynnin perus-
tana oli suojeluskuntien 1920-
luvulta lähtien harjoittama va-
listustyö eli joukkojen kasvat-
us- ja opetustoiminta.

Ankaran upseeripulan takia
YH:n aikana valistushenkilös-
töä ei saatu riittävästi. Syksyl-
lä 1939 valistushenkilöstön so-
danaikaiset tehtävät kiteytyivät
miehistön mielialojen hoitoon
ja tarkkailuun, viihdytystoi-
mintaan, juhlatilaisuuksiin ja
jos mahdollista, oman joukko-
osastolehden toimittamiseen.
Propagandalla, tiedottamisella
ja valistuksella tarkoitettiin
toisen maailmansodan aikana
sotilaallista propagandaa. Näi-
tä käsitteitä kutsuttiin henki-
seksi taistelutoiminnaksi, jota
pidettiin maa-, meri-, ja ilma-
voimiin verrattavana neljäten-
nä puolustushaaranä. Talvi- ja
jatkosodan aikana Päämajan
ja armeijan tiedotustoimin-
nan uudelleen järjestelyssä pe-
rustettiin Saksan propaganda-
komppanioiden mallin mukai-
set tiedotuskomppaniat, joiden
tehtävä oli rintamasodan ku-
vaaminen tiedotusvälineille.

Jatkosota nimettiin valtion
ja Päämajan taholta talvisodan
mallin mukaan puolustusso-
daksi. Tämä ei selittänyt jatko-
sodan päämäärää tyhjentäväs-

ti. Propaganda- ja valistustyön
taso alkoi kohota sodan käänt-
äessä samalla kohti loppuaan
1943–1944. Kenttälehtien mer-
kitys kasvoi asemasodan alusta
lähtien. Venäläisten suurhyök-
kävksen seurauksena kesällä
1944 kaikki voimat oli vedet-
tävä taistelutehtäviin. Papiston
rooli korostui.

**Arvot tutkimuksen
valossa**

Tutkimuspäällikkö **Sari Roth**
Taloustutkimus Oy:stä esitte-
li veteraanisukupolven arvo-
ja kahden syys- ja lokakuussa
2006 tehdyn haastattelun va-
lossa. Ensimmäisessä keski-
tyttiin pääasiassa pääkaupun-
kiseudulla asuvan kahdeksan
lotan ja 22 sotiamme veteraa-
nin syvähaastatteluun. Toiseen
haastatteluun poimittiin 30
haastateltavaa veteraanijärjes-
tökohtaisista nimilistoista.

Keskeisinä kantavina ar-
voina haastatellut mainitsivat
isänmaallisuuden, oikeuden-
mukaisuuden, velvollisuuden ja
kunnian sekä yhteisöllisyyden.
Samat arvot kantoivat myös so-
dan jälkeen. Monet kertoivat
arvojensa vahvistuneen sotien
ja jälleenrakentamisen aikana.
Isänmaallisuus on haastatel-
taville elämänmittainen syvä
arvo. Sen nostattaviksi tahoiksi
koettiin kodit, koulut opetta-
jineen, suojeluskuntatoiminta
poikaosastoinen, Lotta Svärd
ja pikkulotat sekä kansainväli-
syys.

Sodassa yhteisöllisyys ilme-
ni aseveljeytenä, lottien keski-
näisenä yhteishenkenä, suku-
puolten keskinäisenä kunnioi-

tuksena sekä kunnioituksena
ja luottamuksena esimiesten
ja miehistön välillä. Kotirinta-
man panos yhteiskuntaa yllä-
pitävänä ja kannustavana voi-
mana oli erittäin merkityksel-
linen.

**Myönteinen
suomalaisuus sittenkin
elossa...**

Dosentti **Tommi Hoikkala**
Nuorisotutkimusseurasta näki
nuorten arvomaailman kes-
keisenä piirteenä elämänkulun
yksilöllistymisen maailmas-
sa. Nuoret muuttavat Suomes-
sa kotoa keskimäärin noin 20-
vuotiaina, 1960-luvun alussa
nuoret lähtivät varsin yleisesti
kansalaiskoulun käytyään pois
kotoa suoraan töihin 14–15-
vuotiaina. Perheenperustami-
nen ja lasten saaminen tapahtui
nykyistä paljon nuorempana.

Aikaisemmat sidonnaisuudet
eivät kiinnitä samaan paika-
kaan kuten ennen. Kaikki on
mobiilia, kaikilla on kiire. Ke-
vyen käyttöjulkisuuden lehti-
en perusteella monella näyt-
tää aito yksilöityminen jääneen
kesken. Tietoverkkojen ja po-
pulaarikulttuurin kautta avau-
tuu globaali kuvio, jonka vaiht-
toehtojen kirjon moninaisuutta
kukaan ei hallitse. Muuttoliike
sosiaalisine muutoksineen na-
kertaa yhteisöjen toimivuut-
ta, perhe on heikko avioero-
jen Suomessa. On saatu aikaan
omanlainen eliitti, uudenlainen
köyhälistö ja huimat varakkuu-
serot. Pysyäksemme markki-
noilla ja kilpailukykyisinä on
oltava joustavia, muutosalttiita
ja halukkaita elinikäiseen op-
pimiseen.

Onneksi EVA:n arvotutki-
muksen mukaan suomalaiset
ovat penseitä markkinafun-
damentalistien vaatimuksille.
Keski-ikäisen eräs kehitysteh-
tävä on taistella luutuneisuutta

vastaan, eivätkä kaikki käperry-
itse. Yksilö voi olla tuotteli-
as monin tavoin sitoutumal-
la toimimaan muiden puolesta
ammattissa ja yksityiselämäs-
sä. Tutkimusten mukaan täl-
laisten keski-ikäisten kansa-
laisten määrä on viime vuosina
kasvanut. Ehkä suomalaisuut-
ta sittenkin on olemassa myös
myönteisenä toisista kiinnipi-
tävänä kudosten verkkona.

**Isänmaallisuus,
uhrautuvaisuus ja
solidaarisuus**

Pia Olsson Helsingin yliopis-
ton kulttuurien tutkimuksen
laitokselta totesi veteraani-
sukupolven arvoista käydyissä
keskusteluissa isänmaallisuu-
den, uhrautuvaisuuden ja so-
lidaarisuuden nousseen tavoit-
eltaviksi toimintamalleiksi.
Tärkeää hänestä olisi selvittää
myös näiden arvojen muodos-
tumisen taustalla olevat proses-
sit. Tutkittaessa veteraanisuku-
polven arvoja on määriteltävä
tutkimmeko heidän arvoaan
60 vuotta sitten vai nykypäivä-
nä. Kummassakin tapaukses-
sa on huomioitava niiden ker-
rostuneisuus: ne voivat olla pe-
rintöä sotavuosilta, mutta myös
tätä aikaisemman tai myöhäi-
semmän elämänhistorian vai-
kutusta.

Esityksiä seurasi lukuisia ky-
symyksiä ja kommentteja, joi-
hin luennoitsijat vastasivat.

Aarno Lampi esitteli pää-
tössanoissaan Päämajan valis-
tus- ja tiedotuskomppanian ar-
votavoitteita 1941 luettelevasta
asiakirjasta: rehtiys, vaatimat-
tomuus, luontainen isänmaal-
lisuus, huumorintaju, sisu, roh-
keus, yksimielisyyt, puolustus-
tahto.

Markku Rämö

*”sillä jos sinä tunnustat
suullasi Jeesuksen Herraksi
ja uskot sydämissäsi,
että Jumala on hänet
kuolleista herättänyt,
niin sinä pelastut”*

Room. 10:9

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2007 toivottaen

Akaan ja Kylmäkosken seurakuntayhtymä	Alavieskan srk	Anjalankosken srk	Askolan srk
Elimäen srk	Enon srk	Enonkosken srk	Enontekiön srk
Espoon tuomiokirkko-seurakunta	Espoonlahden srk, Espoo	Haapajärven srk	Hailuodon srk
Hakavuoren srk, Helsinki	Halikon srk	Haminan - Vehkalahten srk	Hangon seurakuntayhtymä
Hankasalmen srk	Harjavallan srk	Hartolan srk	Hattulan srk
Haukiputaan srk	Hausjärven srk	Heinäveden srk	Helsingin seurakuntayhtymä
Herttoniemen srk, Helsinki	Hollolan srk	Huittisten srk	Hyvinkään srk
Hämeenkosken srk	Hämeenlinna - Vanajan srk	Iin srk	Iisalmen srk
Ikaalisten srk	Ilomantsin srk	Imatran srk	Inarin srk
Jaalan srk	Jalasjärven srk	Janakkalan srk	Joensuun seurakunnat
Joroisten srk	Juankosken srk	Jurvan srk	Juupajoen srk
Jyväskylän kaupunkiseurakunta	Jämijärven srk	Jämsän srk	Jämsänkosken srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2007 toivottaen

Kajaanin srk	Kalajoen seurakuntayhtymä	Kalvolan srk	Kangasalan srk
Kankaanpään srk	Kannuksen srk	Karstulan srk	Kauhavan srk
Keiteleen srk	Kemijärven srk	Joulurauhaa, Kansakunnan peruskallio on veteraanipolven työssä. Kemin srk	Kempeleen srk
Keravan srk	Kiikan srk	Kiimingin srk	Kontiolahden srk
Korpilahden srk	Kortesjärven srk	Kotka-Kymin seurakuntayhtymä	Kristiinankaupungin Suomalainen seurakunta
Kulosaaren srk, Helsinki	Kuopion ev.lut. seurakunnat	Kuortaneen srk	Kuusamon srk
Kuusankosken srk	Kyyjärven srk	Käpylän srk, Helsinki	Kärkölän srk
Kärsämäen srk	Lahden seurakuntayhtymä	Laihian srk	Lammin srk
Langinkosken srk	Lapinjärven seurakuntayhtymä	Lapinlahden srk	Lappajärven srk
Lappeenrannan seurakuntayhtymä	Lapuan tuomiokirkkoseurakunta	 Laukaan srk	Lehtimäen srk
Lempäälän srk	Lemu-Askaisten srk	Lestijärven srk	Liedon srk
Lieksan srk	Limingan srk	Liperin srk	Lohtajan srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2007 toivottaen

Lopen srk	Lumijoen srk	Luopioisten srk	Luvian srk
Längelmäen srk	Malmin srk, Helsinki	Mellunkylän srk, Helsinki	Mikkelin seurakuntayhtymä
Mouhijärven srk	Muhoksen srk	Multian srk	Munkkivuoren srk, Helsinki
Muuramen srk	Mynämäen srk	Mäntsälän srk	Naantalin srk
Nakkilan srk	Nastolan srk	Nivalan srk	Nokian srk
Nurmijärven srk	Orimattilan srk	Oulaisten srk	Oulun ev.lut.seurakunnat: Tuomiokirkko srk, Oulujoen srk, Tuiran srk, Karjasillan srk
Paavalin srk, Helsinki	Padasjoen srk	Paimion srk	Pelkosenniemen srk
Pellon srk	Perhon ev.lut. srk	Perniön srk	Perttelin srk
Pertunmaan srk	Peräseinäjoen Kappeliseurakunta	Pieksämäen maaseurakunta	Pietarsaaren Suomalainen srk
Pihtiputaan srk	Pitäjänmäen srk, Helsinki	Pomarkun srk	Porvoon Suomalainen srk
Posion srk	 Pudasjärven srk	Pukkilan srk	Punkaharjun srk
Punkalaitumen srk	Puumalan srk	Pyhtään srk	Pyhäjoen srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2007 toivottaen

Pyhärannan srk	Pyhäselän srk	Pylkönmäen srk	Pälkäneen srk
Pöytyän srk	Raahen seurakuntayhtymä	Rantsilan srk	Ranuan srk
Rauman srk	Rautjärven srk	Reisjärven srk	Rekolan srk, Vantaa
Rengon srk	Riihimäen srk	Ristijärven srk	Roihuvuoren srk, Helsinki
Rovaniemen srk	Ruokolahden srk	Ruoveden srk	Saarijärven srk
Sallan srk	Sammatin srk	Sievin srk	Siikajoen srk
Siilinjärven srk	Sipoon seurakuntayhtymä, Sibbo kyrkliga samfällighet	Someron ja Somerniemen seurakunnat	Sulkavan srk
Sumiaisten Kappeliseurakunta	Suomussalmen srk	Sysmän srk	Säkylän srk
Taipalsaaren srk	Taivalkosken srk	Tammelan srk	Tampereen ev.lut.seurakunnat
Tapiolan srk, Espoo	Tarvasjoen srk	Teljän srk, Pori	Tervolan srk
Tohmajärven srk	Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	Tuusniemen srk	Tuusulan srk
Tyrnävän srk	Töölön srk, Helsinki	Urjalan srk	Vaara-Karjalan srk

Aunuksen valtaus Äänistä myöten

Vaikeaa oli Vosnenjassakin syksyllä 1941!

Syksyllä 1941 oli selvää, että eteläinen Aunus oli vallattu. Hyökkäykseen Ääniselle liittyen eversti Antero Svenssonin 7. Divisioona eteni syyskuun loppuun mennessä koko ajan etulinjassa ensin Värtsilästä Sortavalaan ja osallistui sitten Pyhäjärven motin kukistamiseen Petroskoin ja Annuksen kaupungin puolivälissä. Divisioona oli kärsinyt tappioita ja oli väsynyt. Viimeiset mehut sotilasta valuiivat uhkaavasti korpeen vaelluksella tiettömän korven läpi Pyhäjärveltä Vasojärven, Kaskan ja Tarsepolin – sotilaat sanoivat ”Paskan ja Pesepolin” – kautta Äänisen rantamille kalusto mukana kanta- ja hevosilla.

VI Armeijakunnan komentaja kenraalimajuri Paavo Talvela oli kiinnittänyt huomionsa ensi sijassa Petroskoin valtaamiseen. Mutta kun Syväri oli jo pari viikkoa aikaisemmin ylitetty voimallisuuden kohdalla sekä Syvärin kaupungin kohdalla, tuli ajankohtaiseksi työntää puolustuksemme itäisessä Aunuksessa Syvärille, kuten oli suunniteltukin. Svenssonin joukot olivat saaneet hiukan huilata Äänisen rantamilla Petroskoin eteläpuolelle. Tosin heikko huolto vaikeutti oloja.

Talvela antoi hyökkäyskäsken Svenssonille 2. lokakuuta. Talvelan tarkoituksena oli vallata sillanpää Syvärin eteläpuolelta ja hän sai siihen luvan Karjalan Armeijan komentajalta, kenraaliluutnantti Erik Heinrichsiltä.

Herää kysymys, miksi haluttiin sillanpää Syvärin eteläpuolelta? Eivätkö puolustusasemat olisi saatu lujemmiksi pohjoisrannalla? Mutta sotatoimissa on varsin usein niin, että hyökkäyksessä sen jatkumahdollisuudet määrittävät tavoitteiden valinnan. Vesistölinjalla hyökkäyksen jatkumahdollisuudet ovat parhaimmat, kun hyökätään vesistön yli ja vallataan tarvittava sillanpää. Se on puolustustais- telullekin edullista silloin, kun oma ranta on vaikeammin puolustettavissa kuin vastaranta. Usein on myös niin, että sillanpää estää vihollista yrittämästä oman sillanpään valtaamista puolustajan puolelta. Näyttää kuitenkin siltä, että ainakin joskus kyse on ollut arvovaltasyistä tai pelkästään tavan vuoksi.

Ylimenovalmisteluja

Svenssonin joukot lähtivät liikkeelle Äänisen rantatien suunnassa etelään. Taisteluja käytiin vaihtelevalla menestyksellä Petäjälässä, Soksussa, Soutjärvellä, Kalajoella ja Kalliassa neuvostojoukkojen viivyttyessä kohti Syväriä ja Vosnesenjää. Kärjessä eteni liki koko ajan kapteeni **Eino Puhakan III/JR 51** sekä luutnantti **Yrjö Keinosen PPK** eli ”Pinna” Puhakalle alistettuna. Koko toimintaa johti JR 9:n komentaja, eversti **August Kuistio**. Näiden perässä matkasivat Syvärille luutnantti **Väinö Hiedan** Pioneeripataljoona 35 sekä kaksi KTR 2:n patteristoa, kapteeni **Aarno Laurikaisen** 1 Psto ja kapteeni **Reino Penttisen** III Psto.

Joukkojen lähestyessä Syväriä ei oikein tiedetty siitä mitään. Kun joukot sitten näkivät rasittavien siirtymismarsien jälkeen Syvärin leveän uoman ja sanottiin, että tuosta yli, se vaikutti jopa painajaisen tavoin yliväsyneeseen ja heikosta huollosta kärsineeseen joukkoon. Ongelmaksi muodostuivatkin ehkä katteettomat lupaukset levosta Syvärillä, joita asioista ja suunnitelmista tietämätön päällystö oli miehilleen luvannut.

Ensimmäisenä pääsi Syvärille Vosnesenjan kohdalla Keinosen ”Pinna”. Kapteeni Puhakka antoi Keinoselle käsken

heti hyökätä yli Syvärin. Tilanne oli vaikea: neuvostokoneet iskivät konekivääreineen yhtenä nauhana pohjoisrannalle, Ääniseltä ampui alueelle muutama tykkivene ja jokunen konekivääri tulitti vastarannalta. Puhakka käski Syvärin ylimenon suoritettavaksi jokunen kilometri Syväriä alavirtaan. Kun sinne ei ollut tietä, ylimenokalusto olisi pitänyt uittaa sinne Vosnesenjasta pimeän suoja- sa, ja se ei olisi voinut tapahtua huomaamatta. Ei ihme, että Keinonen epäröi.

Kaikki kuitenkin muutui, sillä **Kuistion** JR 9 oli saapumassa Syvärille. Joukoista muodostettiin Taisteluosasto Kuistio, ja ylimenopaikaksi valittiin kapteeni Puhakan tiedustelema alue alavirtaan, jonne oli rakennettava tie ylimenokaluston ja huollon kuljetuksia varten. Syvärin yli ei ollut siltaa näillä tienoilla.

Ensimmäinen ylimeno epäonnistuu

Kapteeni Puhakka sai käsken ylimenosta, ensimmäisenä hänen oma pataljoonansa; yritys olisi pataljoonan ensimmäinen ylimenohyökkäys koko sotaretkien ajalta. Illalla 2. lokakuuta Puhakka kokosi yksikönpäällikkönsä ja antoi ohjeet maastontiedustelusta seuraavana päivänä. Tiedustelussa selvisi, että ylimeno olisi paras toteut-

taa Pion.P 35:n kalustolla ruuhilla ja syöksyveneillä muutama kilometri Syväriä alaspäin. Aamulla 4. lokakuuta Kuistio antoi Puhakalle käsken ylimenosta alkaen aamuyöllä 5. lokakuuta kello 03.00. Ylimeno oli tarkoitus suorittaa ilman raskaiden aseiden tulivalmistelua yllätykseen pääsemiseksi. Pioneerit toimittivat ruuhet ja syöksyveneet ylimenopaikan läheisyyteen ja ilmoittivat, että yhteen kuljetuserään mahtuisi komppania konekivääreillä vahvennettuna ja että erän ylikuljetus kestäisi noin puoli tuntia.

Aamuyöllä 5. lokakuuta kaikki oli päällisin puolin valmiina ylimenoa varten: Tst.Os. Kuistio – kapteeni Puhakan III/JR 51, kapteeni **Väinö Hahtelan I/JR 9**, majuri **Erik Enbergin III/JR 9**, luutnantti Keinosen ”Pinna”, kranaatinheitinkomppania, osia tykkikomppaniasta sekä kapteeni Penttisen III patteristosta. Reserviksi oli varattu majuri **Matti Aarnion II/JR 9**, joka oli saapumassa Syvärille. Eversti Kuistio esikuntineen siirtyi myös lähemmäksi ylimenoaluetta.

Kuistion käsken mukaan pataljoonien oli vallattava Syvärin etelärannalla Vosnesenjan asutusalue kyliin. Puhakan tehtävänä oli heti ylimenon tapahtuttua kääntyä vasemmalle ja jokivarren puolustuksen vyö-

rytettyään vallata Vosnesenjan pohjoinen pääkylä. Puhakan perässä seuranneen Enbergin tuli edetä suurin piirtein etelään ja vallata Vosnesenjan eteläisempi kylä. ”Pinnan” tuli suojata joukkojen oikea sivusta vyöryttämällä venäläisten puolustusasemat Syvärin rantaa pitkin noin kolme kilometriä länteen. Pataljoona Hahtelan tuli varmistaa Syvärin ranta eli sillanpää aina joen niskalle asti.

Kellon lähestyessä käskettyä aikaa tapahtui yllätys: ensimmäiseen portaaseen määrätty luutnantti **Rossin** 9. komppania ei noussutkaan ruuhiin. Suuri osa miehistä jäi ryhmitysalueelle ja vain muutama mies seurasi johtajiaan. Jotteri aikaa kuluisi liikaa eikä päivä ehtisi vaaleta, Puhakka käski luutnantti **Soinisen** 8.K:n eteen. Sekään ei lähtenyt vesille, vain muutama mies oli valmiina ylitykseen.

Yllättyneenä Puhakka kokosi päälliköt puhutteluunsa aamulla kello 10 tienoissa. Päälliköt kertoivat komentajalle omat käsityksensä ylimenon epäonnistumisesta: väsymys, olosuhteista johtunut heikko muonitus ja tietysti perinteinen vesistökammo pimeällä tuntemattomilla vesillä. Kuistio ilmoitti asiasta Svenssonille ja tämä käski keskeyttää ylimenoa- keet ja eristää Puhakan pataljoona sekä aloittaa alustavat kuulustelut. Divisioona tulisi myöhemmin jatkamaan tutkimuksia. Pataljoona Puhakka koottiin taemmaksi. Pataljoonan hiippareita sotapoliisit kokosivat jopa rykmentin komentopaikan tasalta. Svensson piti tapahtumaa miesten arkuutena lähtea pimeällä ylimenohyökkäykseen.

Kuistio selvitti aamupäivällä Svenssonille kieltäytymisten syyt. Miehiä tentattaessa oli tullut selväksi, että miehet olivat jo useita vuorokausia kärsineet milteipä nälkää ja vasta vuorokausi ennen ylimenoa pataljoona oli saanut jonkin verran lämmintä ruokaa. Edelleen pataljoona oli väsynyt tietöistä, pitkistä marsseista ja taistelussa syntyneet tappiot painoivat raskaina mieliä. Mistään varsinaisesta kapinasta siis ei näytännyt olleen kyse. Mutta varmaankin kapteeni Puhakka miehineen tunsu häpeää tapah-

Kuormattu ruuhi irtoamassa Syvärin pohjoisrannalta ja tyhjä palaamassa noutamaan seuraavaa erää (Sota-arkisto)

tuneesta.

Uusi yritys Syvärin ylittämiseksi päätettiin suorittaa seuraavana yönä, ja sitä varten Syvärille saapui mm. savutusjoukkue. Iltapäivällä Kuistio antoi käskyn operaation aloittamisesta. Tärkein muutos muuten liki samanlaiseen käskyyn, jonka Puhakka oli saanut, oli se, että Puhakan pataljoona pantiin tietoihin ja Hahtelan I/JR 9 ylittäisi kärkipataljoonana Syvärin. Muuten ryhmitys oli entisenlainen. Syvärille saapui luutnantti Halmeen johtama 3./ Linnoituspataljoona 8 tehtävänäan ryhmittynä konetuliaseineen puolustukseen ja tulitukiportaaksi Syvärin pohjoisrannalle aina Ääniseen saakka. Päivän aikana tähytys totesi vastarannalla useita neuvostobunkkereita, mutta kun tykkimiehillä ei ollut taskulamppuja, niiden tulittaminen pimeällä ei käynyt päinsä.

Toinenkin ylimento epäonnistuu

Kuistio antoi käskyn ylimestä illalla 5. lokakuuta määräten sen aloitettavaksi kello 24.00 jälleen ilman tulivalmistelua yllätykseen pääsemiseksi. Joukot aloittivat hyvissä ajoin siirtymisen hyökkäysvalmiusasemiin ylimentoa taakse metsän suojaan.

Määräaika näytti taas kaikki olevan kunnossa: kompaniat olivat valmiit nousemaan pioneerien ruuhiin ja syöksyveneisiin. Mutta jälleen luonto petti; sotilaat jäivätkin ryhmitysalueilleen ruuhien läheisyyteen puhumattomina, vastaamattomina taivaalle tuijotellen. Kukaan ei kuitenkaan lähtenyt hiippailemaan, muttei kukaan asettunut ruuhiin käskystä eikä kukaan tehnyt käskettäessä mitään.

Nyt joutui kapteeni Hahtela ilmoittamaan epäonnistumisestaan. Kuistio käski koota vapaaehtoisosaston, joka ylittäisi Syvärin ensimmäisenä. Ehkä Kuistio oletti, että muut seuraisivat perässä. Hahtela, joka tunsu pataljoonansa sen hetken henkisen ja fyysisen kunnon ilmoitti, ettei pataljoona lähtisi eikä konstia kannattaisi edes kokeilla, jottei tilanne luisuisi kokonaan käsistä. Tapahdus ilmoitettiin Svenssonille. Nyt oli tullut selväksi, ettei Syvärin ylittämisestä pimeällä ja ilman tulitukea tulisi mitään. Oli keksittävä jotain muuta.

Nyt se onnistuu!

Hyökkäys uusittiin kolmannen kerran 6. lokakuuta keskellä

päivää ja voimakkaan tulivalmistelun turvin sekä vahvan savuverhon suojassa. Miehet näkivät maastoon. Heille oli selvitetty kaikki mitä ylimenon suojaksi on voitu tehdä, ja se teki vaikutuksensa. Miehet nousivat yhtenä miehenä ruuhiin ja syöksyveneisiin. Vajaassa tunnissa pioneerit heittivät pataljoona Hahtelan ja "Pinnan" yli. Hahtela loi nopeasti sillanpään ja aloitti sen laajentamisen. Vain ensimmäisenä ylikuljetettu osasto kohtasi vastarannalla vähäistä vastarintaa, joka murrettiin helposti. On kerrottu, että ylimeno suoritettiin neuvostoliittolaisten ruokatunnin aikana, sillä korsuista tavattiin kiehumassa olleita kalakeittoastioita. Todettakoon, että kaloja oli syöty myös suomalaisten puolella, sillä vedessä räjähtäneet kranaatit olivat tappaneet tai tainnuttaneet suuren joukon kaloja, joita sitten molemmin puolin oli kerätty parempiin suihin, mikäli se oli ollut tulituksessa mahdollista.

Joen etelärannalla pataljoona Hahtela eteni Vosnesenjan

Neuvostojoukkojen bunkkeri Syvärin eteläpuolella kuvattuna lokakuun lopulla. (SA-kuva)

pohjoiseen pääkylään, missä venäläisten lujat bunkkerit vallattiin helposti, sillä ne olivat paikoin osittain miehittämättömät. Mutta itse kylässä taisteltiin ankarasti, sillä venäläiset olivat miehittäneet rakennusten kivijalat, kivirakennukset, lautatapulit yms. paikat

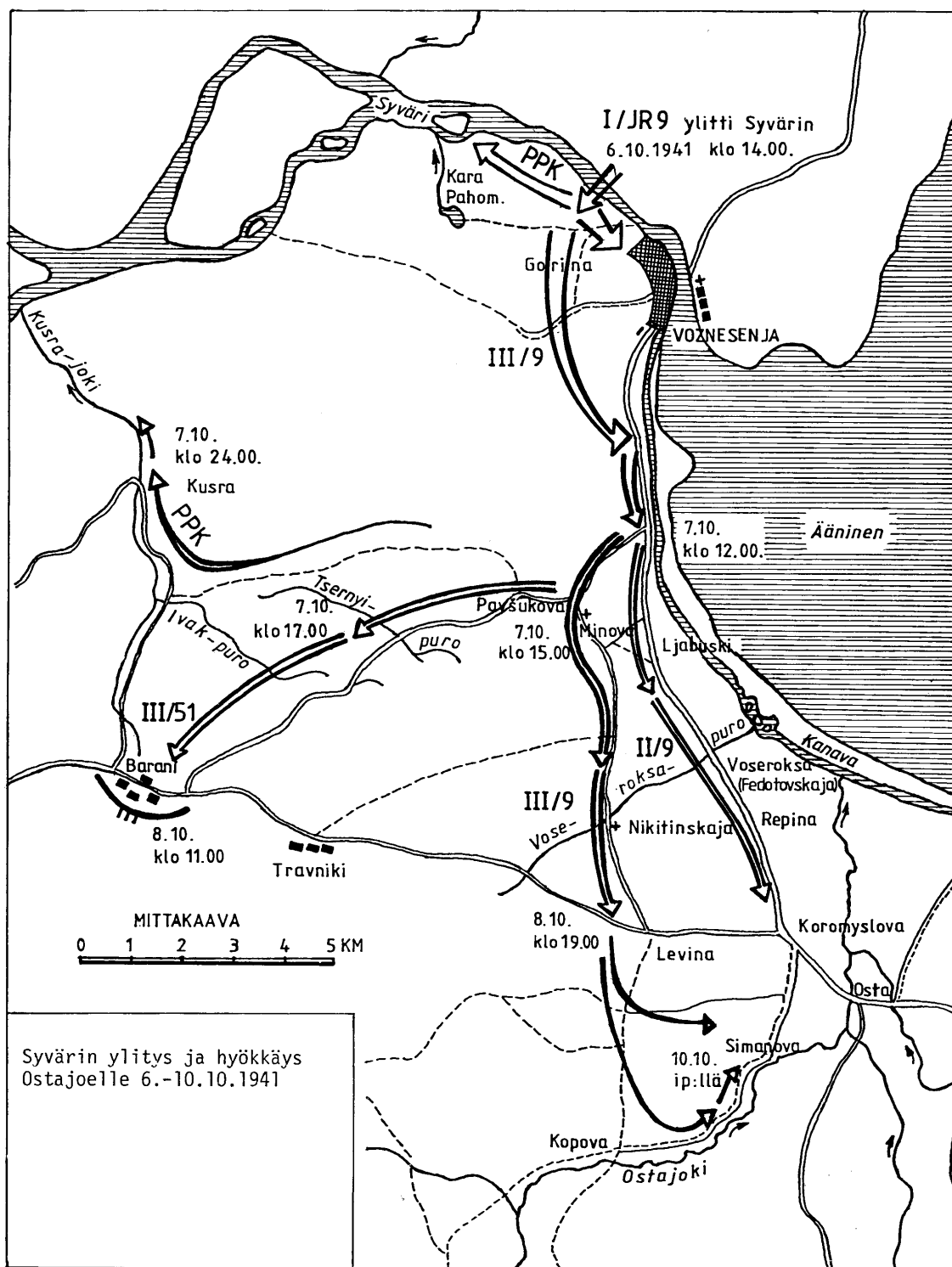
puolustautuen niissä ankarasti. Ennen puoltayötä 6/7. lokakuuta Vosnesenja oli vallattu ja venäläisten useat vastaiskut torjuttu jalkaväen ja tykistön avulla.

Vosnesenjan taistelun aikana Keinosen "Pinna" oli Syvärin ylitettyään vyöryttäyty-

nyt rannan suunnassa länteen ja murtautunut venäläisten vähäisen vastarinnan tavoitteeseensa asti. Majuri Enbergin pataljoona suuntasi hyökkäyksensä etelään ja murskasi venäläisten vastarinnan Gorinan kylässä ja saavutti illalla tavoitteen sa Vosnesenjan asutuskeskusten eteläisen kylän. Hyökkäys jatkui kohti Ostaa ja Barania, jotka vallattiin 8.-9. lokakuuta. Samoihin aikoihin 7. D:n muut joukot olivat lähestymässä Syväriä Rovskojen niemen alueella ylittäen joen 10. lokakuuta jatkaen etenemistään Plotinon ja Homorovitsin suuntiin.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Suomen sota 1941-1944, 2. osa. Kustannus Oy Kivi 1952; Jatkosodan historia, 3. osa, WSOY 1991; Martti Hahtela - Antti Juutilainen - Väinö Salmela: Taisteleva JR 9. Jalkaväkirykmentti 9 1941-1944. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy 1987; Jorma Kortelainen: Mörön taival. Jalkaväkirykmentti 51 Suomen sodassa 1941-1942, Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy 1985; Yrjö Keinonen: Kärkijoukkona Syvärille, Tammi 1973, Pentti H Tikkanen: Kalpa ja teräs, Kustannuskiila 1984; Eero-Eetu Saarinen: Pioneeriaselajin historia 1918-1968, Pioneeriupeeri yhdistys ry 1975; Jyri Paulaharju - Martti Sinerma - Matti Koskimaa: Suomen kenttätykistön historia, II osa 1939-1945, Suomen Kenttätykistön Säätiö 1994.

Narvan taistelu 1944

Vaikka rintamalinja oli vuoden 1944 alussa koko pituudeltaan Neuvostoliiton alueella, sodan lopputulos oli sinetöity. Saksan sotilaallinen voima oli Stalinin gradin ja vuoden 1943 ankarien taistelujen jälkeen olennaisesti heikentynyt. Sitä vastoin Neuvostoliiton asema oli ratkaisevasti parantunut. Siihen vaikuttivat muun muassa uudet aseet, länsimaiden mittava apu ja sotakokemus. Länsiliittoutuneiden juuttuminen Italiassa lisäsi Stalinin itsevarmuutta. Saksalaiset olisivat nyt lyötävä, ja niin tie Atlantille olisi vapaa.

Massiivisen hyökkäyksen aikaansaamiseksi Saksan suuntaan oli keskitettävä joukkoja. Siksi rintamalinjaa tuli nopeasti lyhentää. Se oli mahdollista vain Suomen ja Baltian nopealla valtauksella. Stalinilla on katkerat muistot Suomen valtausyrityksestä talvisodassa. Vaikea maasto ja suomalaisten taistelukyky johti suunnitelmien kariutumiseen. Siksi taistelu Itämeren herruudesta oli ratkaistava Suomenlahden eteläpuolella. Neuvostoliiton päämaja, Stavka, päätti, että päähyökkäys suunnattaisiin Leningradin alueelta Narvan kannaksen kautta Viroon ja Peipsijärvi kierteen etelään. Suunnitelman mukaan tämä ratkaisisi myös Suomen kohtalon.

Taistelun alkuvaihe

Leningradin saartorengas murtui vuoden 1943 lopussa, jolloin puna-armeija keskitti kaupungin lounaispuolelle iskukykyiset voimat. Hyökkäys alkoi tammikuun 14. päivänä 1944. Täysivahvuiset 2. Iskuarmeija ja 42. Armeija murskasivat saksalaisten heikon puolustuksen. Saksalaisten Armeijaryhmä Nord perääntyi Narvaan ja osillaan etelään. Oli sinänsä ihme, että saksalaiset pystyivät tässä kaaoksessa pysäyttämään venäläisten hyökkäyksen Narvajoella. Hitler näki Suomen osallistumisen sotaan niin tärkeäksi, että antoi käskyn pitää Narvajoen linja hinnalla millä hyvänsä. Tähän koottiin kovaotteisen kenraali Modelin komentama Armeijaryhmä Nord kaikkine reserveineen.

Taistelut Narvan linjalla, Suomenlahden ja Peipsijärven välillä, alkoi tammikuun viimeisenä päivänä. 2. Iskuarmeija valtasi kaksi sillanpääasemaa Narvan kaupungin pohjois-

puolelta sekä teki laajan läpimurron Narvan ja Peipsijärven välillä. Läpimurtoa käytti hyväkseen Leningradin rintaman 8. Armeija, joka levitti sillanpäästä suoalueella. Pioneerit puolestaan rakensivat suolle tukkitekkeitä, joita hyväksi käyttäen joukot hyökkäsivät kohti pohjoista päämääränään saartaa Narvassa taistelevat saksalaiset.

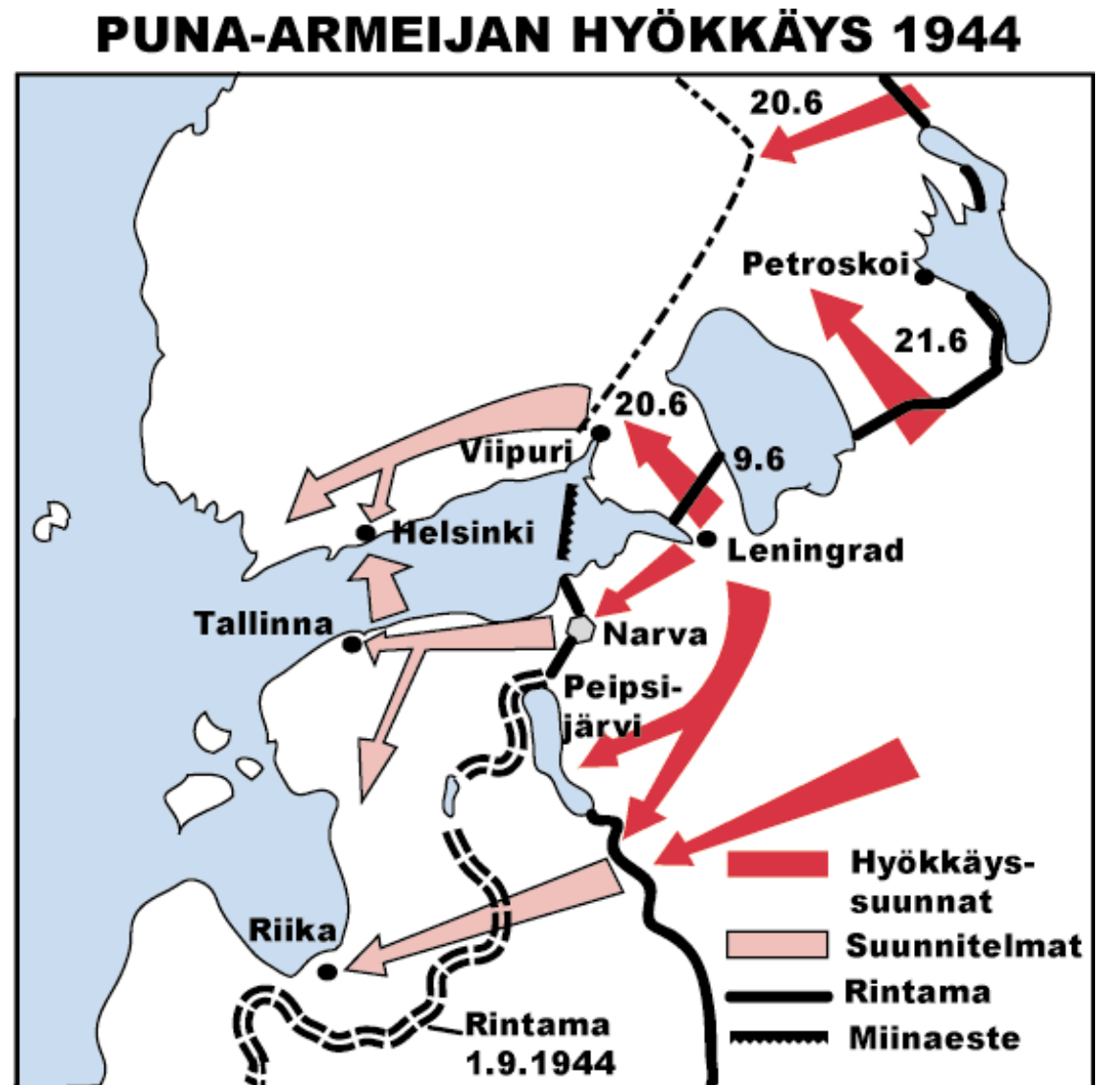
Samoihin aikoihin saksalaiset kansallismielisten virolaisten tukemana panivat Virossa toimeen yleisen liikekannallepanon, joka toi riveihin 38 000 miestä. Samalla tuotiin Narvan rintamalle kaikki Venäjällä taistelevat virolaiset yksiköt: 20. Waffen SS Divisioona, Narvan Pataljoona sekä kaikki poliisi- ja itäpataljoonat, yhteensä noin 25 000 miestä. Kriittisin päivä oli 13. helmikuuta, kun 2. Iskuarmeijan osat katkaisivat etelästä suuntautuneella hyökkäyksellä kaikki Narvaan johtavat tiet. Samanaikaisesti tehtiin pataljoonan voimin maihinnousu Narvajoen länsipuolelle. Tilanne saatiin suurin ponnistuksin hallintaan jo seuraavana päivänä. Rintamalle juuri ehtinyt virolainen divisioona hävitti sillanpääasemat Narvan pohjoispuolelta.

Taistelu jatkui tauottomana maaliskuun alkuun saakka. Tällöin Stavka teki päätöksen keskittää lisää voimia Narvaan nopean läpimurron saavuttamiseksi. Taistelukentälle tuotiin 8. ja 59. armeija. Puna-armeijalla oli näin maaliskuun lopulla 60 kilometrin levyisellä lohkolle 300 000 miestä sekä ratkaisevalta tuntunut raskaiden aseiden ylivoima. Heitä vastassa oli 80 000 saksalaista, virolaista sekä länsimaista vapaaehtoista. Tämä oli suurin joukkojen keskittymä koko rintamalla. Hyökkäykset kestivät Auverren suunnalla kolme viikkoa. Narvan kaunis barokkikaupunki hävitettiin perusteellisesti, mutta puolustajat kestivät.

Maaliskuun lopussa saksalaiset kokosivat neljä divisioona vastahyökkäykseen ja työnsivät venäläisten sillanpääaseman kapeammaksi ja kauemmaksi tärkeistä yhteyksistä Narvaan. Sen jälkeen taistelut laantuivat.

Suoraan Helsinkiin

Kun katsotaan itärintaman pohjoisosan karttaa, todetaan, että Karjalan kannaksen ja Narvan kannaksen väliin

jää noin sadan kilometrin levyinen osa Suomenlahtea. Sen sulkemiseksi venäläisaluksilta saksalaiset ja suomalaiset rakensivat vahvan miinaesteen, ”merisiilin”. Sen purkamiseksi ja puolustamiseksi taisteltiin jatkuvasti. Kolmesta lohokosta Laatokan ja Peipsijärven välillä oli käytännössä tullut yksi strateginen suunta. Yhdenkin lohkon murtuminen olisi todennäköisesti merkinnyt sekä Suomen että Viron valtausta.

Suurten tappioiden seurauksena Stavka teki uuden päätöksen. Se päätti hyökätä suoraan Suomeen ja valloittaa Helsinki parissa viikossa. Karjalan kannakselle koottiin 21. ja 23. armeija. Ne aloittivat hyökkäyksen kesäkuun 9. päivänä. Miten siinä kävi, sen suomalaiset tuntevat parhaiten, vaikka itsekin olin siellä mukana. Voin vain todeta, että suomalainen sisu ja sotilaiden taito ja henki olivat tallella. Saksalaiset antoivat osaltaan arvokkaan apunsa. Olihan heille elintärkeää, että Suomi kesti.

Sinimäet

Suomi pysyi sodassa. Paljon neuvostojoukkoja oli juuttunut Suomen ja Baltian rintamille. Stalinin tavoite ehti Atlantille ennen länsiliittolaisten maihinnousua oli kärsinyt haaksirikon. Nyt hänen oli yritettävä edetä Keski-Eurooppaan niin

pitkälle ja nopeasti kuin mahdollista. Satoja vuosia tunnettu venäläinen iskulause - mihin venäläisen sotilaan saapas on astunut, on Venäjän maata - oli yhä voimassa.

Vielä kerran yritettiin Narvan kautta, kuten Stalin oli käskennyt. 2. Iskuarmeija ja 8. Armeija oli välillä täydennetty. Ne aloittivat hyökkäyksen heinäkuun 24. päivänä 1944 iskulla Narvan yhteyksien katkaisemiseksi. Saksalaiset perääntyivät seuraavana päivänä Tannebergin puolustuslinjalle, joka käsitti vahvasti linnoitetun alueen kolmella kukkulalla, Sinimäillä. Tannebergin linja sulki muutaman kilometrin levyisen kaistan meren ja laajan, Peipsijärvelle saakka ulottuvan suoalueen välillä. Vain sitä kautta oli mahdollista jatkaa länteen. Kuuluisa III Panssariarmeijakunta kenraali Steinerin johdolla puolusti Sinimäkiä. Armeijakunnan johdossa oli myös virolaisia ja länsimaisia Waffen SS joukkoja, kokonaisvahvuus oli 60 000 miestä.

Tannebergin puolustuslinjalla taisteltiin kaksi viikkoa jokaisesta kuopasta ja neliömetristä. Taistelu riehui edestakaisin. Tämä muutaman sadan hehtaarin suuruinen alue kynnettiin pommeilla ja kranaateilla. Taistelujen jälkeen Sinimäkien rinteet olivat ruumiitten, varusteiden ja tuhotun

kaluston peitossa.

Nuori vänrikki Ahto Talvi lähetettiin Suomesta palattuun syyskuun alussa 1944 Sinimäille. Hänen tuli ilmoittautua Divisioona Nordlandin komentopaikalla. Näin hän muistelee 60 vuotta myöhemmin:

”Löysin vaivalloisesti ympärimyllätystä maastosta divisioonan komentokorsun. Siellä sain määräyksen komppanian päälliköksi. Lähetettiin johdatti minut perille. Komppaniassa oli ollut heinäkuun 25. päivänä vielä 70 miestä, nyt heitä oli kirjojen mukaan 28. Mutta sotapäiväkirjan viimeinen merkintä oli elokuun kolmannelta päivästä, silloin kaatui viimeinen upseeri. Aseita, ammuksia ja ruokaa oli riittävästi. Näissä taisteluissa hävitettiin yksitoista Puna-armeijan divisioonaa.”

Tannebergin linjaa ei valloitettu koskaan. Saksalaiset perääntyivät sieltä 17.–18. päivinä syyskuuta järjestelmällisesti, eivät venäläisten pakottamina.

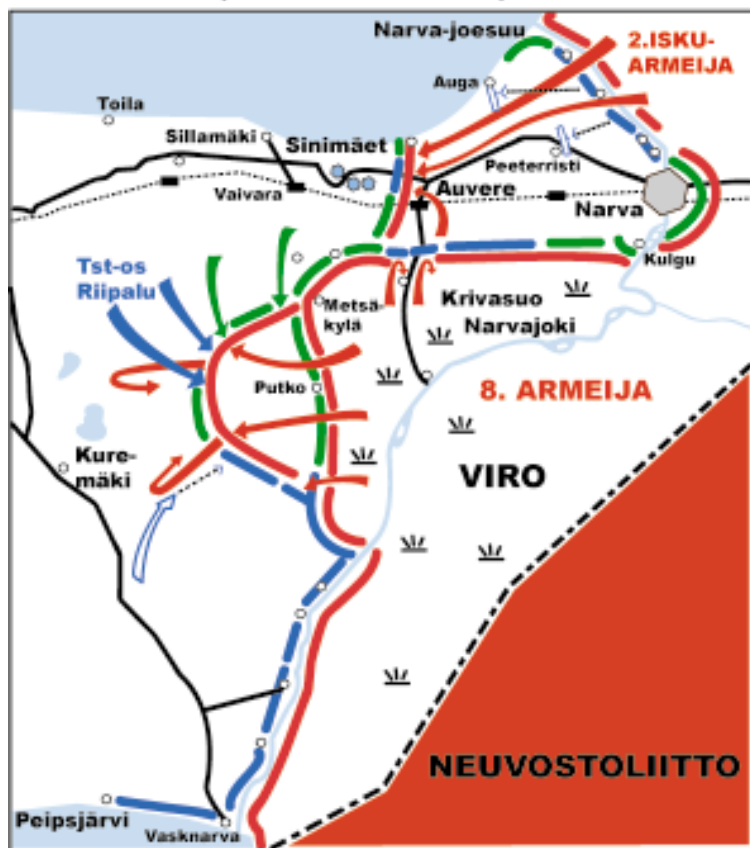
Yhteenveto

Narvajoen länsipuolella, Suomenlahden ja Peipsijärven välillä käytiin yhden II maailmansodan armottomimmista taisteluista vuoden 1944 helmikuusta elokuuhun. Tuo alue oli pinta-alaltaan 60 x 20 neliökilometriä muodostaen yhden kokonaisuuden. Siihen osallistui neuvostoarkistojen mukaan

NARVAN RINTAMA HELMI-MAALISKUUSSA 1944 (Sinimäen taistelut)

NARVAN RINTAMA HEINÄ-ELOKUUSSA 1944 (Sinimäen taistelut)

miestä. He taistelivat sankarillisesti kotimaansa puolesta uhkaavaa miehitystä ja stalinistista terrorismia vastaan. He toivoivat voivansa puolustaa Viron rajaa Saksan luhistumiseen saakka ja näin saada takaisin menetetty itsenäisyys. Se ei ollut aivan mahdoton ajatus. Maailman tulevaisuus oli vaakalaudalla Hitlerin attentaatin johdosta heinäkuun 20. päivänä 1944. Viron kansalliset johtajat ja sotilaat uskoivat Rooseveltin ja Churchillin 1941 antamaan Atlantin julistukseen, joka takasi kaikille miehitykselle valtioille itsenäisyyden sodan päätyttyä. Länsimaat eivät pitäneet sanaansa. Sen sijaan puoli Eurooppaa jätettiin Neuvostoliitolle orjuutettaviksi ja ryöstettäväksi. Suomi ja Baltian maat, jotka taistelivat länsimaisuuden ja demokratian puolesta, tuomittiin Saksan liittolaisiksi ja pettureiksi. Sinisilmäiset Stalinin, Uncle Joen, ihailijat Yhdysvalloissa huomasivat vasta 1948, että pelissä oli myös heidän päänahkan. Syntyi NATO ja kylmä sota. Sen voittamiseen kului lähes 40 vuotta. Alistetut kansat kokivat sinä aikana itämaista raakuutta sekä systemaattista kielen ja kulttuurin hävittämistä.

Narvan taisteluihin osallistuneita miehiä elää Virossa vielä tuhatkunta. He eivät ole virallisesti vapauden puolesta taistelleita, koska Viro ei maana käynyt sotaa. Mutta sydämessämme me teemme heille kunniaa. Heidän muistonsa on meille kallis.

Raul Kuutma
Kartat Kari Nyström

38 neuvostodivisioonaa, kaksi prikaatia ja lentovoimat, yhteensä noin 600 000 sotilasta. Saksalaisten puolella taistelussa oli eri aikoina mukana 13 divisioonaa ja kaksi prikaatia, yhteensä noin 100 000 miestä.

Venäläisten ja saksalaisten arviointien mukaan puna-armeijan menetykset Narvan suunnalla olivat 380 000—500 000 miestä, joista kaatuneita 80 000—150 000. Saksan puolella menetykset kaatuneina olivat noin 40 000 miestä, joista 16 000 on tunnustettu viime vuosina hautausmaiden kunnostusten yhteydessä. Venäläisten kaatuneet jäivät kentälle. Sinimäkien taistelussa kaatuneet kynnettiin vuonna 1946 ympäröiviin peltoihin.

Virolaisia osastoja oli Narvan rintamalla saksalaisten puolella noin 30 000—40 000

MEILTÄ KAIKKI PAKKAAMISEEN PAKKAUSTARVIKKEET

Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan varastostamme. Saat tilauksesi rahtivapaasti; säästät pakkaus- ja varastointikustannuksissa.

PakkausÖhman
Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339,
www.pakkausohman.com

M. Korhonen Oy

Lappeenranta

YIT

VEHO

Erikoisedustukset
Espoo

HARTELA

Rauhoitu meillä jouluun tunnelmaan!

JOULUPAKETTI AJALLE 23. - 27.12.2006

aikuiset 5 vrk 320 ehlö
aikuiset 4 vrk 280 ehlö
aikuiset 3 vrk 230 ehlö

Ohjelmassa mm. jouluisia askartelua, "tonttujumppaa" altaalla sekä salilla, joulusauna ja jouluaamu kirkko. Tapaninpäivän iltana tanssit ravintolassa.

Pangantie 746, 72400 Pielavesi
puh. (017) 6150 600
www.panganranta.fi

Hävittäjä-Fordeja, Letukoita, Sitikoita ynnä muita Hevosvoimilla – ja hevosilla

Rautatiet olivat avainasemassa 1930-luvun liikekannallepanosuunnitelmissa joukkoja rajojen tuntumaan keskitettäessä. Myös jatkossa kotialueelta rintamille suuntautuvat kuljetukset hoidettaisiin rautateitse mahdollisimman lähelle taistelevia joukkoja. Suunnitelmissa oli otettu huomioon toki myös vesistöjen käytön mahdollisuus. Kenttäarmeijan pääkuljetusväline puolestaan oli hevonen, joiden lukumäärä vaihteli talvisodan aikana yli 8 000 hevosen tappioista sekä kotiuttamisista johdettujen välillä 54 000 – 64 000.

Sotaväen motorisointi oli 1930-luvulla vasta aluillaan, niinpä armeijalla oli omia autoja sodan kynnyksellä kolmisen sataa, joista alle puolet oli kuorma-autoja. Lokakuussa 1939 Ylimääräisten harjoitusten – YH:n – alkaessa siviilistä otettiin lähes 4 500 kuorma-autoa armeijan käyttöön. Määrää pidettiin Päämajan huolto-osastossa aluksi ”liian suurena”. Myöhemmin tuo arvio muuttui 5 000 kuorma-auton lisätarpeeksi, josta saataisiin ehkäpä vain viidennes. Kaiken kaikkiaan myös kuljetushuollon suunnitelmia, valmiuksia ja käytännön toimia testattiin tehokkaasti ylimääräisissä kertausharjoituksissa syksyllä 1939.

Kenttäarmeijan kuljetukset

Talvisodan divisioonaa voidaan hyvällä syyllä ”hevosvetoiseksi”. Sen organisaatioon kuului lähes 4 000 hevosta. Myös kenttätykistö liikkui hevosten vetämänä. Määrävahvuksella divisioonalla oli erilaisia moottoriajoneuvoja moottoripyörät mukaan lukien 120, mutta omia autoyksiköitä ei siihen kuulunut. Sen sijaan sille voitiin alistaa autojoukkue tai -komppania, tilanteesta riippuen ehkä useampikin. YH:n aikana perustettiin 39 auto-komppaniaa joiden määrää lisättiin sodan aikana vielä k uudella. Komppaniaan kuului puolensataa kuorma-autoa ja sen kuljetuskyvyksi laskettiin 90 tonnia. Talvisodan aikana noin puolet armeijan kuorma-autoista oli sijoitettuna auto-komppanioihin.

Siviilistä otetut kuorma-autot eivät olleet sotilaskäyttöön tarkoitettuja – kalusto oli kirjavaa, kevyttä sekä joiltakin osin vanhaa ja huonokuntoista. Vain harvat olivat kenttäkelpoisia. Keskimääräinen kuormauskyky oli 2,5–3,5 tonnia. Chervolet ja Ford olivat yleisimmät merkit. Oma ongelmansa oli kokoneiden kuljettajien ja huoltomiesten puute jota kuitenkin ennätettiin YH:n ai-

kana ainakin osittain korjata koulutuksella. Jatkossa osamista todella tarvittiin. Eräänlaisena ääriesimerkkinä voi pitää talvisodan aikaista divisioonaa, jolle vahvistusten myötä kertyi 230 moottoriajoneuvoa jotka edustivat 21 merkkiä.

Hankintayrityksiä ja tilauksia

Neuvostohyökkäyksen jo alettua tehty yritykset ostaa uutta ajoneuvokalustoa eri puolilta Eurooppaa osoittautuivat turhiksi. Ainoastaan pohjoismaista saatiin kerättyä kolmisen sataa kuorma-autoa – Ruotsista ostettiin 240, joiden lisäksi lahjoituksina saatiin Tanskasta 50 sekä suomalaiselta Volvosta 22. Ottolautakunnat löysivät kotimaasta vielä tuhatkunta armeijan käyttöön muuten sopivaa, mutta huonokuntoista kuorma-autoa, joista puolet pystyttiin korjaamaan ja luovuttamaan armeijalle. Tammikuussa 1940 armeijalla oli 5 700 ja teollisuudella 2 500 kuorma-autoa käytössään eli yhteensä lähes kaksi kolmasosaa maan kuorma-autokannasta. Kuljetuskalustopula oli pahin sodan viimeisinä viikkoina linnoitettaessa tukilinjaa Viipurin koillis- ja itäpuolella. Suomalaisten kuorma-auto tappiot talvisodassa olivat samaa suuruusluokkaa

kuin kutakuinkin ehjänä saatu sotasaalis – eli noin 350 kuorma-autoa.

Pienen, urhean ja velkansa maksavan Suomen arvostuslienee osaltaan vaikuttanut siihen, että talvisodan aikana Yhdysvalloista saatiin ostaa 5 400 autoa, joista 4 400 oli Ford-kuorma-autoja. Ensimmäinen viidensadan Fordin erä saapui maahamme kohta talvisodan päätyttyä. Jatkossa autot laivattiin laatikkoihin pakattuina Norjan satamiin, josta ne siirrettiin Ruotsiin koottaviksi ja edelleen Suomeen toimittaviksi. Kovassa valuuttapulas- sa kuudensadan kuorma-auton erä myytiin ruotsalaisille. Saksan miehittäessä Norjan satamissa olleet noin tuhat Fordia takavarikoitiin ja vasta jatkosodan aikana saksalaiset korvasivat ne vastaavalla määrällä Citroen-kuorma-autoja. Toisen tiedon mukaan takavarikoituja autoja olisi ollut kaikkiaan 1 600, joista osan saksalaiset olisivat maksaneet.

Norjan miehityksen jälkeen loput Fordeista tuotiin Petsamon kautta. Aluksi osa armeijalle tarkoitetuista Fordeista annettiin Liinahamarin sataman ja Rovaniemen välisiä kuljetuksia hoitavalle valtioneuvalle Pohjolan Liikenteelle. Kaikkiaan tuossa lii-

kenteessä oli 1 500 suomalaista kuorma-autoa. Lisäksi Ruotsin tuonti- ja vientikuljetuksia hoiti Petsamon ja Haaparannan välillä 400 ruotsalaista autoa. Hyvityksenä Petsamon reitin käytöstä Ruotsista saatiin ostaa sata Volvo-kuorma-autoa. Kesäkuussa 1941, juuri ennen Petsamon ”henkireiän” sulkeutumista, Liinahamarin satamaan saapui Yhdysvalloista sadan raskaan International-kuorma-auton erä puolustusvoimille.

Uuteen sotaan

Vuoden 1941 liikekannallepanossa pakko-otettiin puolustusvoimille pelkästään kuorma-autoja 13 700 kappaletta. Tämän jälkeen siviilipuolen oli tultava toimeen jäljelle jääneillä 3 000 kuormurilla. Hyökkäysvaiheen päättyessä aloitettiin autojen palautus. Vuoden loppuun mennessä niistä oli palautettu jo parituhatta. Asemosodan aikana kotirintaman käytössä oli enimmillään runsaat 9 000 kuorma-autoa.

Armeijan kirjoissa oli vuoden 1942 puolella välissä kaikkiaan vajaat 15 000 kuorma-autoa – omia ja otettuja. Lisäksi romutettavien listalla oli runsaat yhdeksän sataa autoa. Toki niistäkin käyttökelpoiset osat otettiin talteen varaosiksi. Te-

Kolhiintunut häkypöntöllä varustettu Ford – ”hävittäjä hoppa” – jatkosodan aikana. Autoa on hieman tuhrittu vaalealla värillä naamioimistarkoituksessa. Taustalla Volvo-kuormuri. SA-kuva.

Ruotsalaiset osallistuivat 750 autolla talvisodan jälkeiseen evakuointiin. Omalla polttoainetäydennyksellä varustettu kolonna 19.3.1940 Joensuuhun saapuneena. Sodan aikana ruotsalaiset olivat omalla kalustolla hoitaneet jääteliikenteen Merenkurkun yli sekä itse vastanneet vapaaehtoisjoukon kuljetuksista. Autot on naamiomaalattu valkoisella "vesivärillä" - sekoitukseen tarvittiin liitujauhoa sekä ripaus sinkkivalkoista ja puuliimaa. SA-kuva.

hostamalla kotimaista varaosa- valmistusta seuraavana vuonna oma tuotanto kattoi jo yli puolet tarpeesta. Tuontivaraosat tulivat lähinnä Saksasta. Korjaustarve kasvoi autokannan kulumisen ja vanhenemisen myötä Vuoden 1943 lopulla SA -auton mittarissa oli keskimäärin jo 66 000 kilometriä Korjausjonossa oli jatkuvasi parituhatta kuormuria. Osa korjaamoista erikoistui. Oma lukunsa olivat sarjakorjaukset, joissa koko auto purettiin ja koottiin korjattuna. Hyvin tuloksen kasattiin uudelleen parisen tuhatta kuorma-autoa.

Jatkosodan aikana uutta kalustoa saatiin ulkomailta – lähinnä Saksasta – noin 3 800 kappaletta. Saksasta ostettiin Opel Blitzejä sekä Saksan Fordin tehtaiden ”hävittäjä - hoppia”. Lisäksi korvauksena Norjassa takavarikoiduista Fordeista saatiin tuhatkunta sotasaalis-Citroenia, joihin suomalaiset eivät olleet kaikilta osin tyytyväisiä. Sotasaaliskalustosta kunnostettiin parituhatta kuorma-autoa. Pääosa käyttöön otetuista oli Fordin neuvostomuunnoksia eli ”Molotohveja” – myös ”Moloiksi” kutsuttuja. Kotimaisia Sisuja valmistettiin kaikkiaan 68 kappaletta.

Kuljetuskriisin uhka

Hajautetusta kuljetusten johtamisesta saatujen huonojen kokemusten perusteella sekä siviili- että sotilaskuljetusten johto keskitettiin syksyllä 1941 sotilasviranomaisten alaisuuteen. Keskitetyn johtamisen tärkeys korostui nimenomaan liikun-

tasodan aikana sekä hyökkäysettä vetäytymisvaiheissa. Kuljetuksia jouduttiin valvomaan tiukasti sekä säännöstelemään ja porrastamaan. Kaikkiialla missä vain oli mahdollista pyrittiin käyttämään rautatie-, vesi- ja hevoskuljetuksia.

Vetäytyessään 1941 venäläiset tuhosivat alueen tietöitä, siltoja ja rautateitä. Lisäongelmia jatkossa aiheutti rautateiden kalustopula. Talvisodassa kärsittyjen tappioiden lisäksi rauhan tultua oli Neuvostoliitolle jouduttu luovuttamaan vielä 75 veturia sekä 1 900 tavaravaunua. Rikottu rataverkko kunnostettiin ripeästi. Jo lokakuussa päästiin rautateitse sekä Äänislinnaan että Syvärille. Lisäksi myöhemmin Laatokan itäpuolista rataa jatkettiin Uuksusta Aunukseen ja Mäkriälle.

Jatkosodan aikana jokaiseen divisioonaan kuului vähintään yksi autokomppania. Pääosa autokomppanioista oli ylempien sotatoimiyhtymien kirjoissa. Joukkojen käytössä olevat usein vajaavahvuiset kuorma-autoyksiköt riittivät vain vaivoin normaaleihin huoltokuljetuksiin. Joukkojen edetessä huoltoetäisyydet olivat kasvaneet pannen moottoriajoneuvokuljetuskaluston tiukoille. Paitsi autojen vähäisyys, myös jatkuva bensiinipula sekä tiestön keho kunto – varsinkin kelirikkoaikana - vaikuttivat asiaan. Mikäli kalustoa jouduttiin käyttämään joukkojen siirtoihin, huolto oli heti vaikeuksissa.

Keinot ja korvikkeet käyttöön

Keväällä 1941 koko autokannasta lähes kolme neljäsosa oli bensiinikäyttöisiä. Niiden käyttöä rajoitettiin tiukalla säännöstelyllä. Jatkosodan alussa bensiinivarastot – mukaan lukien Saksasta tulossa olevat erät – vastasivat armeijan 4–5 kuukauden tarvetta. Yhtä pitkäksi ajaksi riittäisivät voiteluaineet. Jatkossa bensiinin ja voiteluaineiden saanti oli lähinnä Saksan tuonnin varassa. Polttoainepulan helpottamiseksi bensiiniä jatkettiin denaturoidulla väkiviinalla. Kohtuulliseen tulokseen päästiin sekoittamalla yksi kolmasosa väkiviinaa kahteen kolmasosaan bensiiniä Armeija oli etusijalla kiintiöitä jaettaessa.

Siirtyminen pilkkeiden ja puuhiilen käyttöön oli aloitettu. Vajaa neljännes autoista oli tuolloin jo varustettu puu- tai hiilikaasuttimella. Kokemukset osoittivat puukaasutinauton tehon olevan vain noin puolet siitä, mihin bensiinillä päästiin. Joissakin tapauksissa mäkiä taipaleita liikenoiville puukaasutinautoille annettiin rajoitetusti ns. mäki-bensiiniä pahimpien paikkojen varalle. Kesällä 1941 oli häkäpönttöjä käytössä jo yli 11 000 ja lisää oli tulossa. Samalla kun koulutus oli käynnistetty, oli aloitettu myös pilkkeiden ja puuhiilen valmistus. Jatkossa armeijan kuljetuksista yli puolet tapahtuisi puu- tai hiilikaasutinautoilla.

Oma ongelmansa oli renaspula. Osa siviiliin jäänees-

Raatteen tien ruuhkaa taisteluiden jälkeen talvella 1940. Suomalaiset tarkastelevat sotasaalis-kuorma-autoja ”Molotohveja”, Fordin neuvostomuunnoksia, joista osa voitiin korjata osan päätyessä romuksi ja varaosiksi. SA-kuva.

tä autokalustosta oli poistettu käytöstä eli ”nostettu pukeille” Talvella 1942 jopa niiden renkaat jouduttiin takavarikoimaan. Kutakuinkin samanlaisesti oli aloitettu kotimainen rengasvalmistus Saksasta saadun raakakumin sekä kerätyn kumiromun turvin. Jatkossa 2 000 renkaan kuukausi-tuotanto yhdessä Saksasta kuukaussittain saatavan noin 1 000 renkaan kiintiön kanssa kattoi tarpeen juuri ja juuri kunhan lisäksi korjattiin myös kaikki jotenkuten korjattavissa olevat renkaat.

Sota Lapissa

Syksyllä 1944 oli vielä viimeinen ponnistus edessä. Kutakuinkin loppuun ajettulla kalustolla noin kolmenkymmenen autokomppanian oli hoidettava Lapin sodan kuljetukset. Aika ajoin kuorma-autokalustosta lähes kaksi kolmasosa odotti korjausta tai oli korjattavana. Saksalaisten vetäytyvä vuoristoarmeija oli tuhonnut ja mii-noittanut perusteellisesti myös tieverkon. Tilannetta pahensi vielä kelirikko ja jatkossa arktinen talvi. Länsirajalla hivenerien helpotusta toi ruotsalaisten apu elintarvikkeiden hankinnassa sekä potilaiden evakuoinnissa. Lisäksi suomalaiset olivat saaneet siirtää taisteluiden jo alet-

tua lähes neljänkymmenen SA-kuorma-auton kolonnan Pellostu Ruotsin puolen teitä käyttäen Tornioon.

Antti Hannula

Kirjallisuutta:

Jatkosodan historia 6. Maanpuolustuskorkeakoulun Historianlaitos. Porvoo 1994.
Piltz, Martti: Varikon vuosikymmenet. Autovarikko 3 – Kuljetusvarikko 1939-1999. Hämeenlinna 1999.
Puolustusvoimien huolto 1918-1986. Toim. Tirronen, Eino, päätoimittaja sekä Hämmäläinen, Osmo ja Viinikainen, Esko. Huoltoupseeriyhdistys ry. Mikkeli 1988.
Suomen sota 1941-1945. Sotatieteen Laitoksen Sotahistorian toimisto. Osat 10 - 11. Helsinki 1975.
Talvisodan historia 4. Sotatieteen Laitoksen Sotahistorian toimisto. Porvoo 1979.
Tervasmäki, Vilho: Puolustushallinto sodan ja rauhan aikana 1939-1978. Hämeenlinna 1978.

Radiotiedustelun synty Suomessa ja Reino Hallamaa

Suomen tiedustelu ja nimenomaan radiotiedustelu oli maallemme sota-aikana elintärkeää. Monien venäläisten hyökkäyksien aika ja paikka saatiin selville radiotiedustelun kautta ja näin voitiin keskittää mm. Ihantalassa 1944 yli 20 patteriston ja heittimien tuli hyökkäyksen lähtöaseisiin.

Radiotiedustelun nojalla voitiin heikentää jotain lohkoa, kun tiedettiin mistä vihollinen yrittää hyökätä ja siirtää vahvennuksia hyökkäyksen eteen, näin mm. Talvisodan motti- ja taistelussa.

Radiotiedustelun tehtävänä, niin kuin muunkin sotilaallisen tiedustelun, on toimia operatiivisen osaston silmänä.

Radiotiedustelu kasvoi Talvisodan 75 henkilöstä Jatkosodan aina 1 000 mieheen ja naiseen. Kun lisänä vielä oli 300-miehinen Ilmavoimien radiotiedustelupataljoona, niin Suomessa oli maan kokoon nähden huomattavan suuri radiotiedustelu.

Suomen radiotiedustelun voidaan sanoa syntyneen vuonna 1916 Lockstedtin leirillä, missä pieni joukko jääkäreitä sai viestikoulutusta. Ja toimihan sisällissotamme aikana Helsingissä radioasema, joka lähetti tiedustelutietoa punaisesta Helsingistä Valkoisen armeijan päämajaan. Axel Tigerstedt puolestaan kuunteli punaisten lennätinlinjoja ja selvitti vastusmittauksella kiskoista missä Punakaartin junat liikkuvat. Mutta kaikki tämä oli vasta näpertelyä siihen nähden mitä tulevaisuus toi tullessaan.

Reino Hallamaa

Reino Henrik Hummelin, myöhemmin Hallamaa, syntyi Tampereella maaliskuun 12. päivänä vuonna 1899. Koulunsa Reino kävi suomalaisessa lyseossa Helsingissä.

Suomen radiotiedustelu luodaan

Kadettikoulusta päästyään 1927 Hallamaa ilmoittautui yleisesikunnassa ulkomaanosaston päällikön eversti Tuompon luona, joka antoi hänelle käskyn luoda suomalainen radiotiedustelu. Palveluspaikaksi tuli 14.6.1927 alkaen yleisesikunnan tilastotoimisto, mikä oli tiedustelutoimiston salanimi.

Hallamaa joutui kovan pai-

kan eteen, koska hänen oli selvitettävä mitä radiotiedustelu pitää kokonaisuudessaan sisälleen. Eversti Erik Malberg oli nyt Hallamaan esimies ja määräsi hänet kolmeksi kuukaudeksi Saksaan oppia saamaan. Nyt Hallamaalle suotiin mahdollisuus tutustua ja luoda suhteita muihin tiedustelulaitoksiin kahdessa maassa. Hallamaa tutustui kuitenkin virallisesti kuudessa maassa radiotiedusteluun: Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä, Italiassa, Tšekkoslovakiassa ja Puolassa. Lisäksi Hallamaa loi suhteita vielä Unkarin, Ranskan ja Baltian maiden kuin myöhemmin myös Ruotsin tiedusteluväkeen. Itävallassa Hallamaa pääsi professori Fieglin oppilaaksi. Hän oli oman aikansa radioguru, joka oli julkaissut pari teosta sala-

ta hän sai julkaisemattoman teoksen tallennettua kokonaisuudessaan muistivihkoonsa. Hallamaa kävi siis kovaa kaupaa selvitettyjen koodiavaimien kanssa. Puolan tiedustelupäällikkö suhtautui aluksi pidättäytyvästi pienen Suomen Hallamaata kohtaan. Asenne muuttui yli-innokkaaksi, kun he tekivät venäläisten radiosanomien vaihtoja keskenään ja Hallamaa laittoi yhden viestin ikään kuin vahingossa avattuina viestien sekaan. Siitä seurasi hedelmällistä yhteistyötä aina Puolan kaatumiseen asti. Matka jatkui Italiaan, josta tarkoitus oli hankkia Suomen nuorelle puolustuslaitokselle peilausautoja. Italialaiset eivät aluksi olleet innokkaita luovuttamaan autoja, joten suomalaisille luvattut autot olikin annettu Italian

tään luvaten Suomeen peilausautoja.

Radiotiedustelu kehittyi

Venäläisillä oli suuri laivastoharjoitus lähellä Suomen aluevesirajaa. Hallamaalla oli tähtystäjä Hansa -meritiedustelukoneessa, josta tähtystettiin punalaivaston liikkeitä Aina kun radiolla annettiin uusi kurssi laivoille, niin kuunteluasema nappasi salakielisanoman talteen ja tätä vertaamalla tähtystäjän havaintoon saatiin salaus aukeamaan. Myös Hallamaa itse oli kalastusveneessä seuraamassa punalaivaston liikkeitä valokuvaten laivoja lähietäisyydeltä. Taistelulaiva Marat ei mahtunut yhteen kuvaan, joten Hallamaan täytyi ottaa kolme kuvaa - niin lähellä he olivat laivaa.

Hallamaa (toinen vas.) tutustumassa kaukopartio-osasto Vehniäiseen. Majuri Vehniäinen toinen oikealta.

kirjoittamisesta. Tosin jälkimmäisen teoksen saksalaiset ostivat Fiegliltä 100 000 shillingillä, ettei sitä saatu julkistaa. Jälkimmäinen osa käsitteli nimenomaan koodien avaamista. Hallamaa oli innokas oppimaan ja hän edistyi nopeasti. He keskustelivat Wienin kahviloissa ja ravintoloissa radiotiedustelusta. Hallamaa tarjosi herra Fieglille kalliit ruuat ja vastalahjana hän sai ensiarvoisen tärkeää tietoa. Fiegl puhui innoissaan ja Hallamaa kirjoitti kaiken kuulemansa huolella ylös muistivihkoihinsa. Hallamaa muisteli myöhemmin kuu-kauden ajan olleen Itävallassa saamassa Fieglin oppia, joka tuli maksamaan 300 silloista dollaria ruuan muodossa, mut-

omalle sotaväelle. Hallamaalle luvattiin ulkomaille sotatarvikkeita myyvän SIATAM:in (Italian ase- ja varustelukeskusjärjestö) toimesta tilaisuus tutustua autoihin Italian radiolaboratoriossa, mutta esittelyn alkaessa esittelijälle tuli kutsu puhelimeen ja hän vielä unohitti sen jälkeen koko asian. Nyt Reino pääsi tutkimaan autoja sisältä käsin kamera kädessään, mutta valpas vartiomies nappasi hänet ja kyyditys putkaan oli edessä, etenkin kun vartioissa ei ollut ketään kuka olisi ymmärtänyt saksaa. Seuraavana päivänä asiat selvisivät ja vakoilijaksi luultu Hallamaa sai osakseen ylitsevuotavaa palvelua, kun pahoillaan olevat italialaiset paikkasivat erehdys-

Vuodesta 1934 alkaen olivat Punalaivaston radiosanomatuettavissa.

Taistelu määrärahoista

Niukoista määrärahoista oli kilpailu kovaa, joten kapteeni Hallamaan oli tehtävä oma työnsä tunnetuksi päättävissä elimissä aina entistä presidentti Ståhlbergiä myöden. Hän kierteli sinnikkäästi eri tahoilla vuonna 1929 esittelemässä radiotiedustelun hyötyä. Väinö Tannerin hän sai puolelleen kerrottuaan, että voi avata diplomaattipostia, jota liikkuu paljon radioaalloilla. Vuonna 1929 Hallamaa ylennettiin kapteeniksi.

Koodien avaaminen ja selvittäminen

On selvää, että avaamiseen tarvitaan useita vastapuolen viestejä, jotta voidaan avata (repiä) auki vastapuolen koodit. Sota-aikana viestejä tuli jatkuvalta syötöllä. Majuri Erkki Pale mainitsee, että suurin apu oli jonkin tutun aseman lähettämät sanomat, jotka alkoivat aina samalla tavalla. Yhdysvaltain diplomaattisähkeet alkoivat yleensä sanoilla top secret, joten radiotiedustelun diplomaattijaoksessa oli helpompaa avata sanomat auki, kun voitiin aina sanoman alkuun sijoittaa nuo sanat. Samoin venäläisten divisioonien lähettämät viestit alkoivat samalla kaavalla ja päättyivät komentajan alikirjoitukseen. Kun tiedettiin komentajan nimi, niin sijoittamalla sen viestin loppuun, viesti aukesi. Sitten kun tunnettiin kohdemaan (Venäjän) kieli hyvin, niin tiedettiin mitkä sanat esiintyivät yleisemmin kielessä. Näin matemaatikot taas laskivat todennäköisyyksiä jne.

Itse avaaminen vaati paljon loogista päättelyä ja kielituntemusta, kuin myös laajaa matematiikkaa. Viestithän olivat pelkkiä numeroita ja numerononoja. Venäläiset koodit olivat listattu helppoihin ns. kakkos-, nelos- ja viitoskoodeihin. Maa- ja merivoimilla oli omat koodiavaimensa. Koodin nimitys johtui siitä kuinka monen numeron sarja vastasi aina yhtä merkkiä. Esim. neloskoodissa neljänumeroinen luku vastasi yhtä merkkiä, kun kakkosissa yhtä merkkiä vastasi vain kaksinumeroinen luku.

Filosofian maisteri Erkki Pale johti koodien purkamista kapteenina sota-aikana Sortavalassa vanhassa vajaanmielisten lasten hoitolaitoksessa. Venäjän kielen tulkeissa oli monia emigrantteja vallankumouksen ajalta, mm. pianotaiteilija Cyril Szalkiewicz.

Sodan tuulet lähestyvät

Tultaessa 1930-luvun lopulle, eetterissä oli kuhinaa, kun diplomaattisalan lähetettiin ympäri maailmaa. Talvisodan aattona majuriksi ylennetyn Hallamaan radiotiedustelijat sieppaavat venäläisten sanoman, jossa annetaan hyökkäyskäsky Suomeen. Sanomassa käsketään panssariprikaatin edetä Rautuun. Hallamaa kiirehtii operatiivisen osaston

päällikön eversti Airon luokse, joka epäilee viestin aitoutta, mutta vie sen Marsalkalle. Marsalkka tulee kysymään Hallamaalta, että seisooko majuri viestin takana. Hallamaa vastaa takaavansa viestin aitouden ja ilmoitti radiohiljaisuuden lakaneen juuri. Neuvostoliiton Itämerenlaivaston alukset lähettivät toisilleen sanomaa FAKEL (soihtu) koko sotaa edeltäneen yön. Radiohiljaisuuden päätyminen oli klassinen hyökkäyksen merkki I. maailmansodan ajalta. Kenraali Oesch vastusti tiedon oikeellisuutta tulevasta hyökkäyksestä, sillä hän epäili, ettei kukaan voi lähettää radioitse noin tärkeää tietoa.

Talvisota

Majuri Hallamaa toimi Talvisodassa toisen tiedustelutoimiston päällikkönä. Sota syttyi Oeschin epäilyistä huolimatta, kun Antinpäivän aamuna Puna-armeija tunkeutui maahan.

Sodan yksi kuuluisimpia taisteluita päättyi radiotiedustelun ansiosta voitokkaasti, kun eversti Siilasvuolle oli ajoissa ilmoitettu, että Venäläinen 44. divisioona on kokonaisuudessaan Raateentiellä Siilasvuon saivat aloitteen ja pystyi toimimaan itselleen edullisesti.

Suomalainen radiotiedustelu sai auki Laatokan-Karjalan mottien radioliikenteen, joten vastatoimet onnistuivat helposti. Venäläiset ilmoittivat radiolla motteihin millaisia merkkitulien tulee olla huoltolentoja varten, niin pimeällä lentäjät pudottavat täydennystä. Pimeällä suomalaisten puolella paloi myös merkkitulua ja huolto leijui korpisoturiemme käsiin. Ruotsalainen matematiikan tohtori Arne Beurling tuli vapaaehtoisena Talvisotaan, jossa hän sai oppia radiotiedustelusta, mutta myös antoi suureksi hyödyksi oman matemaattisen nerouden Suomen radiotiedustelulle.

Myöhemmin on amerikkalaisessa kirjallisuudessa erheellisesti annettu kaikki kunnia Arne Beurlingille Suomen radiotiedustelun aikaansaannoksesta.

Koko Talvisodan aikana päämajan operatiivinen osasto sai käyttöönsä 4 046 tiedusteluilmoitusta, joista valtaosa oli radiokuuntelun ansiota.

Välirauha

Suomen radiotiedustelu oli osoittanut kykynsä, joten ruotsalaiset, jotka vasta aloittivat

koko tiedustelumuotoa, olivat syystäkin kiinnostuneita suomalaisten osaamisesta.

Ruotsin radiotiedusteluorganisaatio lyötiin lukkoon tosin vasta elokuussa 1940. Hallamaa vaihtoi venäläisten salakirjoitusavaimia ruotsalaisten kanssa radiolähettimiin - näin molemmat palvelivat toisiaan. Suomalaiset saivat sata uutta amerikkalaista RCA-radiolaitetta tässä vaihtokaupassa.

Suomalaisten saama tiedustelutieto oli kovaa valuuttaa kansainvälisillä markkinoilla, joten sitä todella käytettiin hyväksi. Mainittava on, että Suomen radiotiedustelu rahoitti itseensä myymällä tietojaan ja osaamistaan.

Jatkosota

Vuonna 1941 Hallamaa ylenettiin everstilutnantiksi ja nimitettiin päämajan radiopataljoonan komentajaksi. Suomalaiset pystyivät hyökkäysvaiheen aikana lukemaan noin 80 prosenttia vihollisen armeijaportaan ja divisioonien välisestä liikenteestä. Paikoin Suomen operatiivisella johdolla oli paremmat tiedot vihollisesta kuin omista joukoistaan. Sortavalaa puolustanut 168. divisioonan komentaja eversti Bondarev oli avaajien suosikki, koska hänen tilanneselostuksensa radioitse ylemmälle taholle olivat säännöllisiä, perusteellisia ja systemaattisia. Näiden viestien avulla aukesi kymmeniä muita viestejä päivittäin.

Radiotiedustelussa myös tehtiin virheitä, kuten syksyllä 1941, kun innokkaat tiedustelijat kehottivat venäläisellä koodilla punalaivastoa antautumaan. Tämä aiheutti koodin vaihtumisen, radioliikenteen vähenemisen ja siirtymisen toiselle aallonpituudelle. Näin ollen tiedustelutiedot punalaivastosta vähenivät oleellisesti. Toinen virhe oli julkaista liian yksityiskohtaisia tietoja liikennekone Kalevan alasampumisesta, koska tiedot olivat peräisin punalaivaston radioliikenteestä. Näin venäläisille on täytynyt tästäkin selvittää, että Suomessa pystytään avaamaan heidän radioliikennettään. Suomalaiset vaihtoivat tiedustelutietoaan japanilaisten kanssa, jolloin he saivat mm. venäläisten idän puolen koodiavaimet. Vuoden 1941 lopulla venäläiset tekivät käsittämättömän teon. He käänsivät idän koodit länteen ja lännen itään. Näin radiotiedustelumme avasi käden käänteessä vihollisen koodatut viestit. Saksalaisten silmissä

Kuunteluhuone vuonna 1942 Sortavalan Vaalijalassa

suomalaisten koodinavaustaito aiheutti hämmästyksiä. Japanilaisilta suomalaiset eivät salanneet mitään, mutta saksalaisten kanssa koodien vaihto ei toimunut kitkattomasti, koska saksalaiset itse pyrkivät salailuun ja epärehellisyyteen.

Suomalaisten ensimmäinen loistaminen saksalaisten silmissä tapahtui, kun saksalaisten pohjoisen ryhmän panssarikärki katosi Leningradin itäpuolella lähellä Tihvinää. Venäläiset olivat pistäneet kärjen mottiin ja valmistautuivat sen tuhoamiseen, mutta Suomen radiotiedustelu nappasi karttapisteet venäläisten viestistä. Saksalaiset eivät voineet kuin ihmetellä suomalaisten kerrottua, missä heidän kadonneet panssarinsa ovat. Niinpä kuljetuskoneet lensivät mottiin huollon ja panssarit pääsivät murtautumaan ulos. Hallamaalle myönnettiin EK1 eli 1. luokan rautaristi. Ristiä vastaanottaessaan Hallamaa katsoi ristiin ja tuumasi: "paljonkohan tästä maksetaan, kun sota on hävitty?" Paikalla ollut kenraali Waldemar Erhfurth hymyili hivenen hänen kommentilleen. Talvella 1941-42 ilmavoimat saivat radiotiedustelulta jo päivittäin Neuvostoilmoitusten omakonetunnukset. Joulukuun kuudentena päivänä 1941 Englanti alusmaineen julisti Suomelle sodan.

Yhdysvallat sähköitti Helsingin lähetystölleen Kanadan, Australian, Uuden-Seelannin ja Intian sodanjulistukset Suomelle. Hallamaa sai sähköiden alkuperäiset tekstit ulkoministeriöltä ja salakirjoitetut tekstit Posti- ja lennätinlaitokselta. Mikkelissä sijaitseva yli 40 erikoismiehen diplomaatti-

sähköiden avausryhmä selvitti koodin. Vuoden 1942 keväällä Suomi kykeni lukemaan Yhdysvaltain salaisimmatkin sähköet, eli ns. "Strip-koodia".

Suomalaiset lukivat sujuvasti myös Brasilian, Portugalin, Romanian, Serbian, Vatikanin ja Vichyn Ranskan radioliikennettä. Turkin radioliikenteeseen Suomi pääsi käsiksi Unkarin avulla ja kykeni muun muassa seuraamaan myöhemmin liittoutuneiden Teheranin huippukokousta. Saksalaiset pyysivät suomalaisilta apua uusien koodien purkamisessa, joten Hallamaa lähti Saksaan muutaman etevän koodinmurtajan kanssa. Näennäisesti töitä muutaman päivän tehtyään Hallamaa pyysi saksalaisilta kahta heidän uusimmista radiosuuntimoistaan. Saksalaiset antoivat pakon edessä omat ainoansa suomalaisille, jotta he saivat venäläisten koodiavaimet. Mannerheim oli Airon kanssa tutustumassa radiotiedusteluyksikköön Sortavalassa, kun viestinavaajat saivat avattua pahaenteisen viestin koskien vihollisen isoa hyökkäystä. Marski vakavoitui silminnähden luettuaan viestin ja kysyi Airoilta mitä tehdään. Airo katsoi viestiä ja vastasi venäjää osaamattomana viileästi: "Ei huolta, viesti on viiden minuutin päästä Nihtilällä Mikkelissä ja hän kyllä hoitaa homman". Tämän kuultuaan Marski rauhoittui heti.

Vuonna 1944 Hallamaa ylennettiin everstiksi ja hän saa puhuttua itselleen tiedusteluosaston päällikkyyden, kun edeltäjä Eversti Somerto on Saksassa vierailulla. Hallamaasta on kirjoitettu, että hän osasi olla tarvittaessa häikäile-

mätön. Jukka Rislakki kirjoittaa mm. että Hallamaa saattoi pitää pistoolia pöydällä sanonsa painoarvoa lisäämään, kun hän puhutteli sota-aikana uutta tulokasta. Ymmärrettävä on tietysti mitä lavertelu voi aiheuttaa tuollaisissa tehtävissä. Erkki Sutela mainitsi, ettei heillä päämajassa ollut mitään asiaa Hallamaan osastolle, niin salaista se oli. Kesäkuun 20. 1944 radiotiedustelu sieppaa Puna-armeijan panssarien viestin, jossa ilmoitetaan vauujen olevan Viipurissa. Päämajasta tiedustellaan Viipuria puolustavan IV armeijakunnan komentajalta, Pappa-Laatikaiselta, että miten on. Komentaja on tietämätön Viipurin menetyksestä ja ihmettelee miten Päämaja voi tietää asiasta, kun hän ei tiedä.

Kaukopartiot ja radiotiedustelu

Lukuisat kaukopartiomatkat olisivat päättyneet partiomiehille tuhoisasti, jollei radiotiedustelumme olisi kyennyt avaamaan vihollisen radioliikennettä. Venäläiset ilmoittivat väijytyspaikkansa, takaa-ajajien sijainnit ja kulkusuunnat radiolla ylempiin portaisiin. Viestit napattiin saman tien Suomessa ja avauksen jälkeen välitettiin partiolle sen mukaiset toimintaohjeet. Kaukopartio sai kyynelradiollaan ohjeet minne kulkea ja välttää kontaktit suurempien vihollisjoukkojen kanssa. Kaukopartiokeresantti, Mannerheim-ristin ritari, Paavo Suoranta totesi: "Ne olivat elinehtoja: kyynelradio ja Hallamaan radiotiedustelu".

Marskin eliminoimiseksi oli lähetetty desanttiryhmä, joka jäi kiinni. Desanttien radiolla tilattiin täydennykseksi herkkuja, kuten hanhenmaksaa ja viskiä. Kuvassa Hallamaa ja tiedusteluosasto 1:n päällikkö UA Käkönen (keskellä) ja Paavo Visa

Saattue pq18:n kohtalo

Vuonna 1942 Sortavalan kuunteluasemalla muuan aliupseeri sai kirjoitettua seikkaperäisen ja pitkän venäläisten ilmavoimien sanoman ylös. Työvuorossa ollut koodinavaaja katseli sitä aikansa ja todettuaan sen olevan epämääräinen ja se oli vielä otettu verkosta, minkä kuuntelu ei kuulunut kuvaan, niin viesti joutui paperikoriin. Samalla oli kuunteluaseman päällikkö kapteeni Erkki Pale lähdössä lomalle ja junan lähtöä odotellessa hän sattui poimimaan paperikorista liuskat ylös. Matemaatikkona hän totesi heti, että salakirjoitus on yksinkertaista tavallista venäläistä ns. kakkoskoodia. Heti aukesi muutama sana mm. Tirpits, Sher ja Norwegija. Päällikkö istui alas, koska aikaa oli ja saksalaisten taistelulaivojen maininta venäläisten alemman portaan viesteissä herätti mielenkiinnon. Viestistä alkoi avautua laivojen nimiä, päivämääriä ja pituus- ja leveysasteita. Sanoma aukesi melko nopeasti ja siinä ilmoitettiin seuraavaa: Saksalaisten laivojen sijainti ja ilmavoimien ryhmitely Norjassa, Liittoutuneiden laivareitti aikatauluineen lähtösatamasta Murmanskiin. Sanomasta selvisi myös rahti- ja saattoaluksien määrät. Hitler kysyi kuultuaan saattueesta enakkoon: ”Wovon stammt der Spruch?” eli mistä tieto saattueesta oli saatu. Saatuaan vastauksen Suomen radiotiedustelulta, niin hän sanoi: ”Suomen radiotiedustelun on saatava kaikki mitä se tarvitsee”. Todetakoon, että saksalaiset upottivat 40 aluksesta 12 rahtilaivaa, tankkerin ja ampuivat alas 5 Hurricane-hävittäjää Saksalai-

set menettivät 3 U-venettä ja 40 pommikonetta. Liittoutuneille aiheutettu materiaallinen tappio oli valtava: panssarivenuja, ammuksia, lentokoneita jne. Se, että puna-armeijalle aiottut aseet menivät Jäämereen, helpotti tietysti osaltaan myös Suomen rintamalla taistelevia omia joukkojamme. Huomiointavaa on myös, että kolmeen kuukauteen ei Venäjälle lähetetty yhtään saattuetta PQ18:n kokeman tappion jälkeen. Erkki Paleen kirjassa mainitaan, että sanoman olisi napannut myös kaksi muuta suomalaista kuunteluasemaa.

Ilmavoimat saavat oman radiotiedustelunsa

Ilmavoimien itsenäinen radiotiedustelu alkoi komppaniatasolla 21.10.1942, mikä laajennettiin pataljoonaksi 15.3.1944. Pataljoona käsitti 300 venäjänkielen taitoista miestä. Ilmasodassa radiotiedustelumme avasi punalentäjien keskustelun ja käänsi sen suomalaislentäjien hyödynnettäväksi reaaliajassa. Näin esimerkiksi tiedettiin missä oli vihollisen suurimmat voimat ja ennen kaikkea heidän aikeensa, jolloin voitiin ohjata suomalaiset lentäjät oikeisiin aseisiin. Ennakkovaroitukset Helsingin suurpommituksista saatiin myös radiotiedustelun kautta, kun neuvostoilmavoimat aloittivat suunnattoman radioliikenteensä. Suomessa oli totuttu kuuntelemaan ADD:n taajuuksia, sillä minne nämä Neuvostoliiton kaukoilmavoimat saapuivat, niin siellä yleensä alkoi suurhyökkäys tms. Esim. Veliyke Luki ja Narvan rintaman hyökkäykset.

Oma salakirjoitus

Hallamaa testasi vuonna 1943 omien salakirjoittajien taidot, kun hän antoi nipun salattuja sanomia Erkki Paleelle, joka tuolloin johti avausryhmää Sortavalassa. Viikon päästä Pale palasi Mikkelisiin ja meni salakirjoitusosastolle. Osasto hiljeni, kun hän astui sisään. Pale totesi: ”Siinä ne on kaikki avattuina ja on näköjään Äänislinnan rautatiekuljetuksia koskevaa aineistoa” Salausnikkareille se oli kova isku, kun he kuvittelivat sinisilmäisyyttään, että heidän koodiaan ei avata. Hallamaa kehitti jatkosodan loputtua sisäiseen radioverkkoon oman kaksinkertaisesti salatun koodin. Ei ole tietoa käytettiinkö sisäistä radioverkkoa koskaan. Se luotiin miehityksen varalle ja olisi toiminut kyynel- ja sotasaalis Sever-radioiden voimalla.

Stella Polaris käynnistyy

Tiedustelu päällikkö Eversti Aladar Paasonen yhdessä alaisensa Hallamaan kanssa alkoivat valmistelemaan operaatio Stella Polarista, kun suurhyökkäyksen alettua ja linjojen petettyä Kannaksella säikäytti tilanne heidät toimimaan. Toimessa oli kyse pelastaa radiotiedustelun tieto ja osaaminen Ruotsiin ja tiedustelun jatkaminen Ruotsista käsin, jos Suomi miehitetään. Kuin myös arkistot tuli viedä pois maasta 350 isoa arkkua, koska niissä olisi paljastunut liikaa ns. yhdysmiesten, asiamiesten ja Itä-Karjalassa avustaneiden paikallisten nimiä yms. Paasonen totesi arkistojen päätyvän auttamatta neuvostoliittolaisille, jos ne jätetään Suomeen. Olisihan niistä tiedoista äkkiä

selvinnyt myös se, että kuinka hyvin suomalaiset saivat auki Puna-armeijan viestit.

Ilmeisesti Hallamaa ja Paasonen myivät länteen joitakin Neuvostoliiton koodeja, mahdollisesti omaan laskuunkin, kuin myös rahoittaakseen operaatiota. Ainakin USA:n, Japanin ja Ruotsin tiedustelun kanssa he tekivät kauppoja. Japanilaiset saivat 300 000 kruunulla materiaalia niin paljon, ettei se mahtunut heidän kassakaappiinsa. Roosevelt kielsi OSS:n agentteja ostamasta Neuvostoliittoa koskevaa materiaalia, koska presidentti piti epäsovinnavana ostaa tiedustelutietoa liittolaisestaan ja vielä Saksan rinnalla sotineesta Suomesta. Neuvostoliitto vakoili kyllä surutta koko sodan ajan Yhdysvaltoja. OSS:n asiamiehet ostivat materiaalia salaa valtionjohtoltaan, koska he näkivät sodan päättymisen jälkeen Neuvostoliiton vastustajanaan. Syyskuussa 1944 Hallamaa käynnisti operaation. Ruotsiin lähti 700 - 800 miestä ja naista sekä noin 350 laatikollista kalustoa ja asiakirjoja. Loput asiakirjat poltettiin tai kätettiin. Kaikki saatiin turvaan Valpolta ja entiseltä viholliselta. U.A. Käkönen mainitsi Valpon kuulusteluissa Hallamaan olleen lähes paniikissa tuohon aikaan, kun hän pelkäsi saavansa saman kohtalon, kuin Viron tiedustelupäällikkö Neuvostoliiton miehittäessä maan 1940. NKVD-upseeri oli marssinut suoraan Viron tiedustelupäällikön työhuoneeseen ja muutta mutkitta ampuut hänet työpöytänsä taakse. Syyskuun lopulla Suomen tiedustelupäämajaan Mikkelisiin saapuivat valvontakomission edustajat. Heille uskoteltiin, että kaikki materiaali oli poltettu kahden päivän kokkotulilla, todisteena oli kasa tuhkaa. Itse asiassa he seisoivat luokkahuoneen opettajakorokkeen alle piilotetun Neuvostoliitto-käsiarkiston päällä.

Suomalaiset upseerit kilpailivat siitä, kuka pystyy vetämään venäläisiä eniten nenästä. Asiamiestiedustelun johtajalta, majuri Yrjö Palkolta tiedusteltiin agenttien nimiä. Palko, entinen vakoojakoulun venäjänkielen opettaja, teeskenteli, ettei osannut venäjää. Merivoimajaoksen päällikkö komentajakapteeni Antti Leino puolestaan veti kassakaapistaan esiin valvontakomissiolle risaisen merikortin todeten: ”Tässä kaikki”, jonka jälkeen vahvassa humalassa ollut Leino poistui lounaalle.

Välit kiristyvät, kun ruot-

salaiset eivät noudattaneet sopimustaan, vaan yrittivät saada haltuunsa koko materiaalin. Lopulta kiellettyään suomalaisilta tiedustelun suorittamisen maaperälläään seurasi avoin välirikko Hallamaan ja ruotsalaisten kesken. Ruotsiin siirretty tiedustelukalusto myytiin ruotsalaisille takaisinosto-oi-keudella.

Kauppan päälle Ruotsi sai ”käyttö-ohjeina” koodeja ja avaamatonta materiaalia. Tosin Hallamaan ja ruotsalaisten välejä selvittämään lähetetty kenraali Öhquist, joka ummikkona meni lupaamaan koodit ”ilmaiseksi” sai Suomeen palattuaan kuulla kunniansa. Lopulta Hallamaa ja Paasonen joutuivat poistumaan Ruotsista, kun tilanne kuumeeni tarpeeksi. Loppu Stella Polaris -väki internettiin ja palautettiin Tornioon marraskuussa 1944. Hallamaa ja Paasonen olivat hankkineet itselleen piilopirtin Pellosta, jossa he kulluttivat aikaansa mm. saunoen niin kovin joka päivä, että heidän isäntänsä oli tuskastunut jo ylettömästä saunan lämmityksestä.

Ennen poistumistaan Ruotsista Hallamaa piilotti Södertäljeen Hörningholmin linnaan valtaosan materiaalista. Väitetään ruotsalaisten polttaneen vuonna 1946 tiedustelumateriaalin. Osa Stella Polaris -materiaalista on vieläkin kateissa tai tuhoutunut, ilmeisesti vuosina 1960-1961. Epäselvää on, tuhosivatko ruotsalaiset todellakin materiaalin ja jos tuhosivat, niin kuvasivatko he sen ennen hävittämistä? Erään version mukaan Hallamaa olisi vienyt mikrofilmimateriaalia mukaansa Ranskaan. Kuitenkin Suomen sodanaikaista tiedustelumateriaalia löytyy monista arkistoista ympäri maailmaa mm. CIA:n keskusarkistoista. Hallamaan oli lopullisesti poistuttava Suomesta toukokuun 9. 1945, kun Valpo alkoi pidättämään tiedusteluväkeä. Hallamaa antoi Valpolle vinkin, että oleskelee Pohjois-Suomessa ja tämän jälkeen hän käveli Turussa matkustajalaivaan. Paasonen ja Hallamaa siirtyivät Ranskan tiedustelun palvelukseen everstien vakansseille, jossa he työskentelivät reilun vuoden. Neuvostoliitto itsensä Molotovin välityksellä yritti saada herroja luovutetuksi itään, niinpä ranskalaisille tuli hoppu siirtää everstien Paasonen ja Hallamaa miehitysalueelleen Saksaan. Nyt Molotoville voitiin ilmoittaa, että he ovat pois-

tuneet Ranskasta ja näin ollen heitä ei voida luovuttaa. Sillä välin Suomessa lakkautettiin Hallamaan eläkkeenmaksu ja vaadittiin, että hänen on ilmoitauduttava Suomessa, jotta eläkettä voidaan uudelleen alkaa maksamaan.

Hallamaa toteaa Joppe Karhusen haastattelemana: "Sama kuin olisin tilannut lentolipun suoraan Moskovaan".

Eläkevuodet

Hallamaa oli vuoden 1942 syyskuussa mennyt naimisiin Brita Streng -nimisen nuoren naisen kanssa, jonka kanssa hän sai kaksi poikaa, Hannun ja Pekkon. Nuorempi Pekko syntyi Saksassa oloaikana. Saksasta Hallamaat siirtyivät Espanjaan, josta hän osti maatalon ja alkoi vaimonsa kanssa neilikkaviljelijäksi. Neilikkaviljelyn alettua Espanjassa Hallamaa muutti nimensä Ricardo Palmaksi, koska nimi oli espanjalaisille helpompi lausua. Paikalliset tunsivat hänet nimellä coronel Ricardo. Neilikkaviljelyn hiivuttua Hallamaa perusti rakennusfirman, jota hän hoiti poikiensa kanssa. Itse Reino Hallamaa jättäytyi eläkkeelle täytettyään 70 vuotta, jonka jälkeen liiketoimia jatkoivat hänen poikansa.

Eläkkeenmaksu Suomessa aloitettiin uudestaan vasta vuonna 1958, kymmenen vuoden tauon jälkeen. Eläkevuodet kuuluivat mm. golfia pelaten Churrianan auringon kattavassa paahteessa. Eversti Reino Hallamaa kuoli elokuun 11. päivänä 1979 Malagan Churrianassa, jonne hänet on myös haudattu.

Lähteitä:

- J. Rislakki: Erittäin salainen
E. Pale: Suomen radiotiedustelu vuosina 1927 - 1944
J. Karhunen: Reino Hallamaan salasanomasotaa
E. Sutelan haastattelu

Sami J. A. Sihvola
Pohjois-Kymen
Asehistoriallinen Yhdistys

Kaukajärvi-
OSUUSKUNTA
ISA Juvankatu 10
PL 7, 33711 Tampere
Puh. (03) 2890 111

Rauhallista Joulua ja Onnea Vuodelle 2007

Lehtipaino
KESKI-UUSIMAA

TEEMAMATKOJA '07

Sotaa Äänisellä ja Syvärillä 30.8.-2.9.	390,-
Karjalan Kannas-Talvisota päättyi 10.-11.3.	215,-
• Sotahistorioitsija Anssi Vuorenmaa	
Karjalan Kannas-Konevitsan luostari 16.-18.6.	335,-
Itä-Karjala 17.-21.8.	445,-
Laatokan Karjala ja Aunus 29.6.-2.7.	410,-
• Sotahistorioitsija Juhani Vakkuri	
Murmansk-Petsamo 1.-4.10.	385,-
• Sotahistorioitsija Sampo Ahto	
Viipurin Viimeinen Päivä 1944 16.-17.6 ja 29.-30.9.	225,-
Viipuri sodan jaloissa 1939-1944. 25.-27.5.	345,-
• Sotahistorioitsija Göran Lindgren	
Novgorod-Pihkova-Petseri-Vöru 20.-23.7.	370,-
Suomenlahden ympäri 17.-19.8.	326,-
• Kenraaliluutnantti Pentti Lehtimäki	

Kysy
Volgan
ristelyämme
16.-26.9.

VL-Matkat

Soita (09) 444 774 ja varaa!
www.viuhdinliikenne.fi • Albertinkatu 22-24 A2 00120 HELSINKI

Runnin Kylpylään Iisalmeen Talven upea lomatarjous! Marskin Talviloma 2 vrk 129 € / hlö

Sis. Majointi 2hh:ssa Kylpylä- tai Kartanohotellissa, puolihoitoateriat, vapaa kylpylän käyttö, vapaa-ajan ohjaus arkisin, sisäänpääsy tansseihin ke- ja la-iltoina (ei koske tähtitansseja), porekylpy sekä valinnan mukaan yksi seuraavista hoidoista:
* jalkahoito * kokohieronta * lähdevesihoito kasvoille

Tarjous on voimassa 31.3.2007 saakka (ei juhla- ja tapahtuma-aikoina).

Varaa lomasi pian ja tule nauttimaan Runnin tunnelmasta ja hoidoista kuten Mannerheim aikoinaan!

Runnintie 407 A, 74595 Runni
P. 017 - 768 751
Myynti p. 017 - 7687 524
Hoitovaraukset p. 017 - 7687 525
www.runni.fi

Marioff
HI-FOG®
water mist fire protection

www.marioff.com

VALMARIN®
avain hyvään oloon

Nouda ilmainen esite
luontaistuotekaupasta
tai tilaa puhelimitse
Valmarin Oy
(09) 809 1041

- ✓ happo-emästasapainon ylläpito
- ✓ aineenvaihdunta
- ✓ vatsantoiminta
- ✓ ruoansulatus
- ✓ närästys

Myynti: Apteekit, luontaistuotekaupat ja -osastot
Valmistaja: Valmarin Oy, PL 383, 00101 Helsinki, puh. (09) 809 1041, fax (09) 809 1042

www.valmarin.fi

... jo vuodesta 1938 ...

ASIAANTUNTIJAN MATKASSA

SOTAHISTORIAA JA KULTTUURIA

PÄÄSIÄISEN AIKAA NOVGORODISSA JA PIHKOVASSA 6.-9.4. Pietari, Novgorod, Pihkova, Petseri ja Puhtitsa • Matkanjohtaja projektipäällikkö Jyrki Härkönen ...398€	KULTTUURIA JA SOTAHISTORIAA RANSKASSA - NORMANDIAN MAIHINOUSURANNIKKO 24.-29.9. Pariisi, Dunkerque, Caen, Saint-Lô • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala1229€
KULTTUURIA JA SOTAHISTORIAA PUOLASSA JA ITÄISESSÄ SAKSASSA 23.-29.4. Tallinna, Varsova, Krakova, Leipzig, Rostock, Hanko • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala778€	LAATOKAN KIERROS - SOTAHISTORIAA JA KULTTUURIA PIETARISSA - KARJALAN KANNAKSELLA - LAATOKAN KARJALASSA 6.-9.9. • Matkanjohtaja evl Anssi Vuorenmaa328€
MERIPIHKARANNIKON AARTEET 12.-16.9. Riika, Siallainen Ristimäki, Kaliningrad, Svetlogorsk, Zelenogradsk, Kuurin kynnäs, Klaipeida, Palanga, Liepaja, Jurmala, Pärnu • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala	KULTTUURIA JA SOTAHISTORIAA KANNAKSELLA 4.-6.5. Tali-Ihantala, Summa, Äyräpää, Vuosalmi, Käkisalmi, Siiranmäki, Terijoki • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala328€
VIENAN KARJALA JA SOLOVETSK 19.-23.7. Kuusamon raja-asema, Pääjärvi, Louhi, Vienan Kemi, Uhtua, Kostamus • Matkanjohtaja evl Teuvo Saharinen528€	LINTULAN LUOSTARI, UUSI JA VANHA VALAMO 12.-14.7. Lintulan luostari, Valamo, Laatokan Valamo • Matkanjohtaja Esko Lappalainen365€
SOTAHISTORIAA JA KULTTUURIA KARJALAN KANNAKSELLA 7.-10.6. Viipuri, Äyräpää, Sakkola, Raivola, Terijoki, Tali-Ihantala • Matkanjohtaja evl Anssi Vuorenmaa368€	TUNTEMATTOMAN SOTILAAN JALANJÄLJILLÄ 24.-27.5., 2.-5.8. ja 16.-19.8. "Kuka on kukin Tuntemattomassa Sotilaassa?" "Sotaromaanin totuus ja taru" "Väinö Linnan kirjailijajakua" • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala378€
TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT PATIKOIDEN KANNAKSELLA 7.-10.6. ja 6.-9.9. Kiviniemi, Taipale, Terijoki, Kuuterselkä, Viipuri, Tali-Ihantala • Matkanjohtaja evl Jorma Inkinen335€	VALAMO JA KONEVITSA 19.-22.7. Sortavala, Valamo, Lahdenpohja, Käkisalmi, Konevitsa • Matkanjohtaja Esko Lappalainen428€
VIIPURINLAHDEN SAARISTO 3.-5.6. ja 26.-28.6. • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakala	KUOLAN JA KALOTIN RUSKAMATKA 9.-15.9. Kuusamo, Salla, Murmask, Petsamo, Kirkkonieki, Nuorgam, Utsjoki, Ivalo, Rovaniemi • Matkanjohtaja evl Teuvo Saharinen668€
VIENAN KARJALA JA SOLOVETSK 1.-4.7. • Matkanjohtaja evl Teuvo Saharinen458€	LAATOKAN VANHA VALAMO 25.-27.6. ja 27.-29.6. • Matkanjohtaja Esko Lappalainen328€
LAATOKAN JA ÄÄNISEN RISTEILY 1.-6.7. Valamo, Syväri, Kizhi, Petroskoi • Matkanjohtaja evl Ilmari Hakalaalk. D3/hlö 688€	PETSERI JA PUHTITSA 23.-26.7. Pietari, Novgorod, Pihkova, Petseri, Puhtitsa • Matkanjohtaja projektipäällikkö Jyrki Härkönen ...398€

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
puh. (03) 3140 3310, 3140 3300
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

Ett dubbelt jubileumsår

Nästa år fyller Finlands självständighet 90 och Finlands Krigsveteranförbund 50 år. Vi motser alltså ett dubbelt jubileumsår.

Redan torde självständighetsfesterna i viss mån präglas av förväntan på ett stort hundraårsjubileum. Å andra sidan har jämna hundra år förflutit sedan de första riksdagsvalen.

Trots att dragandet av det röda strecket medförde även besvikelser, förstärkte övergången till demokrati dock förutsättningarna för självständigheten och bidrog avgörande dess tryggande under våra krig.

Veteranerna finner säkert att åminnelsen av deras eget förbunds halvsekel är den kanske sista stora festen för dem och deras gemenskap. Mången av dem kommer visserligen att vara kapabel att ännu delta även i vinterkrigets 75-års- och självständighetens 100-årsjubileum. Men nästa år erbjuder i varje fall skäl och tillfälle att visa, att det alltså lever en myckenhet veteraner. Bokverket om förbundets historia kommer att förtälja om samarbetets prestationer och resultat.

Historiedebatt

På sistone har förts talrika diskussioner om våra krig. En del teser har kunnat förbrylla veteraner som föreställt sig att skymfningens tider redan är förbi. Bilden av det förgångna uppdateras emellertid fortsättningsvis och varje generation skriver historien på nytt.

Det är ingen ide att låta sig provoceras av allehanda påståenden. I stället bör spörjas vad sådana grundar sig på. Slappa teser makuleras i öppen debatt, nya fakta bör accepteras.

Ett gott exempel på nödvändigheten av källkritik var Ilta-Sanomats avslöjande att antalet försvunna finländare i striden om Viborg den 20.6.1944 ingalunda var över 400, utan färre än 100. Felet hade genom årtionden gått från alster till alster utan att någon kontrollerat det.

I debatten om Huhtiniemi har det väckt förvåning att uppgifterna om dödsstraff har varit en nyhet för många. Dock skildras till exempel i "Okänd soldat" en hellaglig avrättning redan mot slutet av år 1941. Om effekten av sådana domar diskuterades det redan under kriget; en sak som alltså kan dryftas. Emellertid bör man förstå den situation i vilken beslutsfattarna befann sig.

Offentliggörandet av de "hemlighällna" IK-fotona hade knappast något nytt att säga veteranerna. De är ju på det klara med krigets hemska, som det är skäl att påminna uppväxande generationer om. Ändå vore det skäl att skydda både egna och främlingars identitet; något som nu inte alltid har skett

I Sverige åter har en skrivande historiematör på respekterade arenor upprepat sovjetpropaganda utan att vilja förstå en liten nations situation i storkrigets press. Om våra öden och handlingar däri bör därför berättas objektivt både utomlands och här hemma. Ny hjälp därtill blir den kommande nya filmen om slaget vid Tali-Ihantala.

Veteranerna vet vad de kämpade för. Kunskapen härom bör spridas oförtrutet.

Jyrki Vesikansa

Medlem av redaktionsrådet för Sotaveteraani

Frontveteranerna bör få mera stöd

Det statliga stödet till frontveteranerna har kanaliserats främst via fronttillägget, det extra fronttillägget och rehabiliteringen. Fronttillägget har rätt liten ekonomisk betydelse för de flesta som får det. Det extra fronttillägget riktas till veteraner som är utan arbetspension eller har blott en ringa sådan. För dessa är det extra fronttillägget en betydande inkomstpост. Utbetalningen av fronttilläggen är lagstadgad.

Rehabiliteringen av frontveteraner, som började 1977, har med åren vidgats så att de nu tillgängliga medlen förslår till årlig rehabilitering av alla därtill hågade, om kommunerna har ordnat densamma tillräckligt mångsidigt.

I och med veteranernas fortsatta åldrande har tidigare välbefunna förfaringsätt visat sig kräva snara kompletterade förändringar. För närvarande måste veteranen alltså ansöka om rehabilitering, och mångestädes är den enda möjligheten anstaltsrehabilitering

I slutet av oktober anordnade statskontoret ett seminarium för dryftning av aktuella veteranärenden. Därvid presenterades bland annat de senaste geriatriska forskningsresultaten. I yttrandet av representanter för statskontoret, kommunförbundet samt social- och hälsovårdsministeriet framträdde oro för nuläget. Detta emedan rehabiliteringen av frontveteraner inte är tillräcklig för att uppfylla alla de krav som ansluter sig till veteranernas behov att reda sig hemma så länge som möjligt.

Rehabiliteringen för de i genomsnitt 85-åriga veteranerna måste ändras och vidgas så att man med lämpliga åtgärder stöder just de delsektorer av reda sig hemma -problematiken där veteranen är i synnerligt behov av hjälp.

Delegationen för veteranförbunden i Finland har redan två år i följd föreslagit ändringar i rehabiliteringen för frontveteraner. Veteranen bör årligen kallas till en hälsokontroll jämte bedömning av rehabiliteringsbehovet. Samtidigt uppgörs en rehabiliteringsplan med specificering av rehabiliteringens form och tidsplan samt dess uppföljning.

En periodisering av den öppna rehabiliteringen och en ökad insats från fysioterapeuter samt övrig yrkeskunig social- och hälsovårdspersonal skall förstärka rehabiliteringens effekt.

En verkställighet av dessa förslag avlägsnar inte möjligheten att välja anstaltsrehabilitering för veteraner som så önskar, men ger maximalt stöd åt dem som behöver en lättare öppen rehabilitering och skapar möjlighet för dessa att få sina servicebehov uppfylla.

Markku Seppä

 <h2 style="text-align: center;">Med Tack för gott samarbete.</h2> <h3 style="text-align: center;">En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2007</h3> 		
Borgå Svenska Domkyrkoförsamling	Ekenäs församling	Esbo Svenska församling
Hangö Svenska församling	Kimito församling	Lukas församling
Mariehamn församling	Maxmo församling	Munsala församling
Närpes kyrkliga samfällighet	Pargas Svenska församling	Terijärv församling

Julhälsning till Sotaveteraani-Krigsveteranens läsare

REPUBLIKENS PRESIDENTS HÄLSNING

Jag framför härmed min hjärtliga hälsning till alla läsare av SOTAVETERAANI – KRIGSVETERANEN och tillönskar dem och deras anhöriga en god jul och ett gott nytt år 2007.

Tarja Halonen
Republikens president

Veterangenerationen har varit en stenstöt som Finlands självständighet och återuppbyggnad vilat på. Idag har de åldersklasser som genomlevt kriget uppnått en fas i livet där de behöver alltmer omsorg och hjälp. Med rätta åtgärder kan man stödja dem så att de kan klara sig hemma så länge som möjligt.

Reformerna under senare år inom hälso- och sjukvården och äldreomsorgen har underlättat tillgången till tjänster även för veteraner. Veteranernas särskilda förmåner har förbättrats utifrån statsrådets riktlinjer för veteranpolitiken år 2004. I samband med dessa anvisades tilläggsresurser för den sociala tryggheten för krigsinvalida och veteraner. Rehabiliteringen för veteraner kan utgöra ett stöd för att dessa skall klara sig självständigt, förutsatt att rehabiliteringen reformeras för att motsvara den åldrande

veteranbefolkningens ålder.

Självständighetens jubileumsår medför förbättringar för både veteranernas särskilda förmåner och social- och hälsovårdstjänster för äldre. Vi på social- och hälsovårdsministeriet hoppas att vi därigenom kan göra det lättare för veteraner att klara av vardagen.

Under jultiden är det bra att stanna upp och minnas de uppoffringar som veterangenerationerna och de redan hädangångna gjort för att bevara vår självständighet. De har ju burit den tyngsta bördan. Jag önskar krigsveteranerna, anhöriga och samtliga läsare av denna tidskrift en god jul, hälsa och krafter inför det nya året som är också ett jubileumsår för Finlands Krigsveteranförbund.

Tuula Haatainen
Social- och
hälsovårdsminister

De demokratiska principerna är djupt förankrade i vår nationalkaraktär. Jämlikhet, rättvisa och respekt för mänskliga rättigheter har skapat förutsättningar för vårt folks höga utbildnings- och bildningsnivå och därmed för materiellt välbärande och materiell välfärd. Dagens Finland skulle dock inte vara möjligt utan er generations insats för fosterlandets försvar och återuppbyggnad.

Den historiska aspekten utgör en grund för att förstå vår starka demokratiska tradition. Vi har haft och har en stark vilja att försvara våra grundläggande rättigheter. Enligt vår grundlag är varje finsk medborgare skyldig att delta i fosterlandets försvar. Den allmänna värnplikten stöder sig på detta. Finlands försvar kan

ordnas på ett trovärdigt sätt endast utgående från den allmänna värnplikten oberoende av vårt lands säkerhetspolitiska lösningar.

Lyckligtvis förmår vi i dag öppet visa er vår tacksamhet. Dagens ungdom är kanske kritisk, men den visar den generation som har upplevt tunga skeden sin fulla uppskattning. De unga är mycket intresserade av händelserna för över 60 år sedan. Det är inte bara fråga om historia, utan också om att föra värderingar och gemensamma erfarenheter vidare.

Många av er har sett vårt lands svåraste år, men också vår färd mot den nuvarande framgången. När vi berusas av snabba och djupgående förändringar borde vi inte få glömma vilken betydelse sammanhållning och gemensamt ansvar

har. Man lämnar inte sin kamrat. Vi är inte emot någon, men vi är definitivt för de grundläggande värdena i vårt samhälle. Dessa värden är vi fortfarande redo att försvara.

Julen står igen inför dörren. Ett år har återigen gått, och kanske har många av era vapenbröder lämnat vår krets. När vi förbereder oss inför julfirandet går våra tankar till dem som gav sitt dyraste offer för vår självständighet och till deras närstående.

Å försvarsmaktens vägnar vill jag framföra en varm hälsning till krigsveteranerna och deras anhöriga. Jag önskar alla läsare en fridfull jul och en god hälsa inför det nya året.

Juhani Kaskeala
Kommendören för
Forsvarsmakten

Julens närhet återupplivar minnenas pärlband. Sinnena rörs förunderligt inför högtiden. Någons främsta minnen förankras med barndomen då man firade julen tillsammans med sina föräldrar och syskon. Någon annan tänker tillbaka på de känsliga jular då man var tvungen att vara ifrån de nära och kära. Sådana var jularna under kriget. Många av oss ihågkommer sina kära hädangångna och julen man för sista gången fick vara tillsammans.

Minnena, ljusen på kyrkogården och bekanta julsånger rör oss att förstå tidens gång. Tidevarv kommer, tidevarv försvinner. Jag har lagt märke till att julpsalm Härlig är jorden har blivit kär för många krigsveteraner och deras an-

höriga, som ofta önskar att den sjungs vid begravning. Det handlar egentligen om en gammal pilgrimssång som så småningom blivit en till julen hörande psalm.

Julpsalmens ord om att släkten följer släktens gång känns speciellt nära under jultiden. En del anser att livets begränsning och släktledens ihågkommande är långt ifrån julglädjen, men jag anser att just julens budskap gör årens gång till en trösterik sak.

Julens glädjebudskap som berättar om julbarnets födelse och om det av Gud utsända fredsbudskapet innebär att vår vandring här på jorden inte går mot en dyster slutpunkt. Som jordens vandrare är vi pilgrimer, på vällärd. Julens barns,

Frälsarens underbara födelse är avsedd som ett glädjebudskap åt oss. Tack vare honom kan vi lovsjunga: Går vi till paradiset med sång.

Tidevarv kommer, tidevarv försvinner, släkten följer släktens gång.

Aldrig förstummas tonen från himlen i själens glada pilgrimssång.

Jag önskar ärade krigsveteraner och alla läsare av tidskriften Sotaveteraani-Krigsveteranen en välsignad jul 2006 under Guds den Allsmäktiges beskydd.

Jukka Paarma
Ärkebiskop av Åbo och
Finland

Med Tack för gott samarbete.
En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2007

Tomas församling,
Helsingfors

Vanda Svenska
församling

Vasa Svenska
församling

Vörå församling

Åbo Svenska församling

Fortsättningsvis hjälp och stöd i livets motgångar

Krigsskadestiftelsen (år 2006 89.000 euro) och Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann-Bruuns stiftelse (år 2006 80.000 euro) är de mest betydande stiftelser, som beviljar stöd åt vårt förbund för vidare fördelning på basen av ansökningar. Representanter för bägge stiftelserna har godkänt de principer, enligt vilka stöden beviljas. Stiftelserna beviljar inte bidrag direkt åt sökandena, utan ansökningshandlingarna behandlas endast via vårt förbund.

Bidragen beviljas som "exakt stöd" avsedda åt person med små inkomster, i främsta hand för män och kvinnor med frontmanna/front-tecken, vilka erhåller extra fronttillägg. Veteranänkor och veteranernas makor/makar kan också erhålla bidrag. Sökanden måste vara medlem i en förbundets medlemsförening. Om änkan, makan/maken inte är medlem, fattas beslutet efter behovsprövning.

Ansökningsblanketter fås från resp. krigsveteranförening. Till ansökan bör fogas redogörelse över vederbörandes inkomster med antingen av FPA givet intyg över extra fronttillägg eller med intyg av skattemyndigheterna över föregående års inkomster. Ur ansökan bör framgå ändamålet med

bidraget. Kvittenser över betalda kostnader bör bifogas.

Noggrant ifylld blankett med behövliga bilagor gör att behandlingen går snabbt och ger inte upphov till oklarheter i behandlingen av ärendet. Sökanden kan själv fylla i blanketten eller låta en representant för krigsveteranföreningen göra det. Krigsveterandistriktet behandlar ansökningarna och vidarebefordrar dem till Krigsveteranförbundet. Inkomstgränsen är ung. 1000 euro brutto per månad. Behandlingen av ansökan tar ung. 2 - 3 månader efter inlämnandet till föreningen.

Objekt för bidragen

Då fråga är om medicin- och sjukvårdskostnader göres ansökan om bidrag först till FPA.

Därefter kan bidrag beviljas för den andel, som vederbörande själv har stått för. Det är önskvärt att i ansökan nämna sjukdom, som förorsakat kostnaderna. Bidrag beviljas också för privat utförda åtgärder, på basen av särskilt motiverade orsaker t.ex. för bypass-operationer och starroperationer.

För egenandelen av tandvård beviljas bidrag på samma grunder som i ovannämnda fall.

I fråga om glasögon beaktas särskilt behov av specialglas.

För hjälpmedel att reda sig själv i hemmet beviljas bidrag, då sådant hjälpmedel inte står att få t.ex. från den egna hälsocentralen.

Stöd till kostnaderna för bostadsreparationer ges i främsta rummet för sådana mindre, nödvändiga anskaffningar, som är avsedda att underlätta veteranens funktionsmöjligheter i sitt eget hem. Sådana kan vara stöddestänger, ändringar i tvättrum eller i trapphus o.a. motsvarande. Förutsättning för erhållande av bidrag till sådana ändringsarbeten är, att arbetet är utfört eller dess påbörjande är säkrat, ty endast förverkliga-

de kostnader ersättes. Om även andra redan godkända finansieringsformer hör till projektet, bör dessa nämnas.

Bostadsrådgivarens utlåtande är alltid erforderligt, då fråga är om bostadsreparationer. Om projektet överskrider 7.000 euro, måste finansieringsplan bifogas.

Bidrag beviljas inte:

- åt krigsinvalid, vilkas skadegrad är 10 % eller mera
 - för rehabilitering, ej heller för fotvård
 - till sådana grundreparationsarbeten i bostadsaktiebolag, där arbetena finansieras med av bolaget upptagna lån, som återbetalas genom hyresvederlaget. För egenansvar del för skador, som ersättes genom försäkringar, beviljas inte bidrag
 - för vårdavgifter till åldershem eller hälsocentrals bäddavdelning, ej heller för avgifter för hemservice.
 - för kostnaderna för medolja eller el producerad uppvärmning
 - för elektroniska trygghetsarrangemang i hemmet
- Bidragen växlar mellan 200

och 700 euro beroende på kostnaderna. Alla ansökningar behandlas konfidentiellt. Om beslutet underrättas sökanden per brev och bidraget inbetalas på i ansökan uppgivet bankkonto. Närmare uppgifter erhålles från den egna krigsveteranföreningen eller av socialrådgivaren.

Om bidrag från för veteranerna insamlade medel kan uppgifter fås från den egna krigsveteranföreningen eller distriktet.

Krigsskadestiftelsen har tidigare presenterats i denna tidning. Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann-Bruuns stiftelse har detta år första gången beviljat stöd genom vårt förbund. Stiftelsens ordförande Kirsti von Fieandt berättar i en artikel i detta nummer om stiftelsens grundare, om dess olika skeden och om objekten för stiftelsens stödverksamhet.

Finlands Krigsveteranförbund tackar på alla bidragsmottagares vägnar båda dessa stiftelser.

Anni Grundström

Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann-Bruuns stiftelse

Systrarna Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann-Bruun grundade vardera som representanter för den kända viborgska järnhandelssläkten i början av 1990-talet sin egen stiftelse med syfte att hjälpa dem, som på grund av krigen lider nöd. Dessa båda nästan identiska stiftelser sammanslogs år 2001 till Eileen Starckjohann och Thelma Starckjohann-Bruuns stiftelse. Samtidigt utvidgades bidragsverksamheten.

Utgångspunkten för verksamheten i denna allmännyttiga stiftelse är stiftarsystrarnas fosterländska livsvärden. Huvudmålsättningen för hjälpverksamheten har från första början omfattat veteranerna från våra krig och övriga medborgare, som blivit lidande av krigen.

Veteranorganisationerna och -föreningarna har ihågkommit genom att stiftelsen särskilt velat stöda rehabiliterings- och rekreationsverksamhet. Krigsveteranhemmet Kuusikoti i Esbo har sedan länge varit stiftelsens speciella bidragsobjekt. Även rekreationsverksamhet för krigsänkor har fått stöd i många år. De i Estland bosatta krigsvete-

ranerna "Suomi-pojat" och deras änkor har länge fått stöd av stiftelsen. Även i Karelen bosatta veteraners byggnadsrenoveringar har finansierats.

Förutom veteranarbete har stiftelsen stött unga studerande i Pohjois-Karjalan ammatikorkeakoulu med stipendier. Synskadade har blivit hjälpta genom finansiering av en ljudåtergivningsstudio med utrustning i Iris-verksamhetscentret i Helsingfors.

Stiftelsen ger allt sitt stöd via de organisationer och samfund, som utgör dess samarbetspartner. Direkta bidrag till enskilda personer ges inte. De valda bidragsobjekten är desamma år efter år. Härigenom strävar stiftelsen till att

underlätta den årliga verksamhetsplaneringen i de samarbetsorganisationer, som räknar med stöd från stiftelsen. Samtidigt kan stiftelsen lätt försäkra sig om att bidragsmedlen användes omsorgsfullt och avtalsenligt.

Finlands Krigsveteranförbund blev Starckjohann-stiftelsens bidragsobjekt år 2006 och fick 80.000 euro. Krigsveteranförbundet blev då genast stiftelsens största enskilda bidragsobjekt. Sammanlagt utdelades i år för veteranarbete i olika former något över 190.000 euro.

Starckjohann-järnhandelshusets historia:

Tysken Peter Starckjohann d.ä. grundade en järnhandel i Viborg år 1868. I slutet av 1920-talet tog Peter Starckjohann d.y. i sin tur hand om ledningen av det framgångsrika företaget. Han var Eileens och Thelmas far. Han kallades "Herr Pekko". Han lotsade handelshuset genom de svåra krigsåren, flytta-

de huvudkontoret från Viborg till Lahtis och höll i tömmarna ända in på 1970-talet. Under Pekko Starckjohanns tid fanns det Starckjohanns järnaffärer i nio städer och verksamheten hade utvecklats från den ursprungliga järn- och stålsektorn till att omfatta även bilhandel och partihandel inom den tekniska sektorns områden.

Starckjohann-bolagen har sedermera övergått från släkten i utländsk ägo.

Stiftelsens stiftarsystrar:

Eileen Starckjohann, magister i språk, tjänstgjorde på Akademiska Bokhandeln, under fortsättningskriget i Högkvarteret i St Michel som privatsekreterare för marskalk Mannerheims adjutanter och efter kriget var hon i utrikesministeriets tjänst. Hon avled 1989.

Thelma Starckjohann-Bruun utbildade sig till sekreterare. Under krigen var hon lotta vid fronten och även sekreterare för Finlands militärattaché i Stock-

holm. På 1950-talet tjänstgjorde hon som mångsidigt språkkunnig sekreterare för sin far Peter på Starckjohanns Helsingfors-kontor. Hon var även under lång tid medlem i styrelsen för Oy Starckjohann & Co Ab. Thelma Bruun bor i Helsingfors och är stiftelsens hedersordförande.

Stiftelsens styrelse:

hedersordförande fru Thelma Bruun
ordförande agr.forst mag. Kirsti von Fieandt
viceordförande inredningsarkitekt Hannele Helkama-Rågård
hovrättslagman Kristiina Martimo
med. o. kir. dr Kalevi Somer
Stiftelsens ombudsman:
jur.kand. Henrik von Fieandt

Kirsti von Fieandt

 <h2 style="text-align: center;">Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2007 toivottaen</h2> 			
 <p><i>Tervetuloa jouluna kirkkoon</i> Vaasan kirkossa jouluaton hartaus 24.12. klo 18.00 jumalanpalvelus 25.12. klo 8.00 <i>Rauhallista Joulua</i> VAASAN SUOMALAINEN SEURAKUNTA</p>	Valkeakosken ja Sääksmäen seurakunnat	Valkealan srk	Vantaankosken srk, Vantaa
Varkauden srk	Vesilahden srk	Viialan srk	Viljakkalan srk
Vilppulan srk	Vimpelin srk	Virtain srk	Vuolijoen srk
Ylihärjän srk	Yli - Iin srk	Ylikiimingin srk	Ylivieskan srk
Ylämaan srk	Äänekosken ja Konginkankaan seurakuntayhtymä		

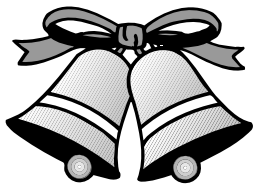
 <h2 style="text-align: center;">Kristus syntyy - kiittäkää Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan siunaamaa Vuotta 2007</h2> 		
Haminan ortodoksinen srk	Hämeenlinnan ortodoksinen srk	Iisalmen ortodoksinen srk
Ilomantsin ortodoksinen srk	Joensuun ortodoksinen srk	Jyväskylän ortodoksinen srk
Kajaanin ortodoksinen srk	Kotkan ortodoksinen srk	Kuopion ortodoksinen srk
Lieksan ortodoksinen srk	Nurmeksien ortodoksinen srk	Oulun ortodoksinen srk
Rautalammin ortodoksinen srk	Taipaleen ortodoksinen srk	Turun ortodoksinen srk
Vaasan ortodoksinen srk	Varkauden ortoksinen srk	

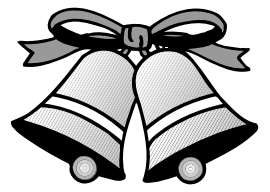
Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

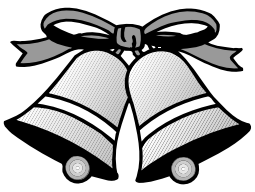
 <p>Alastaron kunta</p>	 <p>Alavieskan kunta</p>	 <p>Artjärven kunta</p>
 <p>Asikkalan kunta</p>	 <p>Askolan kunta</p>	 <p>Elimäen kunta</p>
 <p>Enon kunta</p>	 <p>Evijärven kunta</p>	 <p>Halikon kunta</p>
 <p>Hankasalmen kunta</p>	 <p>Haukiputaan kunta</p>	 <p>Haukivuoren kunta</p>
 <p>Hausjärven kunta</p>	 <p>Heinäveden kunta</p>	 <p>Hirvensalmen kunta</p>
 <p>Iitin kunta</p>	 <p>Ilmajoen kunta</p>	 <p>Inarin kunta</p>
 <p>Jalasjärven kunta</p>	 <p>Janakkalan kunta</p>	 <p>Jokioisten kunta</p>
 <p>JOUTSA</p>	 <p>Jurvan kunta</p>	 <p>Jyväskylän Maalaiskunta</p>
 <p>Jämijärven kunta</p>	 <p>Kalvolan kunta www.kalvola.fi</p>	 <p>KANGASALA Kangasalla - oksalla ylimmällä Kuntamieskatu, PL 50, 36201 Kangasala. Puh. (03) 377 7111 www.kangasala.fi</p>
 <p>Kangasniemen kunta www.kangasniemi.fi</p>	 <p>Kannonkosken kunta</p>	 <p>Karttulan kunta</p>

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

 Karvian kunta	 Keminmaan kunta	 Kemiön kunta
 Kerimäen kunta	 Kestilän kunta	 Kihniön kunta
 Kiikalan kunta	 Kiimingin kunta	 Kinnulan kunta
 Kirkkonummen kunta Kyrklätts kommun	 Kolarin kunta	 Kontiolahden kunta
 Korpilahden kunta	 Korsholm kommun Mustasaaren kunta	 Kortesjärven kunta
 Kuhmoisten kunta	 Kuivaniemen kunta www.kuivaniemi.fi	 Kurun kunta
 Kärkölän kunta	 Lapinjärven kunta	 Lapinlahden kunta
 Lehtimäen kunta	 Leivonmäen kunta	 Lemin kunta
 Lempäälän kunta	 Leppävirran kunta	 Lestijärven kunta
 Liperin kunta	 Lopen kunta	 Luumäen kunta

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

 <p>Mellilän kunta</p>	 <p>Mietoisten kunta www.mietoinen.fi</p>	 <p>Mouhijärven kunta</p>
 <p>Muhoksen kunta</p>	 <p>Multian kunta</p>	 <p>Muonion kunta</p>
 <p>Mynämäen kunta</p>	 <p>Mäntsälän kunta</p>	 <p>Mäntyharjun kunta</p>
 <p>Nousiaisten kunta</p>	 <p>Nummi-Pusulan kunta</p>	 <p>Oravaisten kunta</p>
 <p>Oripään kunta</p>	 <p>Padasjoen kunta</p>	 <p>Parikkalan kunta</p>
 <p>Pertunmaan kunta</p>	 <p>Pieksänmaan kunta</p>	 <p>Pielaveden kunta www.pielavesi.fi</p>
 <p>Pihtiputaan kunta</p>	 <p>Piikkiön kunta</p>	 <p>Piippolan kunta</p>
 <p>Pirkkalan kunta</p>	 <p>Polvijärven kunta www.polvijarvi.fi</p>	 <p>Posion kunta</p>
 <p>Pukkilan kunta www.pukkila</p>	 <p>Punkaharjun kunta www.punkaharju.fi</p>	 <p>Punkalaitumen kunta</p>
 <p>Pyhäjoen kunta</p>	 <p>Pyhännän kunta</p>	 <p>Pälkäneen kunta</p>

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

 <p>Pöytyän kunta</p>	 <p>Rantasalmen kunta</p>	 <p>Rantsilan kunta</p>
 <p>Rautalammin kunta</p>	 <p>Rengon kunta</p>	 <p>Ristiinan kunta</p>
 <p>Ruoveden kunta</p>	 <p>Rymättylän kunta</p>	 <p>Rääkkylän kunta</p>
 <p>Sallan kunta</p>	 <p>Sammatin kunta</p>	 <p>Sauvon kunta</p>
 <p>Savitaipaleen kunta</p>	 <p>Savonrannan kunta</p>	 <p>Savukosken kunta</p>
 <p>Siikaisten kunta</p>	 <p>Siikajärven kunta</p>	 <p>Sipoon kunta, Sibbo kommun</p>
 <p>Sodankylän kunta</p>	 <p>Säkylän kunta</p>	 <p>Soinin kunta</p>
 <p>Sotkamon kunta</p>	 <p>Sumiaisten kunta</p>	 <p>Suomenselän kunta</p>
 <p>Säkylän kunta</p>	 <p>Taipalsaaren kunta www.taipalsaari.fi</p>	 <p>Tarvasjoen kunta</p>
 <p>Tervolan kunta www.tervola.fi</p>	 <p>Teuvan kunta</p>	 <p>Toivakan kunta</p>

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

 <p>Tuusniemen kunta</p>	 <p>Tuusula www.tuusula.fi</p>	 <p>Tyrnävän kunta</p>
 <p>Töysän kunta - hyvän tuurin kunta</p>	 <p>Urjalan kunta</p>	 <p>Utajärven kunta</p>
 <p>Uraisten kunta</p>	 <p>Vaalan kunta</p>	 <p>Vahdon kunta</p>
 <p>Valkealan kunta</p>	 <p>Velkuan kunta</p>	 <p>Vetelin kunta</p>
 <p>Vieremän kunta</p>	 <p>Vihannin kunta</p>	 <p>Vihdin kunta</p>
 <p>VIIALA Verraton kotikunta</p>	 <p>Vilppulan kunta</p>	 <p>Vimpelin kunta</p>
 <p>Vähänkyrön kunta</p>	 <p>Vörs kommun Vöyrin kunta</p>	 <p>Ylihärmän kunta</p>

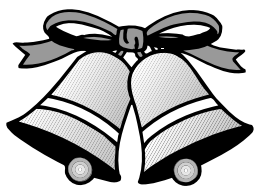
Ystävällisesti
YLIKIIMINKI
 www.ylikiiminki.fi

 Äetsän
kunta

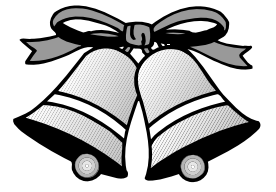
**Dementiahoitokoti
Aatos**
 Kirkkotie 347 C, 82600 Tohmajärvi
 Puh. 013 - 225 57

**SOTILAS-
LÄÄKETIETEEN
KESKUS**

Väinö Korpinen Oy
 Helsinki

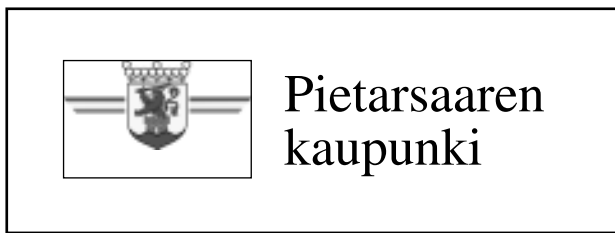
Kaupunkien joulutervehdys Sotaveteraaneille

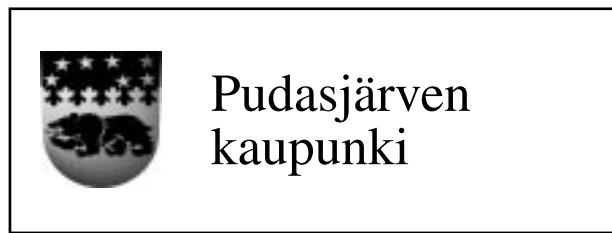
 Alajärven kaupunki	 Alavuden kaupunki	 Haapaveden kaupunki
 Haminan kaupunki	 Hangon kaupunki, Hangö stad www.hanko.fi	 Helsingin kaupunki
 Imatran kaupunki	 Tee Se Joutsenossa - Sotien kokenut - Joutsenon kaupunki toivottaa lukijoille hyvää joulua ja uutta vuotta. <small>Kesätie 1 • PL 5 • FI-54100 Joutseno • Tel. +358 5 6226 11 • Fax +358 5 6226 115 • www.joutseno.fi</small>	 Juankosken kaupunki
 Jämsänkosken kaupunki	 Järvenpään kaupunki	 Kaarinan kaupunki
 Kalajoen kaupunki	 Kankaanpään kaupunki	 Kannuksen kaupunki
 Karjaan kaupunki	 kerava <i>pieni suuri kaupunki</i>	 Kouvolan kaupunki
 Kuhmon kaupunki	 KUUSAMO KUUSAMON KAUPUNKI	 Laitilan kaupunki
 Loviisan kaupunki Lovisa stad www.loviisa.fi	 Mikkelin kaupunki	 TAIDEKAUPUNKI MÄNTTÄ www.mantta.fi
 Naantalın kaupunki	 Oriveden kaupunki	 Outokummun kaupunki
 Paimion kaupunki	 Parkanon kaupunki	 Pieksämäen kaupunki

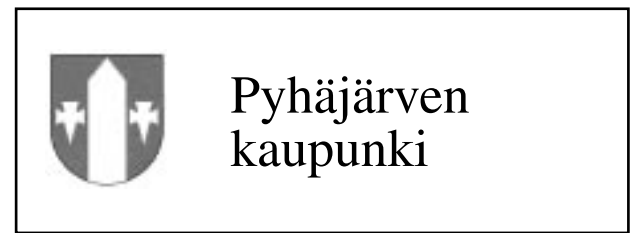
Kaupunkien joulutervehdys Sotaveteraaneille

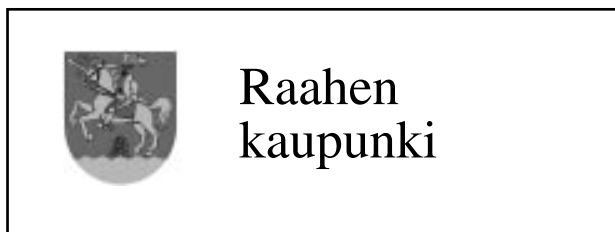
Pietarsaaren kaupunki

Pudasjärven kaupunki

Pyhäjärven kaupunki

Raahen kaupunki

o ain Rauma
KAUPUNKIELÄMÄÄ VUODESTA 1442

Riihimäen kaupunki

SALO

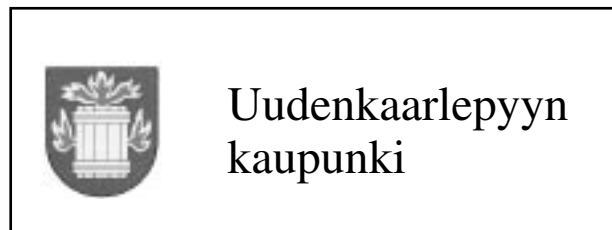
SOMERO
Mooseudun viiketti ja kaupungin rauhaa

Pikkukaupunki Suolahti

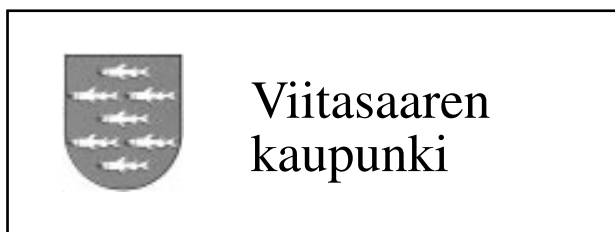
Tammisaaren kaupunki

Uudenkaarlepyyn kaupunki

VALKEAKOSKI

Viitasaaren kaupunki

Ylivieskan kaupunki

ÄHTÄRIN KAUPUNKI
Ostolantie 17
63700 ÄHTÄRI

www.ahtari.fi

kirjamo@ehtari.fi

Äänekosken kaupunki

Toivotamme Sotaveteraaneille
Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2007

Fazer

OUTO
KUMPU

www.outokumpu.com

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus	kaapelissa
Oulu	106,9	94,1
Rovaniemi	93,4	96
Lahti	106,4	99,1
Helsinki	89,0	101,9
Turku	107,3	99,4
Salo		99,4
Tampere	97,2	87,5

USKO JEESUKSEEN PELASTAA!

	taajuus	kaapelissa
Kokkola	104,3	88,9
Keski-Suomi	94,1	93,4
Hämeenlinna	105,9	103,6
Pohjanmaa	89,4	102,7
Kuopio	106,1	103,3
Satakunta	95,7	94,4
Pohjois-Karjala	107,4	89,5
Mikkeli	87,8	105,0

Radio Dei saa nykyisen taajuusverkon lisäksi neljä uutta taajuutta. Uusia kuuluvuusalueita ovat mm. Savonlinna, Lappeenranta ja Imatra, Kymenlaakso sekä Lohja. Uudet taajuudet otetaan käyttöön keväällä 2007

4+ TUUPPARI

Kotityö-, hoiva- ja terveydenhoitopalvelut
Puhelinnumeromme muuttuvat 1.1.2007 alkaen

Anjalankoski	020 793 1449
Hamina	020 793 1460
Imatra	020 793 1455
Kotka	020 793 1461
Kouvola	020 793 1464
Kuusankoski	020 793 1467
Lappeenranta	020 793 1450

SINIVALKOSIIVIN KOTIINPÄIN.

Aina kun tulee aika lentää, valitse matka, jonka lennot hoitaa kotimainen lentoyhtiö, Finnair. Sinivalkosiivin lennät niin kotimaassa kuin maailmallekin. Aina kannattavasti kotiinpäin. Tietysti Finnairilla. www.finnair.fi

member of

Joroisten Sotaveteraanit tekivät historiaa

Joroisten Sotaveteraaniiyhdistys on tehnyt vuosien ja vuosikymmenien kuluessa useita esityksiä sankarivainajien muistomerkin toteuttamiseksi. Ne ovat aina kariutuneet varojen puutteeseen.

Viime vuoden vuosikokouksessa yhdistys päätti käyttää määräraikaistililtä vapautuvista varoista enintään 10 000 euroa muistomerkin hankkimiseen. Käynnistyi työ, joka on Joroisten Sotaveteraaniiyhdistyksen 40-vuotisen toiminnan näkyvin hanke. Näin he halusivat kunnioittaa kaikkensa uhranneita aseveljiä ja jättää tuleville sukupolville näkyvän muiston.

Yhdistyksen aloitteesta perustettiin toimikunta, jossa oli edustus Joroisten kunnasta, seurakunnasta, veteraanijärjestöistä ja kaatuneitten omaisista.

Tarvittavat henkilötiedot otettiin Sota-arkiston pitämästä, Suomen sodissa 1939–1945 menehtyneiden tiedostosta. Lähdetiedostoksi valittiin hautauskunnan mukaan tiedosto,

jossa on 214 Joroisten sankarihautaan siunatun henkilön tiedot.

Muistotaulu käsittää kuusi erillistä laattaa, jotka ovat 90 senttiä leveitä ja kaksi keskimmäistä 155 senttiä korkeita ja muut 140 senttiä korkeita. Muistotaulut ovat afrikkalaista mustaa diabaasia, sillä kotimaista mustaa kiveä ei ollut saatavissa. Taulut valmisti **Lauri Antero Leppänen** Pohjois-Karjalan Ammattiopiston opettajan **Ari Hurskaisen** valvonnassa

Lisäksi tähän hankkeeseen liittyy Joroisten Sotaveteraanien sihteerin, **Antti Kangaskeskin** kokoama matrikkelikirja. Kirjassa on kaikkien 214 joroislaisen sankarivainajan henkilö tiedot, Lisäksi kirjassa on kuvat 160 vainajasta. Kuvien hankkiminen olikin vaikein tehtävä kirjan kokoamisessa. Kirja tallennetaan muistolaattojen yhteyteen, josta voi halutessaan katsoa tarkemmat tiedot tauluissa olevista vainajista.

Muistotaulujen paljastus- ja luovutusjuhlallisuus pidettiin 29. lokakuuta.

Juhlajumalanpalvelus pidettiin Joroisten kirkossa, jossa saarnasi kappalainen **Soile Palmu**. Uruissa oli kanttori **Kaarlo Lehikoinen**.

Jumalanpalveluksen jälkeen laskettiin seppelä sankarimuittomerkille.

Pääjuhlan musiikki- ja lausuntaesityksistä, vastasivat **Kaarlo Lehikoinen, Liisa Rossi, Maija Särkkä** ja **Hellevi Janatuinen**

Yhdistyksen puheenjohtaja **Raimo Paajanen** muisteli aikaisempia hankkeita muistomerkin saamiseksi sankarivainajille ja juhlapuheen piti Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Kalevi Raatikainen**.

Joroisten koulun yläasteen oppilaat **Sonja Karppanen** ja **Mikael Sundqvist** paljastivat muistolaatat, jotka kiinnitettiin Joroisten kyläkoulun käytävän seinälle.

Antti Kangaskesti

Joroisten sankarivainajien muistomerkin paljastus- ja luovutustilaisuus Joroisten koulun aulassa. Kuva: Warkauden Lehti/Miika Viljakainen.

Joroisten sankarivainajat matrikkelissa

Joroisten sankarivainajia muistaen: 1939 - 1945 sodissa kaatuneiden matrikkeli. Gummerus 2006. 137 s.

Joroisten sankarivainajista on julkaistu oma matrikkeli. Työn pohjana on käytetty Sota-arkiston sodassa menehtyneiden tiedostoa, jonka kokoamisessa aikanaan Suomen Sotaveteraaniliitto näytteli merkittävää osaa. Nyt tämän tiedoston tiedot ovat tulleet hedelmällisellä tavalla käyttöön.

Kustakin sankarivainajasta on tiedostosta löytyvät perus-

tiedot sekä – mahdollisuuksien mukaan – valokuva. Kuvien etsinnässä on käännytty sukulaisten puoleen tai joissakin tapauksissa käytetty talvisodan jälkeen ilmestynyttä (ja aikanaan hyvin tunnettua) Vapautemme hinta -teosta. Teoksen alkuaukeamalle on sijoitettu Kannaksen ja Itä-Karjalan kartat. Kannaksen karttaan on alleviivaten merkitty paikat, joissa joroislaisia kaatui. Viimeisellä aukeamalla puolestaan on yhteenvetomielessä tehty tilastotietoa kaikista Joroisten kaatuneista: kaatuneet kaatu-

misvuoden, syntymävuoden ja sotilasarvon mukaan.

Kaatumisvuosista erottuu selvästi vuosi 1939. Tämä on siinä mielessä merkille pantavaa, että –kuten tiedetään – vuoden 1939 puolella sotaa ehti kestää vain kuukauden verran. Silti kaatuneita oli noin neljä kertaa enemmän kuin esimerkiksi vuonna 1941 tai 1944 ja (pylväistä päätellen) yhtä paljon ellei jopa hiukan enemmän kuin kaikkien muiden sotavuosien 1940–1945 aikana yhteensä.

Kaarle Sulamaa

Aitoon VPK järjesti sotaveteraaneille juhlan

Juhlavuotensa valmistautuva Aitoon VPK järjesti Sydän-Hämeen pitäjien sotaveteraaneille ja veteraanityöntekijöille vaikuttavan isänmaallisen juhlatapahtuman 22. lokakuuta Luopioisissa. Puheenjohtajansa **Jussi Hyökin** juontamassa juhlassa esiintyivät Pohjois-Kymen Sotilaspoikakillan 40-jäseninen kuoro ja

orkesteri **Pekka Suomalaisen** ja **Arvo Saariston** johtamina. Prikaatinkenraali **Kari Hieta-**nen tervehti juhlaväkeä isänmaallisessa puheessaan ja **Sulo Tuovinen** huvitti yleisöä huumorillaan. VPK-talon avariin tiloihin ahtautui lähes 400 juhla-

Teksti ja kuva: Kalle Laakso

Sotaveteraaneja ja veteraanityöntekijöitä Aitoon veteraanijuhlassa.

Ernst Laguksen syntymästä 110 vuotta

Kilta 9200:n kunniapuheenjohtaja **Veikko Tolin** (vasemmalla) ja **Tapani Halonen** ovat laskeneet kukkalaitteen komentajansa **Laguksen** haudalle 110-vuotissyntymäpäivänään **Hietaniemessä**.

Jääkärikenraalimajuri **Ernst Ruben Laguksen** syntymästä tuli 12. lokakuuta kulu- neeksi 110 vuotta. Syntymäpäivänään hänen jatkosodanaikaisen esikuntansa perinnekillan, **Kilta 9200** edustajat, laskivat komentajansa haudalle Suomen värisin nauhoin sidotun jääkärien kelta-vihreän värisen kukkalaitteen kunnian osoituksena sodanaikaiselle komentajalleen. Osasto **Lagus** ja panssaridivisioona näyttelivät merkittävää osaa vuoden 1941 taisteluissa, torjuntataisteluissa

kesällä 1944 ja Lapin sodassa. Hyökkäys nuorten jääkärien voimin ja etevän komentajan johdolla eteni Korpiselästä vajaan kahdessa viikossa yli vanhan rajan Tuulosjoelle. Marsalkan arvostusta osoitti se, että **Lagukselle** myönnettiin ensimmäisenä uusi kunniamerkki, **Mannerheim-risti**. Tuolloin eversti **Lagus** osoitti myös joukkoleen kiittollisuutta, päämajassa vaikuttavien mielestä jakaen jopa liikaa kunniamerkkejä.

Veikko Tolin

Historiaa ja sotaveteraanipiirin juhlaa Keski-Suomessa

Sotaveteraanipiirin perustamiskokouksen elossa olevat osanottajat Arvo Kinnunen, vaimonsa Tuulikki Liimataisen edustama Erkki Liimatainen, Pekka Perus sekä vaimonsa Helkan kanssa juhlaan osallistunut Martti Niinimäki olivat juhlan kunniavieraat.

Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin 40-vuotisjuhlaa vietettiin 31. lokakuuta Jyväskylän yliopiston juhlasalissa 550 henkilön voimin. Pääosissa olivat yleisönä maakunnan veteraanit ja ohjelman esittäjänä vahvistettu Jyväskylän Veteraanikuoro. Piirin järjestämien yhteiskuljetusten avulla juhlaan saapui yli 400 keskisuomalaisista veteraania.

Yleisö lauloi Ilmavoimien Soittokunnan säestyksellä liiton kunniamarssin, jonka jälkeen kukitettiin piirin perustavan kokouksen (6.3.1966) elossa olevat neljä osanottajaa, jotka itseoikeutetusti olivat

juhlan kunniavieraat.

Juhlan avasi piirin entinen puheenjohtaja ja Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen **Risto Isännäinen**. Tervetuloitovutusten lisäksi hän julkisti piirin 1996–2006 historiaa käsittelevän ”Veteraania ei jätetty”-kirjan. Tyylikkään kirjan on toimittanut Jämsänkoskelainen toimittaja **Arja Nuutinen**.

Akat asialla-ryhmä herkisti

Koskettavan, erilaisen näkökulman sotiemme aikaisiin tapahtumiin juhlassa toi tv-ohjelmasta *Siskottomat* tuttu saarijärveläinen Akat asialla -ryhmä **Liisa Suomäki, Aino Leed** ja

Tuula Kaihlajärvi. Heidän lapsen näkökulmasta kuvattu isän sotaan lähtö, sotiemme aikaisen kotirintaman elämän sekä isän kotiinpaluun kuvaus sai yleisön mielet herkistymään.

Juhlapuheessaan Ilmavoimien komentaja kenraali **Heikki Lyytinen** korosti veteraanien työn merkitystä Suomelle. Juhlassa luovutettiin Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi piirin pitkäaikaiselle nais-toimikunnan puheenjohtajalle **Raija Kähkölälle** sekä liiton ansiomitalit eläkkeelle siirtyvälle Keski-Suomen Sotilasläänin komentajalle, eversti **Timo Lehtoselle** ja veteraanien hyväksi vuosia talkootiimiä vetäneelle **Juhani Martinille**.

Ennen sotaveteraanipiirin puheenjohtajan **Kalevi Pulkisen** päätössanoja esitettiin piirin valtiovalle ja tuleville kansanedustajille suuntaama julkilausuma. Siinä kiinnitetään huomiota veteraanien aseman parantamiseen kuntoutusmäärärahojen leikkausten lopettamiseksi sekä käyttötarkoituksen muutokseen kuntoutuksen lisäksi koskemaan kotona asumisen tukemista.

Teksti: Timo Hakala
Kuvat: Kari Korhonen

Juhlayleisön silmät kostuivat lapsi- ja nuorisokuoro Sinikellojen, lapsikuoro Nollakakkosten sekä Veteraanikuoron yhdessä esittämän Veteraanin iltahuuto kappaleen aikana.

Joululahjaksi SÄHKÖMOPEDI

Maahantuojaan varaston vuokrasopimuksen päättymisen johdosta
erä sähkömopedeja edullisesti!

Soita ja tilaa ilmainen esite!

LOM-TUOTE OY
puh. 0400 - 785 105
www.lom-tuote.fi

Matkatoimisto Spezialmatkat toivottaa kaikille Suomen Sotaveteraaneille Hyvää ja Rauhallista Joulua.

Järjestämme ensikesänakin opastettuja bussimatkoja Talvi ja Jatkosodan taistelupaikoille Karjalaa ja Laatokan kannakselle, myös Walamon ja Konevitsan luostariin ja Kizin saarelle. Tai vain hotellit, viisumit ja kuljetukset valmeille ryhmille.

Pyydä ilmainen esite ensikesän jo päätetyistä matkoista.
Puh. 050 5230616 Erkki Sikiö
sähköposti: erkki.sikio@suomi24.fi
www.spesialmatkat.fi

MOVICOL®

HOITAA PEHMEÄSTI UMMETUKSEN

MOVICOL ON TEHOKAS makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350
MOVICOL ON HYVIN SIEDETTY laktoositon, gluteiiniton, sokeriton
MOVICOL ON HYVÄN MAKUINEN sitruuna-aromi
MOVICOL ON HELPPO ANNOSTELLA 1 - 3 kertaa päivässä
MOVICOL lisää suolen sisällön vesimäärää pehmentäen ulostemassan
MOVICOL säilyttää elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon
MOVICOLiin ei totu ja teho säilyy koko hoidon ajan
Annostus: Aikuisille ja yli 12 v lapsille aloitusannos yksi annosjauhe liuotettuna puoleen lasilliseen vettä kolme kertaa vuorokaudessa, jatkossa vähemmän; vain kerran vuorokaudessa.

MOVICOLia voidaan käyttää lyhytaikaisesti ja pitkäaikaisesti. Pitkäaikainen hoito voi olla tarpeen potilailla, joilla on vaikea krooninen ummetus liittyen MS-tautiin, Parkinsonin tautiin tai ummetusta aiheuttavaan lääkitykseen.

Odottaville ja imettäville äideille lääkärin määräyksen mukaan.

Pakkauskoost: 8, 20, 50 ja 100 annospussia

Apteekista ilman reseptiä

TUTUSTU KÄYTTÖOHJEeseen ENNEN MOVICOLIN NAUTTIMISTA

Myyntiluvan haltija:
Lääketehdas NORGINE Limited U.K.
Markkinointi: Sabora Pharma Oy
PL 20, 03601 Karkkila, p. 09-2257147
www.saborapharma.fi

NIEMI[®]
MUUTTA KAIKEN

VISKO OY AB

Hanko

FENNICA

Kalevankatu 40, 00180 Helsinki
Puh. 09-645 161

Tervetuloa Suomen Tykistömuseoon!

Linnankasarmi, Hämeenlinna

Kaupungin keskustassa Hämeen vanhan linnan vieressä sijaitseva sotahistoriallinen erikoismuseo, sisä- ja ulkonäytelyalue vanhassa kasarmimiljöössä.

Vaikuttavat multimediaesitykset kesän 1944 taisteluista:

- **IHANTALAN IHME**, Tali-Ihantalan suurtaistelu
- **KORPISODAN SUURVOITTO**, Ilomantsin mottitaistelu.
- **TAISTELU LAATOKAN KARJALASSA**, Syväriältä Nietjärvelle. Filmejä myös myytävänä videokasettina tai dvd:nä, 25 euroa/kpl + postituskulut.

Erikoisnäyttelyt:

- **Tarton rauhan rajojen sisältämät Suomen vanhat linnat, kartanolinnat, linnoitukset, skanssit, redutit ja joukko luostareita, mittava kuvanäyttely**
- **Vainolaista vastaan**, sotaa kuvin ja piirroksin vuodelta 1943

Teemanäyttelyt:

- **Suomen Marsalkka Mannerheim 1867–1951**
– sotilas ja valtiomies
– tutkimusmatkailija
– humanitäärinen toiminta

- **Jääkäriiliike 90 vuotta**
Erään jääkäarin tarina
Ainutlaatuisen valokuva- ja esinenäyttely Jääkäripataljoona 27:ssä palvelleen jääkäarin vaiheista.

- **Sotilaskotinäyttely** • **Lotta Svärd**
Sode elää ajassa -perinnenäyttely

- **Jalkaväkirykmentti 44:n 1. pataljoonan 3. komppanian vaiheet 1941–1944**, Tyrvännön poikien jäljillä Karjalassa **Multimediaohjelma "Suomen tykistöjärjestelmä eri aikakausina"**

Avoimena: 1.10.–31.3. 11–17 ja 1.4.–30.9. 10–18 ma–su, muulloin sopimuksen mukaan.

Ilmainen sisäänpääsy:

- sotaveteraanit
- koululaisryhmät opettajan johdolla

Cafe Katri (03) 1814 3447.

Tiedustelut: puh. (03) 682 4600, fax (03) 682

4601 Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna

e-mail: tykistomuseo@virpi.net

www.tykistomuseo.fi

Kainuun piirille kunniapuheenjohtaja ja kunniajäsenet

Kainuun Sotaveteraanipiiri vietti 40-vuotisjuhlaansa Kainuun opistolla Paltamossa 5. marraskuuta. Kainuun Sotilassoittokunnan esittämän isänmaallisen juhlarussin jälkeen ja rovasti **Aarne Kyllösen** laulettua seppelipartiot, tervehdytti Kainuun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Seppo Tähkäpää** veljellisesti juhlavieraita.

Piirin entinen puheenjohtaja **Ville Tikkanen** kutsuttiin piirin kunniapuheenjohtajaksi ja entinen toiminnanjohtaja **Pentti Weckman** ja aikaisempi puheenjohtaja **Holger Huotari** piirihallituksen kunniajäseniksi.

Suomen Sotaveteraaniliiton puolesta Kainuun Sotaveteraanipiiriä onnitellessaan puheenjohtaja **Aarno Strömmer** muistutti Kainuulla olevan kiintoisa erityisasema liittomme 50-vuotisessa historiassa. – Vuonna 1960 perustettu Suomussalmen Sotaveteraanien Huoltoyhdistys oli näet ensimmäinen yhdistys, joka otti nimeensä sanan 'sotaveteraani' ja puhui säännöissään heidän 'huollostaan' laajemminkin eikä vain asuntojen hankinnasta. Piirin toiminnan kuvaukset – niin **Antti Mannerin** toimituskuntineen kokoama 25-vuotishis-

toria vuodelta 1991 kuin Pentti Weckmanin Sotaveteraaniliiton lehdessä 1997 julkaistu laaja kirjoitus samoin kuin Ville Tikkasen kokoama uusi 40-vuotishistoria kertovat menestyksellisestä uurastuksesta veteraaniveljien ja sisarten tukemiseksi ja veteraanien yhteisen aateperinnön siirtämiseksi jälkipolville, Strömmer totesi.

Musiikin osalta tilaisuut-

ta juhlistivat **Tarmo Lehtisen** johdolla Kainuun Sotilassoittokunta sekä veteraanikuoro **Lauri Korhosen** johdolla. Lopuksi soittokunta, kuoro ja yleisö kaiuttivat kuuluville Kainuun marssin.

Kuvat ja teksti:
Antti Manner

Kainuun Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajaksi kutsuttiin **Ville Tikkanen** (keskellä) sekä kunniajäseniksi **Pentti Weckman** (vasemmalla) ja **Holger Huotari**. Onnittelemassa puheenjohtaja **Seppo Tähkäpää**.

Etelä-Karjalassa piirin ja yhdistyksen yhteisjuhla

Onnitteluita Etelä-Karjalan piirin ja Lappeenrannan yhdistyksessä vastaanottavat vasemmalta **Asko Airola** ja **Erkki Pulli**, onnittelijoina **Aune Niskanen** ja **Sirkka Silvast**.

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiri ja Lappeenrannan Sotaveteraanit ry viettivät yhteisen 40-vuotisjuhlan 11. marraskuuta Maa-sotakoulun Vöyrinsalissa Lappeenrannassa.

Juhlapuheen tilaisuudessa piti Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja **Aarno Lampi**. Tervehdyssanat esitti Lappeenrannan Sotaveteraanien puheenjohtaja **Erkki Pulli**. Juhlissa lauloivat Lappeenrannan Veteraanikuoro ja Alakylän koulun 6. luokan kuoro. Lausuntaa esitti **Sirkka Silvast** ja päätössanat esitti Etelä-Karjalan piirin naistoimikunnan puheenjohtaja **Raija Virolainen**.

Juhlasta lähetettiin seppelipartio Sankarihautausmaan muistomerkillä.

Arto Pulkkinen

Kymenlaakson juhlaa ja arkea

Kymenlaakson sotaveteraanipiirin viidestätoista yhdistyksestä kahdeksan on saavuttanut ja saavuttaa tänä vuonna 40 vuoden iän.

Kuusankosken Sotaveteraanit ry:n juhluvuoden hallitus. Eturivissä vasemmalta Pentti Savinen, Mirjam Fagerlund, Tuulikki Savinen ja Tuure Nyberg (pj). Toisella rivillä Esko Mäkelin, Pentti Salpakivi, Ilmari Mäkelä ja Olavi Simonen. Kolmannella rivillä Simo Salminen, Antero Jäntti, Rolf Liljeblad ja Eero Mettinen. Olavi Lumme ja Pavo Auerniemi eivät ole kuvassa.

Kuusankosken Sotaveteraanit ry vietti 40-vuotisjuhlaansa 31. lokakuuta ennakkoon ottaen, sillä yhdistys perustettiin vasta toisella yrittämällä. Yhdistyksen toiminta takerteli silloisessa poliittisessa tilanteessa, mutta 1968 päästiin jo kohtalaiseen vauhtiin, kertoi ainoa elossa oleva perustajajäsen **Onni Penttilä**. Merkkivuodeksi valmistui **Seija Niemen** laatima yhdistyksen historiikki.

UPM Kymmenen kulttuurijohtaja **Eero Niinikoski** totesi ulko- ja turvallisuuspoliittisessa katsauksessaan että tutkimuksen mukaan yli 90 prosenttia kansalaisista luottaa puolustusvoimiin. Terveh-

dyksensä juhlivalle yhdistykselle toivat Kymen sotilaslääni, Kuusankosken kaupunki, seurakunta ja Kymenlaakson sotaveteraanipiiri. Taiteellisesta annista vastasivat Kymen Sotilaspoikakillan kuoro ja orkesteri, Voikkaan Viestin liikuntaryhmä ja lausuja **Aulis Forssell**.

Hamina-Vehkalahtien Sotaveteraanit ry:n kaksipäiväinen 40-vuotisjuhla alkoi 4. marraskuuta kunnianosoituksen Myllykylän sankarihaudalla ja entisten puheenjohtajien haudoilla. Seuraavana päivänä sunnuntaina laskettiin seppele Haminan sankarihaudalle. Jumalanpalveluksen jälkeen puheenjohtaja **Olavi Eronen** esitti päiväjuhlassa RUK:n Manee-

sisä katsauksen yhdistyksen toimintaan vuosikymmenten aikana. RUK:n johtaja eversti **Pertti Laatikainen** totesi että veteraanien velvollisuudentunto, veljeys sekä vapauden ja isänmaallisuuden tunto on opittu veteraanien perintönä.

Huomionosoitusten yhteydessä kukitettiin yhdistyksen perustajajäsenet. Tervehdyksen juhlivalle yhdistykselle esittivät kaupunki, seurakunnat ja piiri. Musiikista vastasi Haminan Soittokunta johtajanaan kapteeni **Juhani Leinonen**.

Karhula-Kymin Sotaveteraanit ry:n 40-vuotisjuhlassa puhunut valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä** totesi kesän 1944 torjuntavoiton muuttaneen Stalinin mielen luopumaan vaatimastaan ehdottomasta antautumisesta. – Siitä saamme kiittää sotiamme veteraaneja, hän totesi kiittolaisena.

Yhdistyksen juhlaa vietettiin syntymäpäivänään 18. marraskuuta. Nykyisin 432-jäseninen yhdistys kuntouttaa jäseniään saamallaan testamenttivaroilta siinä missä valtio ja Kotkan kaupunki, ilmenee **Pertti Huh-tasen** laatimasta historiikista.

Erkki Vitikainen

Haminassa RUK:n Maneesissa oli satalukuinen kuulijakunta.

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut sekä vuodesuojat miehille ja naisille

SLIP SICLA®

lievään virtsankarkailuun

- 100 % puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta, jonka pesunkesto yli 100 kertaa
- muita suoja ei tarvita

CONTENA

runsaaseen virtsankarkailuun

- erikoiskangas, ei hiosta
- sisäpuolella tasku erilliselle suojalle
- pestävät, max. 60 C

PESTÄVÄT VUODESUOJAT

SUOJALAKANAT

- laminoitu puuvilla, 3 eri kokoa

IMEVÄT VUODESUOJAT

- imukyky n. 2 litraa, 2 eri kokoa

TIEDUSTELUT

JA TILAUKSET: Linctus Oy, puh. 03-6125 355

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax. 03-6125 353
www.linctus.fi

Metso Minerals Finland Oy

Kolmihaarankatu 3-5, 33330 TAMPERE

Puh. 020 484 5200

Pohjois-Savon Autokauppiat ry

HANSATON

Anna ammattilaisen
auttaa kuuloasioissakin

KUULOHANSA

(09) 345 5300

www.kuulohansa.fi

HOK-ELANNON HAUTAUS- JA PERUNKIRJOITUSTOIMISTO

Paasivuorenkatu 5 B, Helsinki, p. 010 7666 500
 Sibeliuksenkatu 1, Helsinki, p. 010 7666 530
 Turunlinnantie 4, Helsinki, p. 010 7666 590
 Revontulentie 1, Tapiola, Espoo, p. 010 7666 570
 Unikkotie 3, Tikkurila, Vantaa, p. 010 7666 560
 Aleksis Kiven tie 1, Kerava, p. 010 7666 550
 Prismakeskus, Hyvinkää, p. 010 7666 580
 www.hok-elannonhautauspalvelu.fi
 www.perunkirjoitustoimisto.fi

miehelle Erexo

HERÄTTÄÄ SEKSUAALISTA HALUKKUUTTA

Kliinisessä tutkimuksessa on todettu kuusi viikkoa kestäneen L-arginiinin päivittäisen käytön (miehillä 3000 mg päivässä) parantavan erektion muodostumista ja ylläpitoa. Tämän kautta myös miesten seksuaalinen suorituskyky ja tyytyväisyys sukupuolielämään lisääntyi. Vaikutus tulee erityisen selvästi esiin miehillä, joilla erektiohäiriö johtuu typpioksidin puutoksesta paisuvauskudoksessa. Typpioksidin puutos voi olla seurausta miehen ikääntymisestä.

3000 mg L-arginiinia (6 tablettia) sekä miehen seksihalukkuutta edistävät potenssipuu-, punaviini- ja chilipippuriuute. Täydennetty miehelle tärkeillä vitamiineilla ja hivenaineilla.

Erexo-valmisteen on koostanut lääketieteen tohtori Loukas Tatidis. Valmistus ruotsalaisessa lääketehaassa.

Luontaistuote- ja terveyskaupoista kautta maan.
 Markkinoija: Fenno Natura, Tuusula www.fennonatura.fi

Savonlinnan seudun veteraaneilta 40-vuotisjuhlalehti

Savonlinnan Seudun sotaveteraanit ry julkaisi 40-vuotisjuhlansa varten Savonmaa -lehden yhteydessä 16-sivuisen juhlalehden, joka jaettiin kaikkialle Savonlinnan talousalueelle. Palautteen perusteella se toimi erinomaisena viestinviejänä.

Savonlinnan tuomiokirkko täyttyi vuosijuhlasunnuntaina

15. lokakuuta ääriään myöten Savon Sotilassoittokunnan esitusten kaikuessa vaikuttavasti

Varsinaisessa 40-vuotisjuhlassa Mikkelin sotilasläänin komentaja **Hannu Toivonen** piti juhlapuheen. Juhlan yhteydessä palkittiin mm. kaksi perustajajäsentä. Yhdistys itse sai Mikkelin Sotilasläänin kultaisen ansiomitalin tunnus-

tukseksi suuriarvoisesta työstä isänmaan hyväksi.

Tällä hetkellä yhdistyksessä on noin 250 rintamatunnuksen omaavaa jäsentä. Naisjaostossa on 230 jäsentä, joista 60:lla on rintamapalvelutunnus. Viime vuosina yhdistykseen on liittynyt 145 kannattajajäsentä.

Oiva Bagge

Savonlinnan Seudun sotaveteraanien 40-vuotisjuhlan nimilehti on Savonmaa -lehden yhteydessä.

Sotainvalidit, puoliset ja rintamaveteraanit

KAUNIALA KUTSUU KUNTOUTUMAAN

Meillä Sinusta pidetään hyvää huolta

- Monipuoliset tutkimukset ja hoidot sekä kuntoutus.
- Kuntoutuspotilaille on omat osastot.

Kaunialassa mielikin virkistyy

- Kuntosali on suunniteltu erityisesti veteraani-ikäisille.
- Fysioterapiaoasastolla yksilölliset ja ryhmähoidot.
- Viihtyisät oleskelu- ja tv-tilat, kahvio, saunat ja uima-altaat.
- Paljon erilaista vapaa-ajan toimintaa.

Tervetuloa hyvän mielen Kaunialaan. Meillä viihdytään.

Myös aviopuoliso kuntoutukseen

- Sotainvalidi voi jakaa kuntoutusjaksonsa aviopuolison kanssa ja voitte tulla Kaunialaan yhdessä tai erikseen.
- Palvelemme myös itsemaksavia asiakkaita.

Ota yhteyttä niin kerromme, miten hakeudut Kaunialaan. Voit soittaa puh. (09) 505 921:

- jononhoitaja
- johtava sosiaalityöntekijä tai
- palveluneuvojat

Lisätietoja antaa Marke Kuusinen, puh. (09) 505 92225

Kaunialan sotavammassairaala

Kylpyläntie 19, 02700 Kauniainen, puhelin (09) 505 921

Sotakokemuksia jälkipolville Vesannolla

Vesantolaisten Alpo ja Mauno Korhosen kirjoittamasta kirjasta Vesantolaiset talvi- ja jatkosodassa on ilmestynyt täydennetty uusintapainos. Sotakirjan on kirjoittanut ja tuottanut Vesannon Sotaveteraanit, jonka puheenjohtaja Kaarlo Kaitajärven johdolla työskennelleeseen kirjatoimikuntaan kuuluivat Mauno Korhonen, Veikko Matilainen, Vesa Simonen ja Pertti Niemi. Kirjan asiantuntijajäsenenä on työskennellyt vesantolaissyntyinen toimittaja Aarre Huuskonen.

Alkuperäinen, runsaan kymmenen vuoden takainen aineisto otettiin mukaan myös uudistettuun painokseen, jota on täydennetty lukuisin haastatteluin ja kuvauksin. Kirjan loppupuolta täydentää 16 -sivuinen kuvakooste, joka antaa konkreettisen kuvan paikalli-

Vesantolaiset päivittivät sotakirjansa.

sista ja muistakin sota-ajan tapahtumista.

”Kerronta on usein rohtuisen karheaa ja värikästä, mutta huokuu juuri siksi omakohtaisuutta ja elämän makua. Teos on ehkäpä viimeisiä, jossa voi-

daan suoraan ja välittömästi kuulla veteraanien oma ääni ja omat tunnot. Nyt oli yhdestoista hetki tallentaa mukana olleiden omakohtaisia kokemuksia sodistamme”, toteaa kenraaliluutnantti Jouni Pystynen teoksesta.

Vesannon Sotaveteraanit toivovat, että 29.11.2006 julkistettu Vesantolaiset talvi- ja jatkosodassa – uudistettu teos voisi osaltaan kannustaa nykyisiä ja tulevia vesantolaisia arvostamaan isänmaataan ja kotiseutuaan sekä tekemään parhaansa työssään niiden hyväksi. Kirjan sanoma velvoittaa meitä muistamaan, että olemme veteraanien jälkipolvea ja meidän tulee käyttäytyä sen arvon mukaisesti.

Jousteel Oy

Joutseno

HJ Talo-Team

Jurva

**Palokan Kuljetus ja
Kiinteistö Oy**

Palokka

Kuljetusapu K.Taipale

Jyväskylä

Jyvästek Oy

Jyväskylä

Tasoiteliike Jari Viilos

Jyväskylä

JM-Louhinta Ky

Jyväskylä

VM-Team Oy

Jääli

KANKAANPÄÄ

Karjaan LVI-Tori Oy

Karjaa

Findest Protein Oy**PR-Trukit Oy**

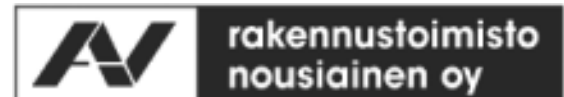
Kemi

Suomen Vibrakone Oy

Kerava

Putkiset Oy

Kerava

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

Sementitehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

Tilitoimisto Ordent Oy

Kerava

Putkisalama Oy

Kerava

**Metsäpalvelu
Tuomo Turunen**

Keskijärvi

**Linja-autoliikenne
Helander ja K:nit Oy**Kestilä, Puh. (08) 812 2325,
0400-890 753 ja 040-5861 567**Kesälahden
Maansiirto Oy**

Kesälahti

**Asianajotoimisto
Markku Tiainen Oy**

Keuruu

Oy Dahlberg & Co Ab

Kirkkonummi

OMG Kokkola Chemicals Oy

AHERTAJANTIE 18 67900 KOKKOLA
PUH. 0201880650 FAX 0201880660
SÄHKÖP. ETUNIMI.SUKUNIMI@VAAHTOGROUP.FI
SÄHKÖP. WWW.VAAHTOGROUP.FI**RV Line Oy Ab**

Kokkola

Kuljetus Lampinen Ky

Kotka

Mitira Corporation

Kotka

Modio Oy
Helsinki

 Keltaiset Sivut

 KOLSTER

Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki
puh. 09-618 821

**Kiinteistöalan
Kustannus Oy-REP Ltd**
Helsinki

LFM Electronic Oy
Helsinki

TRG-Rakennus Oy
Helsinki

Metsämiesten säätiö
Helsinki

Kanmanco Oy
Helsinki

**Kuljetus Oy
Veto-Harri**
Helsinki

Sähkö-Jussi Oy

30 v sähköurakointia pääkaupunkiseudulla

Myös sähkötarvikkeet meiltä.

Kyllä Jussi osaa!

Kauppalaite 22, 00320 Helsinki
puh. 588 5455, fax 588 4103

Brando Oy
Helsinki

Onnin Auto Oy
Helsinki

EVERYMANOY

AM-Consulting Oy
Helsinki

Oy Konwell Ab
Helsinki

Jalkahoitola Tuhkimo
Helsinki

**Ilmastointimittaus
Ari Sara Oy**
Helsinki

Kivilinja Oy
Helsinki

Cash Back Finland
Helsinki

Suomen Paperi - insinöörien yhdistys ry.
Finska Pappersingenjörsföreningen rf.

finnsteve

Masa-Team Oy
Hikiä

SKS Connecto Oy
Hyvinkää

**Remontti
Hakulinen Oy**
Hyvinkää

**Hyvinkään
Multajaloste Oy**
Hyvinkää

Betoni Virtanen Oy
Hyvinkää

**Uudenmaan
Kiinteistö & Kuljetus Oy**
Hyvinkää

**Suunnittelutoimisto
Puro Oy**
Hyvinkää

**Hämeen
Traktorihuolto Oy**
Hämeenlinna

**Insinööritoimisto
Aimo Saloranta**
Iisalmi

Nikko Oy
Jakkula

**Kuljetus
Risto Putkinen Oy**
Joensuu

YLI 40 VUOTTA
Savon Kuljetus Oy
Kuopio
www.savonkuljetus.fi

KONECRANES
Lifting Businesses™

Suomalainen, terveydenhuoltoalan tuotteisiin erikoistunut yritys.

Lähtökohtanamme ihmisen hyvinvointi.

www.orion.fi

ORION
VUODESTA 1917

KARJALA

TURVALLISEEN HUOMISEEN

Suomen Pelastusalan
Keskusjärjestö
SPEK

Viimeinen sammuttaa aina kynttilän

Kynttilät luovat aina tunnelmaa – niin juhlaan kuin arkeenkin. Talven pimeydessä ja kylmässä niiden lämmin hehku ja pehmeä valo tuntuvat erityisen suloisilta. Kynttilä on kuitenkin aina arvaamaton. Jos se kaatuu tai tuli tarttuu verhoihin, saa tunnelma yllättäen ikävän käänteen.

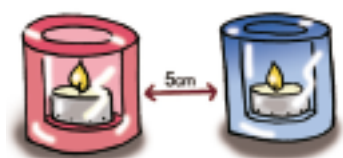
Kynttilöitä polttaessasi huolehdi, että

- kynttilänjalat ovat mahdollisimman turvalliset ja tukevat
- kynttilöiden alusta on tukeva
- kynttilät eivät sijaitse verhojen tai koristeiden läheisyydessä
- lapset tai lemmikkieläimet eivät ylety kynttilöihin
- kynttilät eivät jää hetkeksikään ilman valvontaa

Tarkista myös, että

- palovaroitin on toimintakunnossa
- sammutuspeite tai käsisammutin on helposti saatavilla
- kaikki läsnä olevat tietävät, miten tulipalotilanteessa toimitaan

Huolehdi, että Sinä ja läheisesi pääsette ripeästi poistumaan asunnosta, jos tuli pääsee irti.

Turun Sotaveteraanisoittajilta uusi cd-levy

Turun Sotaveteraanisoittajilta ilmestyi viiden vuoden takaiselle esikoislevylleen jatkoa. Kuusi-toista kappaletta sisältävän uuden cd-levyn nimeksi annettiin ”Kirje sieltä jostakin”. Soittajien mielestä levy on entistä parempi kiitos kapellimestarinsa dir. mus. Reijo Aholan ja viime vuosina kehittyneen äänitystekniikan.

Turun Sotaveteraanisoittajien uutta levyä saa Turun Sotaveteraanitoimistosta os. Läntinen pitkäkatu 37, 20100 Turku, puhelin (02) 251 6870, faksi (02) 250 4542 tai orkesterin jäseniltä. Hinta on 15 €.

Turun Sotaveteraanisoittajat nuorentuvat

Turun Sotaveteraanisoittajat

Mieskuorotoiminta on vuosikymmeniä ollut yksi keskeisimpiä sotaveteraaniyhdistysten harrastuksia. Sotaveteraanien mieskuorot ovat osaltaan vastanneet maanlaajuisesti kuorotoiminnasta.

Vaikka sotaveteraanien piirissä on varmasti melko lailla soittotaitoisia, veteraaniorkestereita sen sijaan on vain harvoilla paikkakunnilla eikä orkestereiden välistä vuorovaihtusta kuorojen tapaan liene juuri lainkaan ollut.

Tiettävästi Suomen suurin sotaveteraaniorkesteri toimii Turussa. Turun Sotaveteraanisoittajat -orkesterin perustivat vuonna 1993 seitsemän soittamista harrastavaa veteraania. Näistä on mukana toiminnassa edelleen yksi, 88-vuotias **Erkki Enne**. Varsinaisia rintamaveteraaneja on jäsenistössä vielä kahdeksan. Näiden lisäksi on lähes joka vuosi saatu mukaan ”sotilaspoikia” eli veteraanien tuki- ja perinneyhdistyksen jäseniä. Vahvuus tällä hetkellä 25 soittajaa. Lähes kaikki ovat musiikin harrastelijoita, vain kapellimestari ja kolme soitta-

jaa ovat entisiä musiikin ammattilaisia. Näiden kolmen toista vuoden aikana orkesteria ovat johtaneet **Pentti Porkkala**, **Toivo Liesirova**, **Pertti Rajasto** sekä nykyisin **Reijo Ahola**. Laulusolisteina esiintyvät **Aulis Kotaviita** ja **Jukka Kytöniemi**. Allekirjoittanut toimii orkesterin puheenjohtajana ja useimpien esiintymistilaisuuksien juontajana.

Soitinvalikoima on varsin monipuolinen: viulut, huilu, klarinetit, trumpetit, alttosaksofoni, tenorisaksofoni, harmonikat, piano, mandoliini, kitara, basso, rummut ja laulusolistit. Kaikki soittavat tätä orkesteria varten sovitetuista nuottitemmoista. Kokoonpanon monipuolisuus on mahdollistanut myös monipuolisen ohjelmiston, joka käsittää sota-ajan laulujen lisäksi vanhaa ja uudemmaa viihdemusiikkia. Tällä hetkellä kaipaamme orkesteriin lisää erityisesti viulunsoittajia sekä sellistiä, muutkin nuotintaitoiset soittajat ovat tervetulleita.

Olemme soittaneet noin tuhatkunta konserttia nelisensataa eli kolmisenkymmentä tapahtu-

maa vuosittain. Turun lisäksi olemme esiintyneet monilla paikkakunnilla eri puolilla Lounais-Suomea. Muun muassa Naantalin kylpylässä olemme soittaneet kuntoutettaville veteraaneille ja muille vieraille toista sataa konserttia. Vaativimpia, mutta mielisimpiä tilaisuuksia ovat olleet sotaveteraanien ja veteraaninaisten juhlatapahtumat Turun Konserttitalossa ja muuallakin sekä soitot Turun kirkkoissa. Kiitollista yleisöä olemme saaneet viihdyttää monissa turkulaisissa vanhusten palvelutaloissa. Orkesterimme julkaisi äänilevyn vuonna 1990 ja seuraava levy on tätä kirjoitettaessa juuri tulossa. Parhailtaan suunnitellaan Turun Sotaveteraanilaulajien ja Turun Sotaveteraanisoittajien yhteiskonserttia ensi keuhkavälillä.

Olemme nähneet edessämme tuhansia kasvoja suut hymyssä tai silmät kyynelissä. Salintäyteisen yleisön suosio on kannustanut ja innostanut meitä yrittämään parhaamme ja itse uskomme onnistuneemekin. Nuoremmille soittajille on ollut kunnia soittaa yhdessä vanhojen veteraanien kanssa ja vanhemmat ovat voineet jatkaa harrastustaan orkesterissa, jota he ehkä eivät enää ilman nuorempia jaksaisi pitää toiminnassa. Kaikki me yhdessä uskomme tuoneemme kuulijoille muistoja menneiltä vuosikymmeniltä. Yhtenä tärkeänä tehtävänä näemmekin sota-aikana harrastetun, soitettun ja laulettun musiikin pitämisen elävänä ihmisten muistissa. Tavan takaa saamme kuulla ”Tuota kappaletta en ole kuulutkaan sodan jälkeen!” Itselle meistä on ollut mieluista havaita, että vanhatkin miehet oppivat vielä jotakin uutta.

Jukka Syrjänen

Lääkäreiden kotikäynnit
pääkaupunkiseudulla.

Ajanvaraus 010 850 4743

**LÄÄKÄRIKESKUS
YHTYMÄ**

MEMORIA **Täyden
palvelun
Memoria-
hautaustoimistot**

Nouda veloitusetta
”Näin minä haluan” -vihkonen
johon voit kirjata ylös omia
toiveitasi hautajaisjärjestelyistä.

Lisätietoa:

www.memoria.fi

Lahden Diakoniasäätiö

Sibeliuksenkatu 6 C, 15110 Lahti

Puh. (03) 813 211

www.lahdendiakoniasaatio.fi

betamet

www.betamet.fi

Hakkapeliittayhdistyksellä 80-vuotisjuhla

Maan vanhin maanpuolustuskilta Hakkapeliittayhdistys ry vietti toimintansa 80-vuotisjuhlaa 6. marraskuuta Kustaa Aadolfin ja Hakkapeliittain päivänä ravintola Ostrobotnialla Helsingissä. Juhlaan osallistui runsaat 80 yhdistyksen jäsentä seuralaisineen.

Joukossa olleet Hämeen Ratsujääkäripataljoonan komentaja **Aarne Kumpulainen** rouvineen ja Ratsumieskilan puheenjohtaja **Jukka Elo-maa**, Smoolannin Husaarien puheenjohtaja eversti **Björn Svensson** Ruotsista sekä Reserviratsastajien puheenjohtaja **Juhani Kuisma** kävivät tervehdimässä yhdistystä lämpimän sanoin hyvästä yhteistyöstä kiittäen. Yhdistys sai vastaanottaa Helsingin Ratsuväkisuo-jeluskunnan arvokkaan pienoislipun. Tervehdyksen toi myös Maanpuolustuskiltojen liiton puheenjohtaja **Erkko Kander**.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Jaakko Valve** tervehti juhlayleisöä lausumalla ilonsa siitä, että juhlakutsua oli noudatettu runsaslukuisasti. Hän kertoi yhdistyksen toiminnan jatkuneen lähes koko ajan vireänä, paitsi luonnollisista syistä sotavuosina 1939–1945 ja niiden jälkeisinä vuosina, käynnistyneen uudelleen vilkkaana 1949.

Juhlayleisö kuunteli seisaalleen nousten Rakuunasoittokunnan esittämän marssin. Kansliapäällikkö **Kari Rimpi** piti juhlapuheen kiittäen yhdistystä puolustusministeriön ja koko puolustushallinnon puolesta monikymmenvuotisesta työstä maanpuolustuksen hyväksi.

Yhdistyksen kunniajäseneksi kutsuttiin hakkapeliittaveli, suurlähettiläs **Klaus Castrén** ansioistaan yhdistyksen toiminnassa ja ratsuväen perinteiden tutkijana ja kirjoittajana. Yhdistyksen muut kunniajäsenet ovat **Jaakko Havanto** ja **Esko Kosunen** Puolustusministerin myöntämä Kilta-ansiomitali ojennettiin hakkapeliittaveli, kauppaneuvos **Karl Nordgrenille** ja hakkapeliittaveli, optikko **Alhard Ecksteinille** Yhdistyksen plaketti puualustalla ojennettiin hakkapeliittaveli, toimitusjohtaja **Pauli Mikkolalle**, heraldikko **Harri Rantaselle** ja hakkapeliittaveli, sotakamreeri **Mikko Selinille** tuestaan ja työstään yhdistyksen historiikin ja 80-vuotisjuhlan aikaansaamiseksi.

Juhlan loppumarssin jälkeen nautittiin juhlalounas perinnetusiikin, vilkkaan seurustelun ja yhdessäolon siivittämänä ja päätettiin perinteiseen tapaan Ratsuväen maljaan.

Jaakko Valve

Juhlayleisöä Hakkapeliittayhdistyksen 80-vuotisjuhlassa Ostrobotnialan juhlasalissa.

Tapio Ketosesta shakkimestari jo seitsemännen kerran

Suomen Sotaveteraaniliiton shakkimestaruusturnaus pelattiin 23.–27.10 Hyrylän varuskunnassa Tuusulassa. Yleisjärjestäjänä oli Uudenmaan Sotaveteraanipiiri ry, jonka ohjelmaan kuului muuta kuin shakin peluuta. Ilmaisen majoituksen ja ruokailun tarjosi Helsingin Ilmatorjuntarykmentti ja shakillisesta puolesta vastasi Järvenpään Shakkikerho, johon kuuluvat Uudenmaan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Heikki Talvela** toiminnanjohtaja **Jouko Mattila**, Tuusulan Sotilaskotiyhdistyksen sisar **Ritva Peevo**, **Esko Nuutilainen**, **Timo Myry** ja Helsingin IT-rykmentin ylläpitäjä **Harri Sandqvist**, joka vastasi kilpailutilojen ym. käytännön järjestelyistä.

Mestaruusturnauksia on pelattu vuodesta 1991. Nyt pelattu oli liiton 15. turnaus, Hyrylässä jo toisen kerran. Edellisellä kerralla vuonna 2000 pelaajia oli 30, nyt vain puolet siitä. Pelaajien määrä ymmärrettävästi vähenee, ovathan nuorimmatkin sotaveteraanit jo iäkkäitä. Pelaajista nuorin oli nyt 80,5 vuotta ja vanhin juuri täyttänyt 86. Tarkka keski-ikä oli 82 vuotta 10 kuukautta. Pelaajien korkea ikä ei kuitenkaan estänyt rehtiä kamppailumielä

eikä selvästi havaittavaa kaveruutta.

Turnauksessa pelattiin viiden päivän aikana seitsemän kierrosta sveitsiläisjärjestelmällä. Mestaruuden otti seitsemännen kerran shakkimestari **Tapio Ketonen** häviöttömällä tuloksella 6/7. Hän oli joukosta ainoa, joka on osallistunut kaikkiin pelattuihin mestaruusturnauksiin. Toiseksi

tuli pisteillä 5,5 samoin ilman häviötä Viron **Dimitri Seisler**, joka tällä kertaa oli ainoa ”Suomen-poika”. Saavutus ei ollut yllättävä, sillä hänellä on aikaisemmilta vuosilta useita toisia ja kolmansia sijoja. Pronssia sai **Pentti Jalo**, joka pääsi toisen kerran mestaruusturnauksissa pronssipallille.

Timo Myry

Tulokset:

1. Tapio Ketonen, Turku (1943) 6
2. Dimitri Seisler, Viro (1928) 5,5
3. Pentti Jalo, Helsinki (1801) 5
4. Tauno Kiviharju, Karhula (1569) 4,5
5. Erkki Tiippana, Hyvinkää (1467) 4
- 6.-12. Kauko Alamäki, Toijala (1644), Yrjö Kilpi, Oulu (1569), Uuno Riski, Helsinki (1749), Esko Rantala, Säkö (1537), Esko Kröger, Kokemäki (1654), Leo Kanerva, Viiala (1580) ja Martti Taipale, Helsinki (1481) 3,5
13. Lauri Räisänen, Helsinki (1549) 3
14. Arvi Kivivuori, Helsinki (1486) 2,5
15. Tapani Keto, Tuusula (1402) 1

Pikapeliturnauksen kolme parasta olivat Ketonen 10/11, Seisler 10/11 (järjestys vertailulla) ja Alamäki 8,5/11.

Näytepelissä tuleva mestari kukistaa helposti pronssimitalimiehen. Tavallisesti tarkalle ja sitkeälle Pentti Jalolle sattui huono päivä, sillä avaus epäonnistui ja loppukin tuli yllättäen.

Tapio Ketonen - Pentti Jalo, sisilialainen puolustus seuraavine siirtoineen:

1.e4 c5 2.Rf3 Rc6 3.d4 cxd4 4.Rxd4 e6 5.Le2 Rf6 6.Rxc6 bxc6 7.Rd2 Le7 8.e5 Rd5 9.0-0 0-0 10.c4 Rf4 11.Re4 Rxe2 12.Dxe2 d5 13.exd6 Lf6 14.c5 Ld4 15.Le3 Lxe3 16.Dxe3 f5 17.Rd2 Df6 18.b3 a5 19.f4 La6 20.Tfe1 Tfe8 21.Rf3 a4 22.Re5 Lb5 23.Dd2 Ted8 24.Dd4 h6 25.Rf3 Kf7 26.Re5 Kg8 27.Te3 axb3 28.axb3 g5 29.Tee1 g4 30.Txa8 Txa8 31.Ta1 Td8 32.Ta7 Dh4 33. Rf3 1-0

Sotaveteraanit keskittyneinä shakkimestaruuskilpailuun Tuusulassa. Edessä oikealla Leo Kanerva, jonka aloitteesta Sotaveteraaniliiton shakkimestaruuskilpailut aloitettiin. Häntä vastaan pelaamassa Erkki Tiippana Hyvinkäältä.

SINI®

Sinituote Oy
Erkylän kartano 50
05820 Hyvinkää
019-76000

www.sini.fi

ADC

Muistoja sota-ajalta

Sotaveteraanin neljässä edellisessä numerossa julkaistiin vuorollaan Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön kirjoituskilpailuun osallistuneita kirjoituksia aiheesta "Kotirintaman elämää". Lehtemme julkaisee tässä vielä yhden kirjoituksen, joka kuvailee joulun tunnelmia sodan aikana.

"Isä rakas-! Joulurauhaa huumiskoon sinulle siellä vieraalla maalla ne ikihongat. Lapset sanovat, ettei joulu tunnu miltään kun ei isä ole kotona." Näin äiti kirjoitti isälle rintamalle jouluna 1941.

Mielikuvani lapsuuden jouluista perustuvat ehkä kuusi-

seitsenvuotiaasta lähtien omiin muistoihin mutta myös valokuviin ja vanhempieni vilkkaaseen sota-aikaiseen kirjeenvaihtoon. Tietysti näistä asioista on perheessä myöhemmin myös keskusteltu. Talvisodan syttyessä olin viisi ja puolivuotias. Muistan hyvin sen tunnel-

Perkkiön perhe jouluna 1941: Vasemmalta sisarusten äidillä Siirillä sylissä Aune. Keskellä tämän jutun kirjoittaja Sirkka ja isätumassa Maria.

Kirjoittajan isä Erkki Perkkiö (vasemmalla) ja saman ikäoverinsa Jani Pokela sodan aikana "siellä jossain". Haapavedeltä kotoisin ollut Pokela kaatui Ihantalassa 1944.

man, kun hyvästelimme isää, joka reppu selässä seisoi ovella. Hänen katseensa kiersi tuttua tupaa kuin hetken näkymää simpäänsä tallentaen. Siinä halusimme isää ja itkimme pelokkain aavistuksin. Alle kaksivuotias sisareni isän sylissä ihmetteli, miksi te itkette.

Joulun odotusta

Siitä se alkoi odottaminen. Odotettiin mitä kuuluu. Odotettiin kirjeitä ja niitä saatiin. Odotettiin isää lomalle. Odotettiin, että sota loppuisi. Odotettiin joulua. Mutta isä ei päässyt jouluksi kotiin. Mitä lapset eivät vielä ymmärtäneet, sen he vaistosivat. Mitenkä lapsilta olisi jäänyt huomaamatta aikuisten pelko, huoli ja murheet. Isä, sedät ja tutut naapurin miehet olivat todellisessa vaarassa. Koko Suomi oli vaarassa. Ihmiset elivät rukouksessa, niin me lapsetkin. – Suojele rakas Jumala isää. Anna isän säilyä terveenä ja hengissä. Anna päästä kotiin meidän luo. Anna rauha maallemme. Lasten lapsellinen usko ja vilpittömät puheet antoivat vanhemmillekin voimaa ja uskoa tulevaisuuteen. Tämä näkyy äidin ja isän kirjeistä. Lasten vuoksi oli kestävä. Me lapset autoimme äitiä voimiemme mukaan ja isä kannusti kirjeissään kotijoukkoja.

Ensimmäisenä sotajouluna isä oli rintamalla samoin ainakin 1941. Sotaan lähtö oli yllättänyt kaikki. Monen talon polttopuut olivat metsässä, eikä kylässä ollut miehiä halonajoon ja sotaan ne aikuiset hevoksetkin oli lähetetty. Talvi tuli aikaisin ja kovat pakkaset. Ei ihme, että isä rintamalta huolehti puun ajosta. Loppuvatko puut ennen joulua? Isä neuvoi äitiä yksityiskohtia myöten kotitöissä. Äiti pani hevosen aisoihin isän ohjeiden mukaan ja metsästä saatiin polttopuita. Kova pakkasen ja vesipula aiheuttivat sähkökatkoksen kylällämme moneksi viikoksi. Äiti tuskaili karbidilampun kanssa ja me pelkäsimme sen räjähtävän. Se karbidikin loppui juuri jouluksi, samoin lamppuöljy. Näytti tulevan aivan pimeä joulu. Uloshan ei saanut kyllä muutenkaan näkyä valoa. Ikkunoissa piti olla ne Molotovin kartiinit. Mutta äidin sisko tuli jouluksi meille ja toi tullessaan sitä öljyä. Muutenkin tädin tuleminen valaisi elämää. Hän oli aina odotettu vieras ja olikin meillä sota-aikana viikkokausia. Lämpimäs-

ti ovat jääneet mieleen sekä isän että äidin sisarusten vierailut. Kirjeet kertovat myös välittämisestä ja huolenpidosta. Suvun olemassaolo merkitsi sota-aikana äärettömän paljon. Nyt puhutaan verkostoista, silloin ne toimivat.

Kirje isältä tyttösille.

"Kahtokaapa tytöt, että ne leikkikalut ovat ojennuksessa, kun joulupukki tulee. Se pukki kun on ylennetty täällä kertausharjoituksissa väpeliiksi ja se vaatii että kaikki pitää olla paikoillaan ja hyvässä kunnossa, ei pitkin lattiaa – sukset nurkkaa vasten pystyssä. Ja sitten teidän pitää hakia ulkoa punaiset posket, olla ulkona aina, kun äiti lupaa. Sitten minä tein sille pukille valituksen, että siellä ei ole joka kiikuttelee ja kantelee teitä. Niin sano sen asian järjestyvän siten, että sinne enoille on annettu täältä määräys käyvä kiikuttamassa teitä. Ne kyllä tietävät miten vilkkaasti määräystä on toteltava. Viiden tunnin sisään on matkustettava sinne Toivolaan mukana seuraavat varusteet: talvikampeet päällä ja pastillipussi palton taskussa. Niin mukavasti ne nämä asiat järjestyvät. Kyllähän täältä isäkin tulee sitte kun opin porolla ajelle eikä tiedä vaikka pukin mukana tulen. Terveisiä isältä lapsilleen – aina muistan teitä."

Isä eli silloinkin ajatuksissa mukana vaikka pääsi lomalle vasta joulun jälkeen. Meillä kotona oli ikävä häntä.

Elämä oli kaikin puolin vaatimatonta. Kaikki oli kortilla sota-aikana ja vielä kymmenen vuotta sen päätyttyäkin. Mitään turhaa tai yllälistä ei hankittu eikä tainnut olla saatavanakaan. Äiti yritti parhaansa mukaan laittaa lapsille joulua. Pieni kuusi tuotiin tupaan, koristeet olivat kotitekoisia repipaperiköynnöksiä. Paperista leikattiin enkeleitä Suomenlipurivi kuului varmaan jokaisen kuuseen silloin, niin myös meillä. Mummulan kuudessa oli nauha, jossa oli kirjoitus

– Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa ja maassa rauha ihmisille, joita kohtaan hänellä on mielisuosio.

Kynttilöitäkään ei saanut kaupasta. Muistan kun tehtiin talikynttilöitä ja sain olla valmistamassa niitä. Vartaisiin solmittiin pumpuliset sydänlangat, kaksi aina samaan, ja kastettiin kannussa sulassa talissa välillä jäähdyttäen. Askar-

telu ei ollut pelkkää ajanvietettä vaan tehtiin sellaista, mikä oli tarpeellista ja mitä ei muuten saanut. Mielikuvitukselle oli silloin käyttöä. Kun äiti osti meille pukinkonttiin vesivärit, maalasi hän niillä ensin joulu-pöytäliinan.

Äiti kirjoitti 1941 rintamalle: "Kävi pikkukin. Tytöt sai pikku vihot (huom. pieni vihotko oli vielä puolitettu), keittokupit, makeisia. Minä sain lasilautasia kaksi, pesupulveria. Soosikarotin Iidalta. Pakkanen on kova 28 astetta. Puut seisoo juhla-asussa joka oksa huurteessa, auringon valossa kimaltaa kuin jalokivet"

Muistan hyvin helmet, jotka isä oli ostanut silloin pukinkonttiin ja toi ne sisarelleni ja minulle sitten kun pääsi lomalle.

Piparkakkuja jouluksi isälle rintamalle

Äiti laittoi vähistäkin aineksista maukasta ruokaa. Jokapäiväistä olivat kuoriperunat ruskean jauhokastikkeen kanssa tai ispinäpotut. Jouluksi yritettiin tietysti saada jotain parempaa sota-aikanakin. Kinkkua ei meillä lapsuudessani koskaan paistettu, vaikka sikakin kasvatettiin. Taloudenpito oli tarakoissa käsissä. Mutta jouluna oli kyllä jonkinlaista lihapaistia ja uunissa kypsä maukas ohraryynipuuro. Minusta tuntuu, että rusinasoppaa oli sota-aikanakin. Siihen aikaan liittyi myös muisto äidin laittamasta lipeäkalasta. Kuivien kapakalojen liottaminen piti aloittaa jo viikkoja ennen joulua. Piparkakkuja leivottiin ohra- ja ruisjauhoista. Niitä lähetettiin myös isälle rintamalle jouluksi ja muulloinkin.

Jouluksi hänelle lähetettiin myös saunavasta. Sieltä jostakin hän kirjoitti: "Täällä on vietetty joulu ja nyt on menossa Tapani. Istun täällä kauniin vaaran kupeella Pohjolan pakkasessa ja lumessa. Alkaa jo hämärtyä ilta. Jouluna vietimme ikimuistoiset hetket pommien räjähdellessä"

Isä kirjoitti lähes joka päivä kotiin, kun se vain oli mahdollista ja kirjeitä ja paketteja lähti kotoa rintamalle. Kirjeenvaihto toimi myös suvun kesken.

Olihan se ilonpäivä, kun isä palasi rintamalta ja sota oli ohi.

**Sirkka Junttila
Haapavesi**

Linjojen jaloissa evakkotaipaleelle

Lasteni pyynnöstä kirjoitin oman 7-vuotiaana kokemani ja pikkuveljeni evakkotaipaleen muistiin. Siitä levisi tieto syntymäkuntani Johanneksen pitäjälehdessä joulukuun 2005 Karjala-lehteen. Nämä nähtyään Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen toimittaja **Iikka Malmberg** kirjoitti asiasta tänä vuonna 3. kesäkuuta ilmestyneessä lehdesään. Hänen kirjoituksensa herätti ihmisiä antamaan palautetta. Moni puhelinsoitto ja kirjeet kertovat raskaista omakohtaisistakin kokemuksista – emme siis olleet ainoat evakko-harhailijat.

Veljeni ei ole vielä tähän päivään asti voinut hyväksyä seikkailuamme ja katoamistamme vanhemmista. Hän oli silloin vasta 4-vuotias ja sodan kauhun, pommitusten nälän ja epämääräisen ravinnon vuoksi matkalla kuumeisena ja kannettavana. Psykologit ovat selvittäneet minulle, että luonto suojelee lasta hirveyksiltä ja poistaa ne mielestä.

Vanhempani olivat 1938 ostaneet oman tilan Viipurin maalaiskunnasta Ylä-Sommeen Korpelan kylästä Korpelanjoen varrelta. Itse olin syntynyt 1937 Johanneksen Kajjalan kylässä isovanhempieni kotona. Meitä vastapäätä joen toisella puolen olivat Johannes Virolaisen maat.

Suurhyökkäyksen aikaa

Venäjän armeija aloitti jo keväältä 1944 provokatoriset toimet mm siviilikohteiden, sisämaan kaupunkien pommituksilla. Kun pommikoneet lähestyivät Viipuria, alkoi Viipurin IT ”laulamaan”. Kotimme oli linnuntietä runsaan viiden kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Suurhyökkäys alkoi valmistelevalle hyökkäyksellä 9.6. ja 10.6. lähti divisioonien vyöry, joka loistavista torjuntavoitoista huolimatta pani suomalaiset perääntymään. Venäläiset olivat Viipurissa jo 20.6.

Iltapäivällä 18.6. sotilas toi pihamme puuhun lapun, jossa käskettiin iltakahdeksaan mennessä olla Viipurin toisella puolen. Aikuisten oli selvittävä itse, lapset ja vanhuksot koottava Säiniön eteläpuolelle Aution kylään, mistä heidät armeijan autoilla evakuoidaan.

Suuret pommikonelaivuudet ja maataistelukoneet pieksivät ilmaa. Lapsia ja vanhuksiakin

Äiti ja Rauno kotonaan Korpelassa ennen talvisotaa 1938.

hakemaan tulleet SA:n autot joutuivat tulituksen kohteeksi Aution kylässä, jossa Kev. Psto 1:n tykkimies Saanio kertoi pudottaneensa 16 konetta. Paljon suomalaisia oli jo kaatunut ja jäänyt vangiksi (Rintala: Sotilaiden äänet. Saari: Sotavangin tilitystä). Olimme jo osittain autojen lavoilla, kun hyökkäys iski. Ryntäsimme muiden tapaan veljeni kanssa lavalta suojaan minne ennätimme, äitimme hevosen kanssa suuntaan, minne sen turpa osoitti.

Kun pöly laskeutui ja paikalle jääneet uskaltautuivat isojen kivien takaa nousemaan katkenneiden puiden seasta etsimään omiaan, nousin minäkin veljeni kanssa. Mutta minne äiti oli ampaissut. Olisiko äiti lähtenyt meitä etsimään kotipihalta? Läksimme aika vauhtia 3 km:n matkan takaisin kotiimme. Ei äitiä ollut sielläkään. Eläimet oli ammuttu pihalle.

Samalla uusi pommituslaine tulee kohdalle ja IT rytisee. Sääntäämme alamäkeä pellon reunaan vahvan haapalankkusillan alle, jossa monesti ennenkin olimme tilannetta tiirailleet. Emme pääse sieltä lähtemään tilanteen jatkuessa. Ilta etenee, pellonreunassa on liikettä. Sotilaita menee reippaasti Viipuria kohti, pian myös ryhmänä. Onneksi niitä ei tule tänne pelto-ojan sillan suuntaan. Hämärtyy. Sillan lähellä on iso lähde purkaen vettäan valloittamamme sillan alitse vievää ojaa pitkin joelle. Hörppäämme siitä vettä. Selässäni on reppu, johon olen pannut alushousut, henkselit, kaksi leipää, votta ja kangaspussiin suolaa.

Kaksi ryömivää sotilasta

Joelta päin siltaamme lähestyy ojaa pitkin ryömien kaksi sotilasta. Sanon veljelleni, että nyt ei itketä, nuo eivät ole venäläisiä. Annamme tilannekuvauksen ja alushousuistani revitään heille sidettä. Saadessaan syötävää repustamme, he lupauvat viedä meidät vielä turvaan. Enää ei päästä suoraan Viipuriin, vaan on tehtävä itään kourukaten ehkä pitkäkin kierros. Toinen sotilaista hiipii pihallamme käyden leikkaamassa kertomistamme eläimistä ison köntin lihaa, joka tungetaan reppuuni kankaaseen käärittyinä.

Alkaa väsyttävä ryömiminen ojanpohjia pitkin aluksi Korpelanjoen vartta ylöspäin. Lentokoneiden ilmaantuessa tekeydymme kuolleiksi. Taival jatkuu edeten ja perääntyen. Yöllä on sateista ja sumuista. Olemme märkiä.

Nälkään syömme pehmyttä ruohoa ja raakoja marjanalkuja. Puhdasta vettä ei voi etsiä, on juotava mitä on edessä. On mussutettava raakaa lihaa. Jatkuva märkinä olo puistattaa. Veljeni posket helottavat kuumeesta ja silmät harhailevat tiedostamatta mitään.

Pian eteemme ilmaantuu suuri sotilasreppu. Siitä leikataan alakulmat pois. Pikkuveli asetetaan reppuun jalat reitistö ulos roikkuen. Reppu keikkuu milloin sotilaan vatsapuolella, milloin selässä. Edessämme on kuollut hevonen iso aukko kyljessään. Entisen lihan loputtua leikataan lonkasta kimpale jo liukkaaksi muuttunutta lihaa, jota syömme suolan kanssa pa-

remman puutteessa.

Ryömimme ilman vuorokausien tajua eteenpäin. Kun uupumus iskee, nukumme toisissamme kiinni, aivan sotilaiden kainalossa. Koko ajan jonkun on tarkkana seurattava maastoa. Julmettu sodan pauhu on koko ajan seuramme kunnes ei tunnuta päästävän mihinkään suuntaan. Sotilaamme huomaavat vartiomiehen liikkuvan toistuvasti ympyräänsä. Toinen lähtee ryömimään kuin hiipivä kispapeto illan hämärään kunnes tulee vauhdilla takaisin pyyhkien käsiään sammaliin. Sitten mennään niin kovaa kuin päästään, kunnes on heittädyttävä maahan. Pian kuuluu laukauksia, on jatkettava pakoa.

Hankala veden ylitys

Monen veden ylitys on hankalaa. Teiden ylitykset ovat hankalimpia. Paikoin hyökkäysvaunut käyvät tyhjäksi vierierissä sotilaiden istuessa aterialla. Lentokoneiden laivueet suuntasivat Viipuria kohti ja pian kevyemmin äänin takaisin. Hevosen liha oli lopulta hylättävä. Ilmestyi paiseita. Ripuli ei kysynyt aikaa eikä sopivaa hetkeä. Samaa jatkui pitkään.

Kaukana näkyi suuri vesieste. Oikealla pauhasi jatkuva taistelu. Oli siirryttävä yläjuoksulle turvallisemmalle alueelle. Rannalla oli paksu tukki. Toinen miehistä valmisteli sitä vedenrajaan, toinen rukoili ylitykselle onnistumista. Saappaat ja ylimääräiset vaatteet pantiin reppuun ja olkaimista tuki ympärille. Toisen sotilaan vyö

kiedottiin tukin ympäri. Hän veti vyöstä meitä toisia, jotka roikuimme vyöstä kiinni pitäen tukin takana. Kun lopulta saavutimme rannan, kaikki röyhtäilimme vettä, oksensimme ja vajosimme syvään voimattomuuteen...

Paitani hiha reväistiin pitkän kepin päähän ja meidän poikien piti lähteä keppi pystyssä eteenpäin Eldankajärven jäätä laulaen niin kovaa kuin jaksomme. Ei aikaakaan, kun edessämme oli suomalaisia sotilaita aseineen. Sain vain sanotuksi, että takana on vielä kaksi sotilasta, jotka meidät toivat. Sen jälkeen voimat loppuivat...

Emme tienneet, että meidät oli viety yksityiskotiin Lappeenrantaan, jossa sotilaslääkäri ja lotat meitä hoitivat. (Lääkäri on nyt tunnistettu K.J. Klemolaksi, joka oli jäänyt Lappeenrantaan sairaalan sieltä siirryttyä jo pois.) Heinäkuun puolenvälin maissa meidät oli pantu junaan suuntana Ulvila. Siellä meitä hoidettiin kansakoulun eteisessä halkolaatikon päällä joitakin päiviä, kunnes sydämellinen invalidimies, Kaasmarkun Prehtin talon Huugo-isäntä, vei meidät kotiinsa. Talon tytär Annikki vei minut aikanaan ilmoittautumaan kouluun. Vastasyys-lokakuun vaihteessa äiti ja mamma löysivät meidät. Tuhanneet kiitokset prehtiläisille ja silloisille opettajille.

Tapauksia sinänsä ovat olleet siirtyminen vihdoin omalle uudelle kotitalolle, koulunkäynnin mahdollisuudet, valmistuminen virkaan, omaan perheeseen ja siihen ammattiin, joka on johtanut jo eläkkeelle karjalaisvaimoni kanssa.

Joka tapauksessa kiitos ja kunnia kuuluvat kaikille Teille, veteraanit ja lotat, jotka saitte tuon punaisen vyöryn pysähtymään. Menetyksistä ja tuskasta huolimatta saamme tänään omassa maassa omine lakeinemme rakentaa tätä päivää ja tulevaisuutta. Tällä mielellä haluan myös toimia Asikkalan Sotaveteraaneissa tukijäsenenä.

Rauno Väntsi

Kirjat

Sotapropagandaa suomalaiseen tapaan

Lasse Lehtinen: Sodan käyntiä sanoin ja kuvin. Suomalainen sotapropaganda 1939–1944. ISBN 951-0-32025-0. Porvoo 2006. WSOY 271 sivua.

Sota yllätti Helsingin olympialaisiin valmistuvat suomalaiset. Toki pessimistinä pidetty marsalkka Mannerheim oli jo vuosia varoitellut sen olevan tulos. Kun Neuvostoliitto hyökkäsi 30.11.1939, ei propagandaa juuri tarvittu kansallisen yksimielisyyden saavuttamiseksi. Olihan hyökkäyksen kohteena demokraattinen ja vaurastunut Suomi, jonka suomalaiset kokivat puolustamisen arvoiseksi. Toisaalta Stalinin suorittamat suuret pudistukset, Molotov–Ribbentrop -sopimus, Puolan kukistaminen ja jako, Baltian tukikohdat, Mainilan laukaukset sekä hyökkäyksen kera esitelty Otto-Wille Kuusisen hallitus kertoivat selvää kieltään hyökkääjän tavasta toimia.

Lasse Lehtisen teos *Sodan käyntiä sanoin ja kuvin* kertoo värikkäästi sotiemme ajan tiedotustoiminnasta jonka johtavana periaatteena oli säilyttää uskottavuus pitäytymällä tosiasioissa. Pääpiirteissään siinä myös onnistuttiin. Valehtelu oli kiellettyä, mutta ei aina voinut totuuttakaan kertoa. Mihinkään goebbelstiläiseen tai ehrenburgilaiseen propagandaan ei meillä sorruttu. Kuvaavaa on, että jo aivan jatkosodan alussa kiellettiin radiossa ”joutava ryssittely”. Huhtikuussa 1942 Päämajan tiedotusosaston ohjeessa kehoitettiin karttamaan vastustajan järjestelmän aliarviointia ja kovin räikeää kielenkäyttöä. ”Rysä” sanaa ei suoraan kielletty, mutta sensuuri aloitti sen karsinnan. Saman vuoden lopulta alkaen tuli mahdolliseksi julkaista liittoutuneiden toimittamia uutisia, joita toki oli voinut koko sodan ajan esteettä kuunnella myös BBC:n lähetyksissä. Vähittäinen valmistautuminen Saksan tappioon aloitettiin tiedotustoiminnassa kohta Stalingradin jälkeen. Oli edettävä varovaisesti, sillä sekä elin- että sotatarvikkeissa olimme täysin riippuvaisia kanssasotijastamme. Koko ajan oli myös pidettävä mielessä, että rauhan ensisijainen edellytys oli rintaman kestäminen – vaihtoehtona olisi antautuminen ja miehitys.

Siiri Angerkoski ja Aku Korhonen kiertueella Kiestingin suunnalla elokuussa 1941. Koko kansan suosikeiksi he olivat nousseet jo kolmekymmentäluvulla lukuisten elokuvarooliensa ansiosta. Jo talvisodan aikana Aku Korhonen oli ”Lapatossuna” osallistunut huhujentorjuntataisteluun. Kirjan kuvitusta. SA-kuva.

Armeijan puolella propagandasta huolehti Päämajan tiedotusosasto. Sen alaisena oli yhdeksän tiedotus- eli TK -komppaniaa, jotka oli jaettu armeijakuntiin, meri- ja ilmavoimiin sekä kotijoukkoihin. Siviilipuolella Valtion tiedotuslaitos toimi hallituksen äänitorvena. Joukkoihin kohdistuva valistus työ organisoitiin määräämällä jokaiseen joukko-osastoon valistusupseeri, jota tehtävää hoiti yleensä oman toimensa ohella joku upseeri – monessa tapauksessa sotilaspastori.

Väestön mielialoja seuraamaan, huhuja torjumaan ja asiallista tietoa jakamaan perustettiin koko maan kattava järjestö, jonka yhteenvetoraportit päättyivät maan johdolle. Pitkän asemasodan aikana erityisesti elintarvikkeiden saanti oli merkittävä mielialatekijä. Säännöstelystä ja korttiannoksilla pyrittiin takaamaan tasa-arvoinen ruokatarvikkeiden jakelu. Kaupunkilaisten – ja varsinkin kaupunkien työväestön – keskuudessa hämärämiesten hoitama mustan pörssin kauppa herätti katkeruutta. Vain se, jolla oli rahaa, saattoi ostaa.

Oma lukunsa oli sekä rintamalla että kotirintamalla mielialoja kohentava viihdytystoiminta. Valtavan suosion saavuttivat radioidut asemiesillat, heti ensimmäisestä Helsingin Messuhallissa pidetystä alkaen. Kaikkiaan niitä järjestettiin 125. Radiossa sanavalmiista ”Jahvetista” ja hänen kirjelaatikostaan tuli suorastaan legendaarinen huhujen torjuja ja tiedon jakaja. ”Jahvetin” alias Yrjö Kilpeläisen sanotaan vastanneen kahta di-

visioonaa. Rintamalla joukkoja kävivät viihdyttämässä kiertueet joiden repertuaari vaihteli haitarisoitosta ja iskelmistä aina ooppera- ja balettiesityksiin saakka. Tauno Palo, Siiri Angerkoski, Aku Korhonen, Joel Rinne, Georg Malmsten ja lukemattomat muut tekivät parhaansa maanpuolustushengen nostattamisessa ja ylläpidossa.

Lasse Lehtisen mainiota kirjaa lainaten lukija voi yhtyä toteamukseen: ”Voit perustellusti sanoa, että myös propagandamiesten sota päättyi torjuntavoittoon”. Erikseen on syytä mainita vielä teoksen hieno painoasu, onnistunut taitto ja hyvä kuvitus.

Antti Hannula

Salaisen sodan asiamies

Pekka Turunen: Salaisen sodan asiamies, Mannerheim-ristin ritari Paavo Suoranta, Ajatus Kirjat, Gummerus 2006, ISBN 951-20-7066-9. 319 sivua. Ovh. 36 €.

Kauppätieteiden tohtori Pekka Turuselta ilmestynyt *Salaisen sodan asiamies* kertoo salaisesta partiomiehestä, asekatkijasta, Stella Polaris-operaation valmistelijasta, Nato-maiden tiedustelijasta ja ”Pääesikunnan silmänä” Suezilla.

’Raisiolaisten sotatie 1939–1945’ ilmestyi

Maija Vitkalan kirjoittama 250-sivuinen teos *Raisiolaisten sotatie* ilmestyi itsenäisyyspäiväksi. Tekijä on haastatellut Raision seudulla asuvia sotiemme veteraaneja, invalideja ja lottia heidän sota-ajan kokemuksistaan.

Kirja on muistelmakooste, kuvaus sodan todellisuudesta aitona, sotiin osallistuneiden kertomana sekä kunnianosoitus niille, jotka sitkeästi itseään säästämättä puolustivat maamme itsenäisyyden säilyttämiseksi. Kirjan tarkoituksena on viestittää tuleville sukupolville, ettei isänmaamme vapaus ole itsestäänselvyys.

Ulkoasultaan isänmaallisen upea teos on runsaasti kuvitet-

tu. Monien taistelupaikkakuvusten lisäksi siinä on ainutlaatuisia kertomuksia kaukopartiotoiminnasta, panssarijunasta, rintamalottien työstä ym. Myös kolmen suojärveläisen siviilisotainvalidin kuvaukset Aunuksen Interposolkan vankileirillä vietetystä ajasta ovat puhuttelevia.

Kirjan hinta on 20 €. Raisiossa sitä myyvät Raision kirjakauppa ja Turun seudun osuuspankki, Naantalissa Kirjakauppa Birgitta. Postitse lähetettävät tilaukset: Maija Vitkala, puh. (02) 438 7873 tai 050 357 0065 tai sähköpostitse maija.vitkala@webinfo.fi

Suomalaisen SS-pataljoonan henkilökuvausta

Veikko Elo: Pantin lunastajat, Karisto 2006, 2. painos, ISBN 10:952-5026-53-1.

Professori Mauno Jokipiin perusteellisen SS-pataljoonaa käsittelevän tutkimuksen ohella on mainittava insinööri Veikko Elon suomalaispataljoonaa käsittelevä vuosia kestänyt tutkimustyö, josta nyt on julkaistu 2. painos. Ensimmäinen 1993 ilmestynyt painos myytiin loppuun jo vuosia sitten. Jos Jokipii onkin käsitellyt pataljoonaa kokonaisuutena, on Elo keskittynyt kertomaan henkilöistä ja heidän vaiheistaan 1941–1943 Saksan itärintamalla ja 1943–1944 Suomessa Suomen asevoimien sotilaina.

Kirjassaan Elo selvittää miksi teki tämän teoksen sekä kertoo missä ryhmässä ja milloin suomalaisvapaaehtoiset lähtivät vapaaehtoisiksi Saksan armeijaan. Koulutuksen eri vaiheet Wienissä, Stralsundissa ja Gross Bor-

nissa loivat pohjan taistelijan taidoille. Puolen vuoden koulutuksen jälkeen pataljoona lähti itärintamalle Mills-joelle, myöhemmin Kaukasiaan osallistuen verisiin taisteluihin. Stalingradin suunnalla keväällä 1943 se irrotettiin ja kotiutettiin saman vuoden kesä-heinäkuussa 1943. Ansaitun loman jälkeen sotilasura jatkui Suomen armeijassa 1943–1945.

Veikko Elo ei käsittele kirjassaan niinkään käytyjä taisteluja, vaan pataljoonan henkilöstöä. Siinä hän on tehnyt suurtyön. Taisteluissa heitä kaatui Saksan itärintamalla 256 ja Suomessa lisäksi 113 eli yhteensä 369, viimeiset Lapin sodassa. Haavoittuneita oli yli 800 – tappiot 1 407 miehen joukosta olivat raskaat. Korkeatasoisesta joukosta koulutettiin mm. upseereiksi 1942–1964 noin 300 vapaaehtoisesta.

Lähtiessään Saksaan 1941 he kuvittelivat joutuvansa Wehrmachtin (Saksan armeijaan). Toisin kävi. Heidät liitettiin ns. Waffen SS-joukkoihin Wiking-divisioonaan. Käytännössä he taistelivat armeijan tapaan sen käskyjä noudattaen. Suomen hallitus siunasi hankkeen. He toimivat suomalais-saksalaisen yhteistyön panttina. Mihinkään sotarikoksiin he eivät syllistyneet. Suomen valtionjohto tajusi heidän asemansa täysin. Sotien jälkeen kaksi heistä toimi ministerinä.

Tapio Skog

Veljeä ei jätetä

Parkanon Sotaveteraanit ry:ltä on yhdistyksensä 40-vuotisjuhlavuoden merkeissä ilmestynyt Matti Niemen toimittama runsaasti kuvitettu historiikki *Veljeä ei jätetä. Parkanon Sotaveteraanit 1966–2006*. Kirja tuo

esille yhdistyksen vuosittaiset ja muut tapahtumat sen perustamisesta tähän vuoteen asti ajanmukaisessa järjestyksessä, samoin eri tehtävissä toimineet henkilöt.

Kirjaa myy Parkanon kirja-

kauppa ja on tilattavissa Matti Niemeltä puh (03) 448 1653 tai 040 516 3285 ja sähköpostitse matti.niemi@elisanet.fi

Mannerheim-linja – totta ja tarua

Antero Uitto – Carl-Fredrik Geust: Mannerheim-linja – Talvisodan legenda Ajatus Kirjat, Gummerus Kustannus Oy, Jyväskylä 2006, 223 s.

“Talvisodasta ja siihen liittyvää Mannerheim-linjasta on muodostunut lähes myytti Suomessa ja myös maailmalla. Sodasta ilmestyy yhä säännöllisesti uusia kirjoja, tieteellisiä tutkimuksia sekä aiempien teosten uusintapainoksia. Kansainvälisesti se on kenties tunnetuin Suomen sotahistoriallinen tapahtuma.” Näin aloittavat kirjansa Carl-Fredrik Geust ja Antero Uitto.

Tämän luettuaan lukija kokee ahaa-elämyksen: todellakin, niin paljon kuin Mannerheim-linjasta on puhuttu ja kirjoitettu, kokonaisuudesta siitä ei ole tehty. Geustin ja Uiton kirja korjaa tämän puutteen, kertaitella ja kunnolla.

Pääpuolustusasemasta Mannerheim-linjaksi

Kirjassa kuvataan Kannaksen linnoittamisen historia itsenäistymisestä alkaen. Suomenhan onnistui irtautua Neuvosto-Venäjästä ensimmäisen maailmansodan tapahtumien seurauksena ja uudessa ja epävarmassa tilanteessa Suomi katsoi tarpeelliseksi varmistaa itäraajansa. Kannaksella se merkitsi puolustuslaitteiden suunnittelun ja rakentamisen aloittamista jo 1920-luvun alkupuolelta lähtien.

Nuorella itsenäisellä Suomella oli kuitenkin vain rajalliset taloudelliset resurssit eikä rahaa maanpuolustukseen liennyt kovin paljon. Talvisotaan mennessä oli sentään saatu aikaan yhtenäinen puolustusasema Suomenlahden Kyrönniemestä Summan kautta Taipaleeseen ja Laatokalle. Tämä puolustuslinja oli pituudeltaan noin 140 kilometriä ja siinä oli 606 kpl kk-pesäkkeitä ja -korsuja sekä 804 kpl majoituskorsuja. Tähän puolustusasemaan kuului lisäksi vielä satoja kilometrejä taistelua ja yhdysautoja sekä piikkilankapanssarivaunusteitä.

Mannerheim-linja -nimitys syntyi vasta talvisodan aikana lähinnä ulkomaisten lehtimiesten toimesta ja se oli se linja, mihin venäläisten hyökkäys joulukuussa 1939 pysähtyi. Rintama vakautettiin kuitenkin suurimmaksi osaksi juuri sille linjalle, joka oli alun perin suunniteltu ja rakennettukin suomalaisten pääpuolustusasemaksi.

Mannerheim-linja tuli tutuksi monelle talvisodan taistelijoille. Se murtui vasta 11.–12. helmikuuta 1940, kun venäläiset pääsivät Summassa Lähteen loholla läpimurtoon. Huonoutaan tai puuttuvan taistelutahdon vuoksi linja ei murtunut; venäläisten mies- ja materiaaliylikvoima vain oli niin suuri, että se lopulta ratkaisi asian.

Talvisota venäläisessä julkisuudessa 1940–41

Suomessa on tähän saakka ollut se käsitys, että Neuvostoliitto ei pitänyt talvisotaa “oikeana” sotana, vaan kysymys oli rajaselkkauksesta Suomen kanssa. Geust ja Uitto osoittavat kirjassaan täsmällisesti venäläisiin lähteisiin nojautuen, että talvisodasta, neuvostoliittolais-suomalaisesta sodasta, vaiettiin vasta Saksan hyökättyä Neuvostoliittoon kesäkuussa 1941.

Vuosina 1940–41 talvisota oli näyttävästi esillä venäläis-

sä sanomalehdissä, kirjallisuudessa, taiteessa, elokuvissa jne. Mannerheim-linja sai venäläisessä julkisuudessa niin suuret mittasuhteet, että sitä pidettiin jopa voimakkaampana kuin keskieuropalaisia Maginot- ja Siegfried-linjoja. Se, että neuvostoarmeija pystyi murtamaan Mannerheim-linjan, oli venäläisten asiantuntijoiden mukaan maailmanhistoriallisesti ainutlaatuista.

Sitten tuli sota Saksaa ja sen liittolaisia vastaan ja voitto siinä sodassa oli kuitenkin mittasuhteiltaan toista luokkaa kuin voitto neuvostoliittolais-suomalaisessa sodassa 1939–1940. Talvisota sai jäädä rajaselkkaukseksi.

Uusia tutkimustuloksia

Tekijät ovat päässeet käsiksi aivan uusiin venäläisiin lähteisiin ja tuloksena on uskottava ja dokumentoitu kuvaus siitä, miten venäläisten onnistui murtaa Suomen pääpuolustuslinja helmikuun puolivälissä 1940 Karjalan Kannaksella. Uutta tietoa on sekin, että heti talvisodan jälkeen neuvostopropagandassa Suomesta saatua voittoa – joka todellisuudessa tuli Neuvostoliitolle hyvin kalliiksi – pidettiin neuvostojulkisuudessa suurenoisena urotekona ja osoituksena Stalinin ylivertaisista johtajanominaisuuksista.

Kirja on perusteos myös sodanjälkeiselle sukupolvelle, joka tuntee vain käsitteen “Mannerheim-linja”. Geust ja Uitto ovat onnistuneet muuttamaan käsitteen todeksi; tällainen oli oikeasti Mannerheim-linja. Kirjassa on runsas, tekstiä havainnollistava kuvitus ja paljon karttoja. Kun kirjan ulkoasu on edustava, sen voi antaa myös lahjaksi – sekä isille että pojille.

Esko Vuorisjärvi

Niin metsä kasvaa kuin sitä kasvatetaan.

Metsästä tietoa: Metsälehti, Metsälehti Makasiini
Metsäkirjat, Metsänetti www.metsalehti.fi

Metsäkustannus Oy
Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
Puh. 02077 29136

METSÄ
kustannus

Kotimainen takuutuote Toimitukset kotiin

**SOTAVETERAANIT!
KYSYKÄÄ EDULLISTA
RAHOITUSTA!**

T:mi Kari.Matti Mäkinen

Sivupellontie 14, 61600 Jalasjärvi
0500-567 104, 06-456 1256
info@potkupyora.com
www.potkupyora.com

**OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA**

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

**Hyvät veteraanit!
Tulkaa saamaan veteraanien**

* laitos- ja päivä kuntoutusta, yhteydenotot
Leena Pentinsaari, puh. (09) 7527 2026 tai

* avokuntoutusta, yhteydenotot
Leena Pohjola, puh. (09) 7527 1039

TERVETULOA!

Kirjat

Asiantuntevasti Unkarin traagisista vaiheista

Reima T. A. Luoto: Unkari 1956. Fenix-kustannus 2006. 216 s.

Unkarin kansannoususta tuli tänä vuonna kuluneeksi 50 vuotta. Aihe huomioitiin laajasti eri viestimissä, ja siitä on kirjoittanut kirjan myös kokenut Unkarin-asiantuntija Reima T. A. Luoto, joka oli mukana avustamassa heimoveljiämme jo vuonna 1956 ja joka on siitä alkaen tiiviisti seurannut maan tapahtumia. Kirja on asiantuntevasti ja jopa vetävästi kirjoitettu; Unkarin traagisia vaiheita toisen

maailmansodan päätösvaiheista aina kansannousuun (ja siitä eteenkinpäin) voi lukija seurata kuin jännitysnäytelmää. Yllättävätkin käänteet seuraavat toisinaan - kansannousun varovaisen alun toiveikkuudesta aina sen katkeraan ja julmaan loppuun asti. Lukija saa selvän kuvan siitä, miten unkarilaiset petettiin paitsi idästä - ainakin eräiden tulkintojen mukaan - myös lännestä. Kirja herättää monia ajatuksia, ehkä ennen muuta siitä, miten samanlainen oman maammekin kohtalo olisi voinut olla.

Sivussa pysyttäytynyt Eva Braun

Angela Lambert: Eva Braunin elämä. WSOY 2006. 579 s.

Eva Braunista ei ole kirjoitettu paljon. Nyt suomeksi ilmestynyt Angela Lambertin teos on tiettävästi vasta toinen hänestä kirjoitettu kokonaiskuvaus, joka sekin perustuu paljolti spekulaatioille. Osasyynä - ellei jopa pääsyyinä - aiheen tutkimattomuuteen voikin mainita sen, ettei lähdemateriaalia ole erityisemmin säilynyt. Kuten tekijä toteaa, ”alkuperäisten lähteiden niukkuus on osaksi syytä siihen, ettei Eva Braunista ole kirjoitettu elämäkertoja”. Eräitä valokuvia, filmejä ja pientä päiväkirjaa lukuun ottamatta ei paljon mitään ole käytettävissä (tai ollut olemassakaan). Tätä selittää ja tähän liittyy kääntäen se, että Eva Braunin elämässä - hänen erikoista mutta samalla epävirallista asemaansa lukuun

ottamatta - ei ollut eikä tapahtunut juuri mitään historian-tutkimuksen kannalta merkille pantavaa sinänsä. Häntä eivät kiinnostaneet maailmanhistorialliset tapahtumat eikä politiikka, vaan hän eli melko suojattua elämää Etelä-Saksassa melkein sodan päättymiseen asti.

Myöskään aikalaisia ei enää ole juuri elossa hänestä kertomassa. Siten tekijä nojautuu työssään paljolti spekulaatioihin, jotka hän perustaa oman Saksassa syntyneen isoäitinsä nuoruudenkokemuksiin. Rinnastus perustellaan samalla syntymävuodella (1912) ja samantyyppisellä perhetaustalla. Koska Eva Braunista tekee kiinnostavan lähinnä hänen asemansa Hitlerin rinnalla (taustalla), teoksessa esitellään ja kerrataan myös 1920 - 1930-lukujen Saksan yleistä historiaa, ja pohdiskellaan maassa tuolloin tapahtunutta yleisemminkin.

Julkaisemattomia kuvia itärintamalta

John & Ljubica Erickson: Itärintama 1941—1945 valokuvina. Karisto 2006. 256 s.

Toisen maailmansodan suurimman sotänäyttämön - itärintaman - tapahtumista on julkaistu suomeksi uusi valokuvateos, johon on koottu pääosin lännestä aiemmin julkaisemattomia kuvia yhteensä noin 300. Kyseessä oli tiettävästi maailmanhistorian suurin aseellinen yhteenotto, johon Suomenkin rintama osaltaan kytkeytyi. Suomea tosin käsitellään teoksessa hyvin suppeasti - pääpaino on Saksan ja Neuvostoliiton välisessä kamppailussa, joka kysyi valtavan määrän ihmishen-

kiä puolin ja toisin; erään arvioiden mukaan tässä kamppailussa menetti henkensä noin 20 miljoonaa neuvostoliittolaista ja 10 miljoonaa saksalaista.

Teokseen on asiantuntijatekstit kirjoittanut vuonna 2002 kuollut professori John Erickson. Hän toimitti vuonna 2001 englanniksi ilmestyneen teoksen yhdessä vaimonsa Ljubican kanssa. Erickson oli Saksan ja Neuvostoliiton väliseen taisteluun erikoistunut sotahistorian professori Edinburghin yliopistossa, ja hänellä oli harvinaislaatuja yhteyksiä neuvostoliittolaisiin arkistolähteisiin. Hän kirjoitti lukuisia muitakin teoksia itärintaman taisteluista.

Kymenlaakson vireä 40-vuotias

Erkki Vitikainen: Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri r.y. 1966—2006. Korian Kirjapaino Alanko Ky 2006. 240 s.

Kymenlaakson sotaveteraanipiirin 40-vuotishistoria on kirjoitettu haasteellisesti vuosi vuodelta etenevään kronologiseen tyyliin, ja vaikka voisi kuvitella, että tällainen lähestymistapa tuottaisi paljon vaikeuksia, Kymenlaakson piirihistoriikin kohdalla lopputulos on varsin onnistunut. Toimintaa ja tapahtumia seurataan monipuolisesti aina perustamisajoista näihin päiviin asti. Lopussa on erillinen katsaus piirin naistoimikunnan historiaan. Ennen tilastoliittettä esitellään myös alueen kunkin sotaveteraaniiyhdistyksen osalta perustiedot osoitteineen ja muine yhteystietoineen.

Kymenlaakson piiri on iältään Sotaveteraaniliiton kolmas-toista. Kymenlaaksossa edettiin siinä mielessä ripeästi ja ”kerta-räysäyksellä”, että kun alueen ensimmäinen sotaveteraaniiyhdistys perustettiin 20.4.1966 Kouvolaan, piiri päätettiin perustaa jo noin kuukautta myöhemmin neljän tuolloisen yhdistyksen voimin. Tiettävästi piiri perustettiin Vapaussoturien Huoltosäätiön aloitteesta, ja perustamiskokouksessa oli mukana liiton tuolloinen toiminnanjohtaja Aarne Kesänen, joka kiersi maata muutoinkin ahkeraan 1960-luvun jälkipuoliskolla sotaveteraaniiyhdistyksiä ja -piirejä perustamassa.

Yhdistysten perustamista vaikeutti aikanaan naapuriliiton painostus ja eräät poliittiset kysymykset. ”Valtakunnan johdon Neuvostoliitto-myönte-

Jaatisen Lapin sodan kolmas

Pekka Jaatinen: Tie Sturmbockiin. Johnny Kniga Kustannus 2006. 362 s.

Pekka Jaatisen romaani Tie Sturmbockiin kuvaa Lapin sota läntisessä Lapissa, Ruotsin rajan läheisyydessä. Tapahtumia tarkastellaan väliin suomalaisten, väliin saksalaisten näkökulmasta. Romania varten on tehty paljon taustaselvityksiä, mikä luo teoksen dokumentaristista tunnelmaa. Kyseessä on kolmas osa Jaatisen kirjoittamaan Lapin sota -sarjaan. Kaksi edellistä osaa ovat 2005 ilmestynyt Uhri-valkeat, jossa kuvataan Romanian hävitystä, sekä vuonna 2004 ilmestynyt Viimeiseen patruunaan, jonka tapahtumat liittyvät Tornion maihinnousuun.

sessä käyttäytymisessä, joka oli ainakin osittain pakon sanelema, ja radikaaliluorten kisällilaulujen huumassa meistä pyrittiin tekemään - jos ei rikollisia, niin ainakin ”nenästävedettyjä”, historiikissa todetaan, ”emme ehkä olisi jaksaneetkaan, jollemmme olisi tunteneet, että kansan syvät rivit arvostivat meitä.” Piiriin saatiin kuitenkin jo ensimmäisenä vuonna perustettua kahdeksan yhdistystä. Loput perustettiin seuraavana vuonna, jolloin sotaveteraaniiyhdistysten verkko tuli Kymenlaaksossakin koko alueen kattavaksi. Nykyään Kymenlaakson piirissä toimii edelleen 14 vireää sotaveteraaniiyhdistystä.

**Kirja-arviot:
Kaarle Sulamaa**

**Konekorjaamo
Riikonen Oy**
Joensuu

IJ rahtikeskus oy
PURONSUUNKATU 1 A 2, 80160 JOENSUU
PUH. 013-312 011, FAX 013-312 010, GSM 040-751 2951

Pro-Vuokraus Oy
Joensuu

Hanskitrans Ky
Alavus

**Kuljetusliike
Selkämaa Oy**
Alavus

**Espoon
Lattiapoinnoite Oy**
Espoo

Kannaksen murtumaton lukko

Pekka Hintikka toim: Kannaksen murtumaton lukko. Jatkosodan 2. Divisioonan veteraanit muistelevat, WSOY 2005. Sivuja 259, kuvia, karttaliite, henkilöhakemisto. ISBN 951-0-30455-7.

Kun sotiemme viralliset historiat ovat yleensä sisällöltään varsin kuivakasta luettavaa ja myös uudemmassa tutkimuksesta jäljessä, niiden rinnalle on tullut joukko yksityisten henkilöiden ja tutkijoiden laatimia esityksiä sodistamme. En kuitenkaan tarkoita sitä, että viralliset historiamme sodista olisivat jollain tavalla niukkasanaisia ja joitakin asioita kertomatta jättäviä. Ne vain keskittyvät tapahtumiin sotien kulusta, joten jotkut tärkeätkin yksittäiset tapahtumat, joilla on ollut merkitystä sotien kokonaiskuuluun, ovat saattaneet jäädä tai on jätetty pois. Ei ole haluttu tehdä mammuttiteoksia, joita ei sitten jakseltaisi lukea. Ne ovatkin ensi sijassa hakuteoksia. Niitä täydentämään on sittemmin ja

taitaa nykyisin kiihtyvällä vauhdilla syntyä leegio erinomaisia ja todellisuuspohjaisia teoksia, jotka perustuvat lähteisiin ja aikalaisten muistoihin. Ne sisältävät myös tarvittavat hakemistot, kartat, kuvat ja piirroksia.

Tällainen teos on Pekka Hintikan toimittama ”Kannaksen murtumaton lukko” eli 2. Divisioonan veteraanien muistikuvat nimenomaan jatkosodan vuosisista. Kirjan rakenne muistuttaa Matti Koskimaan ”Tyrjän rykmenttiä” ja ”Murtajan tykistöä”, joskin eroja on. Molemmat mainitut sekä tämä teos sisältävät useita mukana olleiden muistikuvia sota-ajalta, joita sitoo toisiinsa toimittajan laatimat sidostekstit, jotka luvalla sanoen ovat lyhyissä muodoissaan nautittavaa lukemista. Aika vähän Hintikka käyttää joukko-osastojen nimiä ja aikamääriä, joskin niitäkin on sen asian selvittämiseksi, missä ollaan ja minne mennään. Oman piristävän osuutensa antaa rintamalehti ”Perussuunta”, Meren patteriston julkaisu toukokuusta 1942 huhtikuuhun 1944. Patteristo

on I/KTR 15 ja sen komentajana oli everstiluutnantti Urho Merenheimo. Siitä nimi Meren patteristo.

Teoksen 5. luku ”Ratkaisu-taistelu Kannaksella” on kovaa luettavaa. Se osoittaa veteraanien muistaman mukaan, että kovimmat taistelut käytiin ensin pääasemasta, sitten Siiranmäestä ja lopuksi Vuosalmesta, minne neuvostovyöry pysäytettiin kesän 1944 armottomissa yhteenotoissa. Niin se on, etteivät kuivat tarinat kerro kaikkea tapahtunutta jopa niiden kauheiden vuoksi. Veteraanit ovat oikeat henkilöt niistä kertomaan. Oikeat miehet ja oikeat johtajat saavat tässäkin teoksessa ansaitsemansa ei ehkä kunnian, mutta arvostuksen ja tunnustuksen toiminnastaan. Muistelijat eivät kehu itseään, vaan antavat kehunsa kavereilleen. Silloinkaan ei kaveria jätetty. Suomalainen sotilas tulee esille vakaana isänmaansa puolustajana, tinkimättömänä velvollisuudentunnonsa.

Anssi Vuoremaa

Sotahistoriallinen aikakauskirja n:o 25 ilmestyi

Suomen Sotahistoriallisen Seuran ja Sotamuseon yhteistä aikakauskirjaa on julkaistu vuodesta 1980 alkaen. Uudessa aikakauskirjassa yhdeksän artikkelia englanninkielisine referaateineen kattaa 344 tekstisivua. Kirjoittajista seitsemän on väitelleitä ja kaksi tekee väitöstutkimusta.

Filosofian maisteri **Juho Kotakallio** on tutkinut Suomen ja Ison-Britannian tiedustelu-yhteistyötä 1918–1920, jolloin yhteinen kiinnostuksen kohde oli Neuvosto-Venäjä. Sotilaallinen yhteistyö brittien kanssa oli hyvin tiivistä.

Sotatieteiden tohtori **Aarni Lehti** on selvittänyt merisodan strategioita Suomenlahdella 1919–1939. Merialue kiinnosti maailmansotien välisenä aikana Suomen ohella Neuvostoliittoa, Saksaa, Ruotsia ja Viroa.

Suomen lentojoukkojen ilma-kuvauslentoja Neuvostoliiton alueelle ennen talvisotaa tutkinut ilmasotahistorioitsija **Carl-Fredrik Geust** kirjoittaa salaisista tiedustelulenkoista huhti–elokuussa 1939. Ilmakuvauslento saatiin Saksasta. Neuvostoliitto lähetti ilmatilan loukkauksista Suomelle

nootteja ja Suomen ulkoministeriö Neuvostoliitolle, koska ei tiennyt, että koneet olivat omia.

Filosofian maisteri **Henrik Tala** selvittää artikkelissaan Ranskan sotilasoperaatiohanketta Petsamoon talvisodan aikana. Tutkimus paljastaa, kuinka heikot lähtökohdat ja mahdollisuudet Ranskan asevoimilla oli konkreettisen avun antamiseen Suomelle, vaikka pyrkimystä oli.

Filosofian tohtori **Pasi Tuunanen** käsittelee kapteeni Alpo K. Marttisen roolia eversti Hjalmar Siilasvuon esikuntapäällikkönä talvisodan menestyksellisissä torjuntataisteluissa. Marttisen toimintatapa esikuntapäällikkönä oli poikkeuksellinen. Mielenkiintoinen kysymys onkin, kumman ansiota Suomussalmen–Raateen ja Kuhmon voitot oikein olivat.

Filosofian tohtori **Tomi Meranen** selvittää, mitä useimmille oudot lyhenteet SAT ja VIA sotiemme aikana tarkoittivat. Kun nykyään puhutaan psykologisesta sodankäynnistä, voidaan todeta, että on sitä harrastettu meilläkin.

Filosofian tohtori **Kari Selén** on tutkinut sotamarsalkka Mannerheimin erikoislaatuista asemaa kolmessa eri tehtävässä talvisodan ja välirauhan aikana, jolloin hän oli puolustusneuvoston puheenjohtaja, puolustusvoimain komentaja ja ylipäällikkö. Mannerheimin arvovalta teki poikkeukselliset järjestelyt mahdollisiksi ilman suurempia ongelmia ja soraääniä.

Emeritus professori **Mauno Jokipiin** ja sotahistorian professori **Ohto Mannisen** yhteisessä artikkelissa selvitetään tiukasti arkistolähteisiin viitaten Saksan ja Suomen erilaiset sotilaalliset ja poliittiset tavoitteet Leningradin saarossa. Tutkimuksessa kiistetään perustellen eräiden venäläistutkijoiden väitteet suomalaisten aktiivisesta osallistumisesta Leningradin piiritykseen. Leningradin siviiliväestön kohtalo tuotti suuria pulmia myös saksalaisille.

Monipuolista, asiantuntevaa ja yksilöllistä hoitoa ja kuntoutusta kodikkaassa ympäristössä keskellä kaunista Torniota. Palvelutarjontamme sotainvalideille ja veteraaneille:

Asumispalvelut:

Si-laitoshuolto, palveluasunnot

Kuntoutus:

Laitos-, päivä- ja avokuntoutus

Muut palvelut:

Päiväsairaala, päiväkeskus, lounaspalvelu, neuvontapalvelu

Tornion Sairas- ja Kuntoutuskoti

Pitkätie 7 95400 TORNIO

Puh. (016) 2264 400

Fax. (016) 482 449

E-mail: sairaskoti@tornionsairaskoti.fi

www.tornionsairaskoti.fi

Hyvää kuntoutusta -hyvää oloa

HOPEANIEMESTÄ

*** Veteraani-kuntoutus: Puolisoille 15% alennus, kun majoitus min. 7 vrk**

- ◆ rauhallinen ja idyllinen kuntoutumiskeskus luonnon helmassa
- ◆ asiantuntevat kuntoutuksen ohjaajat
- ◆ hyvät ja virkistävät hoidot
- ◆ mielenkiintoiset luennot
- ◆ monipuolista vapaa-ajanohjelmaa

Tule nauttimaan miellyttävästä kuntoutuksesta!

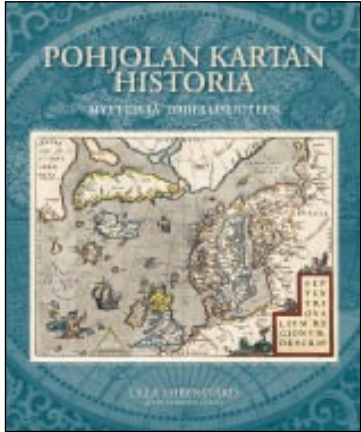
Hopea
niemi
KUNTOUTUMISKESKUS-KYLÄPÄÄ

03100 NUMMELA
Puh. (09) 224241

www.hopeaniemi.fi

Kirjat

Kartan kehitys sodassa ja rauhassa

Ulla Ehrensvärd: Pohjolan kartan historia – myyteistä todellisuuteen, John Nurmisen säätiö 2006, päätoimittaja Erik Båsk, käänös Jorma Könönen ja Anna Sjöström / kuvatekst. 378 sivua, 208 kuvaa. Hinta 54,90 €. ISBN 952-9745-19-2

Tukholmalaisen kunniaprofes-

sori Ulla Ehrensvärdin kirjoittama Pohjolan kartan historia on ilmestynyt ruotsin-, englannin ja suomenkielisinä painoksina. Ruotsin kuninkaallisen kirjaston karttaosaston ja Ruotsin valtionarkiston pitkäaikainen johtaja on löytänyt unohtuneita aarteita ulkomaisten arkistojen kätöistä, tulkinnut uudeleen karttojen sisältöä, jäljittänyt kartantekijöitä ja paljastanut tuntemattomia yhteyksiä.

Hakuteoksena, yleissivistävänä ja inspiroivana oppikirjana ja kuvitukseltaan paljon puhuvana teos saanee monet nuoret ja varttuneetkin tutustumaan viimeisimpiä sotiamme edeltäviin aikoihin – kehyksiin jotka ovat muovanneet myös omaa aikakauttamme. Uusien elinalueiden, taloudellisen ja muun vallan tavoittelu sotineen on leimannut ihmisen toimia kautta historian. Tulevaisuuden suun-

nittelussa korostetaan menneistä virheistä opiksi ottamista. Paneutumalla viime vuosisadan sotien ja rauhanajan tapahtumien ohella aikaisempien vuosisatojen tapahtumaketjuihin voidaan täydentää kuvaa mm. siitä miten lopulta päädyttiin ensimmäiseen ja toiseen maailmansotaan.

Kirjan huomattava ansio on, että se kuvaillessaan historian eri osa-alueiden, yhteiskunnallisten ja sotatapahtumien sekä maailmankäsitysten kehitystä tulee valaisseeksi näiden keskinäisiä syy- ja seuraussuhteita. Kartat kuvateksteineen auttavat omalta osaltaan lukijaa hahmottamaan laajempia kokonaisuuksia.

Teoreettisen perustan paikannäytysten siirtämiseksi asteverkolle pituus- ja leveysasteiden avulla laati Klaudios Ptolemaios Alexandriassa 150-lu-

vulla jKr Ensimmäinen painettu kartta julkaistiin 1482 vielä Ptolemaioksen asteverkolle.

Viikinkien 600-luvulta lähtien jättämät jalanjäljet näkyvät Pohjolassa edelleen elävässä perinteessä. Saksalaisella Hansalla oli vahvat asemat 1200-luvulla Itämerellä ja Pohjois-Atlantilalla. Konstanzin kirkolliskokous 1414–1418 paalutti kristinuskon perustaa Pohjolaan. Ruotsin kuninkaiden suurvaltau- nelman aikana kartta muuttui sotasalaisuuksina varjelluksi propagandavälineeksi 1500–1600-luvuilla. Uusina sotilasarvoina 30-vuotisen sodan aikaisille leirimestareille annettiin päämajoitustestarin arvonimi ja sotilastehtävissä olevia rakennusmestareita alettiin kutsua insinööreiksi. Sotalaivasto ja kauppalaivasto olivat toisistaan riippuvaisia.

Rajoja avarrettiin jo ennen

EU:ta ja globalisaatiota. 1600-luvun eurooppalaisille sotajoukot, kupari, rauta, terva ja kapakala olivat Pohjolan tunnusmerkkejä. 1700-luvulla luonnontieteet saivat sijaa kansojen keskuudessa.

Kirjaa saa kirjakaupoista sekä John Nurmisen Säätiöstä, puh 010 545 2436, www.johnnurmisenosaatio.fi

Markku Rämö

Kartan historiaa esittelevä Pohjola piiryy kartalle -näytely on avoinna Sederholmin talossa Helsingissä 25. helmikuuta asti ke-su klo 11–17, os. Aleksanterinkatu 16–18. 25. Näyttely lähtee 1400-luvun myyttisistä ajoista päättyen nykyaikaiseen gps-satelliittipaikannukseen. Ilmaisia yleisöluentoja keskiviikkoisin.

LU
LU Suomi Oy

Turun NEVA TOURS OY

- * Bussi ja junamatkat
- * Viisumit Venäjälle
- * Hotellipaketit
- * Tilausajot

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655
+358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.turunnevatours.fi
nevatours@co.inet.fi

KULJETUKSET HOITAA Siamac Oy
Julia Lines
www.julialines.fi

JaPi - Matkat

Aunus ja Maaselän kannas 24.-27.5., 14.-17.6., 16.-19.7.	4 pv	369
Laatokan kierros 13.-16.8.	4 pv	369
Viipurin saaret 13.-15.7., 3.-5.8.	3 pv	329
Karjalan Kannas 6.-8.7., 20.-22.7., 3.-5.8.	3 pv	299
Talvisodan ihme 3.-5.6., 9.-11.7.	3 pv	299
JR8, Tuntemattoman sotilaan jalanjäljillä 30.7.-2.8., 23.-26.8.	4 pv	369
Uhtua – Kiestinki - Kostamus 23.-27.7.	5 pv	399

Hintaan sis. kuljetus, majoitus, viisumi, puolihoido ja sotahistorianoppaan palvelut.
JaPi-matkat on erikoistunut sotahistorian matkoihin.
www.japi-matkat.fi
e-mail: myynti@japi-matkat.fi
puh/fax: 05 35593 65

Sotasyllisyyden asiakirjat Arkistojen jännitystä

Dosentti Hannu Rautkallio on toimittanut varsin kattavan ja jännittävän asiakirjakokoelman Suomen sotasyllisyysskysymyksestä. Tavoitteena on antaa lukijoille itselleen mahdollisuus muodostaa käsityksensä ja tehdä johtopäätöksensä lähistoriamme vieläkin osin kiistanalaisesta kysymyksestä. Rautkallio on tässä lähes 700-sivuissa teoksessa vain johdattelija. Näin hänen ja lukijan mahdolliset mielipide-erot eivät pääse synnyttämään kiistoja. Arkistolähteiden kirjoittajat puolestaan eivät ole enää vastaamassa mielipiteistään. Lukijalla on täysi valta ajatella itsenäisesti.

Kun lukija saa käteensä Rautkallion toimittaman teoksen, tulee pelokas ajatus, jaksankohan minä käydä sitä läpi tai jopa lukea sen. Tähän arkuuteen ei ole mitään syytä. Jo toimittajan esipuhe ja Max Jakobsonin johdanto, ”Poliittinen torjuntavoitto”, tempaavat lukijan mukanaan. Mitä pitemmälle hän pääsee, sitä kiinnostavammaksi matka sotasyllisyysskysymyksen parissa tulee.

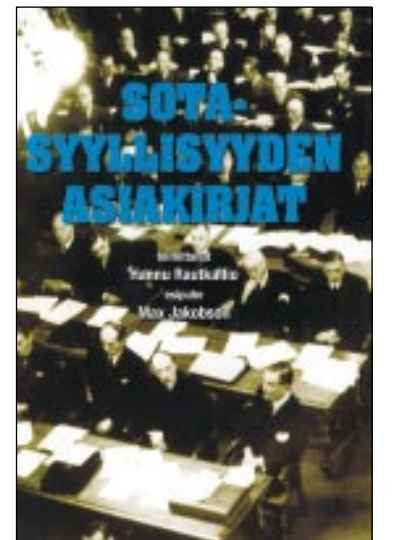
”Sotasyllisyyden asiakirjat” koostuu 203 asiakirjasta, jotka on ajallisesti ryhmitetty yhdeksääntoista lukuun. Osa asiakirjoista

on lyhyitä muistiinpanoja, jotkut perusteellisia selvityksiä tai suunnitelmia. Kuin jännityskirjassa ikään edetään kohti oikeudenkäyntiä ja tuomioita. Kirjan päähenkilöiksi nousevat pääministeri J.K. Paasikivi, kenraaliversti Andrei Zhdanov ja taustavaikuttajana Urho Kekkonen.

Paasikivi osoittaa näinä vaikeina vuosina suuruutensa. Hän ottaa itse vastuun tilanteissa, jotka olivat hänelle epämieluisia ja vaikeita. Samoin teki presidentti Risto Ryti sodan ankarina vuosina ja sotasyllisyysoikeudenkäynnin pääsyytettynä.

Hannu Rautkallio on apulaisineen tehnyt lyhyessä ajassa valtavan työn. Kun osa asiakirjoista on kirjoitettu käsin, usein persoonallisella käsialalla ja vieraalla kielellä, tekstin saattaminen suomalaisen lukijan ulottuviin on vaatinut syvällistä paneutumista. Rautkallio on aikaisemmilla tutkimuksillaan saanut vastaanottaa kirpeitäkin kritiikkiä, hän kun ei salaa mielipiteitään aroistakaan asioista. Nyt kritiikin kohteeksi joutuvat monet sodan jälkeisen Suomen oikeassa olijat.

Jokaisessa kirjaesittelyssä on oltava hieman kritiikkiäkin. En tiedä, mistä arvostettu Max Ja-

kobson on saanut talvisodan ja jatkosodan tappioluvut, mutta korjattakoon kirjassa esitetyt viralliseksi tiedoiksi. Talvisodassa suomalaisia sotilaita kaatui, kuoli haavoihinsa, jäi kentälle, katosi ja julistettiin kuolleiksi, kuoli sotavankeudessa tai kuoli muusta kuin suoranaisesti sodasta johtuvasta syytä yhteensä 25 904 miestä.

Jatkosodassa vastaava luku oli 63 204 miestä ja Lapin sodassa 2 872 miestä. Yhteensä siis kaatuneita oli 93 563 miestä. Lukuihin sisältyy 383 naista.

Itsenäisen Suomen lähihistoriasta kiinnostuneille ”Sotasyllisyyden asiakirjat” avaa uusia näköaloja. Se auttaa meitä nuorempia sijoittamaan vaaran vuosien sankarit ansaitsemalleen paikalle.

Matti Lukkari

Bitrac OyEspoo
www.bitrac.fi**Ansien Trading Oy**

Espoo

**Asianajotoimisto
Bergholm Oy**Espoo
Puh. 09 - 522 966**HYVÄÄ JOULUA****Market-Visio Oy**

Espoo

EL-Flex Oy

Espoo

**Espoon
Sähköasennus Ky**

Espoo

Tibnor Oy

Espoo

Sun Chemical Oy

Espoo

Forssan Betoni OyForssa
www.forssanbetoni.fi**Forssan
Kirvestyö Ky**

Forssa

Traktorihuolto**Liuska Ky**

Haapajärvi

**Kuorma-autoilija
Jari Niinivaara**

Halikko

**Rakennuspalvelu
Juntunen Ky**

Hankasalmi

**T:mi S.Rinne
Siivous ja Saneeraus**

Hanko

**Ulefosnv Oy
Niemisen Valimo**

Harjavalta

**Kuljetus
Simo Iitti Ky**

Hartola

Heinolan Kipinä Oy

Heinola

**Suomen Maarakentajien
Keskusliitto ry.**

Helsinki

HYVÄÄ JOULUA**Tilitoimisto
Turtiainen R. Oy**Helsinki
Puh. 09 - 799 811**HRT-Tool Oy**

Helsinki

**Salonki
Helena Mäkelä-Pelli**Fredrikinkatu 63 A , 00100 Helsinki
Puh. (09) 694 4181**V&V Suominen Oy**

Helsinki

**Helsingin
Toimistosiiivous Oy**

Helsinki

**Töölön
Pianokeskus Oy**

Helsinki

**PALVELUALOJEN
TOIMIALALIITTO****a.p. palojoki oy**

Lännen Laatat Oyj

Kouvola

Metallisorvaamo**M.Hakala Oy**

Kouvola

Kuopion Putkiapu Ky

Kuopio

Laskenta Salolahti Oy

Kuopio

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT**Terätoimitus Salonen Oy**

Lahti

Valtapinnoite Oy

Lahti

HYVÄÄ JOULUA**Kasit Oy**

Laihia

Urakointi J.Ylihärtilä

Laihia

Puutavaraliike**Y.Kangassalmi**

Laihia

 KARTIOPUU OY

LAPPEENRANTA

**Tampereen
Konepalvelu Oy**

Lempäälä

**Teollisuuden
Työkonepalvelu H&P Oy**

Leppävirta

**Rakennuspalvelu
Ristomatti Ky**

Lieto

Taksi Toni PikkusiltaSulkava, Lohilahti
Puh. 0400-404 020**finnforest****Tilitoimisto
Salminen Oy**

Lohja

Kauniston Sora Oy

Loimaa

**Rakennustyö
Veljekset Huotari Oy**

Loviisa

**Rakennusliike
Raktek Kukkia Oy**Luopioinen
Puh. 040-540 9305**R-Sähköautomaatio**

Merimasku

**Maansiirto
Asko Hyvärinen Oy**

Muhos

Oy B.Dahlgren Ab**Sähköasennus
Mikko Suojanen**

Muurame

J.Kaitainen Ky

Muurikkala

Mäntsälän Uunimaakari

Mäntsälä

**Etelä-Savon
Kunnossapito Oy**

Mäntyharju

** DOSETEC
-EXACT**Vaakatie 37, 15560 Nastola
puh. 03-871 540, fax. 03-871 5410
www.dosetec.fi**HV Sähköasemapaalvelut Oy**

Nokia

Raksajevi

Nummela

**Rakennusliike
Sorvoja**Os. Oulaistenk. 23
86300 OulainenPuh. 08-473 810
Fax. 08-474 323**Kiimingin
SORA OY**Konetie 30, 90630 OULU
Puh. 08-530 7068,
08-530 6678
Fax 08-530 6679

BW Hotelli Apollo

Asemakatu 31-33, 90100 Oulu
Puh. (08) 522 11
www.hotelapollo.fi

Moreenitie 2, 90630 Oulu
Puh. 020 7910 500

**Insinööritoimisto
Erkki Heinonen Oy**

Oulu

**Ruskon Metalli ja
Kuljetus Oy**

Oulu

Oulun Moniasunnot Oy

Oulu

Video- ja Multimediatuotanto
Teknologiantie 5
90570 Oulu
puh. 040 310 0500
fax. 042 310 0500
www.videcam.com

Jidea Oy

Oulu
www.jidea.fi

Haurun Jäte-Auto

Oulu

WWW.MEKA.NET

**Kuljetus
Tero Hakunti Ky**

Oulu

Asennus Apollo

Palokka

**Teollisuusasennus
P.Kaskenviita Oy**

Parkano

SCANCLIMBER®
ML-Control Oy

Pori

MJT-Asennus

Porvoo

KONTIO HIRSITALOT JA -HUVILA

- Parasta Pohjoisen Puuta!

Talotehdas:

Kontiotuote Oy

PL 64, 93101 PUDASJÄRVI, PUH. 020770 7400
www.kontio.fi

Puuppolan Puu Oy

Puuppola

Pyhännän Vesi Oy

Pyhäntä

SuurSavohalli

Rantasalmi
www.suursavohalli.net

**Liikenteenharjoittaja
Pasi Ranta**

Rauma

Muoviura Oy

Riihimäki
www.muoviura.fi

**Roin Tili- ja
Veropalvelut Ky**

Rovaniemi

FINN-ROTOR OY
Uuraistentie 10
43100 SAARIJÄRVI
www.finn-rotor.fi

SALLAN
OSUUSPANKKI

Savotek Oy

Savonlinna

**Seinäjoen
Kaatopaikkakoneet Oy**

Seinäjoki

Toivalan Konepaja Oy

Siilinjärvi

KoneNeliö Oy

Siilinjärvi

Siilin Automaalaamo

Siilinjärvi

Kuljetus Nupponen Oy

Sipoo

Kourla Oy

Somerniemi

Kuljetusliike Jari Romu

Somero

Suuntaa matkasi SALLAAN Suomen sydämeen Hotelli TAKKA-VALKEAAN

Eläkeläisryhmille 10-50 % alennus ajankohdasta ja majoitusajan pituudesta riippuen.

Soita puh. 016-831 801

20 huonetta, 15 saunallista

TAKKA-VALKEA
98900 SALLA puh. 831 801

www.takkavalkea.com

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere

Isännöitsijä Matti J. Mäkelä

0400-637 402

OKSAT TAIPUVAT- vetreitten nivelten sankarit

Turkulainen Oksan pariskunta on tyytyväinen elämäänsä. Vuokon polvi nousee nyt portaissa kuin nuorena tyttönä. Vuokon mieliharrastukseksi on muodostunut sauvakävely ja kiropraktisen hierojan suosittelemat Bioteekin Hainrusto+Vihersimpukat ovat jatkuvassa käytössä.

Suomalaisena miehenä Leo ei usko mihinkään humpuukiin. ”Suoraan sanoen en uskonut, että luontaistuotteesta olisi mihinkään”, myöntää Leo nolona. ”Nyt on kuitenkin pakko tunnustaa, että Hainrusto +Vihersimpukka on saanut mieleni kääntymään. Päivittäiset kävelylenkit ovat

pidentyneet kymmenistä metreistä kilometreihin. Suosittelem mielelläni Hainrusto + Vihersimpukkaa niin tutuille kuin tuntemattomillekin!”

Tuhansia tyytyväisiä käyttäjiä

Vetreitten nivelten sankarit

- hainrusto-jauhe ja -uute
- vihersimpukka
- tuplarakennus-aineet

Vuoden 2005 Terveystuote

Suomen Luontaistuotte-kauppiaitten Liitto

BIOTEEKKI OY

Myynti: terveystuotteet, osastot ja apteekit

Puh. (02) 434 7000 • www.bioteekki.fi

Suomen-poikien upseerit juhlamatkalla Suomessa

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen reserviupseerikerho vieraili lokakuun viikonloppuna kymmenvuotisjuhlaansa merkeissä Suomessa, Töölön Reserviupseerit ry toimi isäntänä. Helsingin Reserviupseeripiirin majalla Sipoossa nautitun hirtin, saunan ja sotilaslaulujen jälkeen virolaisen reserviupseerikerhon puheenjohtaja **Villem Ahas** luovutti Töölön reserviupseerit ry:lle Suomenpoikien standardin, jonka puisen jalustan ja tangon kaiveruksineen hän oli itse tehnyt.

Helsingin Reserviupseeripiirin puheenjohtaja **Sampo Martiskainen** selosti seuraavana aamuna piirin toimintaa veteraaniyhteistyötä painottaen. Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry:n kuulumiset kertoi yhdistyksen puheenjohtaja **Hans Gabrielsson**.

Villem Ahas alusti keskustelun virolaisen reserviupseerien kokemuksista. Suomen puolustusvoimiin liittyi jatkosodan aikana yli 3 500 virolaista vapaaehtoista. Upseerikurssilta vänrikeiksi ylennettiin 147 virolaista. Heistä Viron

rintamalla kaatui kahdeksan ja toiset kahdeksan kuoli vankeileireillä. Vänrikeistä 56 sai vapaus- tai pakkotyötuoimion. Suomessa upseerikurssin käyneitä on Ahaksen mukaan 46, joista 21 elää Virossa. Juhlavierailulle osallistui yhdeksän Virossa asuvista Suomen-poikien upseereista.

Ohjelma jatkui kunnia-käynnillä ja kukka-asetelmien laskulla Suomen rintamalla kaatuneiden virolaisten sankarivainajien muistopaadella Malmin hautausmaalla. Suomenlinnassa vietetyn perinneillan jälkeen eversti **Risto Gabrielsson** vei veteraanit esitelykierrokselle. Merisotakoululla kapteeniluutnantti **Jyrki Horilan** opastama esittely täydensi aiempaa tietoisuutta. Veteraanit luovuttivat Merisotakoululle julkaisun ”Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta” muistuttaen yli 400 virolaisen palvelleen Suomen merivoimissa viime sodissa. Ennen paluuta Länsisatamassa vieraita odotti Suomen-poikien tukija eversti **Matti Lukkari**, joka saapui Vierumäeltä merkkipäivänsä vietosta tapaamaan veteraanistäväänsä. Iloisessa tapaamisessa Suomen-pojat luovuttivat hänelle merkkipäiväadressin.

Helsingin Reserviupseeripiirin majalla vallitsi veljellinen henki saunan ja laulun merkeissä.

Teksti: Hans Gabrielsson, Kuva: Sampo Martiskainen

Veteraanit solmivat nukkia Liedossa

Liedon Sotaveteraanit ry:n ja Sotainvalidien Veljesliiton Liedon osasto solmivat yhdessä ruotsalaisuuden päivänä 6. marraskuuta viimeiset nukat juhluvuoden ryijyyn Nautelkosken museolla. Tapah-

tuma liittyy kunnan 675-vuotisen olemassaolon tapahtumien ketjuun.

Nyt valmistuneen ryijyn esikuva on valmistettu Ruotsin vallan aikana, Ryijyntekotaito levisi Ruotsista Suomeen. Juh-

lavuoden ryijy on uudennostettu lietalaisesta 1700-luvun kaksipuolisesta ryijystä, joka aikanaan lämmitti niin nukkujia tuvassa kuin matkustavaisia kylmillä vene- ja rekimatkoilla.

Ryijyn ensimmäisen nukan solmi tammikuussa Länsi-Suomen läänin maaherra **Rauno Saari**. Ryijyssä on yhteensä vajaat 40 000 nukkua ja juhluvuoden mittaan siihen ovat päässeet jättämään kädenjälkensä kaikki museovieraat sekä Liedon alakoulujen kaikki luokat.

Alkuperäisen ryijyn tekijää ei tiedetä. Samaa ongelmaa ei pitäisi olla sillä henkilöllä, joka kenties yli 200 vuoden päästä tutkii tätä nyt valmistunutta uudennostetta. Jokaisen tekijän nimi löytyy ryijykirjasta, johon nimien lisäksi on koottu kuvia ja tunnelmia vuoden varrelta. Tämä ryijy on täsmälleen samanlainen kuin esikuvansa, mutta valmistunut hyvin erilaisissa olosuhteissa, itsenäisesti Suomessa. Kiitos siitä kuuluu veteraaneille.

Liedon Sotaveteraanit ry:n sihteeri Unto Jalonen nukkaa sitomassa naisjaoston puheenjohtajan ja puolisonsa Aino Jalosen kanssa. Kuva: Nautelkoski -säätö.

Elina Vesanen tutkija, Nautelankosken museo

Olen suomalainen.

Varaa aika konttoriin tai palvelupisteeseen

- soita 010 2535 014
- www.op.fi/oulu
- oulun@op.fi

OULUN OSUUSPANKKI

Rosvopaistitapahtumat jatkuvat juhlien vuonna 2007

Finnair jatkaa veteraanien suuressa suosiossa olevaa rosvoaistitapahtumien perinnettä ensi vuonna. Vuosi 2007 on Suomessa todellinen juhlien vuosi eduskunnan täyttävässä 100 vuotta, itsenäisyytemme saavuttaessa 90 vuoden iän ja Suomen Sotaveteraaniliiton viettäessä 50-vuotisjuhla-vuottaan.

Finnair on 17. marraskuuta Forssassa pidetyn kesätapahtumien päätöstilaisuuden jälkeen

julkistanut rosvoaistitapahtumien ensi vuoden aikataulun. Lähes 50 Finnairin lentävän henkilökunnan edustajaa, sponsoreita, sotilasläänin komentaja, laitosten edustajia ja esiintyneitä taiteilijoita kerääntyi Forssan työväentalolle, jossa pidettiin myös hyväntekeväisyyskonsertti Inkerin ja Karjalan heimoveteraanien hyväksi, kertoo purseri **Kalevi Rönnqvist** Finnairin lentävän henkilökunnan puolesta. Konsertti tuotti yli 2 000

euroa yleisön nauttiessa **Vieno Kekkonen, Pirkko Mannolan, Marjatta Leppäsen** ja **Esa Niemitalon** esityksistä **Pekka Pentikäisen** ja solistiyhtye Jermujen säestäjänä.

Finnairin lento-osaston johtaja **Hannes Bjurström** toteasi yhtiön olevan täysin voimin mukana tempausten jatkojärjestelyissä. Ensi vuoden rosvoaistitapahtumat ajoittuvat aikajärjestyksessä seuraavasti:
17.3. Florida, Lake Worth

23.5. Punkaharju, Kruunupuisto
1.6. Oulunkylän kuntoutussairaala
8.6. Nivala
15.6. Kouvola
27.7. Härmä
3.8. Ristijärvi (Kainuu)
10.8. Pirkanmaa, todennäköisesti Ikaalisten seutu
17.8. Joensuun lentokentän halli
24.8. Vehmaa
Saaren kansanpuistossa Tammelassa mahdollisesti järjestetään rosvoaistijuhla 31.

elokuuta. Lisäksi Uudenmaan sotilasläänin komentajan kanssa on sovittu, että mikäli sopiva paikka itäiseltä Uudelta maalta löytyy, paistia tehdään ja tarjotaan resurssien mukaan sielläkin. Runsaasta kysynnästä huolimatta tämän enempää tapahtumia ei ehditä toteuttaa 2007, vaikka Suomi-”isoäiti” täyttää 90 vuotta. Katse siis joka tapauksessa kohti uusia veteraanitapahtumia, toivottaa Kalevi Rönnqvist.

Malariaa sotakesänä

Eksotiselta kuulostavaa malariaa esiintyi Suomessa sotakesinä, jolloin oli poikkeuksellisen lämmintä. Esimerkiksi heinäkuussa 1941 Lappeenrannan säähavaintoasemalla vuorokauden keskilämpötila oli 21,1 °C. Kyseisellä säähavaintoasemalla vuosien 1931–1960 keskilämpötila oli samaan ajankohtaan 17,8 °C. Luovutetuista alueista ei valitettavasti ole mittaustuloksia, sillä asemien toiminta loppui sodan alkuun. Sotakesät eivät siis ole lämpimiä ainoastaan muistoissa, vaan ne todella olivat sitä.

Malaria on alkueläinloisiin kuuluvan plasmodin eli horkkaloision aiheuttama tauti, joka infektoi punasoluja. Malaria tarttuu ihmisestä toiseen *Anopheles*-suvun hyttysen piston välityksellä. Suomessa niistä elää ainoastaan yksi horkkasääskiin kuuluva hyttyslaji, *Anopheles maculipennis*. Malariaa aiheuttavan alkueläimen suvullinen lisääntyminen horkkasääskinaraassa kestää pari viikkoa ja se voi tapahtua vain jatkuvasti 19 astetta ylittävässä lämpötilassa. Koska horkkasääsken toukat kehittyvät vedessä, ovat järvet ja muut vesistöt välttämättömiä malarian leviämisen kannalta. Pitkään jatkunut lämpimien kesäpäivien ja erityisesti öiden jakso sekä vesistöjen runsaus tarjosivat suotuisan yhdistelmän malarian leviämiseksi. Suurin osa sotavuosina todetuista malariatapauksista saatiin Karjalan kannakselta. Antti Kankaanranta Lappeenrannan Nyrhilästä oli yksi tautiin sairastuneista. Tässä artikkelissa hän kertoo kokemuksistaan syyskesältä vuonna 1943.

Kova kuume ja vilunväristykset ilmestyivät kuin tyhjästä. Kuumemittari näytti asteikkonsa päätä eli lämpöä oli

ainakin 42 astetta. Tauti oireili malerialle tyypillisesti kuumeisilla horkkakohtauksilla, johon liittyi päänsärky ja lihassäryt. 21 prikaatin sijoituspaikasta Hylkysyrjän maastosta Tohmajärven pohjoispäästä Antti Kankaanranta siirrettiin veneellä Mutalahteen ja sieltä Tohmajärven kenttäsairaalaan. Antin oudolle taudille ei saatu siellä nimeä, vaan vasta jatko-hoitopaikassa Joensuun tyttökoululla tauti todettiin malariaksi. Jatkohoito annettiin Ketuvaarassa.

Kovaan tautiin tarvittiin kovat lääkkeet ja heikompi mies ei olisi niitä kestänyt. Kun taudin luonteesta ei vielä ollut selvyyttä, hoidoksi annettiin oopiumia. Onneksi kiinakuoresta eristettyä malarian täsmälätkettä kiniiniä, oli tarjolla. Valitettavasti sen antaminen piti keskeyttää, kun sairauden heikentämään mieheen iski vielä lavantauti. Korkea kuume kesti kaksi viikkoa, mutta verensiirtojen ja hyvän peruskunnon ansiosta malaria alkoi pikkuhiljaa talttua. Lavantautia sairastava toipilas siirrettiin vielä Kauhaajoelle ja syyskesällä alkaneesta taudista Antti toipui vasta joulun pyhäiksi.

Ilmeisestikin malariaepide-

mia sai alkunsa Etelä-Venäjältä siirrettyjen, malariaa sairastavien venäläissotilaiden kautta. Hyttyset eivät tunnustaneet rintamalinjoja, vaan tartuttivat taudin tasapuolisesti kummallekin rintamalle. Suomalaisia sotilaita arvellaan sairastuneen noin 2000 henkilöä. Diagnostoidut tapaukset olivat suurimmaksi osaksi sotilaita. Venäläisten joukkojen tartuntojen määrästä ei ole tietoa.

Suomalaisen malarian erityispiirteisiin kuului sen lievämpi oirekuva: täällä tavattu tauti oli *vivax* malariaa. Meillä esiintyneen malarian lievästä laadusta johtui, että syyskesällä saatu tartunta kyti piilevänä talven ylitse malarian virulenssin laskiessa syksyllä. Tauti aktivoitui taas keväällä ja useimmat tapaukset ilmenivätkin huhti-kesäkuussa. Yllättävää kyllä, malaria ei säilynyt talvehtineissa hyttysissä, vaan kevään epidemiat todellakin alkoivat piilevää malariaa sairastavista ihmisistä. Seuraavan kesän hyttyset taas levittivät malariaa imettyään verta tautia kantaneista ihmisistä.

Sodan jälkeen malariatapauksia ilmaantui ympäri Suomea lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Lääkintölaitoksen tilastojen mukaan malarian ilmaantuvuushuippu oli vuonna 1945, jolloin todettiin 869 siviiliväestön malariainfektiota. Taudin oletetaan siirtyneen siviiliväestöön kotiutettujen sotilaiden mukana. Malariaepidemia sammui yhtä yllättäen, kuin oli alkanutkin; vuonna 1950 Suomessa ei todettu ainoatakaan malariatapausta.

Kirjoittajat: Antti Kankaanranta, Lappeenranta, Juhani Itämies, intendentti, Oulu ja Ritva Nissi, lääketieteen tohtori, Oulu

Virikepäivät Kuusamossa

Sotaveteraaniyhdistys ja seurakunta hoitivat Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin hengellisen työn virikepäivien järjestelyt Kuusamossa 25.-26. syyskuuta.

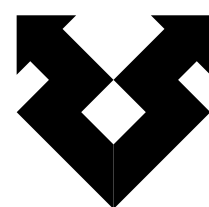
Kirkkoherra **Raimo Karvonen** piti alkuhartauden Kuusamon kirkossa.

Kuusamon kaupungin tervehdyksen esitti kaupunginhalituksen puheenjohtaja **Timo Majava**.

Veteraanien ehtoovuosien hengellisen työn järjestelyistä kertoi rovasti **Jaakko Granlund**. VEVA on kokouksessaan

toivonut, että alueellisia kirkkopäiviä vielä jatkettaisiin. Perusteena todetaan, että kahdeksaan vuoteen eivät osallistujamäärät ole laskeneet. Yleisjärjestelyihin tarvitaan tukea ja yhteistyötä veteraanien ja nuoremman sukupolven kanssa. Tärkeässä osassa ovat myös puolustusvoimat ja seurakunnat. Suurten seurakuntien ongelmaiseksi koettiin yleisesti veteraanien kohtaaminen arjessa.

Seurakuntapastori **Leena Pudas** kertoi gradutyönsä pohjalta sotilasppien sielunhoitotyöstä talvi- ja jatkosodassa.

POHJOLAN VOIMA

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

NAANTALIN KYLPYLÄ

Puh. (02) 44 550

info@naantalisp.fi • www.naantalisp.fi

RUISSALON KYLPYLÄ

Puh. (02) 44 540

info@ruissalospa.fi • www.ruissalospa.fi

MetsäTissue

Oy Puhois Ab

Oy Alfred
A. Palmberg Ab

Helsinki

SUOMUSSALMI

Virkistyskylpylä Kiannon Kuohut

Monipuolinen kylpylä allas-, sauna- ja kuntoutus-
osastoineen. Avantuintimahdollisuus viereisessä
oessa. Tiedustelut: puh. (08) 6155 5777
Majoitustiedustelut: (08) 710 770

Talvisota Suomussalmella -näyttely Raatteen Portissa

Avoinna tilauksesta ryhmille (väh. 20 hlöä).
Tiedustelut: puh. (08) 721 450
www.raatteenportti.fi

Lisätietoja alueemme palveluista:
www.suomussalmi.fi

Suomussalmen Matkailutoimisto
puh. (08) 6155 5545
tourist.office@suomussalmi.fi

Suomen Karbonaatti Oy

Lappeenranta

SUOMEN RATSASTAJAINLIITTO RY
FINLANDS RYTTARFÖRBUND RF.

Radiokatu 20, FIN-00093 SLU, puh. 09-229 4510, fax 09-149 6864
Sähköpostiosoite: ratsastus@ratsastus.fi Internetsivut: www.ratsastus.fi

WITRAKTOR

Patria

TeollisuusSuomi
KunnallisSuomi

www.ammattiviestit.fi

Consello Consulting Oy Vantaa	Eforit Oy Vantaa	Hercules Finland Oy Vantaa
HYVÄÄ JOULUA	Jätehuolto Arokivi Oy Varkaus	Koneurakoitsija Matti Jaakkola Venesjärvi
Vecesteel Veneskoski	Mineraalikuljetus Oy Vieremä	Asiantuntevaa IT-ylläpitoa yrityksellesi SAPI GROUP KY Vihti Autamme kaikissa ATK-asioissa
Linjaliikenne Ykspetäjä Oy Virrat Puh. 03-4755 348 ja 0400-232 838	Ylläs-Äijän Majat Ky Ylläsjärvi	Rautalaaki Oy Ylöjärvi
Suomen Säliöpääty Oy Ylöjärvi	Keski-Suomen Painotuote Oy Äänekoski	Rakenne Aholuhta Oy Äänekoski
Kuljetukset Matti Nuuhkarinen Oy Äänekoski	Rakennusliike Nurminen Oy Äänekoski	

Metsäkeskusten Joulutervehdys Sotaveteraaneille	
 metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa	 metsäkeskus Pirkanmaa
 metsäkeskus Kainuu	 metsäkeskus Lappi
 metsäkeskus Etelä-Pohjanmaa	 metsäkeskus Keski-Suomi
 metsäkeskus Häme-Uusimaa	

Konehuolto P.Orenius Oy
Suolahti

Evox Rifa Oy
Suomussalmi

**Monirakennus
Juha Metsäpuro**
Säkylä

A . Berglund Oy
Tammisaari

Maxstar Oy
Tampere

Rakennus Luukila Oy
Tampere

Konepaja Laikko Oy
Tampere

**Tampereen
Sähköpalvelu Oy**

Vercon Oy
Tampere

Asennus Aran Oy
Tampere

Maja Saneraaus Oy
Tampere

Rengaskisällit Oy
Tampere

Länsisora Ky
Tampere

Korkkitrio Oy
Tampere

Western Shipyard Oy Ltd
Teijo

Marconwest Oy
Turku

Turun Vapaavarasto Oy

Putkityö Mänkärä Oy
Turku

**Insinööritoimisto
Arcus Oy**
Turku

LL-Asennus Oy
Turku

T:mi Tapsa Service
Tuulos

J.Laakso Oy
Tuusula

STEN
teräksellä tulokseen

Uki-Trailer Oy
Uusikaupunki

Kymen IV-Valmistus Oy
Valkeala

Patria

Tehojakelu Oy
Vantaa

Rahmqvist Avico Oy
Rälssitie 7 C, 01510 Vantaa, p. 09-424 2900
www.rahmqvist.com

Kiviasennus Damados Oy
Vantaa

**Taloushallinnon Palvelutoimisto
Jääskeläinen Oy**
Vantaa

T:mi Matti Voutilainen
Vantaa

Seppo Lehtola Oy
Vantaa

Pillari-Osat Oy
Vantaa

Sundsberg

Merellinen asuinalue Kirkkonummella. **EKE**

FORCIT
HANKO - VIHTAVUORI ☎0207 440 400 www.forcit.fi

ALLRIGHT

*Levollista joulunaikaa
&
Hyvää uutta vuotta 2007*

 SEINÄJOEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.seamk.fi

**Luonto suosii paikallista
joustavuutta. Niin mekin.**

Paikallisia energialähteitä paikallisesti hyödyntäen,
yhdessä paikallisten ihmisten kanssa voi kasvaa
vaikka Itämeren alueen johtavaksi
bioenergian tuottajaksi.

www.vapo.fi

 VAPO

DET NORSKE VERITAS OY/AB

Keilasatama 5, 02150 Espoo
Aurakatu 18, 20100 Turku

puh. 09 - 681 691

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan
suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
(08) 551 4351, www.noptel.fi

VARATTU

SUOMALAINEN VOITTA AINA.

valintatalo^v

Hertz

www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 0200 11 22 33
hertz@hertz.fi

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto
Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund *Jyty*

Jyty on lähinnä kuntien, kuntayhtymien ja
seurakuntien ja niiden omistamien liikelai-
tosten sekä yksityisten palveluksessa ole-
vien noin 70 000 jäsenen STTK:lainen
ammattiliitto.

www.jytyliitto.fi

DEVISYS™
LIUKESTEET

Ehkäisevät tehokkaasti
liukastumista

JALAT MAASSA

Warma - 8

liukesteet
nastoilla

Warma - 1

liukesteet
korkoon

Warma

piikkikumi
kävelykeppiin

Myynti: suutarit, apuvälinekauppiat
RUOTOISTENMÄKI OY
Lemuntie 4 D, FIN-00510 Helsinki
Tel. (09) 753 1845, fax (09) 719 030

Pohjois-Karjalan Osuuspankit

KÄRCHER OY

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton ilma-asemestaruuskilpailut

järjestetään kotiratakilpailuna 15.-22.04.2007.

Kilpailulajit: Ilmakivääri 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu. Ilmapistooli 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu.

Kilpailuoikeus on sotaveteraaniyhdistysten varsinaisilla jäsenillä. Ikään perustuva sarjakoko on kilpailusäännöissä poistettu. Piiriin joukkuekilpailuun huomioidaan kussakin lajissa kolmen parhaan ampujan tulos.

Osanottomaksut: 15 euroa/laji/henkilö. Ei erillistä joukkuemaksua. Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri 529002-453759. Kilpailussa käytetään järjestäjien tauluja, jotka lähetetään leimattuina kilpailuun ilmoittautuneille joukkueille.

Kilpailuohjeet: Kilpailussa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2006 hyväksymiä kilpailusääntöjä mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutoksineen sekä kilpailun järjestäjien tarkennuksia kilpailun järjestämisestä. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita ammunko nauha- vai yksittäistauluihin.

Tiedusteluihin vastaa: Timo Hakala puhelin 050 5680 396

Ilmoittautuminen: Ilmoittautuminen sekä tiedot yhteyshenkilöstä tulee lähettää piireittäin 23.03.07 mennessä osoitteella: Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, Yliopistonkatu 26, 40100 Jyväskylä. Sähköposti: keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi

TERVETULOA

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton keilamestaruuskilpailut

pidetään 12.4.2007 Helsingissä.

Sarjat: Miehillä ja naisilla erikseen oma mestaruuskilpailu (5 sarjaa)

Ikähyvyitys: 75-vuotiaasta lähtien (+1 piste/vuosi/sarja)

Joukkuekilpailu: Sotaveteraanipiirit voivat nimetä yhden tai useamman kolmihenkisen joukkueen, jossa voi olla naisia ja miehiä. Joukkueet on ilmoitettava ennen ensimmäistä kilpailusuoritusta. Joukkuekilpailu pelataan ikähyvyitys huomioiden.

Ilmoittautumiset: piireittäin Helsingin seudun sotaveteraanipiiriin 25.3.2007 mennessä puh. (09) 270 93491 tai faksi (09) 477 3957, osoite Mannerheimintie 93 A, 00270 Helsinki, sähköposti

helsinginseudun.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Huom! Kilpailijan ikä ilmoitettava. Kilpailuerät alkavat klo 12.00. **Kilpailumaksu:** 25 euroa sisältää ratamaksun, palkinnot, osallistumismitalin, keittolounaan kahveineen ja suihkun kilpailupaikalla.

Osallistumismaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille Sampo 800022-438 2708

Paikka: Keilahalli sijaitsee osoitteessa

Huopalandentie 28, 00350 Helsinki

puh. (09) 251 4430

Tiedusteluihin vastaa: Leif Markio puh. 0500-426 063

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut pidetään 1.3.2007 Alavuden kaupungin keskustassa. Opastus tieltä No 66. Kilpailujen järjestäjänä on Alavuden Sotaveteraanien Perinnetoimikunta.

Kilpailukanslia on 28.2. Alavuden Erityisammattikoululla ja 1.3. Alavuden Seurakuntatalolla os. Kirkkotie 7.

Sarjat (miehet):	M	1917	syntyneet ja vanhemmat
	M	1918 – 1920	
	M	1921 – 1922	
	M	1923	
	M	1924	
	M	1925	
	M	1926 – 1927	
	M	1928	syntyneet ja nuoremmat
Sarjat (naiset):	N	1920	syntyneet ja vanhemmat
	N	1921 – 1923	
	N	1924 – 1926	
	N	1927 – 1929	
	N	1930	syntyneet ja nuoremmat

Matka: Kilpailumatka on kaikissa sarjoissa kolme (3) kilometriä, hiihtotyylillä perinteinen. Huomio! Jos jossakin sarjassa on alle kolme osanottajaa, niin sarjoja voidaan yhdistää.

Joukkuekilpailu: Tuloksiin huomioidaan kuuden (6) parhaan hiihtäjän sijoitus, joissa tulee olla vähintään yhden miehen tai yhden naisen sijoitus mukana. Muutoin joukkuekilpailun tulokset lasketaan liiton sääntöjen mukaisesti.

Osanottomaksu: 10 euroa / kilpailija (**kattaa osanoton**) maksetaan Alavuden Sotaveteraanien Perinnetoimikunnan tilille No **492413-269092** ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautuminen: Piirien kautta yhteisilmoituksena, mieluiten sähköpostitse, 21.2.2007 mennessä (perilläolopäivä) pentti.salonen@pp8.inet.fi, Pentti Salonen, Kautunkuja 3, 63300 Alavus. **Majoitus/ruokailu:** Majoitus ja ruokailu on Alavuden Erityisammattikoululla Kasarmitie 10. (Ilmainen) [Ruokailulippuja myydään kilpailukansliassa](#). (Aamupala 3,50 €, päivällinen ja lounas 6,00 €).

Tiedustelut: Pentti Salonen 044-524 2204

TERVETULOA ALAVUDELLE

Alavuden Sotaveteraanien Alavuden Kaupunki
Alavuden Seurakunta Perinnetoimikunta

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton pilkkimestaruuskilpailut pidetään Kiteellä huhtikuun 3. päivänä 2007.

Kilpailukeskus: Matkailukeskus Pajarinhovi, osoite Pajarinnementie 1, 82430 Puhos. Pajarinhovin sijainti on aivan valtatie 6:n varressa 70 km Joensuusta Lappeenrannan suuntaan (merkitty liikennemerkkiopastein).

Kilpailupaikka: Pajarinhovin vieressä oleva Pyhäjärvi.

Ilmoittautuminen: 20.3.2007 mennessä Kiteen Sotaveteraanit ry. Arvo Kinnari, osoite **Verkkotie 7, 82500 Kitee, puh. 0405423097.**

Osanottomaksu: 10 euroa/henkilö ja 17 euroa/joukkue.

Maksun voi suorittaa ennakkoon Kiteen Sotaveteraanit ry:n tilille 515304-225185 tai kilpailukeskuksessa.

Kilpailuaika: Klo 10.00-14.00. Siirtymisaika tuntia ennen ja tunti kilpailun päätyttyä.

Kilpailusäännöt: Kilpailussa noudatetaan Suomen Sotaveteraaniliiton ja soveltaen Suomen Kalamiesten Keskusliiton hyväksymiä kilpailusääntöjä. Osanotto-oikeus on sotaveteraaniyhdistysten ja naisjaostojen varsinaisilla jäsenillä. Mestaruus jaetaan sekä naisten että miesten sarjassa.

Joukkuekilpailu piirien välillä ratkaistaan kolmihenkisin (3) joukkuein. Joukkue on nimettävä ennen kilpailua. Joukkueissa voi olla naisia sekä miehiä. Joukkuekilpailussa kilpailaan kierto-palkinnosta. Piirit voivat ilmoittaa useita joukkueita.

Lisäksi järjestetään kannattajajäsenten sarjat naisille ja miehille.

Lounas: Ravintola Pajarinhovissa heti kilpailun päätyttyä.

Noutopöytä lounaan hinta 9,50 euroa. Ruokailuvaraus on tehtävä kilpailuun ilmoittautumisen yhteydessä.

Majoitus: Hotelli Pajarinhovissa on mahdollisuus majoitukseen. Varaukset suoraan hotellista 16.3.2007 mennessä, puhelin (013)429761, fax. (013)429764, tai pajarinhovi@kiteenlainpuisto.inet.fi

Varauksessa mainittava että on Sotaveteraaniliiton pilkkimestaruuskilpailija.

Kilpailutoimisto avoinna 2.4. klo 18-21.00 ja 3.4. klo 07.30 koko kilpailun ajan. Kilpailun yhdyshenkilö ja tiedustelut: Arvo Kinnari puh. 040-5423097.

Tervetuloa kilpailemaan Kiteelle!

Mestaruuksista kisaillaan edelleen

Liiton mestaruuskilpailuja on järjestetty jo pitkään, hiihto vuodesta (1980), lentopallo (1987) pilkki (1994) keila (1994) golf (1995) ilma-aseammunta (1997) ja shakki (1996). Kisat on kuluneena vuonna pidetty ja palaute oli kilpailijoiden osalta pääsääntöisesti myönteistä.

Kaikissa lajeissa on osallistujien määrä pysynyt sen verran korkeana, että kaikkia lajeja jatketaan vuonna 2007.

Kisa- ja liikunta toimikunta kokoontui liiton toimistossa. Muutamia sääntömuutosehdotuksia on tullut kilpailijoilta. Pilkkissä tarvitaan kairausapua käsivoimien heiketessä. Kannattajajäsenten osallistumismahdollisuutta yritetään kohentaa uusissa säännöissä.

Heille tarjotaan lajeissa omat sarjat mutta joukkuekilpailut koskevat edelleen vain varsinaisia jäseniä. Yleensä kilpailuihin tulee kannattajajäsenet, jotka ovat kiinnostuneita ja harrastavat kyseistä lajia. Näin he toimivat usein kuljettajina ja huoltojoukoissa. Toivottavasti osallistumismahdollisuus innostaa heitä nyt yhä enemmän veteraanien rinnalla osallistumaan.

Kilpailusäännöt lähetetään piireille hallituksen käsittelyn jälkeen. Mahdolliset sääntömuutokset tulevat käyttöön vuoden 2007 kisoihin.

Vuoden 2007 kalenterissa on tekijöistä riippumaton virhe. Golfturnaus on pitkitynyt painovirheen vuoksi kestävämmän 1-31.8.2007. Oikea päivä on kalenterissa valtakunnallisten tapahtumien yhteydessä, eli golfia pelataan 15.8. Mikkelissä.

Liiton juhluvuosi näkyy myös kilpailuissa, luvassa on erityispalkintoja ja toivottavasti paljon kannustavaa yleisöä.

Anni Grundström

Virkistä muistiasi

1. Neuvostoliiton rintama ulottui Jäämereltä Mustaanmereen. Pisimmillään sen pituus oli...

1. 6 900 kilometriä
2. 8 100 kilometriä
3. 11.000 kilometriä

2. Syyskuun 19. päivän jälkeen 1941 alkoi Saksassa näkyä ihmisiä, joilla oli rinnassa suuri keltainen tähti. Mitä se tarkoitti?

1. Henkilö oli tuotu Saksaan vierastyövoimaksi.
2. Henkilö oli vapautettu asepalveluksesta.
3. Henkilö oli juutalainen.

3. Kuinka monta kilometriä pitkän laivajonon olisi saanut Neuvostoliiton sotakorvauksena luovutetuista laivoista?

1. 7 kilometriä
2. 15 kilometriä
3. 20 kilometriä

4. Sodan aikana syntyi tämääntapaista tilasto: Asepalvelukseen saapuneita kokoontui 89 kertaa. Juhlat, markkinat 44 kertaa jne. Joukkojen kotiuttaminen 37, inkeriläisten kotiuttaminen 34 jne. Mikä tilasto?

1. Rautateiden kuljetussuunnite
2. Viinanmyyntikiellot
3. Ilmatorjuntasuunnitelma

5. Kesäkuussa 1944 päämaja esitti kiireisen vetoomuksen erään kohtalokkaan puutteen poistamiseksi. Polkaistiin alkuun pilkettakoot. Mitä siis tehtiin?

1. Aloitettiin mielialan kohotuskampanja
2. Tehtiin talkoilla salamavauhtia puukaasutimien polttoainetta.
3. Pantiin äkkiä kuntoon koko maassa kaikkien ulos pilkottavien valojes täyspimennys.

6. Lotta Svärd -järjestön puheenjohtajana, "lottakenraalina" toimi Fanni Luukkonen vuodesta 1929 lopettamiseen asti. Mikä oli hänen aikaisempi työnsä?

1. Seminaarin harjoituskoulun yliopettaja
2. Päätöimittäjä
3. Diakonissa
4. Sosiaalitoimen ylitarkastaja

Vastaukset sivulla 71

Oikaisu: Edellisen Virkistä Muistiasi -visan kolmannen kysymyksen vastauksen kohdalla sattuneen painovirheen vuoksi Clas Thunbergin MM- ja olympiakultamitalien määrä oli liioiteltu. Thunberg voitti luistelu-urallaan olympia- ja MM-tilastojen mukaan viisi olympiakultaa ja viisi MM-kultaa. Oikea vastaus on siis 10 MM- ja olympiakultamitalia. Pahoittelemme tapahtunutta.

Sanoja sanasta

Oletimme Aseveljeys-sanan tuovan runsaasti sanaehdotuksia. Lienee kuitenkin ollut vaikea sana. Alla lueteltuja sanoja ehdottivat melkein kaikki - niistä vieraan tuntuisten oikeellisuus on tarkistettu.

alje, alve
 elje, elsa, essee
 jassy
 laes, lese, leva, leve, leveys, levy
 sale, saves, sees, selja, selys
 vaje, vale, vela, veljes, veljeys, vena, vesa, vessa

Kaikkien vastanneiden kesken suoritettussa arvonnassa voitaneille lähetetään vuoden 2007 nahkaselkäinen kalenteri. Voittajat ovat **Hilkka Linna**, Askola, **Arvo Poussa**, Kangasala ja **Sylvi Sainio**, Tuusula.

Seuraava kilpailusana on tavallista pitempi, josta löytynee runsaammin sanoja. Sana on **Kaukopartio**.

Lähetäkää vastauksenne viimeistään 25.1.2007 mennessä kirjeessä tai postikortilla osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastauksen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja postiosoite. Kirjekuoreen lisäksi "Sanakilpa" Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme hopeista kirjanmerkkiä.

Uolevi Lassander

Joulukuun ristikko

			UU- DIS- ASUK- KAAT			RIEMUT ENNAKOI VAARAN						TUET ^{12 12} 12											
PÄÄL- LE			TOR- JUN- TAA			JUHLA- TOIMI- TUS			SOTA- MIES JOSKUS						A = $\frac{2}{3}xy$			KAS- VAA					
TUI- RE			ROH- JETA			pohdittava			REN- VALL						HAA- VOI- HIN			NOOAN ERÄS KIR- JOITUSASU			SOTA- MIES JOSKUS		
			SIN- NIK- KNYS			PILKATA			ANAS- TET- TU			SUO- JAK- SI			AASIAN VAL- TIO								
			AINA MUO- DIKAS			SÄHKÖ- POSTIT			ENNEN VIL- JOJA			SÄHKÖN MIT- TOJA			-AMI- RAALI								
			MUONA PALES- TII- NASSA			RINTA- MA PÄIN			RASIT- TEINA			PIIR- ROS			-XE- ROX LON- TOSSA			ITÄ- KARJA- LASSA					
KEHÄ- RIUTTA			VOHKII			PIIR- ROS			RAA- TAJAN ÄÄNI			RASIT- TEINA			-XE- ROX LON- TOSSA			ITÄ- KARJA- LASSA					
"MOLLI- MALMSTÉN"						PIIR- ROS			RAA- TAJAN ÄÄNI			RASIT- TEINA			-XE- ROX LON- TOSSA			ITÄ- KARJA- LASSA					
LOMAT JOSKUS			MALM- STÉNIN LAULUN TYTÖ			PIIR- ROS			RAA- TAJAN ÄÄNI			RASIT- TEINA			-XE- ROX LON- TOSSA			ITÄ- KARJA- LASSA					
			LOTTA- PUVUT			PIIR- ROS			RAA- TAJAN ÄÄNI			RASIT- TEINA			-XE- ROX LON- TOSSA			ITÄ- KARJA- LASSA					

Haetaan yhteyttä

Rauno Väntsi keväällä 1944 Korpelan kotikoivikossa kivellä suuren lähteen luona 1944 ja **Rauno Väntsi** Vääk-syssä nyt aikuisena.

Missä ovat ne kaksi sotilasta, jotka vuonna 1944 pelastivat evakkoretkellään olleet 7 ja 4-vuotiaat pojat?

Missä ovat meidän evakkomatkallemme pelastaneet kaksi sotilasta, kysyy Rauno Väntsi, jonka toimituksen lyhentämä kirjoitus toivon mukaan palauttaa jollekulle muistikuvia tapahtumasta (sivu 53).

7-vuotias Rauno koki 4-vuotiaan pikkuveljensä kanssa kovia Johanneksen pitäjän evakuointihässäkässä erkaantuessaan äidistään ja joutuessaan osaltaan kaksin selviytymään sodan melskeissä, osaltaan kahden tuntemattomaksi jääneen suomalaisen sotilaan huolenpidossa.

Väntsi kertoo, että koska tuolloin kaikkea ammuttiin mikä Vuoksen yli yritti, mieleen tulee – ellei heitä löydetä tai kukaan heistä tiedä mitään – seuraavat kysymykset: ampuivatko suomalaiset heidät vahingossa edestäpäin, vai ampuivatko venäläiset heidät selkäpuolelta? Olimmekohan tuolloin jo linjojen välissä. Muukin tieto olisi vielä tervetullutta. Löytyisikö joku, jolle olisi kerrottu pienikin yksityiskohta eloonjäämisestämme ja puheena olleista sotilaista, joita tahtoisin kiittää?

Ennalta tiedoista kiittäen: Rauno Väntsi, Kasöörikuja 1, 17200 Vääk-sy, puh. (03) 7662 310.

Onko muistikuvia alikersantti Ensio (Enssi) Tenanderista?

Enoni Ensio Tenander syntyi 28.5.1904 Viitasaarella. Sotapäiväkirjojen mukaan hän kaatui Onkamuksessa 23.9.1941 – tuolloin hänen palvelusyksikkönä oli 3./ERP21 (Erillinen pataljoona 21:n 3. komppania). Kirjeessään 7.9.1941 hän kertoo pataljoonan muodostamisesta.

Olisin erittäin kiitollinen tiedoista, jotka liittyvät enoni viimeisiin vaiheisiin. Yst. vast. Seppo Lampi, Pohjantie 51, 44120 Äänekoski, puh. (014) 522 075 tai 040 578 2143. Sähköposti: seppo.lampi@pp.inet.fi

Viipurin viimeinen päivä 20.6.1944

Karjalan kannaksella kesällä 1944 käytyjen jatkosodan ratkaisutaistelujen eräs tapahtumasarja, Viipurin taistelu 20.06.1944, herättää monen sotahistorian harrastajan ja sotilasjohtamisesta kiinnostuneen mielessä koko joukon kysymyksiä: Mitä oikein tapahtui? Miten se oli mahdollista? Miksi menetimme Viipurin yhdessä päivässä? Sodan ajan johtamisesta kiinnostuneen kuuluu myös kysyä: Voimmeko tästä traumaattisesta tapahtumasarjasta vielä oppia jotakin?

Kehittämishankkeemme tarkoituksena on tuottaa Maanpuolustuskorkeakoulun ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen käyttöön opetusaineistoa, jonka avulla tuleville ja nykyisille sotilasjohtajille voidaan opettaa mahdollisimman havainnollisesti sodan ajan kokemuksiin perustuvia asioita sotilaiden käyttäytymisestä ja johtamisesta.

Viipurin taistelusta 20.6.1944 on kirjoitettu suhteellisen paljon. Hallussamme on ilmeisesti kaikki keskeinen kirjainmateriaali aiheesta. Uskomme kuitenkin, että edelleen olisi kerättävissä tärkeitä tietoja sotaveteraaneilta ja heidän omaisiltaan. Niinpä lähestymmekin teitä pyynnöllä, että voisimme saada hankkeemme käyttöön kaikkea mahdollista muistitietoa, kirjallista tai muutoin tallennettua sekä kuvamateriaalia Viipuria puolustaneesta 20. Prikaatista sekä mahdollisesti muista joukoista liittyen päiviin ennen taistelua, sen aikana ja sen jälkeen. Olemme myös kiitollisia kaikista vihjeistä, mistä tällaista tietoa olisi saatavissa.

Kehittämishankkeen puolesta: Göran Lindgren, Merenneidontie 17 F, 02320 Espoo, sähköposti kgl.training@kolumbus.fi Puh. 040 5433574

Löytyykö henkilöitä, jotka tunsivat isäni Rainer Savonheimon?

Hän oli syntynyt 18.1.1903. Hän toimi kunnanlääkärinä 1932–1935 Suistamolla ja 1935–1940 Uudellakirkolla. Hän oli Helylässä 1940 luvulla sotavankisairaalan päällikkö lääkärimiehenä. Helylän ajoista erityisesti haluaisin tietoja.

Meillä oli kaksi tyttöä, Ritva 8 vuotta ja itse 7 vuotias, kävimme kansakoulua Helylässä ja 1944 palasimme Hämeenlinnaan pysyvästi.

Eija Kokkonen (Savonheimon), Rauhankatu 18 A 15 13100 Hämeenlinna, puh. (03)682 2426 tai 041 4418158

JP56 III pataljoonan kapteeni Suomalaisen komppanian jääkärijoukkueen kolmen tai neljän miehen ryhmä joutui erilliskäskyllä miehittämättömään Leijona-tukikohtaan Maaselässä 20.6.1944 jättäen sen viimeisenä. Ryhmän jäsen korpraali Keijo Kinnunen hakee yhteyttä ryhmän muihin jäseniin tai muihin kyseiseen taisteluun osallistuneisiin.

Puh 040 5411423 tai sähköposti keijo.kinnunen@pp4.inet.fi

Markus P. Kato oli Arvi Korhonen

Lehtemme numeron 5/05 Haetaan yhteyttä -sivulla tiedusteltiin kuka oli salanimen Markus P. Kato takana, jolta keväällä 1944 ilmestyi kirja ”Sodan uudet kasvat” alaviitteellä ”kiihkeitä käsitellessä henkisen kaasuosodan varalle”.

Tekijänimen Markus P. Kato takana oli historian professori Arvi Korhonen (1890–1967) joka teki varsinaisen elämäntyönsä yleisesikunnan sotahistoriallisen toimiston apulaispäällikkönä, yliopiston opettajana ja historiankirjoittajana. Hänen johdolla valmistui vuonna 1949 Suomen historian käsikirja. Runsaasta kirjallisesta tuotannosta hänet tunnetaan mm. ruotsiksikin käännetystä teoksestaan ”Barbarossa-suunnitelma ja Suomi”.

Kokoonnutaan

Upseerikurssi 61

Viimeinen sodanaikainen upseerikurssi 61 kokoontuu kurssin keskeyttämisen vuosipäivänä 19.1.2007 klo 12.00 Ostrobotnian kokoustiloissa, todennäköisesti Snellman-kabinetissa. Museokatu 10 Helsinki. Ohjelmassa esitelmä, lounas ja tarinointia.

Ilmoittautuminen viimeistään 15.1.

Paul Voss Rakuunantie 3 A, 00330 Helsinki, puh (09) 481 898

tai Esko Kosunen Riistavuorenkuja 10 A 12, 00320 Helsinki, puh. (09) 587 0397.

UK 53

Kurssimme päättymisestä tulee kuluneeksi 65 vuotta 14.2.2007!

Kokoonnunne Marskin ratsastajapatsaalle viimeistään klo 12.20 ja laskemme kukat. Sen jälkeen siirrymme hotelli Vaakunan ravintolaan, jonka nykyinen nimi on Ravintola Loiste. Osoite on Kaivokatu 3 A, Sokos-tavaratalon 10. kerroksessa. Nautimme kabinetissa omalla kustannuksella lounaan.

Saattajat ovat tervetulleita. Kirje lähetetään tammi-kuussa, Erkki Sillanpää myös soittaa. Ilmoittautuminen viimeistään 1. 2.

Sihteeri Erik Berner (09) 134 511

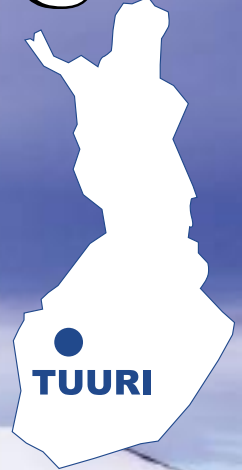
tai Erkki Sillanpäälle 040 578 7257. Antakaa sanan kiertää, rohkaiskaa veljiä mukaan, muodostakaa ryhmiä toistenne tueksi! Isot kunniamerkit.

OVAKO

Turenki

SANDVIK

Kyläkauppa kiittää sotiemme veteraaneja!

TUURI

Kyläkauppa on elämys

Veljekset Keskinen Oy sijaitsee 500 asukkaan kylässä Etelä-Pohjanmaalla, Töysän kunnan Tuurin kylässä.

Suomen suurimpana Kyläkauppana tunnettu perheyrittys on myynniltään Suomen toiseksi suurin.

Perinteinen Tavarapuoti

Kyläkaupan Tavarapuodin pääkäytävä on idyllinen Kylätie maitolaitureineen, vanhoine puhelintolppineen ja tienviittoineen. Idyllisen Kylätien varrella on penkkejä ja tuoleja pieniä lepoetkiä varten.

Kyläkaupan Tavarapuodin julkisivu koostuu kolmesta kokonaisuudesta. Tavarapuodin sisään- ja uloskäyntinä toimii punamultainen pohjalaismaalaistalo. Hirret ovat peräisin 1700 -luvulla rakennetusta talosta. Keskellä sijaitseva tiilinen rakennus on Toivo Keskinen alkuperäinen kauppa (toimii nykyisin Kahvilana).

Julkisivun oikeassa reunassa sijaitsee OnnenKivi -ravintola. Paanukattoisen OnnenKiven kivet ovat vuosisadan alussa tuurilaisesta peruskalliosta käsityönä tehdystä kivinavetasta. OnnenKivessä on nähtävissä tuhansia erilaisia isovanhempiemme ja jopa heidän isovanhempiensa aikaisia käyttöesineitä, jotka luovat omalta osaltaan nostalgista tunnelmaa ravintolaan.

Kyläkaupan Ruokapuoti

Lämpöiset ja pehmeät värisävyt luovat 2005 avattuun uuteen linnaiseen Ruokapuotiin kodikkaan tunnelman. Julkisivun lisäksi myös Ruokapuodin Kauppakatu on nähtävyys korkeine pylväineen ja monine yksityiskohtineen. Ruokapuodin Kauppakadulla sijaitsevat myös hotelli OnnenTähden vastaanotto, OnnenTähden Kahvila ja Grilli.

OnnenKenkä - Tuurin kylän monumentti

Maailman tunnetuimmilla matkailukaupungeilla on omat monumenttinsa. Pariisilla on Eiffel-torninsa, New Yorkilla Vapaudenpatsaansa ja Pisalla kalteva torninsa.

Tuurin matkailukylälle oma monumentti valmistui kesällä 2000. OnnenKylän kunnanhoidtoisena maamerkinä kohoaa 7-kerroksisen talon korkuinen OnnenKenkä-monumentti, joka on pimeänä aikana upeasti valaistu.

Tervetuloa viihtymään!

Kyläkauppa ja henkilökuntamme haluavat kiittää sotiemme veteraaneja työstä, jonka tuloksista me kaikki suomalaiset saamme tänään ja myös tulevaisuudessa nauttia.

Kiitoksena tällä lahjakortilla Päivän lounas

veteraanille ja seuralaiselle OnnenKivessä. Ravintola OnnenKivi on avoinna normaalisti ma-la 10.30-17.30. Tiedustelut 06-5100 7300. Tervetuloa nauttimaan herkullisesta lounaasta perinteitäkunnioittavaan ruokaravintolaamme.

Päivänlounas sis. keiton, salaatin, lämpimän ruoan, juomat, leivät ja jälkiruokakahvin pipareilla.

Veteraanin sukunimi	
Etinimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puh	
Seuralaisen nimi	
Täten todistan tiedot oikeaksi ja vakuutan noutavani lahjan vain kerran. Noudettaessa näytettävä veteraanitunnus/jäsenkortti.	
Veteraanin allekirjoitus	854

Lahjakortin käyttöohje:

1. Kertaluontoinen lahjakortti eli etu käytettävä kerralla.
2. Seuralainen saa lounaan vain veteraanin läsnäollessa.
3. Veteraani ei voi käyttää seuralaisen lounasta seuraavalla kerralla.
4. Vain yksi lahjakortti/veteraani.
5. Lahjakortin tiedot täytettävä huolellisesti.

Tietoja voidaan käyttää henkilötietolain mukaan.

Lahjakortin voi lunastaa vain veteraani.
Lahjakortti voimassa 2.1.2007 - 31.12.2007.

Tämä ilmoitus julkaistaan seuraavissa lehdissä: Sotainvalidi, Veteraani, Sotaveteraani ja Rintamanainen.

**SUOMEN SUURIN KYLÄKAUPPA
VELJEKSET KESKINEN OY**

63610 TUURI, puh. (06) 5100 7100

Avoinna ma-pe 9-21, la 9-18, marras- ja joulukuussa su 12-21.

TUURI.FI